

Ευρωπαϊκή
Επιτροπή

Πρακτικός οδηγός σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ)
αριθ. 4/2009

για τις υποχρεώσεις διατροφής

Δικαιοσύνη και
Καταναλωτές

Συντάχθηκε από την κ. Costanza Honorati σε συνεργασία με τα σημεία επαφής του ΕΔΔ για την Ιταλία και σε διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο για αστικές και εμπορικές υποθέσεις.

Το χειρόγραφο ολοκληρώθηκε το 2023.

Ούτε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ούτε οποιοδήποτε πρόσωπο ενεργεί εξ ονόματός της ευθύνεται για ενδεχόμενη χρήση των παρακάτω πληροφοριών.

Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2023.

© Ευρωπαϊκή Ένωση, 2023.

Η πολιτική περαιτέρω χρήσης εγγράφων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής διέπεται από την απόφαση 2011/833/ΕΕ της Επιτροπής, της 12ης Δεκεμβρίου 2011, για την περαιτέρω χρήση εγγράφων της (ΕΕ L 330 της 14.12.2011, σ. 39). Εάν δεν ορίζεται διαφορετικά, η περαιτέρω χρήση του παρόντος εγγράφου επιτρέπεται βάσει άδειας Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). Αυτό σημαίνει ότι επιτρέπεται η περαιτέρω χρήση εφόσον αναφέρεται η πηγή και επισημαίνονται οι τυχόν αλλαγές.

Εξώφυλλο, © freepik.com; σελίδα 5, 42, 67, 91 και 121 © freepik.com; σελίδα 27 © pexels.com

Print ISBN 978-92-68-04385-1 doi:10.2838/132828 DS-04-23-613-EL-C
PDF ISBN 978-92-68-04335-6 doi:10.2838/408046 DS-04-23-613-EL-N

Περιεχόμενα

1. Εισαγωγή και πεδίο εφαρμογής	6
1.1. Εισαγωγή	6
1.2. Χρονικό και γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής (μεταβατικοί κανόνες) — Άρθρα 75-76 και αιτιολογικές σκέψεις 24, 26 και 44	7
1.2.1. Χρονικό πεδίο εφαρμογής	7
1.2.2. Γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής	11
1.3. Σχέσεις με άλλες νομικές πράξεις	15
1.3.1. Σχέσεις με άλλες νομικές πράξεις της ΕΕ — Άρθρα 68 και 75, και αιτιολογικές σκέψεις 26 και 44	15
1.3.2. Σχέσεις με άλλες διεθνείς νομικές πράξεις, όσον αφορά τα τρίτα κράτη — Άρθρο 69 και αιτιολογικές σκέψεις 8, 40	16
1.3.3. Σχέσεις με τα κράτη μέλη όσον αφορά άλλες διεθνείς νομικές πράξεις — Άρθρο 69 και αιτιολογικές σκέψεις 8, 40	19
1.4. Προσωπικό πεδίο εφαρμογής	20
1.5. Καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής	20
1.5.1. Οι διατάξεις του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής — Άρθρο 1 και αιτιολογική σκέψη 11	20
1.5.2. Η έννοια της οικογενειακής σχέσης — Άρθρο 22 και αιτιολογικές σκέψεις 21, 25	20
1.5.3. Υποχρεώσεις που δεν βασίζονται σε οικογενειακή σχέση	21
1.5.4. Η έννοια της υποχρέωσης διατροφής — Άρθρο 1 και αιτιολογική σκέψη 11	21
1.5.5. Οι έννοιες του δικαιούχου διατροφής, της απόφασης και του δικαστηρίου — Άρθρα 2, 64 και αιτιολογική σκέψη 14	23
1.5.6. Αποφάσεις, δικαστικοί συμβιβασμοί και δημόσια έγγραφα που καλύπτονται — Άρθρο 2 και αιτιολογική σκέψη 13	25
2. Ποιου κράτους μέλους τα δικαστήρια έχουν διεθνή δικαιοδοσία;	28
2.1. Γενικοί κανόνες — Άρθρο 3 και αιτιολογική σκέψη 15	28
2.2. Επιλαμβανόμενο δικαστήριο και εξέταση της διεθνούς δικαιοδοσίας / παραδεκτού — Άρθρα 9-11	33
2.3. Παρέκταση της διεθνούς δικαιοδοσίας — Άρθρα 4 και 5 και αιτιολογική σκέψη 19	35
2.4. Συντρέχουσα διεθνής δικαιοδοσία και αναγκαστική διεθνής δικαιοδοσία (forum necessitatis) — Άρθρα 6 και 7 και αιτιολογικές σκέψεις 15 και 16	37
2.5. Πρόσβαση στη δικαιοσύνη για την τροποποίηση απόφασης διατροφής — Άρθρο 8 και αιτιολογική σκέψη 17	39
2.6. Συντονισμός των διαδικασιών: εκκρεμοδικία και συναφείς αγωγές — Άρθρα 12 και 13	40
2.7. Προσωρινά μέτρα — Άρθρο 14	42

3. Ποιο είναι το εφαρμοστέο δίκαιο;	44
3.1. Παραπομπή στο πρωτόκολλο της Χάγης του 2007 — Άρθρο 15 και αιτιολογικές σκέψεις 20 και 21	44
3.1.1. Γενικές παρατηρήσεις	44
3.1.2. Γενικό πεδίο εφαρμογής	45
3.1.3. Λειτουργία των κανόνων για το εφαρμοστέο δίκαιο	45
3.2. Γενικός κανόνας για το εφαρμοστέο δίκαιο — Άρθρο 3 του πρωτοκόλλου	48
3.2.1. Γενικός συνδυαστικός παράγοντας: συνήθης διαμονή του δικαιούχου διατροφής	48
3.2.2. Αλλαγή της συνήθους διαμονής του δικαιούχου διατροφής — Άρθρο 3 παράγραφος 2 του πρωτοκόλλου	50
3.3. Ειδικοί κανόνες για τις σχέσεις γονέα/παιδιού και για τους δικαιούχους διατροφής κάτω των 21 ετών — Άρθρα 4, 5 και 6 του πρωτοκόλλου	51
3.3.1. Γενικές παρατηρήσεις	51
3.3.2. Η κύρια σύνδεση με το δίκαιο του δικάζοντος δικαστή	52
3.3.3. Περαιτέρω επικουρικά κριτήρια	54
3.3.4. Οι ειδικοί κανόνες όσον αφορά τους/τις συζύγους και πρώην συζύγους	56
3.3.5. Ειδικοί κανόνες σχετικά με την υπεράσπιση	57
3.4. Αυτονομία των διαδίκων / καθορισμός του εφαρμοστέου δικαίου — Άρθρα 7 και 8 του πρωτοκόλλου	58
3.4.1. Γενικές παρατηρήσεις	58
3.4.2. Καθορισμός για τις ανάγκες συγκεκριμένης διαδικασίας	58
3.4.3. Ο καθορισμός μέσω γενικής συμφωνίας	59
3.4.4. Περιορισμοί στην επιλογή του δικαίου	60
3.5. Πεδίο εφαρμογής του εφαρμοστέου δικαίου — Άρθρο 11 του πρωτοκόλλου	61
3.5.1. Πεδίο εφαρμογής του εφαρμοστέου δικαίου δυνάμει του άρθρου 11 του πρωτοκόλλου	61
3.5.2. Εξαιρέση: εφαρμοστέο δίκαιο στην παραγραφή της εκτέλεσης	62
3.6. Κανόνες ουσιαστικού δικαίου για τον καθορισμό του ύψους της υποχρέωσης διατροφής — Άρθρο 14 του πρωτοκόλλου	62
3.7. Δημόσια τάξη, παραπομπή και μη ενοποιημένα νομικά συστήματα	63
3.7.1. Παραπομπή — Άρθρο 12 του πρωτοκόλλου	63
3.7.2. Δημόσια τάξη — Άρθρο 13 του πρωτοκόλλου	63
3.7.3. Μη ενοποιημένα νομικά συστήματα — Άρθρα 15-17 του πρωτοκόλλου	64
3.8. Συντονισμός με άλλες νομικές πράξεις	65
3.8.1. Συντονισμός με τις συμβάσεις της συνδιάσκεψης της Χάγης για το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο (HCCH) σχετικά με τις υποχρεώσεις διατροφής — Άρθρο 18 του πρωτοκόλλου	65
3.8.2. Συντονισμός με άλλες διεθνείς νομικές πράξεις και ομοίομορφους νόμους — Άρθρο 19 του πρωτοκόλλου	66

4. Πως αναγνωρίζονται και εκτελούνται οι αποφάσεις;	68
4.1. Εισαγωγή — Άρθρα 16, 39-43 και 75, και αιτιολογικές σκέψεις 24, 26 και 27	68
4.2. Κοινές διατάξεις — Άρθρα 22, 39-43 και αιτιολογικές σκέψεις 21, 25 και 27	70
4.3. Αποφάσεις που εκδίδονται στο πλαίσιο διαδικασίας που κινήθηκε από τις 18 Ιουνίου 2011 και έπειτα («κράτος μέλος που δεσμεύεται από το πρωτόκολλο») — Άρθρα 17-22 και 75 και αιτιολογικές σκέψεις 21, 24-26, 30 και 44	72
4.3.1. Αυτοδίκαιη αναγνώριση και κατάργηση της κήρυξης της εκτελεστότητας (exequatur)	72
4.3.2. Δικαίωμα αίτησης ελέγχου της απόφασης στο κράτος μέλος προέλευσης	74
4.3.3. Άρνηση ή αναστολή εκτέλεσης	75
4.4. Αποφάσεις κρατών μελών που εκδίδονται στο πλαίσιο διαδικασίας που κινήθηκε πριν από τις 18 Ιουνίου 2011 και αποφάσεις της Δανίας («κράτος μέλος που δεν δεσμεύεται από το πρωτόκολλο της Χάγης του 2007») — Άρθρα 23–38 και 75, και αιτιολογικές σκέψεις 24, 26, 44 και 48	78
4.4.1. Αυτοδίκαιη αναγνώριση	78
4.4.2. Διαδικασία υποβολής αίτησης κήρυξης της εκτελεστότητας (exequatur)	82
4.4.3. Προσφυγή κατά της κήρυξης της εκτελεστότητας της απόφασης	84
4.4.4. Προσωρινά ή συντηρητικά μέτρα	86
4.5. Διασυννοιακή εκτέλεση των αποφάσεων επί υποχρεώσεων διατροφής — Άρθρο 41 και αιτιολογική σκέψη 27	86
4.6. Διατάξεις σχετικά με τη νομική αρωγή — Άρθρα 44-47 και αιτιολογική σκέψη 37	87
4.7. Δικαστικοί συμβιβασμοί και δημόσια έγγραφα — Άρθρα 2 και 48, και αιτιολογική σκέψη 13	90
5. Συνεργασία μεταξύ κεντρικών αρχών	92
5.1. Καθήκοντα των κεντρικών αρχών	92
5.1.1. Καθορισμός και καθήκοντα των κεντρικών αρχών — Άρθρα 49-51 και αιτιολογική σκέψη 31	92
5.1.2. Γενικά καθήκοντα — Άρθρο 50	93
5.1.3. Ειδικά καθήκοντα — Άρθρο 51	93
5.2. ΕΔΔ-αστικές — Άρθρα 50, 70 και 71 και αιτιολογική σκέψη 39	95
5.3. Διαθέσιμες αιτήσεις — Άρθρο 56 και αιτιολογική σκέψη 31	96
5.3.1 Αίτηση συνδρομής	96
5.3.2. Διαθέσιμες αιτήσεις για δικαιούχο διατροφής — Άρθρο 56 παράγραφος 1	96
5.3.3. Διαθέσιμες αιτήσεις για τον υπόχρεο διατροφής κατά του οποίου έχει εκδοθεί απόφαση περί διατροφής — Άρθρο 56 παράγραφος 2 102	
5.4. Ειδικά μέτρα — Άρθρο 53	105
5.4.1. Πεδίο εφαρμογής	105
5.4.2. Αντικείμενο της αίτησης	106

5.5. Υποβολή αιτήσεων από δημόσιους οργανισμούς — Άρθρο 64 και αιτιολογική σκέψη 14.	109
5.5.1. Ορισμός του δημόσιου οργανισμού.	109
5.5.2. Διαθέσιμες αιτήσεις για δημόσιους οργανισμούς.	109
5.5.3. Δημόσιοι οργανισμοί που ενεργούν αντί των δικαιούχων διατροφής.	109
5.5.4. Δημόσιοι οργανισμοί που ενεργούν για την ανάκτηση των παροχών που παρέχονται αντί διατροφής.	110
5.6. Υποβολή αιτήσεων μέσω κεντρικών αρχών — Άρθρα 55 και 57-59, και αιτιολογική σκέψη 32.	111
5.6.1. Υποβολή αίτησης μέσω κεντρικής αρχής.	111
5.6.2. Περιεχόμενο της αίτησης και περαιτέρω τεκμηρίωση.	111
5.6.3. Γλώσσα και μεταφράσεις — Άρθρο 59.	113
5.6.4. Διεκπεραίωση των αιτήσεων και δικογραφιών — Άρθρο 58.	114
5.6.5. Αίτηση, διαβίβαση και χρήση πληροφοριών — Άρθρα 61-63 και αιτιολογικές σκέψεις 33-35.	115
5.7. Δαπάνες — Άρθρο 54 και αιτιολογική σκέψη 32.	116
5.8. Νομική αρωγή — Άρθρα 44-47 και αιτιολογική σκέψη 37.	117
5.8.1. Ο ρόλος των κεντρικών αρχών στην παροχή νομικής αρωγής στους διαδίκους.	117
5.8.2. Διαφορετικές συνθήκες που ισχύουν για τις αιτήσεις νομικής αρωγής.	118

Παράρτημα I: Πίνακας αντιστοιχίας (άρθρα — αιτιολογικές σκέψεις του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής). 122

Παράρτημα II: Κατάλογος αποφάσεων, διαταγών και προτάσεων του ΔΕΕ που παραπέμπουν στον κανονισμό για τις υποχρεώσεις διατροφής και το πρωτόκολλο της Χάγης του 2007. 128

Παράρτημα III: Κατάλογος άλλων αποφάσεων του ΔΕΕ (που αναφέρονται σε άλλη νομοθεσία εκτός του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής και του πρωτοκόλλου της Χάγης του 2007). 131

Παράρτημα Ι

1. Εισαγωγή και πεδίο εφαρμογής

Ο παρών οδηγός παρέχει πρακτικές οδηγίες από γενική άποψη. Δεν προορίζεται να καθοδηγήσει την ερμηνεία του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής σε μεμονωμένες περιπτώσεις. Αυτό ισχύει για κάθε εθνικό δικαστήριο που εφαρμόζει τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: ΔΕΕ). Επιπλέον, δεν προορίζεται να αντικατοπτρίσει τη νομική θέση σε κάθε κράτος μέλος.

1.1. Εισαγωγή

[Ο κανονισμός \(ΕΚ\) αριθ. 4/2009 του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2008, για τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων και τη συνεργασία σε θέματα υποχρεώσεων διατροφής](#) (στο εξής: κανονισμός για τις υποχρεώσεις διατροφής) προβλέπει ενιαίους κανόνες για όλα τα κράτη μέλη σχετικά με τις υποχρεώσεις διατροφής στα εξής ζητήματα:

- διεθνής δικαιοδοσία
- εφαρμοστέο δίκαιο
- αναγνώριση και εκτέλεση
- συνεργασία μεταξύ των κεντρικών αρχών.

Ο κανονισμός για τις υποχρεώσεις διατροφής ισχύει άμεσα στα κράτη μέλη και υπερισχύει έναντι του εθνικού δικαίου (ιδίως έναντι των κανόνων ιδιωτικού διεθνούς δικαίου).

Ο κανονισμός για τις υποχρεώσεις διατροφής εφαρμόζεται σε διασυνοριακές καταστάσεις που σχετίζονται με υποχρεώσεις διατροφής (π.χ. εάν τα εμπλεκόμενα μέρη έχουν τη συνθήκη διαμονή τους σε διαφορετικά κράτη ή εάν μια απόφαση που έχει εκδοθεί σε ένα κράτος μέλος πρέπει να αναγνωριστεί ή να εκτελεστεί σε άλλο κράτος μέλος). Η εκτέλεση σε άλλο κράτος μέλος μπορεί επίσης να καταστεί αναγκαία όταν ο υπόχρεος διατροφής έχει περιουσιακά στοιχεία σε κράτος μέλος διαφορετικό από εκείνο στο οποίο κατοικεί ο δικαιούχος διατροφής και πρέπει να επιδιωχθεί η εκτέλεση εκεί.

Ο κανονισμός για τις υποχρεώσεις διατροφής αποτελεί μέρος ενός ευρύτερου πλαισίου διεθνών νομικών πράξεων που διέπουν τις διασυνοριακές υποχρεώσεις διατροφής. Ειδικότερα, συνδέεται σημαντικά με τις πιο πρόσφατες πράξεις που καταρτίστηκαν από τη [διάσκεψη της Χάγης για το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο](#) (HCCH), όπως τονίζεται στην αιτιολογική σκέψη 8 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής.

Ο κανονισμός για τις υποχρεώσεις διατροφής συνάφθηκε μετά τη σύμβαση της Χάγης της 23ης Νοεμβρίου 2007 για την είσπραξη, σε διεθνές επίπεδο, απαιτήσεων διατροφής παιδιών και άλλων μορφών οικογενειακής διατροφής ⁽¹⁾ (στο εξής: σύμβαση της Χάγης του 2007). Αυτό αφορά μόνο

⁽¹⁾ Η σύμβαση της Χάγης του 2007 αντικατέστησε τη [σύμβαση της Χάγης του 1958 για την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων διατροφής τέκνων](#) και τη [σύμβαση της Χάγης του 1973 σχετικά με την αναγνώριση και εκτέλεση](#)

αιτήσεις διοικητικής συνεργασίας στην είσπραξη αξιώσεων διατροφής σε διεθνές επίπεδο και την αναγνώριση και εκτέλεση αλλοδαπών αποφάσεων. Ωστόσο, δεν αποφαίνεται επί της διεθνούς δικαιοδοσίας ή του εφαρμοστέου δικαίου (βλ. παράγραφο 1.3.2 του παρόντος οδηγού). Επιπλέον, το [πρωτόκολλο της Χάγης της 23ης Νοεμβρίου 2007 για το εφαρμοστέο δίκαιο στις υποχρεώσεις διατροφής](#) ⁽²⁾ (στο εξής: πρωτόκολλο) συνάφθηκε ταυτόχρονα με τη σύμβαση της Χάγης του 2007 και εφαρμόζεται σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση (με εξαίρεση τη Δανία, βλ. παράγραφο 1.2.2 του παρόντος οδηγού). Με τη μεία στο πρωτόκολλο που περιλαμβάνεται στο άρθρο 15 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής, οι κανόνες του πρωτοκόλλου εφαρμόζονται άμεσα από τα δικαστήρια της ΕΕ για τον καθορισμό του εφαρμοστέου δικαίου στις υποχρεώσεις διατροφής, υπό την προϋπόθεση ότι η διασυννοριακή υπόθεση εμπίπτει στο χρονικό και καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής.

[αποφάσεων σχετικών με υποχρεώσεις διατροφής](#) στις σχέσεις με τα συμβαλλόμενα κράτη και στον βαθμό που το πεδίο εφαρμογής των συμβάσεων συμπίπτει. Για παράδειγμα, η Αυστραλία και η Ελβετία δεσμεύονται από τη σύμβαση της Χάγης του 1973 σχετικά την αναγνώριση και εκτέλεση, αλλά όχι από τη σύμβαση της Χάγης του 2007. Ως εκ τούτου, εξακολουθούν να εφαρμόζουν τη σύμβαση της Χάγης του 1973 στις σχέσεις με τα συμβαλλόμενα κράτη. Το Λικτενστάιν και το Σουρινάμ δεσμεύονται από την προγενέστερη σύμβαση της Χάγης του 1958, αλλά όχι από τη σύμβαση της Χάγης του 2007 (βλ. παράγραφο 1.3.2 του παρόντος οδηγού).

⁽²⁾ Ο πίνακας κατάστασης συμμόρφωσης, ο οποίος ενημερώνεται τακτικά, είναι διαθέσιμος στη διεύθυνση: <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/status-table/?cid=133>. Το πρωτόκολλο αντικαθιστά τη [σύμβαση της Χάγης του 1956 για το εφαρμοστέο δίκαιο στις υποχρεώσεις διατροφής τέκνων και τη σύμβαση της Χάγης του 1973 για το εφαρμοστέο δίκαιο στις υποχρεώσεις διατροφής](#) στις σχέσεις μεταξύ των συμβαλλομένων κρατών.

1.2. Χρονικό και γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής (μεταβατικοί κανόνες) — Άρθρα 75-76 και αιτιολογικές σκέψεις 24, 26 και 44

1.2.1. Χρονικό πεδίο εφαρμογής

Ο κανονισμός για τις υποχρεώσεις διατροφής εφαρμόζεται σε όλες τις δικαστικές διαδικασίες που έχουν κινηθεί, σε όλους τους δικαστικούς συμβιβασμούς που έχουν εγκριθεί ή συναφθεί και σε όλα τα δημόσια έγγραφα που έχουν συνταχθεί **από την 18η Ιουνίου 2011** ⁽³⁾.

Η κρίσιμη ημερομηνία δεν είναι η ημερομηνία κατά την οποία εκδόθηκε η απόφαση, αλλά η ημερομηνία κατά την οποία κινήθηκε επίσημα η διαδικασία. Ωστόσο, ο κανονισμός για τις υποχρεώσεις διατροφής δεν διευκρινίζει τον τρόπο προσδιορισμού της ημερομηνίας κατά την οποία κινείται η διαδικασία.

Το πρωτόκολλο άρχισε να ισχύει διεθνώς μόλις την 1η Αυγούστου 2013, αλλά η ΕΕ εξέδωσε δήλωση κατά την υπογραφή του πρωτοκόλλου ότι θα εφαρμόζεται μεταξύ των κρατών μελών της από τις 18 Ιουνίου 2011 (δηλαδή πριν από την έναρξη ισχύος του πρωτοκόλλου) ⁽⁴⁾. Ωστόσο, η ημερομηνία έναρξης ισχύος του πρωτοκόλλου, την 1η Αυγούστου 2013, είναι κρίσιμη τόσο για τον καθορισμό του

⁽³⁾ Άρθρα 75-76 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής.

⁽⁴⁾ [Απόφαση 2009/941/ΕΚ του Συμβουλίου, της 30ής Νοεμβρίου 2009, για τη σύναψη, εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, του πρωτοκόλλου της Χάγης της 23ης Νοεμβρίου 2007 σχετικά με το εφαρμοστέο δίκαιο στις υποχρεώσεις διατροφής](#) (ΕΕ L 351 της 16.12.2009, σ. 17).

Παράρτημα Ι

εφαρμοστέου δικαίου (βλ. κεφάλαιο 3 του παρόντος οδηγού) όσο και για τον προσδιορισμό του καθεστώτος αναγνώρισης και εκτέλεσης των αποφάσεων (βλ. κεφάλαιο 4 του παρόντος οδηγού).

Όσον αφορά την αναγνώριση και την εκτέλεση των αποφάσεων, κατά γενική αρχή, οι αποφάσεις που εκδίδονται μετά από διαδικασίες που έχουν κινηθεί **πριν** από τις 18 Ιουνίου 2011 δεν επωφελούνται από τις ειδικές διαδικασίες που προβλέπονται στο κεφάλαιο IV του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής και αναγνωρίζονται βάσει άλλων διεθνών νομικών πράξεων. Ωστόσο, λόγω της ειδικής σχέσης μεταξύ του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής και του [κανονισμού Βρυξέλλες Ι](#) ⁽⁵⁾, η εν λόγω γενική αρχή δεν εφαρμόζεται στις αποφάσεις που εμπίπτουν στον κανονισμό Βρυξέλλες Ι και που διαφορετικά θα αναγνωρίζονταν στο πλαίσιο αυτής της νομικής πράξης. Δυνάμει του άρθρου 75 παράγραφος 2 (όπως τροποποιήθηκε με [διορθωτικό](#) ⁽⁶⁾), απόφαση που εμπίπτει στον κανονισμό Βρυξέλλες Ι αναγνωρίζεται και κηρύσσεται εκτελεστή σύμφωνα με τα τμήματα 2 και 3 του κεφαλαίου IV του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής όταν:

- εκδόθηκε **πριν** από τις 18 Ιουνίου 2011, υπό την προϋπόθεση ότι η οικεία διαδικασία αναγνώρισης ή κήρυξης της εκτελεστότητας κινήθηκε μετά τις 18 Ιουνίου 2011 [άρθρο 75 παράγραφος 2 στοιχείο α)] ή
- εκδόθηκε **από τις 18 Ιουνίου 2011 και έπειτα**, υπό την προϋπόθεση ότι η διαδικασία κινήθηκε πριν από τις 18 Ιουνίου 2011 [άρθρο 75 παράγραφος 2 στοιχείο β)].

Αυτός ο ειδικός κανόνας ισχύει μόνο αν ο κανονισμός Βρυξέλλες Ι ίσχυε στο κράτος μέλος κατά τον χρόνο έκδοσης της απόφασης ⁽⁷⁾ (για τη σχετική ημερομηνία, βλ. υποσημείωση 5). Ωστόσο, οι αποφάσεις που εκδόθηκαν πριν από την έναρξη ισχύος του κανονισμού Βρυξέλλες Ι στο εν λόγω κράτος μέλος μπορούν, παρά ταύτα, να αναγνωριστούν και να κηρυχθούν εκτελεστές σε άλλο κράτος μέλος σύμφωνα με τη σύμβαση της Χάγης του 2007, υπό την προϋπόθεση ότι οι αποφάσεις αυτές καλύπτονται από την εν λόγω σύμβαση.

Ο κανονισμός για τις υποχρεώσεις διατροφής ισχύει επίσης για τους δικαστικούς συμβιβασμούς που έχουν εγκριθεί ή συναφθεί και για τα δημόσια έγγραφα που έχουν συνταχθεί από τις 18 Ιουνίου 2011 και έπειτα.

⁽⁵⁾ [Κανονισμός \(ΕΚ\) αριθ. 44/2001 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2000, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις](#). Ο κανονισμός Βρυξέλλες Ι άρχισε να ισχύει την 1η Μαρτίου 2002 για το Βέλγιο, τη Γερμανία, την Ιρλανδία, την Ελλάδα, την Ισπανία, τη Γαλλία, την Ιταλία, το Λουξεμβούργο, τις Κάτω Χώρες, την Αυστρία, την Πορτογαλία, τη Φινλανδία, τη Σουηδία και το Ηνωμένο Βασίλειο· την 1η Μαΐου 2004 για την Τσεχία, την Εσθονία, την Κύπρο, τη Λετονία, τη Λιθουανία, την Ουγγαρία, τη Μάλτα, την Πολωνία, τη Σλοβενία και τη Σλοβακία· την 1η Ιανουαρίου 2007 για τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία· την 1η Ιουλίου 2013 για την Κροατία.

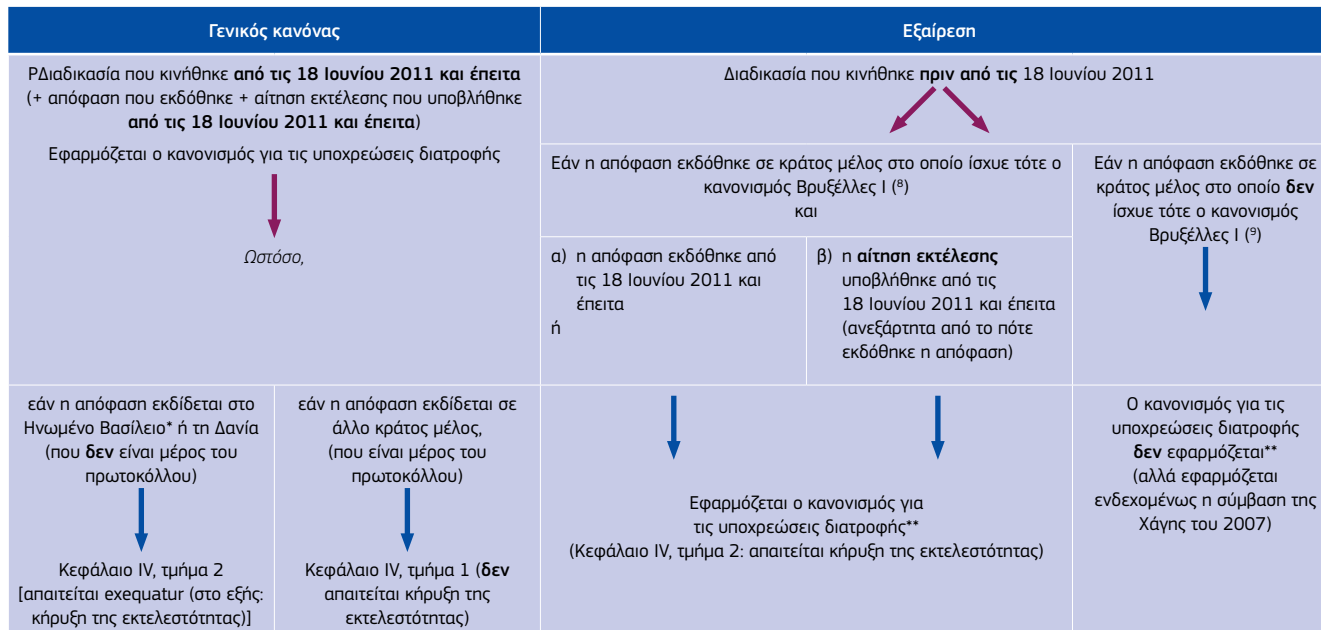
⁽⁶⁾ Βλ. [διορθωτικό](#) (ΕΕ L 8 της 12.1.2013, σ. 19).

⁽⁷⁾ Η απόφαση του ΔΕΕ της 15ης Απριλίου 2021, TKF κατά Department of Justice for Northern Ireland, C-729/19, EU:C:2021:275, σκέψεις 46-50, διευκρίνισε ότι το άρθρο 75 παράγραφος 2 στοιχείο α) εφαρμόζεται μόνον υπό την προϋπόθεση ότι οι αποφάσεις τις οποίες αφορά εμπίπτουν, για τους σκοπούς της αναγνώρισης και της εκτέλεσής τους, στο πεδίο εφαρμογής [του κανονισμού Βρυξέλλες Ι](#). Αυτό σημαίνει ότι, αποφάσεις σε θέματα υποχρεώσεων διατροφής οι οποίες εκδόθηκαν από δικαστήριο κράτους (το οποίο κατά τον χρόνο έκδοσής τους δεν ήταν ακόμη μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στο οποίο ο κανονισμός Βρυξέλλες Ι δεν είχε τεθεί ακόμη σε ισχύ) δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του [κανονισμού Βρυξέλλες Ια](#) ή του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής.

Όσον αφορά τη συνεργασία μεταξύ των κεντρικών αρχών, ο κανονισμός για τις υποχρεώσεις διατροφής εφαρμόζεται σε κάθε αίτηση που έχει παραλάβει η κεντρική αρχή από τις 18 Ιουνίου 2011 και έπειτα (άρθρο 75 παράγραφος 3). Οι αποφάσεις, που πρέπει να αναγνωριστούν και να κηρυχθούν εκτελεστές βάσει της σύμβασης της Χάγης του 2007 ή άλλων πράξεων, μπορούν επίσης να αποσταλούν στην κεντρική αρχή του κράτους μέλους υποδοχής, σύμφωνα με τους κανόνες συνεργασίας του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής (κεφάλαιο VII του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής).

Παράρτημα Ι

Διάγραμμα ροής 1: Το χρονικό πεδίο εφαρμογής του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής

* εάν η δικαστική διαδικασία κινήθηκε πριν από τις 31 Δεκεμβρίου 2020. Η σύμβαση της Χάγης του 2007 πρέπει να εφαρμόζεται σε δικαστικές διαδικασίες που έχουν κινηθεί μετά την εν λόγω ημερομηνία.

** Ο κανονισμός για τις υποχρεώσεις διατροφής εφαρμόζεται επίσης στη συνεργασία μεταξύ των κεντρικών αρχών όταν η αίτηση παραλαμβάνεται από την κεντρική αρχή από τις 18 Ιουνίου 2011 και έπειτα

⁽⁸⁾ Αυτό αφορά αποφάσεις που εκδόθηκαν στο Βέλγιο, τη Γερμανία, την Ιρλανδία, την Ελλάδα, την Ισπανία, τη Γαλλία, την Ιταλία, το Λουξεμβούργο, τις Κάτω Χώρες, την Αυστρία, την Πορτογαλία, τη Φινλανδία, τη Σουηδία και το Ηνωμένο Βασίλειο **από τον 1η Μαρτίου 2002 και έπειτα** αποφάσεις που εκδόθηκαν στην Τσεχία, την Εσθονία, την Κύπρο, τη Λετονία, τη Λιθουανία, την Ουγγαρία, τη Μάλτα, την Πολωνία, τη Σλοβενία και τη Σλοβακία **από την 1η Μαΐου 2004 και έπειτα** ή αποφάσεις που εκδόθηκαν στη Βουλγαρία και τη Ρουμανία **από την 1η Ιανουαρίου 2007 και έπειτα**.

⁽⁹⁾ Η περίπτωση αυτή αφορά αποφάσεις που εκδόθηκαν στα ίδια κράτη μέλη που αναφέρονται στην προηγούμενη υποσημείωση, **πριν από την ημερομηνία που αναφέρεται στην εν λόγω υποσημείωση**.

1.2.2. Γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής

Ο κανονισμός για τις υποχρεώσεις διατροφής ισχύει και στα 27 κράτη μέλη της ΕΕ, αλλά εφαρμόζεται μερικώς μόνο στη Δανία (με διαφορετικούς μηχανισμούς και εξαιρέσεις). Εφαρμόζεται επίσης κατά γενικό κανόνα και στο Ηνωμένο Βασίλειο.

Η θέση της Δανίας

Οι κανονισμοί της ΕΕ για τη δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις δεν ισχύουν καταρχήν για τη Δανία, αλλά η Δανία έχει συνάψει ειδική συμφωνία με την ΕΕ για την εφαρμογή του κανονισμού Βρυξέλλες Ι. Η Δανία έχει επίσης συμφωνήσει στην εφαρμογή του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής στο μέτρο που τροποποιεί τον κανονισμό Βρυξέλλες Ι⁽¹⁰⁾. Αυτό σημαίνει ότι το μεγαλύτερο μέρος του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής εφαρμόζεται στις σχέσεις μεταξύ των κρατών μελών και της Δανίας —με εξαίρεση το κεφάλαιο ΙΙΙ (εφαρμοστέο δίκαιο) και το κεφάλαιο VII (συνεργασία μεταξύ κεντρικών αρχών), επειδή τα θέματα αυτά δεν διέπονταν προηγουμένως από τον κανονισμό Βρυξέλλες Ι. Ομοίως, οι ορισμοί του άρθρου 2 και του κεφαλαίου ΙΧ (γενικές και τελικές διατάξεις) του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής θα επεκταθούν στη Δανία μόνο στο μέτρο που

⁽¹⁰⁾ Σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 2 της [συμφωνίας της 19ης Οκτωβρίου 2005 μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και του Βασιλείου της Δανίας σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις](#) (ΕΕ L 299 της 16.11.2005, σ. 62), όπως εγκρίθηκε με την [απόφαση 2006/325/ΕΚ του Συμβουλίου](#) (ΕΕ L 120 της 5.5.2006, σ. 22), η Δανία κοινοποίησε στην Επιτροπή, με επιστολή της 14ης Ιανουαρίου 2009, την απόφασή της να εφαρμόσει το περιεχόμενο του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής στο μέτρο που τροποποιεί τον κανονισμό Βρυξέλλες Ι (ΕΕ L 149 της 12.6.2009, σ. 80).

αφορούν τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση, την εκτελεστικότητα και την εκτέλεση των αποφάσεων, καθώς και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη, θέματα που καλύπτονται ήδη από τον κανονισμό Βρυξέλλες Ι.

Η θέση του Ηνωμένου Βασιλείου

Το Ηνωμένο Βασίλειο επέλεξε την προαιρετική του συμμετοχή⁽¹¹⁾ στον κανονισμό για τις υποχρεώσεις διατροφής ο οποίος, ως εκ τούτου, εφαρμόζεται σε όλες τις δικαστικές διαδικασίες που έχουν κινηθεί (και στους δικαστικούς συμβιβασμούς που έχουν εγκριθεί ή συναφθεί, καθώς και στα δημόσια έγγραφα που έχουν συνταχθεί) μεταξύ της 18ης Ιουνίου 2011 και της 31ης Δεκεμβρίου 2020.

Μετά την αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου από την ΕΕ στις 31 Ιανουαρίου 2020, η [συμφωνία αποχώρησης του Ηνωμένου Βασιλείου από την ΕΕ](#) άρχισε να ισχύει την 1η Φεβρουαρίου 2020⁽¹²⁾ και, κατά συνέπεια,

⁽¹¹⁾ [Απόφαση 2009/451/ΕΚ της Επιτροπής](#) της 8ης Ιουνίου 2009. Το Ηνωμένο Βασίλειο δεν επέλεξε να συμμετάσχει προαιρετικά στην πρόταση εντός 3 μηνών από την παρουσίασή της το 2005 (όπως ορίζεται στην οικεία διάταξη της Συνθήκης), επειδή είχε προβληματισμούς αναφορικά με τις επιπτώσεις της εφαρμογής του αλλοδαπού δικαίου στο νομικό του σύστημα, όπως προβλέπεται στο πρωτόκολλο. Η θέση του Ηνωμένου Βασιλείου άλλαξε προς το τέλος των διαπραγματεύσεων και το κείμενο στη συνέχεια ξαναγράφηκε προκειμένου να επιτραπεί η συμμετοχή του Ηνωμένου Βασιλείου αλλά χωρίς να ισχύει το κεφάλαιο ΙΙΙ για το Ηνωμένο Βασίλειο. Λόγω της σχέσης μεταξύ του κεφαλαίου ΙΙΙ και της κατάργησης της κήρυξης εκτελεστικότητας όσον αφορά τις υποχρεώσεις διατροφής, προστέθηκε το τμήμα 2 του κεφαλαίου ΙV για να τροποποιηθεί η θέση του Ηνωμένου Βασιλείου και να διευκολυνθεί η συμμετοχή του στον κανονισμό για τις υποχρεώσεις διατροφής μετά την έκδοσή του (και πάλι όπως προβλέπεται στη Συνθήκη).

⁽¹²⁾ [Συμφωνία για την αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας από την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας](#) (ΕΕ L 29 της 31.1.2020, σ. 7).

Παράρτημα Ι

τερματίστηκε η περίοδος που προβλέπεται στο άρθρο 50 [της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης](#) και σηματοδοτήθηκε η έναρξη μιας μεταβατικής περιόδου έως τις 31 Δεκεμβρίου 2020. Προκειμένου να διασφαλιστεί η ομαλή αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου από την ΕΕ και να δοθεί περισσότερος χρόνος στο ευρύ κοινό και τις επιχειρήσεις να προσαρμοστούν, το δίκαιο της ΕΕ συνέχισε να ισχύει εντός και για το Ηνωμένο Βασίλειο (βλ. άρθρο 126 της συμφωνίας αποχώρησης) και το ΔΕΕ συνέχισε να έχει δικαιοδοσία επί του Ηνωμένου Βασιλείου κατά τη διάρκεια της εν λόγω μεταβατικής περιόδου.

Το άρθρο 67 της συμφωνίας αποχώρησης απαιτεί από το Ηνωμένο Βασίλειο και τα κράτη μέλη της ΕΕ στις περιπτώσεις που αφορούν το Ηνωμένο Βασίλειο να εφαρμόζουν:

- όσον αφορά τη διεθνή δικαιοδοσία, → τους κανόνες του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής που διέπουν τη διεθνή δικαιοδοσία σε σχέση με τις δικαστικές διαδικασίες που έχουν κινηθεί πριν από τη λήξη της μεταβατικής περιόδου (31 Δεκεμβρίου 2020) ή τις αγωγές που σχετίζονται με τις εν λόγω δικαστικές διαδικασίες δυνάμει των άρθρων 12-13 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής
- όσον αφορά την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων, → τους κανόνες του κανονισμού που διέπουν την αναγνώριση και την εκτέλεση (δηλαδή τις διαδικασίες του κεφαλαίου IV και των παραρτημάτων Ι-ΙV)⁽¹³⁾

⁽¹³⁾ Όλα τα παραρτήματα του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής μπορούν να συμπληρωθούν σε δυναμικό μορφότυπο με τον οποίο καθίσταται δυνατή η άμεση μετάφραση στη γλώσσα του κράτους μέλους στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση, στη διεύθυνση https://e-justice.europa.eu/155/EL/online_forms?init=true. Βλ., επίσης, τις κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τη χρήση των παραρτημάτων του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής, <https://op.europa.eu/el/publication-detail/-/publication/8aa572b8-6eb3-11e8-9483-01aa75ed71a1>.

στις αποφάσεις που εκδίδονται στο πλαίσιο δικαστικών διαδικασιών που έχουν κινηθεί πριν από τη λήξη της μεταβατικής περιόδου (31 Δεκεμβρίου 2020) και στους δικαστικούς συμβιβασμούς που έχουν εγκριθεί ή συναφθεί, καθώς και στα δημόσια έγγραφα που έχουν συνταχθεί πριν από τη λήξη της μεταβατικής περιόδου⁽¹⁴⁾.

- όσον αφορά τη συνεργασία μεταξύ κεντρικών αρχών, → το κεφάλαιο VII του κανονισμού που διέπει τη συνεργασία μεταξύ κεντρικών αρχών (καθώς και τα παραρτήματα VI-IX) στις αιτήσεις αναγνώρισης ή εκτέλεσης αποφάσεων και στις αιτήσεις που παρέλαβε η κεντρική αρχή του κράτους στο οποίο απευθύνεται η αίτηση πριν από τη λήξη της μεταβατικής περιόδου.

Από το τέλος της μεταβατικής περιόδου, δηλαδή οι δικαστικές διαδικασίες που κινήθηκαν κατά ή μετά τη λήξη της μεταβατικής περιόδου την **1η Ιανουαρίου 2021** δεν ρυθμίζονται πλέον από τους προαναφερθέντες κανόνες της συμφωνίας αποχώρησης. Ως εκ τούτου:

- Τα δικαστήρια του Ηνωμένου Βασιλείου δεν εφαρμόζουν πλέον τον κανονισμό για τις υποχρεώσεις διατροφής στις εν λόγω διαδικασίες. Αντ' αυτού, ισχύει κάθε σχετική διεθνής σύμβαση ή συμφωνία (διμερής ή πολυμερής) που ισχύει μεταξύ του Ηνωμένου Βασιλείου και του εκάστοτε κράτους μέλους της ΕΕ. Σε αντίθετη περίπτωση, το εφαρμοστέο καθεστώς απορρέει από τους εθνικούς κανόνες ιδιωτικού διεθνούς δικαίου.

⁽¹⁴⁾ Σημειώνεται ότι ο κανόνας εφαρμόζεται διαφορετικά όσον αφορά [τον κανονισμό \(ΕΚ\) αριθ. 805/2004 για τη θέσπιση ευρωπαϊκού εκτελεστού τίτλου για μη αμφισβητούμενες αξιώσεις](#). Το άρθρο 67 παράγραφος 2 στοιχείο δ) της [συμφωνίας αποχώρησης](#) διευκρινίζει ότι ο εν λόγω κανονισμός εφαρμόζεται υπό την προϋπόθεση ότι η αίτηση πιστοποίησης ευρωπαϊκού εκτελεστού τίτλου έχει υποβληθεί πριν από τις 31 Δεκεμβρίου 2020.

- Η σύμβαση της Χάγης του 2007 εφαρμόζεται σε σχέση με την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων, οι οποίες εκδίδονται στο πλαίσιο δικαστικών διαδικασιών που έχουν κινηθεί από την 1η Ιανουαρίου 2021 και έπειτα, καθώς και σε δικαστικούς συμβιβασμούς που έχουν εγκριθεί ή συναφθεί και σε δημόσια έγγραφα που έχουν συνταχθεί από την 1η Ιανουαρίου 2021 και έπειτα ⁽¹⁵⁾.
- Το γεγονός ότι το Ηνωμένο Βασίλειο δεν είναι μέρος του πρωτοκόλλου σημαίνει ότι το δίκαιο που εφαρμόζεται στις υποχρεώσεις διατροφής διέπεται πάντα από τους κανόνες ιδιωτικού διεθνούς δικαίου του Ηνωμένου Βασιλείου.
- Στα κράτη μέλη της ΕΕ, η κατάσταση διαφέρει σε σχέση με τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων ή τη συνεργασία μεταξύ κεντρικών αρχών:
 - όσον αφορά τη διεθνή δικαιοδοσία, → ο κανονισμός για τις υποχρεώσεις διατροφής εξακολουθεί να ισχύει για περιπτώσεις οι οποίες αφορούν υπηκόους του Ηνωμένου Βασιλείου ή πρόσωπα που έχουν τη συνήθη διαμονή τους στο Ηνωμένο Βασίλειο, δεδομένου του καθολικού χαρακτήρα των κανόνων που προβλέπονται από τον κανονισμό για τις υποχρεώσεις διατροφής (βλ. ενότητα 1.3 του παρόντος οδηγού)
- όσον αφορά το εφαρμοστέο δίκαιο, → ο κανονισμός για τις υποχρεώσεις διατροφής και το πρωτόκολλο εξακολουθούν να ισχύουν, διότι το πρωτόκολλο εφαρμόζεται ανεξάρτητα από το αν η υπόθεση αφορά κράτος που δεσμεύεται από το πρωτόκολλο ή όχι
- όσον αφορά την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων, → η σύμβαση της Χάγης του 2007 εφαρμόζεται αν η απόφαση καλύπτεται από τη σύμβαση
- όσον αφορά τη συνεργασία μεταξύ κεντρικών αρχών, → εφαρμόζεται η σύμβαση της Χάγης του 2007.

Κατά τον χρόνο της κύρωσης, στις 28 Σεπτεμβρίου 2020, το Ηνωμένο Βασίλειο προέβη σε μονομερή δήλωση για την επέκταση της εφαρμογής των κεφαλαίων II και III της σύμβασης της Χάγης του 2007 (για τη διοικητική συνεργασία και τις αιτήσεις μέσω των κεντρικών αρχών) στις υποχρεώσεις διατροφής μεταξύ συζύγων ⁽¹⁶⁾. Με τον τρόπο αυτόν, το πεδίο εφαρμογής της σύμβασης της Χάγης του 2007 προσεγγίζει περισσότερο το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής, ο οποίος διαφέρει πλέον μόνον όσον αφορά τις υποχρεώσεις διατροφής που απορρέουν από οικογενειακή σχέση διαφορετική από εκείνη μεταξύ τέκνου και γονέα και

⁽¹⁵⁾ Το Ηνωμένο Βασίλειο δεσμεύθηκε από τη σύμβαση της Χάγης του 2007 την 1η Αυγούστου 2014 δυνάμει της συμμετοχής του στην ΕΕ, η οποία ενέκρινε τη σύμβαση κατά την ημερομηνία εκείνη. Μετά την απόφαση αποχώρησής του από την ΕΕ, στις 28 Σεπτεμβρίου 2020 το Ηνωμένο Βασίλειο κατέθεσε έγγραφο κύρωσης της σύμβασης της Χάγης του 2007, προκειμένου να δεσμευθεί αυτοδικαίως από τη σύμβαση από την 1η Ιανουαρίου 2021. Το Ηνωμένο Βασίλειο έχει δηλώσει ότι είναι συμβαλλόμενο κράτος της Σύμβασης της Χάγης του 2007 αδιάκοπα από την 1η Αυγούστου 2014. Η δήλωση του Ηνωμένου Βασιλείου σχετικά με την έναρξη ισχύος της σύμβασης της Χάγης του 2007 είναι διαθέσιμη στη διεύθυνση <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/status-table/notifications/?csid=1255&disp=eif>.

⁽¹⁶⁾ Βλ. τη δήλωση του Ηνωμένου Βασιλείου στην οποία γίνεται αναφορά στο άρθρο 2 παράγραφος 3 της σύμβασης της Χάγης του 2007: <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/status-table/notifications/?csid=1255&disp=eif>. Η ΕΕ είχε προηγουμένως προβεί στην ίδια δήλωση: <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/status-table/notifications/?csid=1109&disp=rsdn>. Οι δηλώσεις μπορεί να αλλάξουν από οποιοδήποτε μέρος, αλλά η Σύμβαση της Χάγης του 2007 μπορεί να εφαρμοστεί μόνο στον βαθμό που η επέκταση έχει γίνει και από τα δύο συμβαλλόμενα μέρη.

Παράρτημα Ι

μεταξύ συζύγων ⁽¹⁷⁾ (οι οποίες καλύπτονται από τον κανονισμό για τις υποχρεώσεις διατροφής, αλλά όχι από τη σύμβαση της Χάγης του 2007).

Το γεγονός ότι ο κανονισμός για τις υποχρεώσεις διατροφής δεν ισχύει πλέον για το Ηνωμένο Βασίλειο σημαίνει ότι δεν είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθούν τα παραρτήματα I-IV ⁽¹⁸⁾ του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής όσον αφορά αποφάσματα δικαστικών αποφάσεων που εκδίδονται στο πλαίσιο δικαστικών διαδικασιών που έχουν κινηθεί από την 1η Ιανουαρίου 2021 και έπειτα, και δικαστικούς συμβιβασμούς που έχουν εγκριθεί ή συναφθεί, καθώς και δημόσια έγγραφα που έχουν συνταχθεί από την 1η Ιανουαρίου 2021 και έπειτα. Ομοίως, η συνεργασία μεταξύ των κεντρικών αρχών του Ηνωμένου Βασιλείου και των κρατών μελών της ΕΕ πρέπει να ακολουθεί το καθεστώς που προβλέπεται στη σύμβαση της Χάγης του 2007 σε σχέση με τις αιτήσεις που παραλήφθηκαν από την 1η Ιανουαρίου 2021 και έπειτα. Ο κατάλληλος μορφότυπος παρέχεται στο [παράρτημα 1](#) ⁽¹⁹⁾ της σύμβασης.

⁽¹⁷⁾ Ωστόσο, στη δήλωσή του κατά τον χρόνο της κύρωσης, το Ηνωμένο Βασίλειο δεσμεύθηκε «να εξετάσει τη δυνατότητα να επεκταθεί η εφαρμογή του συνόλου της σύμβασης σε όλες τις υποχρεώσεις διατροφής» εντός επτά ετών (<https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/status-table/notifications/?csid=1255&disp=resdn>).

⁽¹⁸⁾ Όλα τα παραρτήματα του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής μπορούν να συμπληρωθούν σε δυναμικό μορφότυπο με τον οποίο καθίσταται δυνατή η άμεση μετάφραση στη γλώσσα του κράτους μέλους στο οποίο απευθύνεται η αίτηση, στη διεύθυνση https://e-justice.europa.eu/155/EL/online_forms?init=true. Βλ., επίσης, τις οδηγίες σχετικά με τη χρήση των παραρτημάτων του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής: <https://op.europa.eu/el/publication-detail/-/publication/8aa572b8-6eb3-11e8-9483-01aa75ed71a1>.

⁽¹⁹⁾ Βλ., επίσης, τις οδηγίες για τη συμπλήρωση των υποχρεωτικών και προαιρετικών εντύπων βάσει της σύμβασης της Χάγης του 2007: <https://assets.hcch.net/docs/33ac3a37-b713-4e6e-8727-8942182076ea.pdf>.

Όσον αφορά το εφαρμοστέο δίκαιο, ούτε το Ηνωμένο Βασίλειο ούτε η Δανία είναι μέρη του πρωτοκόλλου, επομένως κανένα κράτος δεν εφαρμόζει το πρωτόκολλο κατά τον καθορισμό του εφαρμοστέου δικαίου. Το εφαρμοστέο δίκαιο στις υποχρεώσεις διατροφής καθορίζεται, επομένως, από τις αρχές του Ηνωμένου Βασιλείου και της Δανίας, με την εφαρμογή των οικείων εθνικών κανόνων ιδιωτικού διεθνούς δικαίου. Επιπλέον, οι αποφάσεις διατροφής που εκδίδονται σε αυτά τα δύο κράτη αναγνωρίζονται και εκτελούνται σε κράτη μέλη εκτός της Δανίας σύμφωνα με τη διαδικασία που ορίζεται στο τμήμα 2 του κεφαλαίου IV (άρθρο 23 και επόμενα).

Ωστόσο, δυνάμει του άρθρου 2 του πρωτοκόλλου, το πρωτόκολλο εφαρμόζεται ακόμη και όταν οδηγήσει στην εφαρμογή του δικαίου ενός μη συμβαλλόμενου κράτους. Επομένως, όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ (με εξαίρεση τη Δανία) πρέπει να εφαρμόζουν το δίκαιο οποιουδήποτε τρίτου κράτους που δεν είναι μέλος της ΕΕ ούτε μέρος του πρωτοκόλλου (αυτό περιλαμβάνει το δίκαιο του Ηνωμένου Βασιλείου, της Δανίας και κάθε άλλου κράτους που δεν είναι μέλος της ΕΕ, αλλά βλ. παράγραφο 1.3.2 και κεφάλαιο 3 του παρόντος οδηγού).

1.3. Σχέσεις με άλλες νομικές πράξεις

1.3.1. Σχέσεις με άλλες νομικές πράξεις της ΕΕ — Άρθρα 68 και 75, και αιτιολογικές σκέψεις 26 και 44

Το άρθρο 68 αποσαφηνίζει τις σχέσεις μεταξύ του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής και ορισμένων νομικών πράξεων της ΕΕ οι οποίες διέπουν θέματα που καλύπτονται από αυτόν ⁽²⁰⁾.

Ο κανονισμός αντικαθιστά τον [κανονισμό Βρυξέλλες Ι](#) στο μέτρο που εφαρμόζεται σε θέματα υποχρεώσεων διατροφής τα οποία απορρέουν από οικογενειακή σχέση (βλ. ενότητα 1.5 του παρόντος οδηγού). Όπως ήδη αναφέρθηκε, τα θέματα αυτά υπόκεινται στο άρθρο 75 παράγραφος 2 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής ⁽²¹⁾. Όσον αφορά τις σχέσεις μεταξύ όλων των κρατών μελών της ΕΕ, ο κανονισμός Βρυξέλλες Ι καταργήθηκε και αντικαταστάθηκε από [τον κανονισμό Βρυξέλλες Ια](#), ο οποίος δεν περιλαμβάνει κανόνες σχετικά με τη διατροφή.

Ο κανονισμός για τις υποχρεώσεις διατροφής αντικαθιστά επίσης [τον κανονισμό \(ΕΚ\) αριθ. 805/2004 σχετικά με τον ευρωπαϊκό εκτελεστό](#)

⁽²⁰⁾ Επιπλέον, όσον αφορά το ουσιαστικό πεδίο εφαρμογής, ο κανονισμός για τις υποχρεώσεις διατροφής μπορεί να επικαλύπτεται με τον κανονισμό για την κληρονομική διαδοχή [κανονισμός (ΕΕ) αριθ. [650/2012](#)] και τους κανονισμούς για τις περιουσιακές σχέσεις των διεθνών ζευγαριών [κανονισμοί (ΕΕ) [2016/1103](#) και (ΕΕ) [2016/1104](#)]. Βλ., συναφώς, τις παραγράφους 1.5.3 και 1.5.4 του παρόντος οδηγού.

⁽²¹⁾ Βλ. παράγραφο 1.2.1 του παρόντος οδηγού.

[τίτλο](#) ⁽²²⁾, σε θέματα υποχρεώσεων διατροφής που απορρέουν από οικογενειακή σχέση.

Ο κανονισμός για τις υποχρεώσεις διατροφής δεν θίγει την εφαρμογή της οδηγίας 2003/8/ΕΚ του Συμβουλίου σχετικά με το ευεργέτημα πενίας σε διασυνοριακές διαφορές ⁽²³⁾ σε ζητήματα υποχρεώσεων διατροφής. Ωστόσο, η εν λόγω οδηγία του Συμβουλίου υπόκειται στο κεφάλαιο V του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής (πρόσβαση στη δικαιοσύνη).

Ο κανονισμός για τις υποχρεώσεις διατροφής δεν επηρεάζει την εφαρμογή [της οδηγίας 95/46/ΕΚ για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα](#) ⁽²⁴⁾. Η εν λόγω οδηγία καταργήθηκε με τον [Γενικό κανονισμό για την προστασία δεδομένων](#) [κανονισμός 2016/679 (ΓΚΠΔ)] ⁽²⁵⁾ από τις

⁽²²⁾ [Κανονισμός \(ΕΚ\) αριθ. 805/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Απριλίου 2004, για τη θέσπιση ευρωπαϊκού εκτελεστού τίτλου για μη αμφισβητούμενες αξιώσεις](#) (ΕΕ L 143 της 30.4.2004, σ. 15). Βλ. υποσημείωση 14 σχετικά με την εφαρμογή του εν λόγω κανονισμού από και σε σχέση με το Ηνωμένο Βασίλειο.

⁽²³⁾ [Οδηγία 2003/8/ΕΚ του Συμβουλίου, της 27ης Ιανουαρίου 2003, για βελτίωση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη επί διασυνοριακών διαφορών μέσω της θέσπισης στοιχειωδών κοινών κανόνων σχετικά με το ευεργέτημα πενίας στις διαφορές αυτές](#) (ΕΕ L 26 της 31.1.2003, σ. 41). Η αρχική αριθμηση 2002/8/ΕΚ διορθώθηκε με [διορθωτικό](#) (ΕΕ L 32 της 7.2.2003). Η εν λόγω οδηγία του Συμβουλίου εφαρμόζεται μεταξύ όλων των κρατών μελών, με εξαίρεση τη Δανία.

⁽²⁴⁾ [Οδηγία 95/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 1995, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών](#) (ΕΕ L 281 της 23.11.1995, σ. 31).

⁽²⁵⁾ [Κανονισμός \(ΕΕ\) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας](#)

Παράρτημα Ι

25 Μαΐου 2018 και, ως εκ τούτου, η παραπομπή στην οδηγία 95/46/ΕΚ που περιέχεται στο άρθρο 68 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής πρέπει να νοηθεί ως μνεία στον ΓΚΠΔ.

1.3.2. Σχέσεις με άλλες διεθνείς νομικές πράξεις, όσον αφορά τα τρίτα κράτη — Άρθρο 69 και αιτιολογικές σκέψεις 8, 40

Το άρθρο 69 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής διέπει τον συντονισμό μεταξύ του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής και των διεθνών νομικών πράξεων που υπήρχαν ήδη κατά τον χρόνο της έκδοσής του.

Όπως και με άλλους κανονισμούς της ΕΕ που περιέχουν κανόνες ιδιωτικού διεθνούς δικαίου, η γενική αρχή είναι ότι ο κανονισμός για τις υποχρεώσεις διατροφής δεν επηρεάζει την εφαρμογή των διμερών και πολυμερών συμβάσεων και συμφωνιών σχετικά με τις υποχρεώσεις διατροφής στις οποίες ένα ή περισσότερα κράτη μέλη ήταν μέρη κατά τη στιγμή της έκδοσης του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής [δηλαδή στις 18 Δεκεμβρίου 2008 [άρθρο 69 παράγραφος 1]]. Σε σχέση με τρίτα κράτη (δηλαδή κράτη που δεν είναι κράτη μέλη της ΕΕ), ένα κράτος μέλος εξακολουθεί να εφαρμόζει διμερείς ή πολυμερείς συμβάσεις και συμφωνίες με τις οποίες δεσμεύεται ⁽²⁶⁾.

95/46/ΕΚ (Γενικός κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων) (ΕΕ L 119 της 4.5.2016, σ. 1).

⁽²⁶⁾ Το άρθρο 69 παράγραφος 1 δεν εφαρμόζεται στη Δανία (βλ. παράγραφο 1.2.2 του παρόντος οδηγού).

Δυνάμει του άρθρου 69 παράγραφος 1, τα κράτη μέλη της ΕΕ (συμπεριλαμβανομένης της Δανίας) συνεχίζουν να εφαρμόζουν [τη σύμβαση του ΟΗΕ, της 20ής Ιουνίου 1956, περί διεκδικήσεως διατροφής στην αλλοδαπή](#) όσον αφορά τη διοικητική συνεργασία με κράτη που είναι συμβαλλόμενα μέρη της παρούσας σύμβασης αλλά όχι της σύμβασης της Χάγης του 2007. Εν προκειμένω, περιλαμβάνονται η Αργεντινή, η Αυστραλία, η Δανία ⁽²⁷⁾, η Ελβετία, το Ισραήλ, το Μαρόκο, το Μεξικό, η Χιλή κ.λπ. ⁽²⁸⁾

Τα κράτη μέλη (συμπεριλαμβανομένης της Δανίας) θα εφαρμόσουν επίσης [τη σύμβαση της Χάγης του 1958 για την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων διατροφής τέκνων](#) σε σχέση με το Λιχτενστάιν και το Σουρινάμ, κανένα από τα οποία δεν είναι μέρος της σύμβασης της Χάγης του 1973 (βλ. επόμενη παράγραφο).

Τέλος, ορισμένα κράτη μέλη (συμπεριλαμβανομένης της Δανίας) ⁽²⁹⁾ εξακολουθούν να εφαρμόζουν [τη σύμβαση της Χάγης του 1973 για την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων διατροφής](#) σε σχέση με την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε σχέση με όσα κράτη είναι συμβαλλόμενα μέρη της εν λόγω σύμβασης αλλά όχι της σύμβασης της Χάγης του 2007 (π.χ. Ανδόρα, Αυστραλία και Ελβετία).

⁽²⁷⁾ Η Δανία δεν είναι μέρος της Σύμβασης της Χάγης του 2007. Βλ. παρακάτω στην παρούσα παράγραφο.

⁽²⁸⁾ Για τον κατάλογο των συμβαλλόμενων κρατών της σύμβασης του ΟΗΕ του 1956, βλ. https://treaties.un.org/pages/viewDetailsIII.aspx?src=TREATY&mtdsq_no=XX-1&chapter=20&Temp=mtdsq3&clang=en.

⁽²⁹⁾ Η σύμβαση της Χάγης του 1973 δεν αφορά τις: Βέλγιο, Βουλγαρία, Ιρλανδία, Κροατία, Κύπρο, Λετονία, Ουγγαρία, Μάλτα, Αυστρία, Ρουμανία και Σλοβενία.

Αντιθέτως, το άρθρο 69 παράγραφος 1 **δεν** εφαρμόζεται στις συμβάσεις που συνήψε η ΕΕ **από** την έκδοση του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής (δηλαδή από τις 18 Δεκεμβρίου 2008). Στις περιπτώσεις αυτές, ισχύει η γενική αρχή που κατοχυρώνεται με το άρθρο 216 [της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης](#), δηλαδή ότι όλες οι διεθνείς συμφωνίες που συνάπτει η ΕΕ είναι δεσμευτικές για τα θεσμικά της όργανα και τα κράτη μέλη της.

Η εν λόγω γενική αρχή ισχύει για τη σύμβαση της Χάγης του 2007, την οποία η ΕΕ ενέκρινε το 2011 ⁽³⁰⁾ και έθεσε σε ισχύ την 1η Αυγούστου 2014 για τα κράτη μέλη της (με εξαίρεση τη Δανία) ⁽³¹⁾. Σύμφωνα με το άρθρο 51 παράγραφος 4 της σύμβασης της Χάγης του 2007, τα κράτη μέλη (με εξαίρεση τη Δανία) εξακολουθούν να εφαρμόζουν τον κανονισμό για τις υποχρεώσεις διατροφής σε σχέση με τα κράτη μέλη, αλλά θα αναφέρονται στη σύμβαση για τους σκοπούς της αναγνώρισης και εκτέλεσης αποφάσεων διατροφής που εκδίδονται σε συμβαλλόμενα κράτη της σύμβασης της Χάγης του 2007 που δεν είναι κράτη μέλη της ΕΕ (π.χ. Αλβανία, Βραζιλία, ΗΠΑ και Νορβηγία, και Ηνωμένο Βασίλειο από το τέλος της μεταβατικής περιόδου στις 30 Δεκεμβρίου 2020) ⁽³²⁾. Η σύμβαση της Χάγης του 2007 εφαρμόζεται επίσης όταν παραλαμβάνεται αίτηση για ειδικά μέτρα δυνάμει του άρθρου 7 της σύμβασης, αίτηση μέσω κεντρικών αρχών δυνάμει του κεφαλαίου III ή άμεση αίτηση αναγνώρισης και εκτέλεσης δυνάμει του κεφαλαίου V μετά

την έναρξη ισχύος της σύμβασης της Χάγης του 2007 μεταξύ κράτους μέλους της ΕΕ και τρίτου κράτους.

Το ίδιο ισχύει και για τη [σύμβαση του Λουγκάνο της 30ής Οκτωβρίου 2007](#) (στο εξής: σύμβαση του Λουγκάνο) ⁽³³⁾, η οποία υπογράφηκε από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα και άρχισε να ισχύει για την ΕΕ την 1η Ιανουαρίου 2010 ⁽³⁴⁾. Η σχέση μεταξύ του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής και της σύμβασης του Λουγκάνο μπορεί να βασίζεται είτε στο άρθρο 64 είτε στο άρθρο 67 της σύμβασης του Λουγκάνο· πρόκειται για ζήτημα επί του οποίου δεν έχει αποφανθεί ακόμα το ΔΕΕ.

Το άρθρο 64 παράγραφος 1 της σύμβασης του Λουγκάνο διέπει τη σχέση της με [τον κανονισμό Βρυξέλλες Ι](#). Θεσπίζει τον γενικό κανόνα ότι η σύμβαση του Λουγκάνο δεν επηρεάζει την εφαρμογή από τα κράτη μέλη της ΕΕ του κανονισμού Βρυξέλλες Ι, ούτε τυχόν τροποποιήσεις αυτού. Ωστόσο, το άρθρο 64 παράγραφος 2 θεσπίζει μία εξαίρεση από τον εν λόγω γενικό κανόνα και προβλέπει την εφαρμογή της σύμβασης στις εξής περιπτώσεις:

- όταν ο εναγόμενος έχει την κατοικία του στην επικράτεια κράτους που είναι μέρος μόνο της Σύμβασης του Λουγκάνο (δηλαδή της Ελβετίας, της Ισλανδίας και της Νορβηγίας):

⁽³⁰⁾ [Απόφαση 2011/432/ΕΕ του Συμβουλίου](#) (ΕΕ L 192 της 22.7.2011, σ. 39).

⁽³¹⁾ Η Σύμβαση της Χάγης του 2007 τέθηκε σε ισχύ νωρίτερα, σε διαφορετικές ημερομηνίες το 2013, για τα εξής τρίτα κράτη: Αλβανία, Βοσνία και Ερζεγοβίνη, Νορβηγία και Ουκρανία.

⁽³²⁾ Για τον κατάλογο των συμβαλλομένων κρατών της σύμβασης της Χάγης του 2007, βλ. <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/status-table/?cid=131>.

⁽³³⁾ [Σύμβαση του Λουγκάνο της 30ής Οκτωβρίου 2007, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις](#) (ΕΕ L 339 της 21.12.2007, σ. 3).

⁽³⁴⁾ Όπως μεταξύ της ΕΕ και της Νορβηγίας και της Δανίας ([ΕΕ L 140 της 8.6.2010, σ. 1](#)). Η σύμβαση του Λουγκάνο άρχισε να ισχύει την 1η Ιανουαρίου 2011 όσον αφορά την Ελβετία και την 1η Μαΐου 2011 όσον αφορά την Ισλανδία ([ΕΕ L 138 της 26.5.2011, σ. 1](#)).

Παράρτημα Ι

- όταν το άρθρο 22 για την αποκλειστική αρμοδιότητα ή το άρθρο 23 για την παρέκταση της αρμοδιότητας απονέμουν διεθνή δικαιοδοσία στα δικαστήρια κράτους που είναι μέρος μόνο της Σύμβασης του Λουγκάνο·
- όταν, σύμφωνα με το άρθρο 26 για την εκκρεμοδικία ή το άρθρο 28 για τις συναφείς αγωγές, η διαδικασία κινείται σε κράτος μέλος της ΕΕ και σε κράτος που είναι μέρος μόνο της Σύμβασης του Λουγκάνο.

Ο κανονισμός για τις υποχρεώσεις διατροφής τροποποίησε τον κανονισμό Βρυξέλλες Ι ως προς τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων και τη νομική αρωγή (άρθρο 68 παράγραφος 1 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής). Αυτό σημαίνει ότι το άρθρο 64 παράγραφος 1 της σύμβασης του Λουγκάνο πρέπει να θεωρηθεί ότι παραπέμπει στον κανονισμό για τις υποχρεώσεις διατροφής⁽³⁵⁾. Ως εκ τούτου, τα κράτη μέλη εφαρμόζουν τη σύμβαση του Λουγκάνο όσον αφορά την προαναφερθείσα κατάσταση. Θα πρέπει, ωστόσο, να σημειωθεί ότι η σύμβαση του Λουγκάνο δεν ρυθμίζει τη συνεργασία μεταξύ των κεντρικών αρχών. Ως εκ τούτου, τα κράτη μέλη της ΕΕ εξακολουθούν να χειρίζονται το θέμα αυτό σύμφωνα με άλλες νομικές πράξεις (π.χ. με την εφαρμογή της σύμβασης της Χάγης του 2007 όσον αφορά τη Νορβηγία, η οποία είναι το μοναδικό συμβαλλόμενο κράτος της σύμβασης του Λουγκάνο που δεσμεύεται επίσης από τη σύμβαση της Χάγης του 2007).

Ωστόσο, οι σχέσεις μεταξύ της Σύμβασης του Λουγκάνο και του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής θα μπορούσαν εξάλλου να βασίζονται στη συνδυαστική ερμηνεία του άρθρου 67 και του [πρωτοκόλλου 3](#) της

Σύμβασης του Λουγκάνο για την εφαρμογή του άρθρου 67. Σύμφωνα με το άρθρο 67, η Σύμβαση του Λουγκάνο δεν θίγει τις συμβάσεις με τις οποίες δεσμεύονται τα συμβαλλόμενα μέρη και/ή τα κράτη και οι οποίες διέπουν τη διεθνή δικαιοδοσία ή την αναγνώριση ή εκτέλεση αποφάσεων σε σχέση με συγκεκριμένα θέματα. Στο πρωτόκολλο 3 για την εφαρμογή του άρθρου 67 διευκρινίζεται ότι διατάξεις οι οποίες, σε σχέση με ειδικά θέματα, ρυθμίζουν τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση ή την εκτέλεση αποφάσεων και οι οποίες περιλαμβάνονται ή θα περιληφθούν σε πράξεις των θεσμικών οργάνων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων αντιμετωπίζονται κατά τον ίδιο τρόπο με τις συμβάσεις που αναφέρονται το άρθρο 67 παράγραφος 1. Λαμβάνοντας υπόψη τους δύο κανόνες, ο κανονισμός για τις υποχρεώσεις διατροφής (και όχι η σύμβαση του Λουγκάνο) εφαρμόζεται σε μια συγκεκριμένη περίπτωση⁽³⁶⁾.

⁽³⁵⁾ Αυτή είναι η θέση που εξέφρασε το Conseil fédéral Suisse (Ομοσπονδιακό Ελβετικό Συμβούλιο) κατά τον χρόνο της έγκρισης της Σύμβασης του Λουγκάνο. Βλ. *Message relatif à l'arrêté fédéral portant approbation et mise en œuvre de la Convention de Lugano révisée concernant la compétence judiciaire, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière civile et commerciale*, της 18ης Φεβρουαρίου 2009, σ. 1497 (<https://www.fedlex.admin.ch/eli/fga/2009/402/fr>), η οποία, υπό τον τίτλο 2.3.1.2 *Coordination avec le Règlement européen sur les aliments* στη σελίδα 1515, έχει ως εξής: *Du point de vue de la CLrEv il [le Règlement européen sur les aliments] s'agit d'une « Convention sur des matières particulières » au sens de l'article 67 CLrEv. Dans leur domaine d'application (qui comprend territorialement les Etats membres de l'UE et matériellement les questions relatives aux aliments), les dispositions du Règlement relatives à la compétence ont le pas sur celles de la CLrEv. Les décisions qui ont été rendues sur la base des compétences prévues dans le Règlement, doivent, selon la CLrEv, être reconnues et exécutées en Suisse, sauf si la compétence du tribunal qui a rendu la décision ne serait reconnue ni en vertu de la LDIP ni en vertu de la CLrEv et que la décision est dirigée contre une personne domiciliée en Suisse (Article 67, al. 3 et 4 CLrEv).*

⁽³⁵⁾ Απόφαση της 20ής Δεκεμβρίου 2017, Schlömp κατά Landratsamt Schwäbisch Hall, C-467/16, EU:C:2017:993, σκέψεις 39-43.

Οι μελλοντικές διμερείς ή πολυμερείς συμβάσεις και συμφωνίες σχετικά με τις υποχρεώσεις διατροφής μεταξύ κρατών μελών και τρίτων κρατών υπόκεινται στην ειδική διαδικασία που θεσπίστηκε με [τον κανονισμό \(ΕΚ\) αριθ. 664/2009 του Συμβουλίου](#) ⁽³⁷⁾, ο οποίος ήταν υπό συζήτηση κατά τη σύνταξη του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής και στην οποία γίνεται αναφορά στην αιτιολογική σκέψη 40.

1.3.3. Σχέσεις με τα κράτη μέλη όσον αφορά άλλες διεθνείς νομικές πράξεις — Άρθρο 69 και αιτιολογικές σκέψεις 8, 40

Στις σχέσεις μεταξύ των κρατών μελών, σύμφωνα με το άρθρο 69 παράγραφος 2 και με την επιφύλαξη του άρθρου 68 παράγραφος 3, ο κανονισμός για τις υποχρεώσεις διατροφής υπερισχύει κάθε σύμβασης που διέπει το ίδιο αντικείμενο, στο μέτρο που έχει το ίδιο πεδίο εφαρμογής. Στα παραδείγματα περιλαμβάνονται η [σύμβαση του ΟΗΕ του 1956 περί διεκδικήσεως διατροφής στην αλλοδαπή](#), η [σύμβαση της Χάγης του 1956 περί του εφαρμοστέου δικαίου στις υποχρεώσεις διατροφής έναντι των τέκνων](#), η [σύμβαση της Χάγης του 1958 για την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων διατροφής τέκνων](#), η [σύμβαση της Χάγης του 1973 σχετικά με την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σχετικών με υποχρεώσεις διατροφής](#), η [σύμβαση της Χάγης του 1973 σχετικά με το](#)

[εφαρμοστέο δίκαιο στην υποχρέωση διατροφής](#) και η σύμβαση της Χάγης του 2007 ⁽³⁸⁾. Η σύμβαση της Χάγης του 2007 εξακολουθεί να ισχύει για την είσπραξη των υποχρεώσεων διατροφής που οφείλονται πριν από την έναρξη ισχύος της σύμβασης της Χάγης του 2007 μεταξύ των αιτούντων κρατών και των κρατών στα οποία υποβάλλονται οι αιτήσεις, όταν οι σχετικές πληρωμές καταβάλλονται υπέρ προσώπου κάτω των 21 ετών (δυνάμει του άρθρου 56 παράγραφος 3 της σύμβασης της Χάγης του 2007).

Η ίδια αρχή ισχύει και για το πρωτόκολλο (στο οποίο αναφέρεται το άρθρο 15 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής όσον αφορά το εφαρμοστέο δίκαιο). Αυτό μπορεί να εγείρει ζητήματα σε σχέση με τρίτα κράτη που είναι μόνο μέρη της σύμβασης της Χάγης του 1973 ή της σύμβασης της Χάγης του 1956 (βλ. παράγραφο 3.8.1 του παρόντος οδηγού).

Ωστόσο, κατ' εξαίρεση στον εν λόγω γενικό κανόνα, το άρθρο 69 παράγραφος 3 προβλέπει ότι ο κανονισμός για τις υποχρεώσεις διατροφής δεν αποκλείει την εφαρμογή της [σύμβασης της 23ης Μαρτίου 1962 μεταξύ Σουηδίας, Δανίας, Φινλανδίας, Ισλανδίας και Νορβηγίας για την είσπραξη αξιώσεων διατροφής](#) στα κράτη μέλη που είναι μέρη της εν λόγω σύμβασης του 1962 (δηλαδή στη Δανία, τη Φινλανδία και τη Σουηδία) δεδομένου ότι η σύμβαση αυτή περιέχει ορισμένους ευνοϊκούς όρους για την είσπραξη αξιώσεων διατροφής σε σχέση με την εκτέλεση των

⁽³⁷⁾ [Κανονισμός \(ΕΚ\) αριθ. 664/2009 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 2009, για τη θέσπιση διαδικασίας για τη διαπραγμάτευση και σύναψη συμφωνιών ανάμεσα σε κράτη μέλη και τρίτες χώρες σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση δικαστικών και άλλων αποφάσεων σε υποθέσεις γαμικών διαφορών, ζητήματα γονικής μέριμνας και ζητήματα που συνδέονται προς υποχρεώσεις διατροφής, καθώς και το εφαρμοστέο δίκαιο σε υποθέσεις υποχρεώσεων διατροφής](#) (ΕΕ L 200 της 31.7.2009, σ. 46).

⁽³⁸⁾ Δυνάμει του άρθρου 1, η [σύμβαση της Χάγης του 1973](#) εφαρμόζεται επίσης σε διακανονισμό που έχει πραγματοποιηθεί από ή ενώπιον δικαστικής ή διοικητικής αρχής σε σχέση με υποχρέωση διατροφής. Αντιθέτως, το άρθρο 2 σημείο 2) του [κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής](#) ορίζει τον «δικαστικό συμβιβασμό» ως «διακανονισμό για θέματα υποχρεώσεων διατροφής, ο οποίος επικυρώθηκε από δικαστήριο ή καταρτίστηκε ενώπιον δικαστηρίου κατά τη διάρκεια διαδικασίας» (η επισήμανση είναι δική μας).

Παράρτημα Ι

αποφάσεων και την πρόσβαση σε νομική αρωγή (βλ., επίσης, αιτιολογική σκέψη 40 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής). Παρά ταύτα, οι κατηγορούμενοι δεν πρέπει να στερούνται του δικαιώματος υποβολής αίτησης ελέγχου, ούτε του δικαιώματος άρνησης ή αναστολής της εκτέλεσης μιας απόφασης (αυτά παρέχονται από τα άρθρα 19 και 21 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής αντίστοιχα).

1.4. Προσωπικό πεδίο εφαρμογής

Οι κανόνες για τη διεθνή δικαιοδοσία στο κεφάλαιο ΙΙ του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής και οι κανόνες για το εφαρμοστέο δίκαιο του πρωτοκόλλου έχουν χαρακτήρα *erga omnes* (δηλαδή, εφαρμόζονται καθολικά σε όλες τις διεθνείς υποθέσεις που εμπίπτουν στο ουσιαστικό πεδίο εφαρμογής του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής). Αυτό σημαίνει ότι οι κανόνες για τη διεθνή δικαιοδοσία εφαρμόζονται όταν ένα από τα κριτήρια που προβλέπονται στο κεφάλαιο ΙΙ του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής απονέμει δικαιοδοσία σε οποιοδήποτε κράτος μέλος (βλ. κεφάλαιο 2 του παρόντος οδηγού), ανεξάρτητα από την κατοικία του εναγομένου (σε αντίθεση με τον [κανονισμό Βρυξέλλες Ι](#)) ή του ενάγοντος, ή τις εθνικότητες τους. Οι κανόνες σχετικά με το εφαρμοστέο δίκαιο ισχύουν είτε το δίκαιο είναι δίκαιο ενός συμβαλλόμενου κράτους του πρωτοκόλλου είτε όχι (βλ., επίσης, κεφάλαιο 3 του παρόντος οδηγού). Ωστόσο, όσον αφορά την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων ή τη συνεργασία μεταξύ κεντρικών αρχών, και τα δύο ενδιαφερόμενα κράτη πρέπει να είναι κράτη μέλη της ΕΕ. Μόνο οι αποφάσεις που λαμβάνονται σε ένα κράτος μέλος αναγνωρίζονται βάσει του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής (βλ. άρθρο 16 παράγραφοι 2 και 3 του κανονισμού για τις

υποχρεώσεις διατροφής). Ομοίως, οι κανόνες συνεργασίας ισχύουν μόνο όταν τόσο οι αιτούσες κεντρικές αρχές όσο και οι κεντρικές αρχές στις οποίες απευθύνονται οι αιτήσεις ανήκουν στα κράτη μέλη της ΕΕ.

1.5. Καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής

1.5.1. Οι διατάξεις του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής — Άρθρο 1 και αιτιολογική σκέψη 11

Το άρθρο 1 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής εφαρμόζεται στις υποχρεώσεις διατροφής που απορρέουν από «οικογενειακές σχέσεις ή σχέσεις συγγένειας, γάμου ή αγκιστείας». Σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 11, η φράση αυτή θα πρέπει να ερμηνεύεται ευρέως με στόχο την εγγύηση ίσης μεταχείρισης μεταξύ όλων των δικαιούχων διατροφής. Επίσης, η αιτιολογική σκέψη 11 αναφέρει ότι ο όρος «υποχρέωση διατροφής» θα πρέπει να ερμηνεύεται αυτοτελώς. Ο κανονισμός για τις υποχρεώσεις διατροφής δεν καθορίζει τους όρους των **οικογενειακών σχέσεων** και των **υποχρέωσεων διατροφής**.

1.5.2. Η έννοια της οικογενειακής σχέσης — Άρθρο 22 και αιτιολογικές σκέψεις 21, 25

Όσον αφορά τις **οικογενειακές σχέσεις**, τίθεται το ερώτημα αν ο όρος θα πρέπει να ερμηνεύεται αυτοτελώς ή να ερμηνεύεται σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο ⁽³⁹⁾.

⁽³⁹⁾ Το εθνικό δίκαιο θα πρέπει να ερμηνεύεται σύμφωνα με τον [Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης](#) και ιδίως το άρθρο 21.

Ειδικότερα, τίθεται το ερώτημα αν ο όρος καλύπτει σύμφωνα συμβίωσης ή σχέσεις που δεν έχουν επίσημο νόμιμο τύπο (οικογένεια de facto).

Στο άρθρο 22 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής καθίσταται σαφές ότι η αναγνώριση και η εκτέλεση αποφάσεως διατροφής δυνάμει του παρόντος κανονισμού «δεν συνεπάγονται επ' ουδενί την αναγνώριση της οικογενειακής σχέσης ή της σχέσης συγγένειας, γάμου ή αγιστείας στην οποία βασίζεται η υποχρέωση διατροφής που αποτελεί το αντικείμενο της απόφασης». Ως εκ τούτου, δεν έχουν καμία σχέση με τον τρόπο με τον οποίο κάθε κράτος μέλος ορίζει μια οικογενειακή σχέση.

1.5.3. Υποχρεώσεις που δεν βασίζονται σε οικογενειακή σχέση

Οι υποχρεώσεις διατροφής που **δεν** βασίζονται σε οικογενειακή σχέση **δεν** καλύπτονται από τον κανονισμό για τις υποχρεώσεις διατροφής και, ως εκ τούτου, εμπίπτουν [στον κανονισμό Βρυξέλλες Ια](#). Αυτό ισχύει για την υποχρέωση διατροφής που απορρέει από σύμβαση ή αδικοπραξία (π.χ. αποζημίωση), η οποία θα θεμελιώνεται βάσει της διεθνούς δικαιοδοσίας για συμβάσεις ή αδικοπραξίες που προβλέπεται με τον κανονισμό Βρυξέλλες Ια και, περαιτέρω, βάσει του σχετικού κανόνα των κανονισμών [Ρώμη Ι](#) ή [Ρώμη ΙΙ](#) όσον αφορά το εφαρμοστέο δίκαιο.

Το αντικείμενο της υποχρέωσης καθορίζει αν μια υποχρέωση εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής. Η υποχρέωση διατροφής που απορρέει από οικογενειακή σχέση εμπίπτει πάντοτε στον κανονισμό για τις υποχρεώσεις διατροφής, ακόμη και αν τα μέρη έχουν συνάψει σύμβαση με σκοπό να πλαισιώσουν και περιγράψουν

καλύτερα την πρακτική εφαρμογή της εν λόγω υποχρέωσης. Ωστόσο, οι υποχρεώσεις διατροφής που προκύπτουν λόγω θανάτου μπορεί να εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 1 παράγραφος 2 στοιχείο ε) του [κανονισμού για την κληρονομική διαδοχή](#) ⁽⁴⁰⁾.

1.5.4. Η έννοια της υποχρέωσης διατροφής — Άρθρο 1 και αιτιολογική σκέψη 11

Ο όρος «**υποχρέωση διατροφής**» είναι αυτοτελής έννοια (βλ. αιτιολογική σκέψη 11). Ωστόσο, τα κριτήρια για τον ορισμό της έννοιας αυτής είναι ασαφή (ιδίως όσον αφορά τους πρώην συζύγους), διότι η διάκριση μεταξύ των καθεστώτων διατροφής και περιουσιακών σχέσεων δεν είναι σαφής.

Το σημείο αυτό αποκτά σημασία όσον αφορά τους δύο κανονισμούς σχετικά με [τις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων](#) και [τις περιουσιακές σχέσεις των καταχωρισμένων συντρόφων](#) [κανονισμοί (ΕΕ) 2016/1103 και (ΕΕ) 2016/1104 αντίστοιχα], καθώς και όσον αφορά τους εθνικούς κανόνες όταν οι εν λόγω κανονισμοί δεν εφαρμόζονται ⁽⁴¹⁾.

⁽⁴⁰⁾ [Κανονισμός \(ΕΕ\) αριθ. 650/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 4ης Ιουλίου 2012, σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων, την αποδοχή και εκτέλεση δημόσιων εγγράφων στον τομέα της κληρονομικής διαδοχής και την καθιέρωση ευρωπαϊκού κληρονομητρίου](#) (ΕΕ L 201 της 27.7.2012, σ. 107).

⁽⁴¹⁾ [Κανονισμός \(ΕΕ\) 2016/1103 του Συμβουλίου, της 24ης Ιουνίου 2016, για τη θέσπιση ενισχυμένης συνεργασίας στον τομέα της διεθνούς δικαιοδοσίας, του εφαρμοστέου δικαίου και της αναγνώρισης και εκτέλεσης αποφάσεων σε ζητήματα περιουσιακών σχέσεων των συζύγων](#) (ΕΕ L 183 της 8.7.2016, σ. 1) και [κανονισμός \(ΕΕ\) 2016/1104 του Συμβουλίου, της 24ης Ιουνίου 2016, για τη θέσπιση ενισχυμένης συνεργασίας στον τομέα της διεθνούς δικαιοδοσίας, του εφαρμοστέου δικαίου και της αναγνώρισης και εκτέλεσης αποφάσεων σε](#)

Παράρτημα Ι

Στην αιτιολογική σκέψη 18 του κανονισμού (ΕΕ) 2016/1103 αναφέρεται ότι οι περιουσιακές σχέσεις των συζύγων θα πρέπει να περιλαμβάνουν «όλα τα νομικά ζητήματα που άπτονται των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων, σε σχέση τόσο με την καθημερινή διαχείριση των περιουσιακών αγαθών τους όσο και με την εκκαθάριση του καθεστώτος περιουσιακών σχέσεων, η οποία επέρχεται κυρίως λόγω χωρισμού του ζεύγους ή θανάτου ενός εκ των μελών του». Η εν λόγω αιτιολογική σκέψη ορίζει επίσης ότι ο όρος «περιουσιακές σχέσεις των συζύγων» θα πρέπει να περιλαμβάνει «περιουσιακές σχέσεις, μεταξύ των συζύγων και στις σχέσεις τους με τρίτους, οι οποίες δημιουργούνται άμεσα από τη γαμική σχέση ή τη λύση της». Ομοίως, η αιτιολογική σκέψη 18 του κανονισμού (ΕΕ) 2016/1104 αναφέρεται σε «όλα τα ζητήματα αστικού δικαίου που άπτονται των περιουσιακών σχέσεων των καταχωρισμένων συντρόφων, σε σχέση τόσο με την καθημερινή διαχείριση των περιουσιακών αγαθών τους όσο και με την εκκαθάρισή τους, η οποία επέρχεται κυρίως λόγω χωρισμού του ζεύγους ή θανάτου ενός εκ των συντρόφων».

Το ΔΕΕ έχει επιληφθεί του θέματος δύο φορές.

Στην υπόθεση de Cavel, στη δεύτερη απόφαση του 1980 ⁽⁴²⁾, το ΔΕΕ ερωτήθηκε αν μια μηνιαία διατροφή και μια προσωρινή αντισταθμιστική

παροχή που επιδικάστηκαν κατά τη διάρκεια διαδικασίας διαζυγίου συνιστούσαν υποχρέωση διατροφής για τους σκοπούς της [σύμβασης των Βρυξελλών του 1968](#). Το ΔΕΕ διευκρίνισε ότι «αντισταθμιστικές παροχές», που προβλέπονται από τα άρθρα 270 επ. του γαλλικού αστικού κώδικα [...], αφορούν τις ενδεχόμενες οικονομικές υποχρεώσεις μεταξύ των πρώην συζύγων μετά το διαζύγιο **που καθορίζονται σε συνάρτηση με τους αμοιβαίους πόρους και ανάγκες** και έχουν επίσης τον χαρακτήρα διατροφής» ⁽⁴³⁾.

Το ΔΕΕ ανέπτυξε περαιτέρω την υποκείμενη σκέψη στην υπόθεση Van den Boogaard ⁽⁴⁴⁾, μια υπόθεση που αφορούσε την αναγνώριση απόφασης η οποία εκδόθηκε στο πλαίσιο δίκης διαζυγίου και διέταζε την εφάπαξ καταβολή ενός χρηματικού ποσού καθώς και τη μεταβίβαση της κυριότητας ορισμένων αγαθών του ενός συζύγου προς τον/την πρώην σύζυγό του. Το ΔΕΕ ερμήνευσε εκ νέου το άρθρο 5 παράγραφος 2 της σύμβασης των Βρυξελλών του 1968 και έκρινε ότι μια απόφαση αυτού του είδους έχει σχέση με υποχρέωση διατροφής εάν, λαμβάνοντας υπόψη τον συγκεκριμένο σκοπό της εκδοθείσας απόφασης, μπορεί να αποδειχθεί ότι «μια παροχή προορίζεται να εξασφαλίσει τη συντήρηση του ευρισκομένου σε ανάγκη συζύγου ή αν οι ανάγκες και οι πόροι εκάστου των συζύγων λαμβάνονται υπόψη για να προσδιοριστεί το ύψος της παροχής». Επίσης, το ΔΕΕ έκρινε ότι: «Αντιθέτως, όταν η παροχή αφορά μόνον τη διανομή αγαθών μεταξύ των συζύγων, η απόφαση αφορά τις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων» ⁽⁴⁵⁾.

[Ζητήματα περιουσιακών σχέσεων των καταχωρισμένων συντρόφων](#) (ΕΕ L 183 της 8.7.2016, σ. 30). Κατά τη δημοσίευση του παρόντος οδηγού, τα 18 κράτη μέλη που ακολουθούν είναι μέρη των δύο πράξεων: Βέλγιο, Βουλγαρία, Τσεχική Δημοκρατία, Γερμανία, Ελλάδα, Ισπανία, Γαλλία, Κροατία, Ιταλία, Κύπρος, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Κάτω Χώρες, Αυστρία, Πορτογαλία, Σλοβενία, Φινλανδία και Σουηδία.

⁽⁴²⁾ Απόφαση της 6ης Μαρτίου 1980, de Cavel κατά de Cavel (II), C-120/79, EU:C:1980:70.

⁽⁴³⁾ Απόφαση της 6ης Μαρτίου 1980, de Cavel κατά de Cavel (II), C-120/79, EU:C:1980:70, σκέψη 5.

⁽⁴⁴⁾ Απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 1997, Van den Boogaard κατά Laumen, C-220/95, EU:C:1997:91.

⁽⁴⁵⁾ Απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 1997, Van den Boogaard κατά Laumen, C-220/95, EU:C:1997:91, σκέψη 22.

Κατά συνέπεια, **ο στόχος** της καταβολής (εξασφάλιση του βιοπορισμού των συζύγων) ή ο **τρόπος καθορισμού του ποσού της** (βάσει των αναγκών και των πόρων των συζύγων) αποτελούν τα καθοριστικά κριτήρια για την εκτίμηση της υποχρέωσης διατροφής και τον διαχωρισμό της διατροφής από τα ζητήματα των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων. Σε όλες τις περιπτώσεις, μια εφ' άπαξ καταβολή ποσού δεν συνιστά εμπόδιο στη φύση της υποχρέωσης διατροφής ⁽⁴⁶⁾.

Θα πρέπει να επισημανθεί ότι το ΔΕΕ εξέδωσε τις αποφάσεις αυτές σε διαφορετικό πλαίσιο (σύμβαση των Βρυξελλών του 1968) και σε υποθέσεις που αφορούσαν υποχρέωση διατροφής μεταξύ συζύγων (δηλαδή, όχι σε σχέση με ανηλίκους). Παρά ταύτα, το ΔΕΕ διευκρίνισε ότι η συνεισφορά των γονέων στα αναγκαία έξοδα για την ανατροφή και την εκπαίδευση ενός παιδιού εμπίπτουν στην έννοια των υποχρεώσεων διατροφής ⁽⁴⁷⁾.

Εν κατακλείδι, εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο να εκτιμήσει, υπό το πρίσμα των προαναφερθέντων κριτηρίων, αν οι παρακάτω και άλλες αξιώσεις, οι οποίες δεν είναι προφανείς, καλύπτονται από τον κανονισμό για τις υποχρεώσεις διατροφής: i) το δικαίωμα χρήσης της συζυγικής εστίας όταν οι σύζυγοι υπάγονται σε καθεστώς κοινοκτημοσύνης ii) η καταβολή ενοικίου για τις ανάγκες στέγασης του τέκνου και του/της συζύγου· iii) έκτακτες δαπάνες για ανηλίκους και iv) έξοδα ταξιδιού που βαρύνουν τον γονέα προκειμένου να εκπληρώσει το δικαίωμά του να επισκέπτεται το παιδί του

(που μπορεί να είναι παρεπόμενο είτε της γονικής μέριμνας είτε της υποχρέωσης διατροφής).

Ένα άλλο ερώτημα σχετικά με το πεδίο εφαρμογής της υποχρέωσης διατροφής είναι αν υπάρχει δυνατότητα αξίωσης των υποχρεώσεων διατροφής αναδρομικά. Η απάντηση στο ερώτημα αυτό εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του εφαρμοστέου δικαίου για τις υποχρεώσεις διατροφής, όπως ορίζεται στο πρωτόκολλο [βλ. άρθρο 11 στοιχείο β)]. Συνεπώς, το εφαρμοστέο δίκαιο καθορίζει την ημερομηνία κατά την οποία γεννιέται η υποχρέωση διατροφής. Όταν δικαιούχος διατροφής ασκήσει αγωγή κατά υπόχρεου διατροφής στον τόπο κατοικίας του, εφαρμοστέο δίκαιο θα είναι το *lex fori* (δίκαιο του δικάζοντος δικαστή) (σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 3 του πρωτοκόλλου).

1.5.5. Οι έννοιες του δικαιούχου διατροφής, της απόφασης και του δικαστηρίου — Άρθρα 2, 64 και αιτιολογική σκέψη 14

Ο κανονισμός για τις υποχρεώσεις διατροφής προβλέπει επίσης ευρύ ορισμό των όρων «δικαιούχος διατροφής» [βλ. άρθρο 2 παράγραφος 1 σημείο 10) και σε συνδυασμό με την αιτιολογική σκέψη 14 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής], «απόφαση» [βλ. άρθρο 2 παράγραφος 1 σημείο 1)] και «δικαστήριο» (βλ. άρθρο 2 παράγραφος 2).

Ο ορισμός του «δικαιούχου διατροφής» περιλαμβάνει κάθε φυσικό πρόσωπο στο οποίο οφείλεται ή εικάζεται ότι οφείλεται διατροφή σύμφωνα με το άρθρο 64 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής. Περιλαμβάνει επίσης κάθε δημόσιο οργανισμό που ενεργεί εξ ονόματος προσώπου το

⁽⁴⁶⁾ Απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 1997, Van den Boogaard κατά Laumen, C-220/95, EU:C:1997:91, σκέψη 23.

⁽⁴⁷⁾ Απόφαση της 3ης Οκτωβρίου 2019, OF κατά PG, C-759/18, EU:C:2019:816, σκέψεις 52-54.

Παράρτημα Ι

οποίο δικαιούται διατροφή ή οργανισμό στον οποίο πρέπει να επιστραφούν επιδόματα που χορηγήθηκαν αντί διατροφής.

Ο όρος «δικαιούχος διατροφής» περιλαμβάνει το φυσικό πρόσωπο που ασκεί για πρώτη φορά αγωγή διατροφής. Στην απόφαση Farrell κατά Long, το ΔΕΕ διευκρίνισε ότι δεν είναι απαραίτητο να έχει ήδη αναγνωριστεί στον ενάγοντα τέτοιου είδους δικαίωμα διατροφής μέσω προηγούμενης δικαστικής απόφασης ⁽⁴⁸⁾. Το φυσικό πρόσωπο στο οποίο αναφέρεται ο κανονισμός για τις υποχρεώσεις διατροφής είναι ο ουσιαστικός δικαιούχος της υποχρέωσης διατροφής και δεν πρέπει να συγχέεται με μέρος (ενδεχομένως έναν από τους γονείς) που προσφύγει στο δικαστήριο για λογαριασμό ενός σημαντικού δικαιούχου διατροφής. Αυτό σημαίνει ότι, ακόμη και όταν το δίκαιο επιτρέπει (ή απαιτεί) σε γονέα να ασκήσει αγωγή διατροφής για λογαριασμό ανηλίκου, η μόνη συνήθης διαμονή που σχετίζεται με τον καθορισμό του αρμόδιου δικαστηρίου ή του εφαρμοστέου δικαίου είναι η συνήθης διαμονή του ανηλίκου.

Οι «δημόσιοι οργανισμοί», σύμφωνα με το άρθρο 64 παράγραφος 3 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής, δικαιούνται να επιδιώκουν αναγνώριση και την κήρυξη της εκτελεστότητας ή να ζητούν την εκτέλεση σε δύο συγκεκριμένες περιπτώσεις: i) όταν απόφαση εκδίδεται κατά υπόχρεου κατόπιν αίτησης δημόσιου οργανισμού ο οποίος ζητάει την επιστροφή επιδομάτων που χορηγήθηκαν αντί διατροφής και ii) όταν απόφαση εκδίδεται μεταξύ δικαιούχου και υπόχρεου διατροφής μέχρι του ύψους των επιδομάτων που χορηγήθηκαν στον δικαιούχο αντί διατροφής. Ωστόσο, ένας δημόσιος οργανισμός δεν δικαιούται να υποβάλει αίτηση για

τη λήψη απόφασης δυνάμει του άρθρου 56 παράγραφος 1 στοιχείο γ) του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής.

Το ΔΕΕ διευκρίνισε ωστόσο ότι δημόσιος οργανισμός που έχει υποκατασταθεί εκ του νόμου στα δικαιώματα του δικαιούχου διατροφής, βάσει του άρθρου 3, στοιχείο β), του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής, βασίμως επικαλείται τη διεθνή δικαιοδοσία του δικαστηρίου του τόπου της συνήθους διαμονής του δικαιούχου διατροφής. Ένας δημόσιος οργανισμός δεν μπορεί να επικαλεστεί ο ίδιος την ιδιότητα του «δικαιούχου διατροφής» ώστε να επιτύχει την αναγνώριση της υποχρέωσης διατροφής, ωστόσο, πρέπει να μπορεί να προσφύγει προς τον σκοπό αυτόν στο αρμόδιο δικαστήριο της συνήθους διαμονής του δικαιούχου διατροφής. Επιπλέον, μετά την έκδοση της απόφασης του εν λόγω δικαστηρίου στο κράτος προέλευσης, ένας τέτοιος δημόσιος οργανισμός θα έχει το δικαίωμα να αναγνωριστεί ως δικαιούχος διατροφής, για τους σκοπούς, ενδεχομένως, μιας αίτησης αναγνώρισης, κήρυξης εκτελεστότητας ή εκτέλεσης της απόφασης αυτής στο κράτος στο οποίο απευθύνεται η αίτηση, κατ' εφαρμογήν των διατάξεων του άρθρου 64 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής ⁽⁴⁹⁾.

Στην έννοια του «δικαστηρίου» περιλαμβάνονται οι διοικητικές αρχές που πληρούν τις απαιτήσεις του άρθρου 2 παράγραφος 2 του κανονισμού περί υποχρεώσεων διατροφής και απαριθμούνται στο [παράρτημα Χ](#). Το παράρτημα Χ τροποποιείται κατόπιν αιτήματος των κρατών μελών μέσω εκτελεστικών πράξεων, η πιο πρόσφατη εκ των οποίων κατά τη δημοσίευση

⁽⁴⁸⁾ Απόφαση της 20ής Μαρτίου 1997, Farrell κατά Long, C-295/95, EU:C:1997:168, σκέψη 27.

⁽⁴⁹⁾ Απόφαση της 17ης Σεπτεμβρίου 2020, WV κατά Landkreis Hamburg, C-540/19, EU:C:2020:732, σκέψη 42. Βλ. ενόπτη 5.5 του παρόντος οδηγού για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τους δημόσιους οργανισμούς.

του παρόντος οδηγού είναι ο [εκτελεστικός κανονισμός \(ΕΕ\) 2018/1937 της Επιτροπής](#) σύμφωνα με τον οποίο υπάρχουν τέτοιου είδους διοικητικές αρχές στη Λετονία, τη Σουηδία, τη Φινλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο.

1.5.6. Αποφάσεις, δικαστικοί συμβιβασμοί και δημόσια έγγραφα που καλύπτονται — Άρθρο 2 και αιτιολογική σκέψη 13

Ο κανονισμός για τις υποχρεώσεις διατροφής επιτρέπει ένα ευρύ φάσμα επιλογών αναφορικά με το τι μπορεί να αναγνωριστεί και να εφαρμοστεί σύμφωνα με τους κανόνες του. Ως εκ τούτου, περιλαμβάνει όχι μόνο δικαστικές αποφάσεις, αλλά και αποφάσεις που εκδίδονται από διοικητικές αρχές, δικαστικούς συμβιβασμούς και δημόσια έγγραφα. Οι ορισμοί τους, οι οποίοι προβλέπονται στον κανονισμό για τις υποχρεώσεις διατροφής [βλ. άρθρο 2 παράγραφος 1 σημεία 1), 2) και 3), άρθρο 2 παράγραφος 2 και [παράρτημα Χ](#)], παρότι ερμηνεύονται αυτοτελώς, θα πρέπει να εξετάζονται και να αξιολογούνται υπό το πρίσμα των εθνικών ιδιαιτεροτήτων.

Τέλος, το άρθρο 2 παράγραφος 1 σημείο 1) ορίζει ότι ο όρος «απόφαση», για τους σκοπούς των κεφαλαίων VII (συνεργασία μεταξύ κεντρικών αρχών) και VIII (δημόσιοι οργανισμοί), σημαίνει επίσης απόφαση στον τομέα των υποχρεώσεων διατροφής που έχουν εκδοθεί σε τρίτο κράτος.

Το κεφάλαιο 4 του παρόντος οδηγού αφορά τους κανόνες και τη διαδικασία για την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σύμφωνα με το κεφάλαιο IV του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής, καθώς και δικαστικών συμβιβασμών και δημόσιων εγγράφων σύμφωνα με το κεφάλαιο VI του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής.

2. Ποιου κράτους μέλους τα δικαστήρια έχουν διεθνή δικαιοδοσία;

Μόλις διαπιστωθεί ότι μια υπόθεση εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής, τα δικαστήρια των κρατών μελών καλούνται να επαληθεύσουν αν έχουν διεθνή δικαιοδοσία βάσει του κανονισμού.

Οι διατάξεις του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής ενοποιούν το δικαιοδοτικό σύστημα όσον αφορά τις υποχρεώσεις διατροφής σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ και δεν αφήνουν περιθώρια για την επικουρική εφαρμογή του εθνικού δικαίου. Ωστόσο, για να εφαρμοστούν οι εν λόγω διατάξεις, πρέπει να υπάρχει καθορισμένη σύνδεση με ένα κράτος μέλος (βλέπε ενότητα 1.4 του παρόντος οδηγού). Σε αντίθεση με το δικαιοδοτικό σύστημα που προβλέπεται από [τον κανονισμό Βρυξέλλες I](#), το γεγονός ότι ο εναγόμενος έχει τη συνθήκη διαμονής του σε τρίτο κράτος δεν συνεπάγεται τη μη εφαρμογή των κανόνων της ΕΕ για τη διεθνή δικαιοδοσία, και δεν επιτρέπεται καμία επικουρική μνεία στο εθνικό δίκαιο (βλ. αιτιολογική σκέψη 15 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής). Πράγματι, ο κανονισμός για τις υποχρεώσεις διατροφής προβλέπει επίσης συντρέχουσα διεθνή δικαιοδοσία, όταν κανένα άλλο δικαστήριο της ΕΕ δεν θα είχε δικαιοδοσία βάσει του εν λόγω κανονισμού, καθώς και αναγκαστική δικαιοδοσία (*forum necessitatis*), προκειμένου να ενεργοποιούνται σε εξαιρετικές περιπτώσεις, όταν δεν είναι ευλόγως δυνατή η κίνηση της διαδικασίας σε τρίτο κράτος (βλ. ενότητα 2.4 του παρόντος οδηγού).

2.1. Γενικοί κανόνες — Άρθρο 3 και αιτιολογική σκέψη 15

2.1.1. Το άρθρο 3 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής προβλέπει τέσσερις διαφορετικές βάσεις διεθνούς δικαιοδοσίας ⁽⁵⁰⁾. Η διεθνή δικαιοδοσία ανατίθεται στο δικαστήριο κράτους μέλους:

- a) του τόπου της συνήθους διαμονής του εναγομένου, ή
- b) του τόπου της συνήθους διαμονής του δικαιούχου διατροφής, ή
- c) που έχει διεθνή δικαιοδοσία σύμφωνα με το δίκαιό του για την εκδίκαση αγωγής σχετικά με την προσωπική κατάσταση, όταν η αίτηση διατροφής είναι παρεπόμενη της αγωγής αυτής, εκτός εάν η δικαιοδοσία αυτή βασίζεται αποκλειστικά στην ιθαγένεια ενός των διαδίκων, ή
- d) που έχει διεθνή δικαιοδοσία σύμφωνα με το δίκαιό του για την εκδίκαση αγωγής σχετικά με τη γονική μέριμνα, όταν η αίτηση διατροφής είναι

⁽⁵⁰⁾ Αναφέρεται στη διεθνή δικαιοδοσία επί αγωγής σχετικά με τον καθορισμό της υποχρέωσης διατροφής. Οι κανόνες σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία για την εκτέλεση αξίωσης διατροφής περιγράφονται στο κεφάλαιο 4 του παρόντος οδηγού. Ωστόσο, όσον αφορά τη διάκριση μεταξύ της κύριας δίκης σχετικά με την αγωγή για τον καθορισμό διατροφής και της διαδικασίας για την εκτέλεση της απόφασης, το ΔΕΕ διευκρίνισε ότι «δικαστήριο του κράτους μέλους εκτέλεσεως, επιληφθέν αιτήσεως εκτέλεσεως αποφάσεως η οποία εκδόθηκε από δικαστήριο του κράτους μέλους προελεύσεως και με την οποία διαπιστώθηκε η ύπαρξη αξιώσεως διατροφής, έχει διεθνή δικαιοδοσία βάσει του κανονισμού [για τις υποχρεώσεις διατροφής], ειδικότερα δε βάσει του άρθρου του 41, παράγραφος 1, να αποφανθεί επί ανακοπής εκτελέσεως σε περίπτωση κατά την οποία το συγκεκριμένο ένδικο βοήθημα συνδέεται στενά με την υποβληθείσα ενώπιον του δικαστηρίου αυτού αίτηση εκτελέσεως.» (απόφαση της 4ης Ιουνίου 2020, FX κατά GZ, C-41/19, EU:C:2020:425, σκέψη 42).

παρεπόμενη της αγωγής αυτής, εκτός εάν η διεθνής δικαιοδοσία βασίζεται αποκλειστικά στην ιθαγένεια ⁽⁵¹⁾ ενός των διαδίκων.

Ωστόσο, θα πρέπει να επισημανθεί ότι, όταν ο εναγόμενος παρίσταται χωρίς να αμφισβητήσει τη δικαιοδοσία του επιληφθέντος δικαστηρίου, το εν λόγω δικαστήριο αποκτά διεθνή δικαιοδοσία σύμφωνα με το άρθρο 5 (βλ. παράγραφο 2.3.4 του παρόντος οδηγού). Το επιληφθέν δικαστήριο θα πρέπει, επομένως, σε κάθε περίπτωση, να ελέγξει αν έχει διεθνή δικαιοδοσία βάσει της εν λόγω διάταξης. Εάν αυτό ισχύει, δεν χρειάζεται να διερευνηθούν οι απαιτήσεις που ορίζονται στο άρθρο 3.

Δεν υπάρχει ιεραρχία μεταξύ των βάσεων διεθνούς δικαιοδοσίας και ο ενάγων πρέπει να επιλέξει μεταξύ αυτών. Ωστόσο, σύμφωνα με τη διατύπωση των εν λόγω διατάξεων, οι δύο τελευταίες βάσεις διεθνούς δικαιοδοσίας ισχύουν μόνο όταν η αγωγή διατροφής είναι παρεπόμενη σε δίκες που αφορούν προσωπική κατάσταση ή θέματα γονικής μέριμνας.

2.1.2. Οι διατάξεις του άρθρου 3 στοιχείο α) και του άρθρου 3 στοιχείο β) καθορίζουν τη διεθνή δικαιοδοσία. Στην απόφασή του στις υποθέσεις Sanders και Huber, το ΔΕΕ εξέτασε αν και σε ποιον βαθμό οι εν λόγω διατάξεις καθορίζουν επίσης την κατά τόπον αρμοδιότητα ⁽⁵²⁾.

Ο κανονισμός για τις υποχρεώσεις διατροφής δεν ορίζει την έννοια της «συνήθους διαμονής». Η μόνη απόφαση που έχει εκδοθεί μέχρι σήμερα από το ΔΕΕ αφορά την υπόθεση W.J. ⁽⁵³⁾, μια προδικαστική απόφαση σχετικά με το [πρωτόκολλο της Χάγης της 23ης Νοεμβρίου 2007 για το εφαρμοστέο δίκαιο στις υποχρεώσεις διατροφής](#) (βλ. παράγραφο 3.2.1 του παρόντος οδηγού). Η υπόθεση αφορούσε ένα παιδί που απήχθη σε κράτος μέλος όπου το παιδί αργότερα άσκησε αγωγή διατροφής. Το ΔΕΕ διαπίστωσε, καταρχάς, ότι η διαπίστωση της συνήθους διαμονής συνιστά εκτίμηση πραγματικών περιστατικών που πρέπει να πραγματοποιηθεί από το εθνικό δικαστήριο ενώπιον του οποίου παρατέθηκε η υπόθεση. Το ΔΕΕ έκρινε, δεύτερον, ότι η χρήση του επιθέτου «συνήθης» συνεπάγεται ότι η διαμονή πρέπει να παρουσιάζει επαρκή βαθμό σταθερότητας και αποκλείει την προσωρινή ή περιστασιακή παρουσία. Ως εκ τούτου, η συνήθης διαμονή του δικαιούχου διατροφής είναι εκείνη του τόπου όπου, βάσει εκτίμησης των πραγματικών περιστατικών, βρίσκεται το σύνθετο κέντρο των ζωτικών του συμφερόντων, λαμβάνοντας υπόψη το οικογενειακό και κοινωνικό του περιβάλλον. Το ΔΕΕ έκρινε τελικά ότι η παράνομη μετακίνηση και η επακόλουθη απόφαση (που εκδόθηκε σε χωριστή διαδικασία), με την οποία διατασσόταν η επιστροφή του απαχθέντος παιδιού στο κράτος μέλος της προηγούμενης συνήθους διαμονής, δεν αρκούν για να εμποδίσουν το παιδί αυτό να αποκτήσει τη συνήθη διαμονή του στην επικράτεια του κράτους μέλους που έχει καταφύγει, για τους σκοπούς της επίτευξης διατροφής ⁽⁵⁴⁾. Επιπλέον, υπάρχει πλούσια νομολογία του ΔΕΕ σχετικά με τη συνήθη διαμονή στο πλαίσιο του

⁽⁵¹⁾ Δυνάμει του άρθρου 2 παράγραφος 3 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής, η έννοια της «κατοικίας» αντικαθιστά την έννοια της «ιθαγένειας» στην Ιρλανδία.

⁽⁵²⁾ Απόφαση της 18ης Δεκεμβρίου 2014, Sanders και Huber, συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-400/13 και C-408/13, EU:C:2014:2461.

⁽⁵³⁾ Απόφαση της 12ης Μαΐου 2022, W.J. κατά L.J. και J.J., C-644/20, EU:C:2022:371.

⁽⁵⁴⁾ Βλ. παράγραφο 3.2.1 του παρόντος οδηγού για το σκεπτικό του ΔΕΕ επί του σημείου αυτού.

Ποιου κράτους μέλους τα δικαστήρια έχουν διεθνή δικαιοδοσία;

[κανονισμού Βρυξέλλες ΙΙα](#) ⁽⁵⁵⁾. Το αν η εν λόγω νομολογία μπορεί επίσης να παράσχει καθοδήγηση στο πλαίσιο του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής θα πρέπει να αποφασίζεται κατά περίπτωση.

⁽⁵⁵⁾ Έχουν εκδοθεί διάφορες αποφάσεις σχετικά με τη συνθήκη διαμονής ενός παιδιού. Το ΔΕΕ έχει επισφραγίσει ότι η «συνθήκη διαμονής» ενός παιδιού αντιστοιχεί στον τόπο που εκφράζει κάποια ενσωμάτωση του παιδιού σε ένα κοινωνικό και οικογενειακό περιβάλλον. Ο τόπος αυτός πρέπει να διαπιστωθεί από τα εθνικά δικαστήρια, λαμβάνοντας υπόψη όλες τις ιδιαίτερες πραγματικές περιστάσεις κάθε συγκεκριμένης περίπτωσης (απόφαση της 2ας Απριλίου 2009, Α, C-523/07, EU:C:2009:225, σκέψεις 42 και 44· και απόφαση της 22ας Δεκεμβρίου 2010, Mercredi κατά Chaffe, C-497/10 PPU, EU:C:2010:829, σκέψη 47). Προς τούτο, εκτός από την αυτοπρόσωπη παρουσία του παιδιού εντός κράτους μέλους, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και άλλοι παράγοντες από τους οποίους να μπορεί να συναχθεί ότι η παρουσία αυτή ουδώς έχει προσωρινό ή ευκαιριακό χαρακτήρα. Στους εν λόγω παράγοντες περιλαμβάνονται η διάρκεια, η κανονικότητα, οι συνθήκες και οι λόγοι της διαμονής του παιδιού επί του εδάφους κράτους μέλους και η ιθαγένεια του παιδιού (απόφαση της 2ας Απριλίου 2009, Α, C-523/07, EU:C:2009:225, σκέψη 39). Οι σχετικοί παράγοντες ποικίλλουν αναλόγως της ηλικίας του εκάστοτε παιδιού (απόφαση της 22ας Δεκεμβρίου 2010, Mercredi κατά Chaffe, C-497/10 PPU, EU:C:2010:829, σκέψη 53). Η πρόθεση των γονέων να εγκατασταθούν μαζί με το παιδί εντός κράτους μέλους μπορεί επίσης να ληφθεί υπόψη εάν η εν λόγω πρόθεση εκφραστεί με ορισμένα απτά μέτρα, όπως η αγορά ή η νοίκιαση κατοικίας εντός του κράτους μέλους υποδοχής (πρβλ. απόφαση της 2ας Απριλίου 2009, Α, C-523/07, EU:C:2009:225, σκέψη 40· και απόφαση της 8ης Ιουνίου 2017, OL κατά PQ, C-111/17 PPU, EU:C:2017:436). Έχουν εκδοθεί επίσης οι εξής πέντε αποφάσεις σχετικά με τη συνθήκη διαμονής του παιδιού: απόφαση της 1ης Οκτωβρίου 2014, E κατά B, C-436/13, EU:C:2014:2246· απόφαση της 9ης Οκτωβρίου 2014, C κατά M, C-376/14 PPU, EU:C:2014:2268· απόφαση της 15ης Φεβρουαρίου 2017, W και V κατά X, C-499/15, EU:C:2017:118· απόφαση της 28ης Ιουνίου 2018, HR, C-512/17, EU:C:2018:513· και απόφαση της 17ης Οκτωβρίου 2018, UD κατά XB, C-393/18 PPU, EU:C:2018:835.

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις εν λόγω αποφάσεις και τη συνθήκη διαμονής, βλ. πρακτικό οδηγό για τον κανονισμό Βρυξέλλες ΙΙβ: https://e-justice.europa.eu/287/EL/ejn_s_publications?init=true.

Το ΔΕΕ διευκρίνισε ότι τα δικαστήρια του κράτους συνήθους διαμονής του δικαιούχου της διατροφής [άρθρο 3 στοιχείο β)] είναι επίσης στη διάθεση δημόσιου οργανισμού, ο οποίος χορηγούσε παροχές κοινωνικής προνοίας σε δικαιούχο διατροφής και ο οποίος έχει υποκατασταθεί εκ του νόμου στα δικαιώματα του εν λόγω δικαιούχου, επειδή αυτό συνάδει με τον σκοπό του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής ⁽⁵⁶⁾.

Οι βάσεις διεθνούς δικαιοδοσίας για τις παρεπόμενες αγωγές διατροφής, άρθρο 3 στοιχείο γ) και άρθρο 3 στοιχείο δ), χρησιμοποιούνται ευρέως στην πράξη, διότι επιτρέπουν στο δικαστήριο που είναι αρμόδιο για το διαζύγιο/τη διάσταση ή για τη γονική μέριμνα να εκδικάσει επίσης αγωγή διατροφής. Ωστόσο, οι εν λόγω βάσεις **συμπληρώνουν και δεν αποκλείουν** τα κριτήρια που προβλέπονται στο άρθρο 3 στοιχεία α) και β), τα οποία απονέμουν **αυτοτελή διεθνή δικαιοδοσία** στο δικαστήριο της συνήθους διαμονής του υπόχρεου και του δικαιούχου διατροφής.

Αυτό σημαίνει ότι το άρθρο 3 στοιχείο δ) δεν απαιτεί πάντοτε την άσκηση αγωγής διατροφής ενώπιον του δικαστηρίου που είναι αρμόδιο για τη γονική μέριμνα. Πράγματι, εάν η αγωγή διατροφής υποβάλλεται μαζί (και παρεμπιπτόντως) με αγωγή διαζυγίου/διάστασης, το δικαστήριο για τη διαδικασία διαζυγίου/διάστασης αξιολογεί αν έχει διεθνή δικαιοδοσία επί της αγωγής διατροφής κατά τρόπο αυτοτελή από την αντίστοιχη που αφορά τη διαδικασία διαζυγίου και μπορεί να διαπιστώσει ότι η διεθνής δικαιοδοσία απονέμεται σύμφωνα με οποιαδήποτε από τις βάσεις που αναφέρονται στο άρθρο 3.

⁽⁵⁶⁾ Απόφαση της 17ης Σεπτεμβρίου 2020, WV κατά Landkreis Hamburg, C-540/19, EU:C:2020:732.

Υπόθεση 1

Αγωγή σχετικά με i) τη λύση του γάμου των γονέων ανήλικου παιδιού, ii) τη γονική μέριμνα του παιδιού αυτού και iii) την υποχρέωση καταβολής διατροφής προς το ίδιο παιδί ασκείται ενώπιον του δικαστηρίου της συνήθους διαμονής συζύγου/πατέρα (Ρουμανία). Η σύζυγος/μπτέρα και το παιδί έχουν τη συνήθη διαμονή τους στο Λουξεμβούργο.

Το ρουμανικό δικαστήριο διαπιστώνει προκαταρκτικά ότι i) έχει διεθνή δικαιοδοσία επί του διαζυγίου, επειδή είναι το κράτος στο οποίο ο εναγόμενος έχει τη συνήθη διαμονή του, ii) δεν έχει διεθνή δικαιοδοσία επί του αιτήματος γονικής μέριμνας για το ανήλικο παιδί, επειδή το παιδί δεν έχει τη συνήθη διαμονή του στο κράτος του δικαιοδοτικού οργάνου και iii) το δικαστήριο δεν έχει επομένως διεθνή δικαιοδοσία επί του αιτήματος για υποχρέωση καταβολής διατροφής όσον αφορά το παιδί, σύμφωνα με το άρθρο 3 στοιχείο δ) (διεθνής δικαιοδοσία επί της διατροφής ως παρεπόμενη της δικαιοδοσίας επί της γονικής μέριμνας).

Ωστόσο, το δικαστήριο είναι αρμόδιο να αποφανθεί επί της εν λόγω αγωγής, διότι είναι **επίσης** το δικαστήριο του τόπου συνήθους διαμονής του εναγομένου σύμφωνα με το άρθρο 3 στοιχείο α).

(βλ. ΔΕΕ, υπόθεση R κατά P) ⁽⁵⁷⁾.

Το άρθρο 3 στοιχείο γ) και το άρθρο 3 στοιχείο δ) δεν εφαρμόζονται όταν η διεθνής δικαιοδοσία σε ζητήματα προσωπικής κατάστασης ή γονικής μέριμνας βασίζεται αποκλειστικά στην ιθαγένεια **ενός** εκ των διαδίκων. Η εν λόγω εξαίρεση δεν ισχύει όταν η διεθνής δικαιοδοσία σε γαμικές διαφορές βασίζεται στο άρθρο 3 στοιχείο β) του [κανονισμού Βρυξέλλες ΙΙβ](#), διότι η διάταξη αυτή βασίζεται στην κοινή ιθαγένεια αμφοτέρων των διαδίκων. Η διεθνής δικαιοδοσία μπορεί, ωστόσο, να απορρέει από εθνικούς επικουρικούς κανόνες που εφαρμόζονται δυνάμει των άρθρων 6 και 14 του κανονισμού Βρυξέλλες ΙΙβ.

2.1.3. Το ΔΕΕ έχει εξετάσει την παρεμπόδιση σχέση που υπάρχει μεταξύ των δικών γονικής μέριμνας και των αγωγών διατροφής σε ορισμένες αποφάσεις. Το ΔΕΕ διευκρίνισε ότι, προκειμένου να εφαρμοστεί το άρθρο 3 στοιχείο δ), η διεθνής δικαιοδοσία επί της γονικής μέριμνας πρέπει να θεμελιωθεί πλήρως βάσει του κανονισμού Βρυξέλλες ΙΙβ. Συνεπώς, το άρθρο 3 στοιχείο δ) του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής δεν εφαρμόζεται αν ένα δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο να αποφανθεί επί της γονικής μέριμνας (π.χ. επειδή το παιδί έχει τη συνήθη διαμονή του σε διαφορετικό κράτος μέλος) και δεν πληρούνται οι απαιτήσεις για την εφαρμογή του άρθρου 12 του κανονισμού Βρυξέλλες ΙΙα (πλέον άρθρο 10 του κανονισμού Βρυξέλλες ΙΙβ) (υποθέσεις PM κατά ΑΗ και OF κατά ΡΓ ⁽⁵⁸⁾).

Η ίδια αρχή ισχύει επίσης σε περίπτωση παράνομης μετακίνησης παιδιού, όταν το δικαστήριο του κράτους μέλους στο οποίο έχει καταφύγει συνήθως δεν έχει διεθνή δικαιοδοσία σε θέματα γονικής μέριμνας έως ότου πληρωθούν οι προϋποθέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 9 του

⁽⁵⁷⁾ Απόφαση της 5ης Σεπτεμβρίου 2019, R κατά P, C-468/18, EU:C:2019:666.

⁽⁵⁸⁾ Διάταξη της 16ης Ιανουαρίου 2018, PM κατά ΑΗ, C-604/17, EU:C:2018:10· και διάταξη της 3ης Οκτωβρίου 2019, OF κατά ΡΓ, C-759/18, EU:C:2019:816.

Ποιου κράτους μέλους τα δικαστήρια έχουν διεθνή δικαιοδοσία;

κανονισμού Βρυξέλλες ΙΙβ για μεταβίβαση της αρμοδιότητας. Ως εκ τούτου, το εν λόγω δικαστήριο δεν μπορεί να αποφανθεί για διατροφή που αξιώνεται από το απαχθέν παιδί βάσει του άρθρου 3 στοιχείο δ) του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής(υπόθεση CV κατά DU) ⁽⁵⁹⁾. Ωστόσο, αυτό δεν αποκλείει τη θεμελίωση διεθνούς δικαιοδοσίας βάσει του άρθρου 3 στοιχείο β) (βλ. παράγραφο 2.1.2. του παρόντος οδηγού).

Το ΔΕΕ διευκρίνισε περαιτέρω (υπόθεση W και V κατά Z) ⁽⁶⁰⁾ ότι, εάν δικαστήριο κράτους μέλους έχει εκδώσει τελεσίδικη απόφαση για τη γονική μέριμνα και τις υποχρεώσεις διατροφής σε σχέση με ανήλικο, το δικαστήριο αυτό δεν θα έχει πλέον διεθνή δικαιοδοσία να εκδικάσει αίτημα τροποποίησης της εν λόγω απόφασης, εάν η συνθήκη διαμονή του παιδιού δεν βρίσκεται πλέον στο εν λόγω κράτος μέλος. Στην περίπτωση αυτή, αρμόδια είναι τα δικαστήρια του κράτους μέλους στο οποίο έχει μετεγκατασταθεί το παιδί και στο οποίο έχει πλέον τη συνήθη διαμονή του.

2.1.4. Οι δύο βάσεις για τις παρεμπόδιτες αγωγές [άρθρο 3 στοιχείο γ) και άρθρο 3 στοιχείο δ)] αποκλείουν κατ' ανάγκη η μία την άλλη. Οι αγωγές σχετικά με τη διατροφή τέκνου μπορούν να είναι παρεμπόδιτες μόνο σε αγωγές γονικής μέριμνας και όχι σε αγωγές σχετικά με το καθεστώς του προσώπου (π.χ. διαζύγιο ή διάσταση των γονέων). Επομένως, όταν η αγωγή διαζυγίου/διάστασης μεταξύ των γέγων γονέων ανήλικων τέκνων και η αγωγή γονικής μέριμνας για τα εν λόγω τέκνα ασκούνται ενώπιον δικαστηρίων διαφορετικών κρατών μελών, η αγωγή διατροφής του τέκνου μπορεί να είναι παρεμπόδιτα μόνο στην τελευταία διαδικασία. Υπάρχουν

δύο παράγοντες για τη σχέση αμοιβαίου αποκλεισμού μεταξύ του άρθρου 3 στοιχείο γ) και του άρθρου 3 στοιχείο δ). Ο πρώτος είναι η ανάγκη προστασίας των υπέρτατων συμφερόντων των παιδιών ως δικαιούχων διατροφής. Ο δεύτερος είναι η ορθή απονομή της δικαιοσύνης, διότι αίτημα σχετικό με τις υποχρεώσεις διατροφής ανήλικων τέκνων συνδέεται, ως εκ της φύσεώς του, άρρηκτα με την αγωγή για τη γονική μέριμνα, ενώ δεν συνδέεται κατ' ανάγκη με αγωγή διάστασης ή διαζυγίου.

Υπόθεση 2

Ένα παντρεμένο ζευγάρι, και οι δύο Ιταλοί υπήκοοι ζουν στην Ιρλανδία με τα παιδιά τους. Τα παιδιά γεννήθηκαν και είχαν τη συνήθη διαμονή τους στην Ιρλανδία.

Ο σύζυγος ασκεί αγωγή στην Ιταλία, με αίτημα i) τον δικαστικό χωρισμό βάσει υπαιτιότητας και ii) την κοινή επιμέλεια των παιδιών. Προτείνει επίσης την καταβολή μηνιαίου επιδόματος ως iii) διατροφής για τα παιδιά.

Η σύζυγος υποβάλει ανταγωγή στο πλαίσιο της εν λόγω ένδικης διαφοράς, με αίτημα τον δικαστικό χωρισμό της από τον σύζυγο λόγω υπαιτιότητας του συζύγου και με προβολή ένστασης έλλειψης διεθνούς δικαιοδοσίας του ιταλικού δικαστηρίου για τα αιτήματα επιμέλειας και διατροφής των παιδιών. Συναφώς, υποστηρίζει ότι τα δικαστήρια της Ιρλανδίας θα πρέπει να είναι συναφώς αρμόδια. Η σύζυγος ασκεί επίσης αγωγή γονικής μέριμνας ενώπιον του αρμόδιου δικαστηρίου στην Ιρλανδία.

⁽⁵⁹⁾ Διάταξη της 10ης Απριλίου 2018, CV κατά DU, C-85/18, EU:C:2018:220.

⁽⁶⁰⁾ Απόφαση της 15ης Φεβρουαρίου 2017, W και V κατά X, C-499/15, EU:C:2017:118.

Το δικαστήριο έκρινε ότι το ιταλικό δικαστήριο θα πρέπει να αποφανθεί για i) τον δικαστικό χωρισμό των συζύγων δυνάμει του άρθρου 3 στοιχείο β) του κανονισμού Βρυξέλλες ΙΙβ.

Ωστόσο, η Ιταλία δεν έχει διεθνή δικαιοδοσία επί ii) της γονικής μέριμνας και iii) της υποχρέωσης διατροφής των παιδιών.

Στην πραγματικότητα, ii) η διεθνής δικαιοδοσία για τη γονική μέριμνα (επιμέλεια) των παιδιών ανήκει στα δικαστήρια της Ιρλανδίας (επειδή αυτό είναι το κράτος της συνήθους διαμονής τους, σύμφωνα με το άρθρο 7 του κανονισμού Βρυξέλλες ΙΙβ).

Κατά συνέπεια, σύμφωνα με το άρθρο 3 στοιχείο δ) του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής, η διεθνής δικαιοδοσία επί της αγωγής διατροφής τέκνων iii) ανήκει επίσης στα δικαστήρια της Ιρλανδίας, δεδομένου ότι η εν λόγω αγωγή είναι παρεμπίπτουσα μόνο στην αγωγή γονικής μέριμνας και όχι στην αγωγή για την προσωπική κατάσταση των γονέων των τέκνων.

(βλ. ΔΕΕ, υπόθεση Α κατά Β ⁽⁶¹⁾).

2.2. Επιλαμβανόμενο δικαστήριο και εξέταση της διεθνούς δικαιοδοσίας / παραδεκτού — Άρθρα 9-11

2.2.1. Εκτός από την πρόβλεψη ειδικών βάσεων διεθνούς δικαιοδοσίας σε σχέση με τις υποχρεώσεις διατροφής, ο κανονισμός για τις υποχρεώσεις διατροφής περιλαμβάνει επίσης ορισμένους γενικούς κανόνες που συμπληρώνουν το δικαιοδοτικό σύστημα. Οι εν λόγω κανόνες προσδιορίζουν πότε ένα δικαστήριο κράτους μέλους θεωρείται επιληφθέν και καθιερώνουν την υποχρέωση του δικαστηρίου να εξετάζει προκαταρκτικά τη δικαιοδοσία του και το παραδεκτό της αγωγής.

2.2.2. Το άρθρο 9 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής ορίζει ότι το δικαστήριο λογίζεται ως επιληφθέν σε μία από τις δύο περιπτώσεις:

- a) από την ημερομηνία κατάθεσης στο δικαστήριο του εισαγωγικού εγγράφου της δίκης ή
- b) κατά την ημερομηνία που το εισαγωγικό έγγραφο της δίκης παρελήφθη από την αρχή που είναι υπεύθυνη για την κοινοποίηση ή την επίδοση, όταν το έγγραφο πρέπει να κοινοποιηθεί ή να επιδοθεί προτού κατατεθεί στο δικαστήριο.

Ο κανόνας που εφαρμόζεται εξαρτάται από το αν το εθνικό δικονομικό δίκαιο απαιτεί πρώτα την κατάθεση του εισαγωγικού εγγράφου της δίκης στο δικαστήριο ή την επίδοσή του στον εναγόμενο. Και στις δύο περιπτώσεις, απαιτούνται περαιτέρω ενέργειες εκ μέρους του ενάγοντα, ο οποίος πρέπει να λάβει τα αναγκαία μέτρα για την κοινοποίηση ή την επίδοση στον

⁽⁶¹⁾ Απόφαση της 16ης Ιουλίου 2015, Α κατά Β, C-184/14, EU:C:2015:479.

Ποιου κράτους μέλους τα δικαστήρια έχουν διεθνή δικαιοδοσία;

εναγόμενο [σύμφωνα με την περίπτωση α)], ή για την κατάθεση του εγγράφου στο δικαστήριο [σύμφωνα με την περίπτωση β]).

Όπως διευκρίνισε το ΔΕΕ όσον αφορά την πανομοιότυπη διάταξη του [κανονισμού Βρυξέλλες ΙΙα](#) (καθώς και [του κανονισμού Βρυξέλλες ΙΙβ](#)), ο νομοθέτης της Ένωσης έχει δώσει αυτοτελή ορισμό και έχει επιλέξει μια ομοιόμορφη έννοια του χρόνου κατά τον οποίο το δικαστήριο επιλαμβάνεται της υπόθεσης, για τους σκοπούς των κανόνων εκκρεμοδικίας. Ο χρόνος αυτός θα είναι όταν θα έχει εκτελεστεί μία από τις προαναφερθείσες ενέργειες, υπό την προϋπόθεση ότι η δεύτερη θα εκτελεστεί επίσης στη συνέχεια, και ανεξάρτητα από το γεγονός ότι, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, η εν λόγω χρονική στιγμή και μόνο δεν συνιστά έναρξη της διαδικασίας ⁽⁶²⁾.

Ο κανονισμός για τις υποχρεώσεις διατροφής δεν προβλέπει ειδικούς κανόνες σχετικά με την επίδοση ή κοινοποίηση εγγράφων. Τα έγγραφα μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ θα πρέπει να επιδίδονται σύμφωνα με τους κανόνες του [κανονισμού \(ΕΕ\) 2020/1784](#) (στο εξής: κανονισμός για την επίδοση ή κοινοποίηση πράξεων), με τον οποίο καταργήθηκε ο [κανονισμός \(ΕΚ\) αριθ. 1393/2007](#) από την 1η Ιουλίου 2022 ⁽⁶³⁾ (βλ. παράγραφο 2.2.4 του παρόντος οδηγού).

⁽⁶²⁾ Διάταξη της 22ας Ιουνίου 2016, Μ.Η. κατά Μ.Η., C-173/16, EU:C:2016:543, σκέψεις 25-28.

⁽⁶³⁾ Το άρθρο 11 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής παραπέμπει στον [κανονισμό \(ΕΚ\) αριθ. 1393/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Νοεμβρίου 2007, περί επιδόσεως και κοινοποιήσεως στα κράτη μέλη δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις \(επίδοση ή κοινοποίηση πράξεων\) και κατάργησης του κανονισμού \(ΕΚ\) αριθ. 1348/2000 του Συμβουλίου](#). Από την 1η Ιουλίου 2022, θα πρέπει να γίνεται αναφορά στον [κανονισμό \(ΕΕ\) 2020/1784 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2020, περί επιδόσεως](#)

2.2.3. Όταν δικαστήριο κράτους μέλους επιλαμβάνεται υπόθεσης διατροφής για την οποία δεν έχει διεθνή δικαιοδοσία σύμφωνα με τον κανονισμό για τις υποχρεώσεις διατροφής, απαιτείται να διαπιστώσει «αυτεπαγγέλτως» την έλλειψη διεθνούς δικαιοδοσίας του (άρθρο 10 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής). Το δικαστήριο θα πρέπει να δίνει τη δέουσα προσοχή στο άρθρο 5 σε όλες τις υποθέσεις. Κατά συνέπεια, όταν ο εναγόμενος παρίσταται χωρίς να αμφισβητεί τη διεθνή δικαιοδοσία, το δικαστήριο δεν θα εφαρμόσει το άρθρο 10. Όπως προαναφέρθηκε, ο κανονισμός για τις υποχρεώσεις διατροφής καλύπτει όλες τις πιθανές βάσεις διεθνούς δικαιοδοσίας κατά τρόπο εξαντλητικό, που αποκλείει κάθε παραπομπή στο εθνικό δίκαιο (βλ. ενότητα 2.2 του παρόντος οδηγού).

2.2.4. Το άρθρο 11 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής εισάγει κανόνα που αποσκοπεί στη διασφάλιση της ορθής άσκησης του δικαιώματος υπεράσπισης. Ειδικότερα, εξετάζει την κατάσταση του εναγόμενου, ο οποίος έχει τη συνήθη διαμονή του σε κράτος διαφορετικό από το επιληφθέν, ο οποίος δεν έχει παρασταθεί στη δίκη. Σε μια τέτοια περίπτωση, το δικαστήριο που έχει διεθνή δικαιοδοσία υποχρεούται να αναστείλει τη διαδικασία μέχρις ότου διαπιστωθεί ότι αυτός ο εναγόμενος ήταν σε θέση να παραλάβει το εισαγωγικό έγγραφο της δίκης ή άλλο ισοδύναμο έγγραφο εντός της αναγκαίας για την υπεράσπισή του προθεσμίας ή ότι καταβλήθηκε κάθε επιμέλεια για τον σκοπό αυτό. Ωστόσο, ο εν λόγω κανόνας εφαρμόζεται μόνο παρεμπιπτόντως, όταν δεν εφαρμόζεται ούτε το άρθρο 11 παράγραφος 2 ούτε το άρθρο 3.

[και κοινοποιήσεως στα κράτη μέλη δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις \(«επίδοση ή κοινοποίηση πράξεων»\) \(αναδιатύπωση\)](#). Το άρθρο 36 του κανονισμού (ΕΕ) 2020/1784 ορίζει ότι ο εν λόγω κανονισμός καταργεί τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1393/2007 και ότι κάθε παραπομπή στον καταργούμενο κανονισμό νοείται ως παραπομπή στον κανονισμό (ΕΕ) 2020/1784.

Το άρθρο 11 παράγραφος 2 απαιτεί τη χρήση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1393/2007 (ο οποίος αντικαταστάθηκε με τον [κανονισμό για την επίδοση ή κοινοποίηση πράξεων](#) από την 1η Ιουλίου 2022) όταν πρόκειται να επιδοθούν ή να κοινοποιηθούν έγγραφα μεταξύ των κρατών μελών. Όταν δεν εφαρμόζεται η εν λόγω πράξη, εφαρμόζεται η [σύμβαση της Χάγης της 15ης Νοεμβρίου 1965 για την επίδοση και κοινοποίηση στο εξωτερικό δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές η εμπορικές υποθέσεις](#) (όπως απαιτείται από το άρθρο 11 παράγραφος 3). Το άρθρο 11 παράγραφος 1 εφαρμόζεται μόνο σε παρεμπόδιτες περιπτώσεις στις οποίες δεν εφαρμόζεται ούτε ο κανονισμός για την επίδοση ή κοινοποίηση πράξεων ούτε η σύμβαση της Χάγης του 1965.

2.3. Παρέκταση της διεθνούς δικαιοδοσίας — Άρθρα 4 και 5 και αιτιολογική σκέψη 19

2.3.1. Ο κανονισμός για τις υποχρεώσεις διατροφής παρέχει επίσης τη δυνατότητα επιλογής δικαστηρίου σύμφωνα με την αρχή της διάθεσης. Ωστόσο, τέτοιου είδους παρέκταση διεθνούς δικαιοδοσίας γίνεται από διάφορες απόψεις, προκειμένου να ελαχιστοποιηθεί ο κίνδυνος ευκαιριακής επιλογής δικαιοδοτικού οργάνου.

Πρώτον, οι διάδικοι δεν μπορούν να συνάψουν συμφωνία παρέκτασης αρμοδιότητας όταν η υποχρέωση διατροφής αφορά παιδί ηλικίας κάτω των 18 ετών (άρθρο 4 παράγραφος 3 και αιτιολογική σκέψη 19).

Δεύτερον, σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 1, μόνο συγκεκριμένα δικαστήρια μπορούν να οριστούν με συμφωνία των διαδίκων, δηλαδή:

- το δικαστήριο (ή τα δικαστήρια) του κράτους μέλους στο οποίο έχει συνήθη διαμονή ένας εκ των διαδίκων,
- το δικαστήριο (ή τα δικαστήρια) του κράτους μέλους της ιθαγενείας ενός των διαδίκων,
- όταν η υποχρέωση διατροφής αφορά συζύγους ή πρώην συζύγους:
 - (i) το αρμόδιο για τις γαμικές τους διαφορές δικαστήριο, ή
 - (ii) το δικαστήριο (ή τα δικαστήρια) του κράτους μέλους όπου οι σύζυγοι είχαν την τελευταία κοινή συνήθη διαμονή τους για περίοδο τουλάχιστον ενός έτους.

Για να είναι έγκυρη η επιλογή, οι όροι που προβλέπονται στις εν λόγω διατάξεις πρέπει να πληρούνται κατά τη σύναψη της συμφωνίας παρέκτασης αρμοδιότητας ή όταν το δικαστήριο επιλαμβάνεται της διαφοράς. Καταρχήν, το δικαστήριο που ορίζεται έχει αποκλειστική διεθνή δικαιοδοσία, και μόνο το δικαστήριο αυτό έχει, ως εκ τούτου, την εξουσία να αποφανθεί επί της υπόθεσης. Ωστόσο, τα μέρη είναι ελεύθερα να συμφωνήσουν σε διαφορετική ρύθμιση.

2.3.2. Η μόνη τυπική απαίτηση για τη συμφωνία παρέκτασης αρμοδιότητας είναι ο έγγραφος τύπος (άρθρο 4 παράγραφος 2), που συνήθως πρόκειται μόνο για μια δήλωση. Δεν είναι απαραίτητη η υπογραφή συμφωνίας από αμφότερους τους διαδίκους και αρκεί η παρέκταση αρμοδιότητας που εκφράζεται στα δικόγραφα των διαδίκων. Επιπλέον, ο κανονισμός για τις υποχρεώσεις διατροφής ορίζει ότι «κάθε διαβίβαση διά της ηλεκτρονικής οδού που επιτρέπει μεταγενέστερη πρόσβαση στο περιεχόμενο της συμφωνίας» θεωρείται ότι έχει καταρτισθεί «γραπτός» για τους σκοπούς της εν λόγω διάταξης.

Ποιου κράτους μέλους τα δικαστήρια έχουν διεθνή δικαιοδοσία;

2.3.3. Το άρθρο 4 παράγραφος 4 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής περιλαμβάνει διάταξη σχετικά με τις «συμφωνίες παρέκτασης αρμοδιότητας» που απονέμουν αποκλειστική διεθνή δικαιοδοσία στα δικαστήρια ενός συμβαλλόμενου κράτους της [Σύμβασης του Λουγκάνο](#) που δεν είναι κράτος μέλος της ΕΕ (δηλαδή, κατά τη δημοσίευση του παρόντος οδηγού, της Ισλανδίας, της Νορβηγίας και της Ελβετίας). Εν προκειμένω, ο κανονισμός για τις υποχρεώσεις διατροφής τυγχάνει παρέκκλισης από τη σύμβαση του Λουγκάνο, επομένως εφαρμόζεται η σύμβαση. Ωστόσο, ο σκοπός της προστασίας των ανηλίκων που κατοικούνται στο άρθρο 4 παράγραφος 3 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής ισχύει και στην περίπτωση αυτή. Αυτό σημαίνει ότι οι συμφωνίες παρέκτασης αρμοδιότητας σχετικά με τις υποχρεώσεις διατροφής παιδιών ηλικίας κάτω των 18 ετών είναι άκυρες βάσει του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής, ακόμη και αν είναι παραδεκτές σύμφωνα με τη Σύμβαση του Λουγκάνο. Αυτό εξασφαλίζει ότι η συμφωνία «παρέκτασης αρμοδιότητας» δεν δεσμεύει τα δικαστήρια οποιουδήποτε κράτους μέλους της ΕΕ.

2.3.4. Το άρθρο 5 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής ορίζει μια άλλη μορφή διεθνούς δικαιοδοσίας στη βάση της συναίνεσης, που εδράζεται στην παράσταση του εναγομένου, εκτός εάν η παράσταση έχει ως σκοπό την αμφισβήτηση της διεθνούς δικαιοδοσίας. Στην πράξη, ένα δικαστήριο κράτους μέλους, ακόμα και αν δεν είναι αρμόδιο κατόπιν συμφωνίας των μερών (άρθρο 4 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής) ή σύμφωνα με τις γενικές βάσεις διεθνούς δικαιοδοσίας (άρθρο 3 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής), μπορεί, ωστόσο, να αποκτήσει διεθνή δικαιοδοσία όταν ο εναγόμενος παρίσταται ενώπιον του εν λόγω δικαστηρίου χωρίς να αμφισβητεί τη διεθνή δικαιοδοσία.

Ο κανόνας αυτός αποσκοπεί στην πρόληψη καθυστερήσεων όσον αφορά τη δίκη, αλλά μπορεί σε ορισμένες περιπτώσεις να βλάψει τελικά τον δικαιούχο διατροφής (τον πιο αδύναμο διάδικο στη διαφορά), ο οποίος μπορεί να παρασταθεί ενώπιον του δικαστηρίου χωρίς να γνωρίζει τις συνέπειες. Επιπλέον, επειδή η διάταξη δεν κάνει διάκριση μεταξύ δικαιούχων και υπόχρεων διατροφής, μπορεί να επιφέρει αρνητικές συνέπειες στον δικαιούχο διατροφής, εάν η αγωγή ασκείται από τον υπόχρεο (π.χ. μια δήλωση ότι ο υπόχρεος δεν είναι υποχρεωμένος να πληρώνει διατροφή σε κάποιο πρόσωπο/τον δικαιούχο διατροφής). Ένας δικαιούχος διατροφής ο οποίος δεν γνωρίζει πώς λειτουργεί ο εν λόγω κανόνας μπορεί να παρασταθεί ενώπιον δικαστηρίου διαφορετικού από εκείνο του κράτους μέλους της συνήθους διαμονής του και, συνεπώς, να αποδεχθεί τη δικαιοδοσία του. Προκειμένου να μειωθεί ο κίνδυνος παρόμοιων επιζήμιων συνεπειών, το επιληφθέν δικαστήριο θα μπορούσε, πριν αναλάβει τη διεθνή δικαιοδοσία του βάσει του άρθρου 5, να διασφαλίσει ότι ο εναγόμενος έχει ενημερωθεί για το δικαίωμά του να αμφισβητήσει τη δικαιοδοσία και για τις συνέπειες της παράστασής του. μολονότι αυτό δεν προβλέπεται ρητά από τον κανονισμό για τις υποχρεώσεις διατροφής ⁽⁶⁴⁾. Παρόμοια διάταξη προβλέπεται στον [κανονισμό Βρυξέλλες Ια](#) όσον αφορά την παράσταση άλλων «αδύναμων διαδίκων», όπως ο λήπτης της ασφάλισης, ο ασφαλισμένος, ο δικαιούχος της ασφαλιστικής σύμβασης, ο ζημιωθείς, ο καταναλωτής ή ο εργαζόμενος. Οι δικηγόροι θα πρέπει επίσης να δίνουν ιδιαίτερη προσοχή στον κανόνα αυτόν κατά την αξιολόγηση της κατάλληλης αμυντικής στρατηγικής για τους πελάτες τους.

⁽⁶⁴⁾ Βλ. άρθρο 26 παράγραφος 2 του κανονισμού Βρυξέλλες Ια και άρθρο 10 παράγραφος 1 στοιχείο β) σημείο ii) του [κανονισμού Βρυξέλλες ΙΙβ](#).

2.4. Συντρέχουσα διεθνής δικαιοδοσία και αναγκαστική διεθνής δικαιοδοσία (forum necessitatis) — Άρθρα 6 και 7 και αιτιολογικές σκέψεις 15 και 16

2.4.1. Το άρθρο 6 προβλέπει τη συντρέχουσα διεθνή δικαιοδοσία, μια έσχατη βάση διεθνούς δικαιοδοσίας η οποία εφαρμόζεται μόνον όταν δεν είναι δυνατή η στήριξη σε καμία άλλη βάση που προβλέπεται στον κανονισμό για τις υποχρεώσεις διατροφής. Η εν λόγω έσχατη βάση διεθνούς δικαιοδοσίας εδράζεται στην κοινή ιθαγένεια των διαδίκων. Πρόκειται, ωστόσο, για αυτοτελή βάση δικαιοδοσίας και όχι για παραπομπή σε παρόμοιο κανόνα βάσει του εθνικού δικαίου.

Πιο συγκεκριμένα, ο κανόνας ισχύει όταν:

- κανένα δικαστήριο κράτους μέλους δεν έχει διεθνή δικαιοδοσία δυνάμει των άρθρων 3, 4 και 5 του κανονισμού. Αυτό σημαίνει ότι ούτε ο εναγόμενος ούτε ο δικαιούχος διατροφής έχουν τη συνήθη διαμονή τους σε κράτος μέλος της ΕΕ, δεν έχει γίνει έγκυρη επιλογή δικαστηρίου από τους διαδίκους και ο εναγόμενος δεν έχει αποδεχθεί τη δικαιοδοσία του επιληφθέντος δικαστηρίου (πρέπει να πληρούνται όλες αυτές οι προϋποθέσεις)· και
- κανένα δικαστήριο συμβαλλόμενου κράτους της [Σύμβασης του Λουγκάνο](#) που δεν είναι κράτος μέλος της ΕΕ (δηλαδή, κατά τη δημοσίευση του παρόντος οδηγού, η Ελβετία, η Ισλανδία και η Νορβηγία) δεν έχει διεθνή δικαιοδοσία σύμφωνα με τις διατάξεις της εν λόγω σύμβασης· και

- το επιληφθέν δικαστήριο βρίσκεται στο κράτος μέλος της κοινής ιθαγένειας των διαδίκων.

Η τρίτη προϋπόθεση προβλέπει έναν βαθμό προστασίας για τον εναγόμενο, διότι η διεθνή δικαιοδοσία για την εκδίκαση της υπόθεσης απονέμεται στα δικαστήρια του κράτους μέλους του οποίου ο εναγόμενος είναι επίσης υπήκοος. Το άρθρο 10 απαιτεί από το επιληφθέν δικαστήριο να επαληθεύσει αυτεπαγγέλτως τη διεθνή του δικαιοδοσία και, ως εκ τούτου, να διαπιστώσει ότι αυτή ισχύει (βλ. παράγραφο 2.2.3 του παρόντος οδηγού).

Υπόθεση 3

Ένα ζευγάρι Γερμανών υπηκόων, οι οποίοι έχουν τη συνήθη διαμονή τους με τα δύο παιδιά τους σε τρίτο κράτος, τις ΗΠΑ, είναι διαζευγμένοι με δικαστική απόφαση στις ΗΠΑ. Μετά το διαζύγιο, η μητέρα και τα παιδιά μετακομίζουν σε άλλο τρίτο κράτος, την Τουρκία, όπου αυτή και τα παιδιά έχουν τη συνήθη διαμονή τους, ενώ ο πατέρας/σύζυγος παραμένει στις ΗΠΑ.

Η γυναίκα διεκδικεί διατροφή για τον εαυτό της και τα παιδιά από τον πρώην σύζυγο και πατέρα ενώπιον δικαστηρίου της Γερμανίας. Ο πατέρας δεν παρίσταται στο δικαστήριο.

Το γερμανικό δικαστήριο θα αναλάβει τη διεθνή δικαιοδοσία βάσει του άρθρου 6, επειδή η Γερμανία είναι το κράτος της κοινής ιθαγένειας των μερών, μόλις επαληθεύσει ότι οι ΗΠΑ δεν αποτελούν συμβαλλόμενο μέρος της Σύμβασης του Λουγκάνο.

Ποιου κράτους μέλους τα δικαστήρια έχουν διεθνή δικαιοδοσία;

2.4.2. Το άρθρο 7 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής ορίζει παρόμοιες προϋποθέσεις για τη λειτουργία της αναγκαστικής δικαιοδοσίας. Η εν λόγω βάση διεθνούς δικαιοδοσίας συμπληρώνει το δικαιοδοτικό σύστημα που προβλέπεται στον κανονισμό και αποσκοπεί στην αποφυγή καταστάσεων που ενδέχεται να συνιστούν αρνησιδικία. Σε αντίθεση με τις λοιπές βάσεις διεθνούς δικαιοδοσίας του κανονισμού, το δικαστήριο δεν έχει ποτέ υποχρέωση να ασκήσει την εν λόγω δικαιοδοσία. Ο κανόνας πρέπει να ερμηνεύεται στενά και να εφαρμόζεται μόνο κατ' εξαίρεση. Στην απόφαση ΜΡΑ ⁽⁶⁵⁾, το ΔΕΕ προσδιόρισε τέσσερις προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται συνολικά προκειμένου το δικαστήριο ενός κράτους μέλους να είναι σε θέση να διαπιστώσει ότι έχει δικαιοδοσία λόγω αναγκαστικής δικαιοδοσίας:

- το δικαστήριο αυτό οφείλει να διαπιστώσει ότι κανένα δικαστήριο κράτους μέλους δεν έχει διεθνή δικαιοδοσία δυνάμει των άρθρων 3, 4, 5 και 6 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής
- η διαφορά της οποίας έχει επιληφθεί πρέπει να παρουσιάζει στενό σύνδεσμο με τρίτο κράτος
- δεν είναι ευλόγως δυνατή ή είναι ανέφικτη η έναρξη ή η διεξαγωγή της επίμαχης διαδικασίας σε αυτό το τρίτο κράτος
- η διαφορά παρουσιάζει επαρκή σύνδεσμο με το κράτος μέλος του επιληφθέντος δικαστηρίου.

Μετά την προκαταρκτική εκτίμηση ότι κανένα άλλο δικαστήριο κράτους μέλους δεν έχει διεθνή δικαιοδοσία βάσει του κανονισμού, το επιληφθέν δικαστήριο υποχρεούται, συνεπώς, να προβεί σε περαιτέρω αξιολόγηση

προκειμένου να αναλάβει τη διεθνή δικαιοδοσία ως αναγκαστική δικαιοδοσία: πρώτον, πρέπει να διαπιστώσει ότι είναι ανέφικτη η έναρξη της διαδικασίας σε τρίτο κράτος, το οποίο έχει στενή σχέση με τη διαφορά· δεύτερον, πρέπει να επαληθεύσει ότι η διαφορά παρουσιάζει επαρκή σύνδεσμο με το κράτος μέλος του.

Όπως αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη 16, η αναγκαστική δικαιοδοσία αποσκοπεί στην θεραπεία καταστάσεων αρνησιδικίας που μπορεί να προκύψουν σε εξαιρετικές περιπτώσεις (π.χ. όταν η έναρξη της διαδικασίας αποδεικνύεται ανέφικτη σε τρίτο κράτος λόγω εμφυλίου πολέμου, ή όταν δεν μπορεί ευλόγως να αναμένεται ότι ο ενάγων θα κινήσει ή θα διεξαγάγει διαδικασία στο κράτος αυτό). Στην υπόθεση ΜΡΑ, το ΔΕΕ διευκρίνισε περαιτέρω ότι αυτό μπορεί επίσης να συμβαίνει όταν, υπό την επιφύλαξη εμπειριστατωμένης ανάλυσης των δικονομικών συνθηκών στο οικείο τρίτο κράτος, η πρόσβαση στη δικαιοσύνη εντός του τρίτου κράτους κωλύεται από νομικής ή πραγματικής άποψης, ιδίως από την εφαρμογή δικονομικών προϋποθέσεων που εισάγουν διακρίσεις ή που προσκρούουν στις θεμελιώδεις εγγυήσεις της δίκαιης δίκης. Δεν είναι απαραίτητο ο διάδικος που βασίζεται στο άρθρο 7 να αποδείξει ότι ματαίωσε ή επιχείρησε να κινήσει τη διαδικασία ενώπιον των δικαστηρίων του ίδιου τρίτου κράτους ⁽⁶⁶⁾.

Όσον αφορά την απαίτηση για «επαρκή σύνδεσμο» με το επιληφθέν δικαστήριο, το δικαστήριο δύναται να στηριχθεί στην ιθαγένεια ενός εκ των διαδίκων.

⁽⁶⁵⁾ Απόφαση της 1ης Αυγούστου 2022, ΜΡΑ κατά LCDNMT, C-501/20, EU:C:2022:619.

⁽⁶⁶⁾ Απόφαση της 1ης Αυγούστου 2022, ΜΡΑ κατά LCDNMT, C-501/20, EU:C:2022:619, σκέψεις 110-113.

Υπόθεση 4

Ένας άνδρας, υπήκοος Κροατίας, και μια γυναίκα, υπήκοος Φιλιππίνων, παντρεύονται και έχουν τη συνήθη διαμονή τους στη Σλοβενία. Στη συνέχεια, τα σλοβενικά δικαστήρια λύουν τον γάμο τους.

Μετά το διαζύγιο, ο άνδρας, ο οποίος διατηρεί ακίνητα στη Σλοβενία, δεν έχει σταθερή διαμονή και ζει στην Ευρώπη και την Ασία. Η γυναίκα μετακομίζει στο κράτος προέλευσής της (τις Φιλιππίνες —ένα τρίτο κράτος).

2 χρόνια μετά το διαζύγιο, η γυναίκα προτίθεται να ασκήσει αγωγή διατροφής κατά του πρώην συζύγου της. Στο κράτος προέλευσής της, οι τοπικές παραδόσεις εμποδίζουν μια γυναίκα να ασκήσει αγωγή κατά του συζύγου της (διαφορετικά θα της ασκηθεί δίωξη και ενδεχομένως θα φυλακιστεί). Κινεί διαδικασία στη Σλοβενία, όπου ο πρώην σύζυγος παρίσταται ενώπιον του επιληφθέντος δικαστηρίου και αμφισβητεί τη διεθνή δικαιοδοσία.

Υπό τις συνθήκες αυτές, το σλοβενικό δικαστήριο μπορεί να έχει το δικαίωμα να ασκήσει διεθνή δικαιοδοσία σύμφωνα με το άρθρο 7 για τους εξής λόγους:

- είναι ανέφικτο να προσδιοριστεί η συνήθης διαμονή του εναγομένου/υπόχρεου διατροφής (πρώην συζύγου)
- οι διάδικοι δεν έχουν κοινή ιθαγένεια κράτους μέλους
- δεν έχει γίνει καμία παρέκταση αρμοδιότητας από τους διαδίκους

- ο εναγόμενος (ο πρώην σύζυγος) δεν έχει αποδεχθεί τη διεθνή δικαιοδοσία του επιληφθέντος δικαστηρίου
- η ενάγουσα (η πρώην σύζυγος) δεν μπορεί ευλόγως να κινήσει διαδικασία στο τρίτο κράτος της συνήθους διαμονής της
- το σλοβενικό δικαστήριο έχει επαρκή σύνδεσμο με τη διαφορά, διότι είναι το κράτος μέλος στο οποίο βρίσκονται τα ακίνητα του υπόχρεου διατροφής.

2.5. Πρόσβαση στη δικαιοσύνη για την τροποποίηση απόφασης διατροφής — Άρθρο 8 και αιτιολογική σκέψη 17

2.5.1. Το άρθρο 8 ορίζει ειδικό κανόνα που περιορίζει την πρόσβαση του υπόχρεου διατροφής στη δικαιοσύνη όταν επιδιώκει να τροποποιήσει υφιστάμενη απόφαση διατροφής ή νέα απόφαση που αντικαθιστά την προηγούμενη. Εφόσον ο δικαιούχος διατροφής εξακολουθεί να έχει τη συνήθη διαμονή του στο κράτος μέλος στο οποίο εκδόθηκε η προηγούμενη απόφαση, ο υπόχρεος διατροφής δεν μπορεί να επιδιώξει τροποποίηση της υποχρέωσης διατροφής από δικαστήριο άλλου κράτους. Ο κανόνας αυτός αποσκοπεί στην προστασία του δικαιούχου διατροφής.

Η εν λόγω διάταξη έχει ευρύ πεδίο εφαρμογής. Εφαρμόζεται όταν η προηγούμενη απόφαση διατροφής εκδόθηκε σε κράτος μέλος, καθώς και όταν εκδόθηκε σε συμβαλλόμενο κράτος της σύμβασης της Χάγης του 2007, όπου ο δικαιούχος διατροφής έχει τη συνήθη διαμονή του. Συνεπώς, το όριο στις διαδικασίες βάσει του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής ισχύει

Ποιου κράτους μέλους τα δικαστήρια έχουν διεθνή δικαιοδοσία;

και για όσο διάστημα ο δικαιούχος διατροφής εξακολουθεί να έχει τη συνήθη διαμονή του στο συμβαλλόμενο κράτος της σύμβασης της Χάγης του 2007, όπου εκδόθηκε η απόφαση.

2.5.2. Ο κανονισμός για τις υποχρεώσεις διατροφής περιλαμβάνει τέσσερις εξαιρέσεις από τον εν λόγω κανόνα, οι οποίες επιτρέπουν στον υπόχρεο διατροφής να κινήσει διαδικασία για τροποποίηση απόφασης διατροφής σε κράτος διαφορετικό από εκείνο της συνήθους διαμονής του δικαιούχου διατροφής.

Η **πρώτη** εξαίρεση [άρθρο 8 παράγραφος 2 στοιχείο α)] αφορά υπόθεση στην οποία οι διάδικοι έχουν συνάψει συμφωνία παρέκτασης αρμοδιότητας δυνάμει του άρθρου 4. Εν προκειμένω, τεκμαίρεται ότι το συμφωνηθέν δικαιοδοτικό όργανο ενδείκνυται για τον δικαιούχο διατροφής. Ο υπόχρεος διατροφής έχει τη δυνατότητα να κινήσει διαδικασία στη συμφωνηθείσα δικαιοδοσία.

Η **δεύτερη** εξαίρεση [άρθρο 8 παράγραφος 2 στοιχείο β)] εφαρμόζεται όταν ο δικαιούχος διατροφής έχει αποδεχθεί τη διεθνή δικαιοδοσία του άλλου κράτους μέλους βάσει του άρθρου 5 (σιωπηρή παρέκταση). Ενώ το σκεπτικό του εν λόγω κανόνα έγκειται στην ύπαρξη συμφωνίας μεταξύ των διαδίκων, το γεγονός ότι ο δικαιούχος διατροφής εκφράζει σιωπηρά τη συγκατάθεσή του και μέσω της συμπεριφοράς του, το άρθρο 5 θα πρέπει να αντιμετωπίζεται με προσοχή και το εν λόγω δικαστήριο θα πρέπει να διασφαλίζει ότι ο δικαιούχος διατροφής έχει επαρκείς πληροφορίες (βλ. παράγραφο 2.3.4 του παρόντος οδηγού).

Αυτές οι δύο τελευταίες εξαιρέσεις ισχύουν μόνο όταν το κράτος προέλευσης της απόφασης είναι τρίτο κράτος που είναι συμβαλλόμενο κράτος της σύμβασης της Χάγης του 2007. Στην περίπτωση αυτή, ο κανόνας που προβλέπεται στο άρθρο 8 παράγραφος 1 δεν εφαρμόζεται εάν το δικαστήριο προέλευσης «αδυνατεί ή αρνείται να ασκήσει διεθνή δικαιοδοσία για την τροποποίηση της απόφασης ή την έκδοση νέας απόφασης» [τρίτη εξαίρεση, άρθρο 8 παράγραφος 2 στοιχείο γ)]. Στην περίπτωση αυτή, ο υπόχρεος διατροφής μπορεί επίσης να επιδιώξει τροποποίηση της υποχρέωσης διατροφής σε άλλο κράτος μέλος, σύμφωνα με τον κανονισμό για τις υποχρεώσεις διατροφής.

Η **τέταρτη** εξαίρεση [άρθρο 8 παράγραφος 2 στοιχείο δ)] αφορά περίπτωση κατά την οποία η εκδοθείσα απόφαση στο κράτος μέρος της σύμβασης της Χάγης του 2007, που τροποποιεί την προηγούμενη απόφαση διατροφής, «δεν μπορεί να αναγνωρισθεί ή να κηρυχθεί εκτελεστή στο κράτος μέλος στο οποίο επίκειται διαδικασία για την τροποποίηση της απόφασης ή την έκδοση νέας απόφασης».

2.6. Συντονισμός των διαδικασιών: εκκρεμοδικία και συναφείς αγωγές — Άρθρα 12 και 13

2.6.1. Ο κανόνας εκκρεμοδικίας που περιλαμβάνεται στον κανονισμό για τις υποχρεώσεις διατροφής ακολουθεί την αρχή της «χρονικά πρώτης», η οποία συναντάται επίσης σε άλλες πράξεις ιδιωτικού διεθνούς δικαίου της ΕΕ.

Το άρθρο 12 εφαρμόζεται όταν έχουν ασκηθεί αγωγές με το ίδιο αντικείμενο και την ίδια αιτία μεταξύ των ίδιων διαδίκων ενώπιον δικαστηρίων

διάφορων κρατών μελών. Σε αυτήν την περίπτωση, το πρώτο επιληφθέν δικαστήριο προηγείται και κάθε άλλο δικαστήριο πρέπει να αναστείλει αυτεπαγγέλτως τη διαδικασία του μέχρις ότου διαπιστωθεί η διεθνή δικαιοδοσία του δικαστηρίου που επελήφθη πρώτο.

Στο στάδιο αυτό, το δεύτερο επιληφθέν δικαστήριο δεν κηρύσσει την έλλειψη αρμοδιότητάς του και δεν μπορεί να εκτιμήσει την αρμοδιότητα του πρώτου επιληφθέντος δικαστηρίου, αλλά απλώς αναστέλλει προσωρινά τη διαδικασία. Μόνον εφόσον έχει διαπιστωθεί η δικαιοδοσία του πρώτου επιληφθέντος δικαστηρίου υποχρεούται το δεύτερο δικαστήριο να απορρίψει τη δικαιοδοσία του υπέρ του αρμόδιου δικαστηρίου.

2.6.2. Για να εκτιμηθεί πότε το δικαστήριο επιλαμβάνεται πραγματικά μιας υπόθεσης, το δικαστήριο ακολουθεί μία από τις δύο εναλλακτικές μεθόδους που κατοχυρώνονται στο άρθρο 9. Το δικαστήριο θεωρείται ότι έχει επιληφθεί κατ' αυτόν τον τρόπο (ανάλογα με τη δικονομική νομοθεσία κάθε δικαστηρίου) είτε:

- i) από την ημερομηνία κατάθεσης στο δικαστήριο του εισαγωγικού εγγράφου της δίκης, ή
- ii) κατά την ημερομηνία που το εισαγωγικό έγγραφο της δίκης παρελήφθη από την αρχή που είναι υπεύθυνη για την κοινοποίηση ή την επίδοση,

υπό την προϋπόθεση ότι ο ενάγων δεν παρέλειψε στη συνέχεια να λάβει τα απαιτούμενα μέτρα για την κοινοποίηση ή την επίδοση του εγγράφου στον εναγόμενο ή για την κατάθεση του εγγράφου στο δικαστήριο (βλ. παράγραφο 2.2.2 του παρόντος οδηγού).

Η εν λόγω διάταξη για την εκκρεμοδικία εφαρμόζεται μόνο σε υποθέσεις εντός της ΕΕ (δηλαδή σε υποθέσεις που αφορούν διαφορετικές διαδικασίες ενώπιον δικαστηρίων κρατών μελών της ΕΕ). Όταν οι διαφορές αφορούν ένα κράτος μέλος και ένα τρίτο κράτος, τότε οι διαδικασίες θα συντονίζονται βάσει των εσωτερικών κανόνων ή των κανόνων βάσει συνθήκης που αφορούν το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο. Όσον αφορά τα τρίτα κράτη που είναι συμβαλλόμενα μέρη της Σύμβασης του Λουγκάνο, ισχύουν τα άρθρα 27 και 30 της εν λόγω σύμβασης. Συντάσσονται σύμφωνα με τις παρόμοιες διατάξεις που περιέχονται στον [κανονισμό Βρυξέλλες I](#) ⁽⁶⁷⁾.

2.6.3. Η ίδια αρχή της «χρονικά πρώτης» διέπει επίσης την περίπτωση των συναφών αγωγών (άρθρο 13 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής). Πρόκειται για διαδικασίες που «συνδέονται μεταξύ τους τόσο στενά ώστε να υπάρχει συμφέρον να εξετασθούν και να εκδικασθούν ταυτόχρονα, προκειμένου να αποφευχθεί η έκδοση ασυμβίβαστων μεταξύ τους αποφάσεων αν τυχόν οι υποθέσεις εκδικάζονταν χωριστά» (βλ. άρθρο 13 παράγραφος 3). Σε αντίθεση με τον κανόνα εκκρεμοδικίας, όταν οι αγωγές είναι μόνο συναφείς, το δικαστήριο έχει τη δυνατότητα, και όχι την υποχρέωση, να αναστείλει την υπόθεση. Το δεύτερο δικαστήριο που έχει επιληφθεί διαδικασίας που χαρακτηρίζεται ως «συναφής αγωγή» μπορεί, επομένως, να ασκήσει τη διακριτική του ευχέρεια όταν αποφασίζει αν θα αναστείλει ή όχι τη διαδικασία έως ότου το πρώτο επιληφθέν δικαστήριο επαληθεύσει και διαπιστώσει τη διεθνή δικαιοδοσία του.

⁽⁶⁷⁾ Στο πλαίσιο αυτό, και όσον αφορά τη διαδικασία συνδιαλλαγής που είναι γενικά υποχρεωτική βάσει του ελβετικού δικαίου, το ΔΕΕ διευκρίνισε ότι, για τους σκοπούς της εκκρεμοδικίας, «η ημερομηνία κατά την οποία κινείται υποχρεωτική διαδικασία διαμεσολαβήσεως ενώπιον αρχής διαμεσολαβήσεως του ελβετικού δικαίου συνιστά την ημερομηνία από την οποία λογίζεται ως επιληφθέν ένα “δικαστήριο”» (απόφαση της 20ής Δεκεμβρίου 2017, Schlömp κατά Landratsamt Schwäbisch Hall, C-467/16, EU:C:2017:993).

Ποιου κράτους μέλους τα δικαστήρια έχουν διεθνή δικαιοδοσία;

2.7. Προσωρινά μέτρα — Άρθρο 14

2.7.1. Τα προσωρινά μέτρα μπορούν πάντα να λαμβάνονται από δικαστήριο αρμόδιο για την ουσία δυνάμει οποιασδήποτε από τις βάσεις διεθνούς δικαιοδοσίας που αναφέρονται ανωτέρω.

2.7.2. Εκτός από τα παραπάνω, το άρθρο 14 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής προβλέπει ότι δικαστήριο κράτους μέλους που δεν έχει διεθνή δικαιοδοσία για την ουσία της υπόθεσης διατροφής μπορεί, παρά ταύτα, να επιληφθεί αίτησης προσωρινών μέτρων, εάν το εν λόγω μέτρο προβλέπεται από το δίκαιο του εν λόγω κράτους. Επομένως, το εσωτερικό δίκαιο του κράτους του επιληφθέντος δικαστηρίου ρυθμίζει όχι μόνο το

πραγματικό περιεχόμενο του μέτρου, αλλά και τη βάση της διεθνούς δικαιοδοσίας.

Ο εν λόγω κανόνας και οι προϋποθέσεις του αντανακλούν εκείνους που ορίζονται στο άρθρο 31 του [κανονισμού Βρυξέλλες I](#) και στο άρθρο 20 του κανονισμού Βρυξέλλες IIa ⁽⁶⁸⁾. Ωστόσο, σε αντίθεση με το άρθρο 20 του κανονισμού Βρυξέλλες IIa, το άρθρο 14 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής δεν εξαρτά το προσωρινό μέτρο από την προϋπόθεση σχετικά με το επειγόν ή προβλέπει ότι τα εν λόγω μέτρα παύουν να ισχύουν όταν το δικαστήριο του κράτους μέλους που έχει διεθνή δικαιοδοσία για την ουσία της υπόθεσης έχει λάβει τα μέτρα που κρίνει κατάλληλα.

⁽⁶⁸⁾ Λάβετε υπόψη ότι έχουν γίνει ουσιαστικές τροποποιήσεις με το άρθρο 15 του [κανονισμού Βρυξέλλες IIβ](#).

Ποιο είναι το εφαρμοστέο δίκαιο;

3. Ποιο είναι το εφαρμοστέο δίκαιο;

3.1. Παραπομπή στο πρωτόκολλο της Χάγης του 2007 — Άρθρο 15 και αιτιολογικές σκέψεις 20 και 21

3.1.1. Γενικές παρατηρήσεις

Ο κανονισμός για τις υποχρεώσεις διατροφής δεν προβλέπει άμεσα ενιαίους κανόνες για όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ όσον αφορά το εφαρμοστέο δίκαιο στις υποχρεώσεις διατροφής. Ωστόσο, το επιτυγχάνει έμμεσα, παραπέμποντας στο [πρωτόκολλο](#) και δηλώνοντας ότι το εφαρμοστέο δίκαιο στις υποχρεώσεις διατροφής καθορίζεται σύμφωνα με την εν λόγω πράξη (βλ. άρθρο 15 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής) ⁽⁶⁹⁾.

⁽⁶⁹⁾ Το πρωτόκολλο της Χάγης του 2007 και ο πίνακας κατάστασης συμμόρφωσης είναι διαθέσιμα στη διεύθυνση <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/full-text/?cid=133>. Θα πρέπει επίσης να γίνει μνεία στην Bonomi, A., Explanatory Report on the Hague Protocol of 23 November 2007 on the Law Applicable to Maintenance Obligations (Εισηγητική έκθεση για το πρωτόκολλο της Χάγης της 23ης Νοεμβρίου 2007 σχετικά με το εφαρμοστέο δίκαιο στις υποχρεώσεις διατροφής), HCCH Publications (<https://www.hcch.net/en/publications-and-studies/details4/?pid=4898>). Τον Μάιο του 2022, κατά την πρώτη συνεδρίαση της ειδικής επιτροπής για την εξέταση της πρακτικής λειτουργίας της Σύμβασης της 23ης Νοεμβρίου 2007 για την ικανοποίηση απαιτήσεων σε διεθνές επίπεδο διατροφής για παιδιά και άλλων μορφών οικογενειακής διατροφής και του Πρωτοκόλλου της 23ης Νοεμβρίου 2007 σχετικά με το εφαρμοστέο δίκαιο στις υποχρεώσεις διατροφής, η οποία συγκλήθηκε στο πλαίσιο της διάσκεψης της Χάγης για το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο. Η ειδική επιτροπή (στο εξής: ΕΕΠ), ενέκρινε συναινετικά

Το πρωτόκολλο υπεγράφη και κυρώθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση μετά την έκδοση της [απόφασης 2009/941/ΕΚ](#) του Συμβουλίου, με δεσμευτικά αποτελέσματα έναντι όλων των κρατών μελών (με εξαίρεση τη Δανία) από τις 18 Ιουνίου 2011 ⁽⁷⁰⁾. Το ΔΕΕ είναι αρμόδιο για την ερμηνεία του πρωτοκόλλου τώρα που συνιστά δίκαιο της ΕΕ ⁽⁷¹⁾. Το ΔΕΕ με τη σειρά του αναγνώρισε ότι είναι σκόπιμο να γίνει μνεία στην [εισηγητική έκθεση για το πρωτόκολλο](#) (γνωστή ως «έκθεση Bonomi» από τον συγγραφέα της, καθηγητή Andrea Bonomi) ⁽⁷²⁾.

Ο κανονισμός για τις υποχρεώσεις διατροφής και το πρωτόκολλο συνδέονται στενά, διότι η αρχή με διεθνή δικαιοδοσία για την εκδίκαση αγωγής διατροφής σύμφωνα με τους κανόνες του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής θα πρέπει να εφαρμόζει τους κανόνες που περιέχονται στο πρωτόκολλο, προκειμένου να προσδιορίσει το εφαρμοστέο δίκαιο σύμφωνα με το άρθρο 15 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής. Επιπλέον, η σύνδεση αυτή έχει επίσης σημασία κατά το στάδιο της αναγνώρισης των αποφάσεων, διότι το πρωτόκολλο θεσπίζει ειδικούς κανόνες για την

[συμπεράσματα και συστάσεις](#) (συμπεριλαμβανομένου του «Παράρτηματος Ι – Συμπεράσματα και συστάσεις της συνεδρίασης της ομάδας εργασίας για το εφαρμοστέο δίκαιο»_ καθοδήγηση σχετικά με τη λειτουργία του πρωτοκόλλου και θα αναφέρεται ως «ΣΣΕΕ»).

⁽⁷⁰⁾ Το Ηνωμένο Βασίλειο δεν δεσμεύθηκε ποτέ από το πρωτόκολλο, ακόμη και όταν ήταν κράτος μέλος της ΕΕ.

⁽⁷¹⁾ Απόφαση της 7ΗΣ Ιουνίου 2018, ΚΡ κατά ΛΟ, C-83/17, ΕU:C:2018:408-απόφαση της 20ής Σεπτεμβρίου 2018, Mölk κατά Mölk, C-214/17, ΕU:C:2018:744, σκέψη 23· και απόφαση της 12ης Μαΐου 2022, W.J. κατά L.J. και J.J., C-644/20, ΕU:C:2022:371, σκέψη 58.

⁽⁷²⁾ Απόφαση της 7ΗΣ Ιουνίου 2018, ΚΡ κατά ΛΟ, C-83/17, ΕU:C:2018:408, σκέψη 54.

αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων οι οποίες εκδίδονται από κράτος που δεσμεύεται από το πρωτόκολλο (βλ. κεφάλαιο 4 του παρόντος οδηγού).

3.1.2. Γενικό πεδίο εφαρμογής

Το πρωτόκολλο έχει γενικό πεδίο εφαρμογής και εφαρμόζεται *erga omnes*, ανεξάρτητα από την κατοικία ή την ιθαγένεια των μερών. Αυτό σημαίνει ότι απαιτεί επίσης την εφαρμογή του δικαίου που αναφέρεται στους κανόνες του, όταν αυτό είναι το δίκαιο κράτους που δεν είναι ούτε συμβαλλόμενο κράτος ούτε κράτος μέλος της ΕΕ (άρθρο 2 του πρωτοκόλλου).

3.1.3. Λειτουργία των κανόνων για το εφαρμοστέο δίκαιο

Το πρωτόκολλο προβλέπει, κατά κανόνα, ότι οι υποχρεώσεις διατροφής διέπονται από το δίκαιο της συνήθους διαμονής του δικαιούχου διατροφής (άρθρο 3 του πρωτοκόλλου· βλ. παράγραφο 3.3.1 του οδηγού). Ωστόσο, το εν λόγω κριτήριο εφαρμόζεται λιγότερο συχνά απ' ό,τι θα μπορούσε να υποθέσει κάποιος. Καθορίζονται ειδικοί κανόνες για ορισμένες κατηγορίες δικαιούχων διατροφής, με στόχο να παρέχεται μεγαλύτερη προστασία στον δικαιούχο διατροφής και να αποτρέπεται η αλλαγή της συνήθους διαμονής από αμφοτέρους τους διαδίκους με μοναδικό σκοπό την απόκτηση αδικαιολόγητου οφέλους (με αποτέλεσμα την αθέμιτη εφαρμογή των

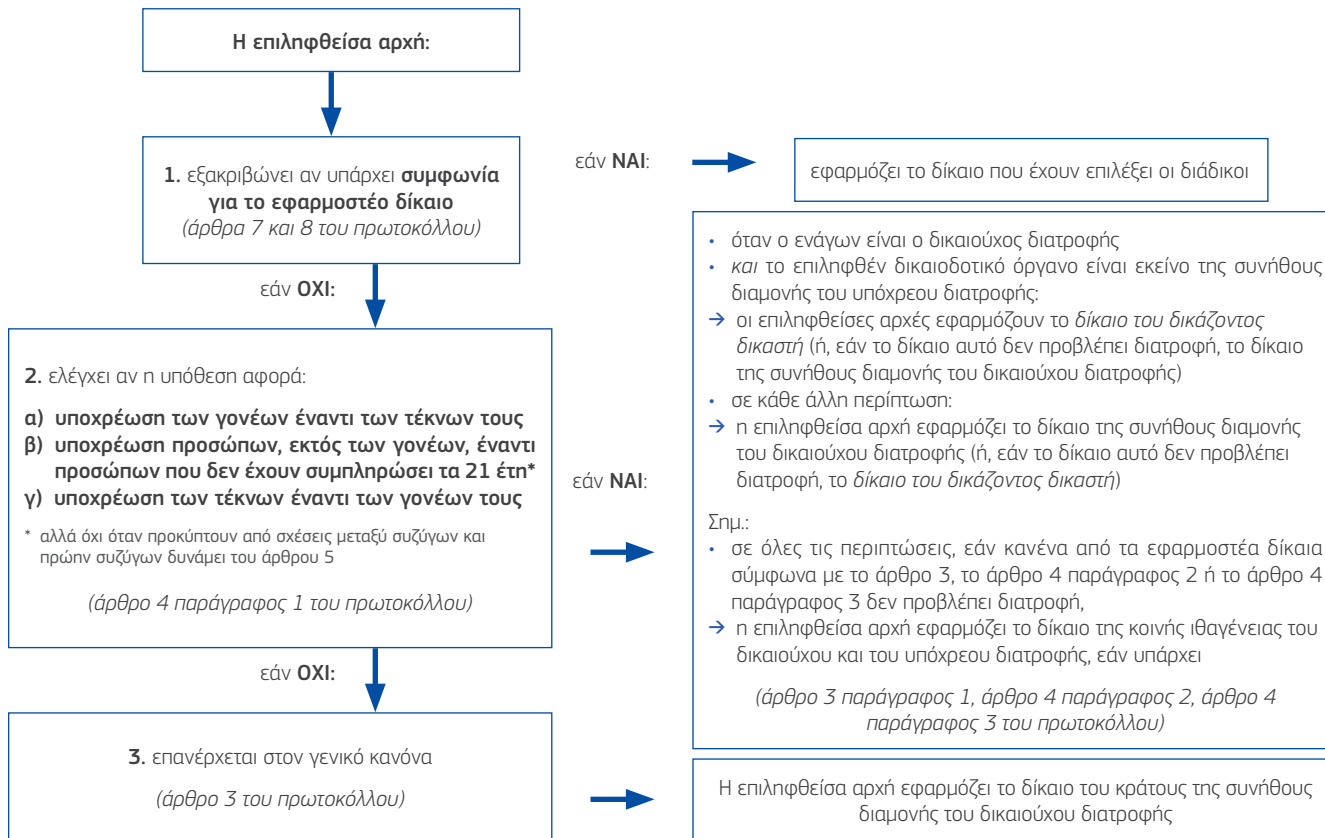
κανόνων). Επιπλέον, με τα άρθρα 7 και 8 του πρωτοκόλλου προβλέπεται η παρέκταση αρμοδιότητας από τους διαδίκους.

Κατά συνέπεια, η αρχή που έχει επιληφθεί της αγωγής διατροφής πρέπει να προβεί στις παρακάτω ενέργειες με την ακόλουθη σειρά κατά την εξέταση της υπόθεσης:

- πρώτον, πρέπει να εξακριβώσει αν υπάρχει ειδική συμφωνία για το εφαρμοστέο δίκαιο (εάν αυτό επιτρέπεται βάσει των άρθρων 7 και 8 του πρωτοκόλλου) (βλ. ενότητα 3.4 του παρόντος οδηγού)·
- δεύτερον, πρέπει να εξακριβώσει αν η υπόθεση αφορά τις συγκεκριμένες κατηγορίες δικαιούχων διατροφής για τις οποίες ισχύουν ειδικοί παράγοντες σύνδεσης, σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφοι 1, 2 και 3 και το άρθρο 5 του πρωτοκόλλου, και να εφαρμόσει το δίκαιο που καθορίζεται με τη χρήση των εν λόγω κανόνων. Εάν κανένα από αυτά δεν επιτρέπει τη διατροφή, το δικαστήριο πρέπει να εφαρμόσει το δίκαιο της κοινής ιθαγένειας του δικαιούχου και του υπόχρεου διατροφής (εάν υπάρχει), σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 4 του πρωτοκόλλου (βλ. ενότητα 3.3 του παρόντος οδηγού)·
- τέλος, και μόνον εφόσον οι εν λόγω παράγοντες δεν τυγχάνουν εφαρμογής, πρέπει να επανέλθει στον γενικό παράγοντα σύνδεσης του δικαίου του κράτους της συνήθους διαμονής του δικαιούχου διατροφής (άρθρο 3 του πρωτοκόλλου· ενότητα 3.2 του παρόντος οδηγού).

Ποιο είναι το εφαρμοστέο δίκαιο;

Διάγραμμα ροής 2: Προσδιορισμός του εφαρμοστέου δικαίου

Υπόθεση 5

(η υπόθεση αυτή απεικονίζει την πολυπλοκότητα ορισμένων υποθέσεων διατροφής: αξιολόγηση της διεθνούς δικαιοδοσίας όσον αφορά το διαζύγιο με τον κανονισμό Βρυξέλλες ΙΙβ και όσον αφορά τη διατροφή με τον κανονισμό για τις υποχρεώσεις διατροφής· παρουσιάζει τη σειρά για τον προσδιορισμό του εφαρμοστέου δικαίου στο πρωτόκολλο· και την εφαρμογή του δικαίου τρίτου κράτους)

Μια οικογένεια με παιδιά έχει τη συνήθη διαμονή της στη Λετονία. Όταν το ζευγάρι χωρίζει, ο πατέρας παραμένει στη Λετονία, ενώ η σύζυγος και τα ανήλικα παιδιά μετακομίζουν σε ένα τρίτο κράτος, την Ελβετία.

Λίγο αργότερα, ο σύζυγος/πατέρας υποβάλει αγωγή διαζυγίου από τη σύζυγο του ενώπιον του λετονικού δικαστηρίου. Ζητά επίσης την έκδοση απόφασης για την επιμέλεια και την υποχρέωση διατροφής των παιδιών του που ζουν με τη μητέρα στην Ελβετία.

Η σύζυγος εμφανίζεται ενώπιον του δικαστηρίου της Λετονίας και, σύμφωνα με το άρθρο 10 παράγραφος 1 του κανονισμού Βρυξέλλες ΙΙβ, αποδέχεται την παρέκταση της διεθνούς δικαιοδοσίας για το αίτημα επιμέλειας των παιδιών, παρότι διαμένουν στην Ελβετία. Δεν αμφισβητεί τη διεθνή δικαιοδοσία σχετικά με το αίτημα διατροφής.

Το λετονικό δικαστήριο πρέπει να καθορίσει τη δική του **διεθνή δικαιοδοσία**:

- σχετικά με την αγωγή διαζυγίου [σύμφωνα με το άρθρο 3 στοιχείο α) σημείο ii) του κανονισμού Βρυξέλλες ΙΙβ]
- σχετικά με το αίτημα για επιμέλεια των παιδιών (σύμφωνα με το άρθρο 10 παράγραφος 1 του κανονισμού Βρυξέλλες ΙΙβ), υπό την προϋπόθεση ότι αυτή είναι προς το υπέρτατο συμφέρον τους
- σχετικά με το αίτημα για διατροφή των παιδιών [σύμφωνα είτε με το άρθρο 5 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής (ενόψει της αποδοχής της διεθνούς δικαιοδοσίας εκ μέρους της μητέρας) είτε με το άρθρο 3 στοιχείο δ) (δεδομένου ότι η εν λόγω διαδικασία είναι παρεμπιπτόουσα προς τη γονική μέριμνα)].

Μόλις η αρμόδια αρχή διαπιστώσει τη διεθνή δικαιοδοσία, προσδιορίζει το **εφαρμοστέο δίκαιο** στην υποχρέωση διατροφής του πατέρα όσον αφορά τα παιδιά που έχουν τη συνήθη διαμονή τους στην Ελβετία, σύμφωνα με το άρθρο 15 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής (το οποίο αναφέρεται στο πρωτόκολλο).

Το δικαστήριο συνεχίζει ως εξής:

- ο βασικός κανόνας είναι ότι εφαρμοστέο δίκαιο είναι αυτό του δικαιούχου διατροφής (δηλαδή των παιδιών — άρθρο 3 παράγραφος 1 του πρωτοκόλλου)
- δεδομένου ότι πρόκειται για υποχρέωση διατροφής γονέα-παιδιού, το δικαστήριο ελέγχει επίσης αν εφαρμόζεται ειδικός κανόνας βάσει του άρθρου 4 του πρωτοκόλλου. Συνεπώς, το δικαστήριο επαληθεύει αν εφαρμόζεται το άρθρο 4 παράγραφος 3 του πρωτοκόλλου, το οποίο θα όριζε το δίκαιο του δικάζοντος δικαστή. Εν προκειμένω, ωστόσο, δεν εφαρμόζεται, επειδή η απαίτηση έχει ασκηθεί από τον πατέρα/

Ποιο είναι το εφαρμοστέο δίκαιο;

υπόχρεο διατροφής στο κράτος της συνήθους διαμονής του (δηλαδή η αγωγή **δεν** έχει ασκηθεί από τον δικαιούχο διατροφής —όπως απαιτείται από τον κανόνα):

- το δικαστήριο, στη συνέχεια, επανέρχεται στο άρθρο 3 και εφαρμόζει το δίκαιο της Ελβετίας, το οποίο είναι το δίκαιο του κράτους συνήθους διαμονής των παιδιών·
- εάν το δικαστήριο διαπιστώσει ότι το ελβετικό δίκαιο δεν προβλέπει διατροφή, θα εφαρμόσει το δίκαιο του δικάζοντος δικαστή (σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 2 του πρωτοκόλλου) και, στη συνέχεια, το δίκαιο της κοινής ιθαγένειας του πατέρα και των τέκνων (σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 4).

Ωστόσο, στην αντίστροφη περίπτωση (δηλαδή όταν η μητέρα/δικαιούχος διατροφής ασκήσει την αγωγή στη Λετονία), θα εφαρμόζεται η συνήθης διαμονή του πατέρα/υπόχρεο διατροφής (άρθρο 4 παράγραφος 3 του πρωτοκόλλου) και το δικαστήριο θα εφαρμόσει στη συνέχεια το δίκαιο του δικάζοντος δικαστή.

Το ίδιο συμπέρασμα θα προέκυπτε εάν οι δικαιούχοι διατροφής (δηλαδή τα παιδιά) διέμεναν σε κράτος μέλος της ΕΕ που δεν δεσμεύεται από το πρωτόκολλο (π.χ. Δανία).

3.2. Γενικός κανόνας για το εφαρμοστέο δίκαιο — Άρθρο 3 του πρωτοκόλλου

3.2.1. Γενικός συνδυετικός παράγοντας: συνήθης διαμονή του δικαιούχου διατροφής

Το άρθρο 3 του πρωτοκόλλου ορίζει το γενικό κριτήριο για τον καθορισμό του εφαρμοστέου δικαίου στις υποχρεώσεις διατροφής, δηλαδή ότι οι υποχρεώσεις διατροφής πρέπει να διέπονται από το δίκαιο του κράτους (συμπεριλαμβανομένου ενός μη συμβαλλόμενου κράτους, σύμφωνα με το άρθρο 2 του πρωτοκόλλου) της συνήθους διαμονής του δικαιούχου διατροφής.

Το εν λόγω κριτήριο αποσκοπεί στην παροχή της υψηλότερης δυνατής προστασίας στον δικαιούχο διατροφής, διότι προσδιορίζει τον στενότερο σύνδεσμο με την κατάσταση του δικαιούχου διατροφής και «ως εκ τούτου, εμφανίζεται ως το καταλληλότερο για να ρυθμίσει τα συγκεκριμένα ζητήματα που ο δικαιούχος διατροφής ενδέχεται να αντιμετωπίσει»⁽⁷³⁾. Η εφαρμογή του δικαίου του κράτους της συνήθους διαμονής του δικαιούχου διατροφής καθιστά δυνατή τη διασφάλιση του στενότερου συνδέσμου με τον δικαιούχο διατροφής και την εξακρίβωση των πραγματικών αναγκών του.

Το πρωτόκολλο δεν ορίζει τον όρο «συνήθης διαμονή». Καταρχήν, μπορεί να γίνει αναφορά στα κριτήρια που παρέχει το ΔΕΕ σε σχέση με [τους κανονισμούς Βρυξέλλες IIa](#) και [Βρυξέλλες IIb](#) (βλ. παράγραφο 2.1.2 του

⁽⁷³⁾ Απόφαση της 7ης Ιουνίου 2018, ΚΡ κατά ΛΟ, C-83/17, EU:C:2018:408, σκέψη 42.

παρόντος οδηγού). Στην απόφαση W.J. κατά L.J. και J.J. ⁽⁷⁴⁾, το ΔΕΕ, βασιζόμενο στην [έκθεση Bonomi](#) και αφού επανέλαβε την ανάγκη για αυτοτελή ερμηνεία υπό το πρίσμα του πεδίου εφαρμογής και της διάρθρωσης κάθε νομικής πράξης, τόνισε το πώς η συνήθης διαμονή πρέπει να παρουσιάζει επαρκή βαθμό σταθερότητας, αποκλειόμενης της προσωρινής ή περιστασιακής παρουσίας. Η ανάγκη προβλεψιμότητας του εφαρμοστέου δικαίου σε συνδυασμό με την ανάγκη να προσδιοριστεί ποιο είναι το δίκαιο που έχει τον στενότερο σύνδεσμο με την επίμαχη κατάσταση σημαίνει ότι η συνήθης διαμονή του δικαιούχου διατροφής είναι εκείνη του τόπου στον οποίο βρίσκεται, στην πράξη, το σύνθηες κέντρο της ζωής του, λαμβανομένου υπόψη του οικογενειακού και κοινωνικού περιβάλλοντός του ⁽⁷⁵⁾.

Επιπλέον, όσον αφορά την κατάσταση ενός τέκνου που απάγεται σε κράτος μέλος όπου αξιώνει διατροφή, η ύπαρξη απόφασης με την οποία διατάσσεται η επιστροφή του παιδιού στο κράτος μέλος της προηγούμενης συνήθους διαμονής του δεν αποτελεί εμπόδιο για την απόκτηση συνήθους διαμονής στο νέο κράτος μέλος. Αυτό δεν επηρεάζεται από την αρχή της διατηρημένης διεθνούς δικαιοδοσίας που ενσωματώνεται στο άρθρο 10 του κανονισμού

⁽⁷⁴⁾ Απόφαση της 12ης Μαΐου 2022, W.J. κατά L.J. και J.J., C-644/20, EU:C:2022:371, σκέψεις 62-74.

⁽⁷⁵⁾ Ομοίως, οι [ΣΣΕΕ](#) (τμήμα IV, παράγραφοι 14-16) υπενθυμίζουν ότι ο καθορισμός της «συνήθους διαμονής» πρέπει να τηρεί την αρχή της ομοιόμορφης ερμηνείας, με βάση τον σκοπό του πρωτοκόλλου και όχι το εσωτερικό δίκαιο, και θα πρέπει να βρίσκεται στο κράτος που αποτελεί το κέντρο της ζωής ενός προσώπου. Επιπλέον, η συνήθης διαμονή είναι μια πραγματική έννοια που καθορίζεται από ένα συνδυασμό παραγόντων που υποδηλώνουν ορισμένη σταθερότητα και επαρκή σύνδεσμο με το εν λόγω κράτος. Τέλος [και ομοίως με την κρίση του ΔΕΕ στην υπόθεση IB κατά FA (απόφαση της 25ης Νοεμβρίου 2021, IB κατά FA, C-289/20, EU:C:2021:955) όσον αφορά το άρθρο 3 παράγραφος 1 στοιχείο α) του [κανονισμού Βρυξέλλες IIa](#)], είναι πιθανό ότι ένα πρόσωπο μπορεί να έχει μόνο μία συνήθη διαμονή βάσει του πρωτοκόλλου.

Βρυξέλλες IIa (νυν άρθρο 9 του κανονισμού Βρυξέλλες IIb), η οποία αποτελεί ειδικό κανόνα που υπόκειται σε αυστηρή ερμηνεία και δεν εφαρμόζεται στον κανόνα με τον οποίο καθορίζεται το εφαρμοστέο δίκαιο για την υποχρέωση διατροφής. Αντιθέτως, για να καθοριστεί αν η μετεγκατάσταση αυτή παρουσιάζει επαρκή σταθερότητα και ισοδυναμεί με αλλαγή της συνήθους διαμονής, λαμβάνονται υπόψη όλες οι περιστάσεις της συγκεκριμένης υπόθεσης, συμπεριλαμβανομένης της ύπαρξης διαταγής επιστροφής στο κράτος της προηγούμενης συνήθους διαμονής. Το ΔΕΕ τελικά διευκρίνισε ότι η εκτίμηση αυτή πραγματοποιείται σε σχέση με τη στιγμή κατά την οποία το επιληφθέν δικαστήριο καλείται να αποφανθεί σχετικά με την υποχρέωση διατροφής.

Μολονότι η συνήθης διαμονή του δικαιούχου διατροφής αποτελεί τον κύριο συνδετικό παράγοντα για τον καθορισμό του εφαρμοστέου δικαίου, το άρθρο 3 του πρωτοκόλλου έχει περιορισμένο πεδίο εφαρμογής, διότι εφαρμόζεται μόνον εφόσον το πρωτόκολλο δεν προβλέπει άλλως. Πράγματι, η ύπαρξη ειδικών διατάξεων για τα παιδιά, τους συζύγους και άλλες κατηγορίες δικαιούχων διατροφής (βλ. ενότητα 3.3 του παρόντος οδηγού) συνεπάγεται ότι ο γενικός κανόνας που προβλέπεται στο άρθρο 3 του πρωτοκόλλου εφαρμόζεται κατά κύριο κανόνα μόνο σε περιορισμένες κατηγορίες δικαιούχων διατροφής [π.χ. απώτεροι ανιόντες, συγγενείς εξ αίματος σε πλάγια γραμμή (θείες και θείοι), συγγενείς εξ αγχιστείας και άλλοι ενήλικες που συνδέονται με οικογενειακούς δεσμούς και καλύπτονται από το πεδίο εφαρμογής του πρωτοκόλλου που ορίζεται στο άρθρο 1 παράγραφος 1].

Η παράγραφος 3.1.3 του παρόντος οδηγού καλύπτει τη σειρά που πρέπει να ακολουθηθεί για τον καθορισμό του εφαρμοστέου δικαίου. Ωστόσο, ο

Ποιο είναι το εφαρμοστέο δίκαιο;

γενικός συνδυετικός παράγοντας που προβλέπεται στο άρθρο 3 του πρωτοκόλλου παραμένει ο κανόνας στον οποίο πρέπει να γίνεται παραπομπή όταν δεν εφαρμόζονται τα ειδικά κριτήρια.

Υπόθεση 6

Ένας άνδρας και μια γυναίκα συνάπτουν σύμφωνο συμβίωσης στις Κάτω Χώρες. Λίγα χρόνια μετά την καταχώριση, η σχέση λύεται και ο άνδρας μετακομίζει στη Βουλγαρία, κράτος όπου η σύναψη συμφώνου συμβίωσης δεν είναι δυνατή.

Η γυναίκα κινεί διαδικασία στη Βουλγαρία, όπου ο άνδρας έχει τη συνήθη διαμονή του, προκειμένου να επιδιώξει τον καθορισμό υποχρέωσης διατροφής που αναγνωρίζεται από το ολλανδικό δίκαιο. Η ολλανδική νομοθεσία απονέμει διατροφή σε σύντροφο που δεν έχει μέσα βιοπορισμού. Η γυναίκα αποδεικνύει ότι είναι άνεργη και χωρίς εισόδημα. Αποδεικνύει επίσης ότι ο πρώην σύντροφός της έχει πολύ υψηλό εισόδημα. Ο άνδρας δεν διατυπώνει αντιρρήσεις βάσει του άρθρου 6 του πρωτοκόλλου.

Η αρμόδια αρχή της Βουλγαρίας διαπίστωσε τη διεθνή δικαιοδοσία της και εφαρμόζει το δίκαιο των Κάτω Χωρών (δηλαδή το δίκαιο της χώρας συνήθους διαμονής του δικαιούχου διατροφής) για να καθορίσει την υποχρέωση διατροφής.

Ωστόσο, η απόφαση δεν συνεπάγεται αναγνώριση στη Βουλγαρία του συμφώνου συμβίωσης που έχει συναφθεί εγκύρως στις Κάτω Χώρες (άρθρο 1 παράγραφος 2 του πρωτοκόλλου).

3.2.2. Αλλαγή της συνήθους διαμονής του δικαιούχου διατροφής — Άρθρο 3 παράγραφος 2 του πρωτοκόλλου

Σε περίπτωση μεταβολής της συνήθους διαμονής του δικαιούχου διατροφής, το δίκαιο του κράτους της νέας συνήθους διαμονής εφαρμόζεται από τη στιγμή της αλλαγής (άρθρο 3 παράγραφος 2 του πρωτοκόλλου). Σκοπός της εν λόγω διάταξης, όπως και του συνόλου του πρωτοκόλλου, είναι η παροχή του υψηλότερου επιπέδου προστασίας για τον δικαιούχο διατροφής, διασφαλίζοντας την εφαρμογή του δικαίου που έχει τον στενότερο σύνδεσμο με το μέρος, συμπεριλαμβανομένης της περίπτωσης μετεγκατάστασης του διαδίκου. Ωστόσο, η πραγματική λειτουργία του κανόνα αυτού μπορεί να έχει ορισμένα πρακτικά μειονεκτήματα, ιδίως όταν η αλλαγή της συνήθους διαμονής συμβαίνει ενώ εκκρεμεί η διαδικασία. Η αρμόδια αρχή, ενώπιον της οποίας κινήθηκε η διαδικασία και η οποία παραμένει υπεύθυνη σύμφωνα με την αρχή της *perpetuatio jurisdictionis* (αρχή του αμετάβλητου της διεθνούς δικαιοδοσίας του δικαστηρίου), θα πρέπει να εφαρμόσει διαφορετικούς κανόνες ουσιαστικού δικαίου: πρώτον, το δίκαιο του κράτους της αρχικής συνήθους διαμονής του δικαιούχου διατροφής από τη στιγμή που κινείται η διαδικασία έως τη στιγμή που έχει αλλάξει η διαμονή· δεύτερον, το δίκαιο του τόπου της νέας συνήθους διαμονής του δικαιούχου διατροφής, από τη στιγμή που η συνήθης διαμονή μεταβάλλεται έως τη στιγμή που εκδίδεται απόφαση για την υπόθεση. Στην πράξη, ωστόσο, ενδέχεται να είναι δύσκολο να προσδιοριστεί η ακριβής ημερομηνία κατά την οποία σταματά η συνήθης διαμονή σε ένα κράτος και αρχίζει η συνήθης διαμονή σε άλλο κράτος.

Υπόθεση 7 (σχετικά με την αλλαγή της συνήθους διαμονής του δικαιούχου διατροφής)

Ένα παιδί και οι γονείς του είναι Σουηδοί υπήκοοι και διαμένουν στη Σουηδία (μπορεί να είναι είτε κράτος μέλος της ΕΕ είτε τρίτο κράτος). Η σχέση μεταξύ των γονέων επιδεινώνεται όταν το παιδί φτάσει στην ηλικία των 10 ετών και η μητέρα και το παιδί μετακομίζουν στην Αυστρία. 2 χρόνια μετά τη μετεγκατάσταση, το παιδί —εκπροσωπούμενο από τη μητέρα του— κινεί διαδικασία ενώπιον της αρμόδιας αρχής της Αυστρίας προκειμένου να ζητήσει διατροφή για το μέλλον και για τα προηγούμενα 4 έτη (συμπεριλαμβανομένων των 2 ετών κατά τα οποία το παιδί εξακολουθούσε να διαμένει στη Σουηδία).

Ο πατέρας αμφισβητεί το αίτημα.

Το αρμόδιο δικαστήριο δέχεται το αίτημα και, σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 2 του πρωτοκόλλου, εφαρμόζει το δίκαιο της Αυστρίας για την περίοδο κατά την οποία το παιδί είχε την κατοικία του στο εν λόγω κράτος, αλλά για την προηγούμενη περίοδο εφαρμόζεται το δίκαιο της Σουηδίας ως του τόπου της συνήθους διαμονής του παιδιού κατά τη διάρκεια της εν λόγω περιόδου.

(βλ. ΔΕΕ, υπόθεση ΚΡ κατά LO ⁽⁷⁶⁾)

3.3. Ειδικοί κανόνες για τις σχέσεις γονέα/ παιδιού και για τους δικαιούχους διατροφής κάτω των 21 ετών — Άρθρα 4, 5 και 6 του πρωτοκόλλου

3.3.1. Γενικές παρατηρήσεις

Το άρθρο 4 του πρωτοκόλλου θεσπίζει ειδικούς κανόνες υπέρ ορισμένων κατηγοριών δικαιούχων διατροφής που θεωρείται ότι αξίζουν μια ιδιαίτερα υψηλού επιπέδου προστασία. Οι σχέσεις αυτές χαρακτηρίζονται από στενό οικογενειακό δεσμό μεταξύ του δικαιούχου και του υπόχρεου διατροφής (π.χ. σχέση μεταξύ γονέων και παιδιών) ή από την ανάγκη εξασφάλισης υψηλής προστασίας για τους δικαιούχους διατροφής ηλικίας κάτω των 21 ετών, ακόμη και όταν ο υπόχρεος διατροφής είναι πρόσωπο διαφορετικό από τον γονέα (π.χ. απώτεροι ανιόντες ή συγγενείς που υποχρεούνται να παρέχουν σε δικαιούχο διατροφής ηλικίας κάτω των 21 ετών).

Το άρθρο 4 του πρωτοκόλλου εφαρμόζεται στους εξής τύπους υποχρεώσεων διατροφής:

- α) υποχρέωση των γονέων έναντι των τέκνων τους·
- β) υποχρέωση προσώπων, πλην των γονέων, έναντι προσώπων ηλικίας κάτω των 21 ετών (εκτός από τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τις σχέσεις που αναφέρονται στο άρθρο 5 του πρωτοκόλλου, δηλαδή τους ειδικούς κανόνες σχετικά με τους συζύγους και τους πρώην συζύγους)·
- γ) υποχρέωση των τέκνων έναντι των γονέων τους.

⁽⁷⁶⁾ Απόφαση της 7ΗΣ Ιουνίου 2018, ΚΡ κατά LO, C-83/17, EU:C:2018:408.

Ποιο είναι το εφαρμστέο δίκαιο;

Οι κανόνες του άρθρου 4 παρεκκλίνουν σε ορισμένες περιπτώσεις από τη γενική αρχή ότι η υποχρέωση διατροφής διέπεται από το δίκαιο του κράτους της συνήθους διαμονής του δικαιούχου διατροφής (άρθρο 3 του πρωτοκόλλου) με σκοπό τη δημιουργία ευνοϊκότερου καθεστώτος.

3.3.2. Η κύρια σύνδεση με το δίκαιο του δικάζοντος δικαστή

Το άρθρο 4 παράγραφος 3 του πρωτοκόλλου περιλαμβάνει τη σημαντικότερη εξαίρεση από τον γενικό συνδυαστικό παράγοντα. Προβλέπει ότι το δίκαιο του δικάζοντος δικαστή εφαρμόζεται όταν ο δικαιούχος διατροφής (και μόνον ο δικαιούχος διατροφής) υποβάλλει αίτημα διατροφής ενώπιον της αρχής του κράτους της συνήθους διαμονής του υπόχρεου διατροφής.

Συνεπώς, πρέπει να πληρούνται τρεις προϋποθέσεις για την εφαρμογή της εν λόγω διάταξης:

- 1) η υποχρέωση διατροφής πρέπει να αφορά πρόσωπα που ανήκουν στις κατηγορίες που ορίζονται στο άρθρο 4 παράγραφος 1 του πρωτοκόλλου (παράγραφος 3.3.1 του παρόντος οδηγού)·
- 2) η διαδικασία πρέπει να κινηθεί από τον δικαιούχο διατροφής (και **μόνον** από τον δικαιούχο διατροφής⁽⁷⁷⁾·

⁽⁷⁷⁾ Η προϋπόθεση αυτή επαναδιατυπώθηκε από το ΔΕΕ (απόφαση της 20ής Σεπτεμβρίου 2018, Molk κατά Molk, C-214/17, EU:C:2018:74, σκέψη 49), το οποίο διευκρίνισε ότι η αγωγή πρέπει να κινηθεί από τον δικαιούχο διατροφής. Αυτό σημαίνει ότι το άρθρο 4 παράγραφος 3 δεν εφαρμόζεται σε αίτημα τροποποίησης υποχρέωσης διατροφής που υποβάλλεται από τον υπόχρεο διατροφής. Στο ίδιο συμπέρασμα καταλήγουν και οι ΣΣΕΕ (τμήμα VIII, παράγραφος 27).

- 3) η επιληφθείσα αρχή πρέπει να είναι εκείνη του κράτους της συνήθους διαμονής του υπόχρεου διατροφής.

Η εν λόγω διάταξη εμπνέεται από την αρχή favor creditoris (αρχή θεμελίωσης διεθνούς δικαιοδοσίας κατ' επιλογήν του δικαιούχου της διατροφής), διότι επιτρέπει στον δικαιούχο διατροφής να επιτύχει την απόφαση σχετικά με την απαίτηση διατροφής πιο γρήγορα και με χαμηλότερο κόστος, αποτέλεσμα το οποίο συνήθως εξασφαλίζεται με την εφαρμογή του δικαίου του δικάζοντος δικαστή που επιλαμβάνεται της υπόθεσης.

Σύμφωνα με το άρθρο 3 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής, η αγωγή διατροφής μπορεί να ασκηθεί σε μια σειρά από δικαστήρια και η επιλογή, κατά περίπτωση, εναπόκειται στον ενάγοντα. Εάν ο ενάγοντας είναι ο δικαιούχος διατροφής, μπορεί να επιλέξει μεταξύ ενός από τα εξής:

- α) του δικαστηρίου του τόπου της συνήθους διαμονής του εναγομένου·
- β) του δικαστηρίου του τόπου της συνήθους διαμονής του δικαιούχου διατροφής·
- γ) του δικαστηρίου που έχει διεθνή δικαιοδοσία για την εκδίκαση αγωγής σχετικά με την προσωπική κατάσταση (εάν η υποχρέωση διατροφής είναι παρεμπίπτουσα της εν λόγω αγωγής)· ή
- δ) του δικαστηρίου που έχει διεθνή δικαιοδοσία για την εκδίκαση αγωγής σχετικά με τη γονική μέριμνα (εάν η υποχρέωση διατροφής είναι παρεμπίπτουσα της εν λόγω αγωγής).

Εάν ο δικαιούχος διατροφής επιλέξει την πρώτη ή τη δεύτερη επιλογή, το εφαρμστέο δίκαιο θα συμπέσει με τη διεθνή δικαιοδοσία (και το επιληφθέν δικαστήριο θα εφαρμόσει συνεπώς το δίκαιο του δικάζοντος δικαστή) λόγω

των συνδυασμένων διατάξεων του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής και του πρωτοκόλλου. Όταν η αγωγή ασκείται στο κράτος της συνήθους διαμονής του εναγομένου-υπόχρεου διατροφής, αυτό θα προκύψει ως συνέπεια του άρθρου 4 παράγραφος 3 του πρωτοκόλλου. Όταν η αγωγή ασκείται στο κράτος της συνήθους διαμονής του ενάγοντος-δικαιούχου διατροφής, αυτό θα προκύψει με εφαρμογή του γενικού κανόνα που ορίζεται στο άρθρο 3 του πρωτοκόλλου.

Σε όλες τις υπόλοιπες περιπτώσεις, το εφαρμοστέο δίκαιο καθορίζεται σύμφωνα με τους ίδιους κανόνες, αλλά το δικαιοδοτικό όργανο και το εφαρμοστέο δίκαιο μπορεί να μην είναι τα ίδια. Ομοίως, το αποτέλεσμα αυτό δεν εξασφαλίζεται όταν ο ενάγων είναι ο υπόχρεος διατροφής.

Υπόθεση 8 (σχετικά με τη σύμπτωση δικαιοδοτικού οργάνου και δικαίου)

Ένα ζευγάρι εκτός γάμου με ανήλικο παιδί, οι οποίοι έχουν τη συνήθη διαμονή τους στην Ιρλανδία, αποφασίζουν να τερματίσουν τη συμβίωση τους και να προσφύγουν στην αρμόδια αρχή της Ιρλανδίας για έκδοση απόφασης σχετικά με την επιμέλεια του παιδιού (συμφώνησαν ότι το παιδί θα έχει την κύρια κατοικία του με τη μητέρα και επικοινωνία με τον πατέρα 3 ημέρες την εβδομάδα), και τη διατροφή για την οποία υπόχρεος πρέπει να είναι ο πατέρας.

Μετά από 2 χρόνια, ο πατέρας μετακομίζει στην Ισπανία, όπου λαμβάνει πολύ υψηλότερο εισόδημα σε σχέση με την προηγούμενη εργασία του. Με αμοιβαία συμφωνία, οι γονείς συμφωνούν ότι το παιδί θα παραμείνει με τη μητέρα στην Ιρλανδία και ότι ο πατέρας θα βλέπει το παιδί για ένα Σαββατοκύριο τον μήνα. Λαμβάνοντας υπόψη τα υψηλότερα έξοδα που

βαρύνουν τη μητέρα λόγω της μειωμένης επικοινωνίας του πατέρα με το παιδί και του υψηλότερου εισοδήματος που λαμβάνει ο πατέρας, η μητέρα υποβάλλει για λογαριασμό του παιδιού στο αρμόδιο δικαστήριο αίτημα για αύξηση του ποσού της διατροφής.

Δυνάμει του άρθρου 3 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής, η μητέρα μπορεί να επιλέξει να προσφύγει:

- στο δικαστήριο της Ιρλανδίας [δηλαδή της συνήθους διαμονής του παιδιού, το οποίο συνιστά δικαιούχο διατροφής, σύμφωνα με το άρθρο 3 στοιχείο β)] ή
- στο δικαστήριο της Ισπανίας (δηλαδή της συνήθους διαμονής του πατέρα, ο οποίος είναι ο εναγόμενος), σύμφωνα με το άρθρο 3 στοιχείο α).

Η μητέρα επιλέγει να προσφύγει στο δικαστήριο της Ισπανίας (συνήθης διαμονή του εναγομένου), επειδή πιστεύει ότι μπορεί να είναι ευκολότερο να καθοριστεί το πραγματικό ποσό του εισοδήματος του πατέρα εκεί.

Το ισπανικό δικαστήριο, αφού επιληφθεί, εφαρμόζει το δικό του δίκαιο σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 3 του πρωτοκόλλου.

Πρέπει να σημειωθεί ότι στην αντίθετη περίπτωση, όταν ο πατέρας ασκεί αγωγή (π.χ. ζητά μείωση της υποχρέωσης διατροφής που του επιβάλλεται), η διάταξη του ορίου για τη διαδικασία που ορίζεται στο άρθρο 8 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής εφαρμόζεται στη διεθνή δικαιοδοσία.

Ποιο είναι το εφαρμστέο δίκαιο;

Σε κάθε περίπτωση, η επιληφθείσα αρχή εφαρμζοζει το δίκαιο του κράτους της συνήθους διαμονής του παιδιού (εν προκειμένω της Ιρλανδίας) σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 1 του πρωτοκόλλου, διότι δεν μπορεί να εφαρμοστεί ο κανόνας που προβλέπεται στο άρθρο 4 παράγραφος 3 του πρωτοκόλλου.

3.3.3. Περαιτέρω επικουρικά κριτήρια

Για να εξασφαλιστεί ότι η υποχρέωση διατροφής τηρείται πάντοτε στις σχέσεις μεταξύ γονέων και παιδιών ή με άτομα ηλικίας κάτω των 21 ετών, το άρθρο 4 του πρωτοκόλλου προβλέπει περαιτέρω και άλλους συνδετικούς παράγοντες. Οι εν λόγω παράγοντες λαμβάνονται υπόψη κατά σειρά προτεραιότητας και λαμβάνονται υπόψη μόνον όταν το δίκαιο που καθορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 1 του πρωτοκόλλου δεν επιτρέπει στον δικαιούχο διατροφής να επιτύχει διατροφή από τον υπόχρεο διατροφής. Οι κανόνες αυτοί καθορίζονται στο άρθρο 4 παράγραφος 2, στο άρθρο 4 παράγραφος 3 δεύτερη περίοδος και στο άρθρο 4 παράγραφος 4 του πρωτοκόλλου (βλ. διάγραμμα ροής 2).

Το άρθρο 4 παράγραφος 2 του πρωτοκόλλου ορίζει ότι, όταν το δίκαιο που αναφέρεται στο άρθρο 3 (δηλαδή το δίκαιο της συνήθους διαμονής του δικαιούχου διατροφής) δεν επιτρέπει στον δικαιούχο διατροφής να επιτύχει διατροφή από τον υπόχρεο, εφαρμζοζεται το δίκαιο του δικάζοντος δικαστή.

Το άρθρο 4 παράγραφος 3 δεύτερη περίοδος του πρωτοκόλλου εφαρμζοζεται στη συγκεκριμένη περίπτωση κατά την οποία ο δικαιούχος διατροφής έχει προσφύγει στην αρχή του κράτους της συνήθους διαμονής του υπόχρεου

διατροφής και εφαρμζοζεται το δίκαιο του δικάζοντος δικαστή (δυνάμει του άρθρου 4 παράγραφος 3 πρώτη περίοδος του πρωτοκόλλου). Η διάταξη ορίζει ότι εφαρμζοζεται το δίκαιο του κράτους της συνήθους διαμονής του δικαιούχου, όταν ο αυτός δεν μπορεί να επιτύχει διατροφή δυνάμει του δικαίου του δικάζοντος δικαστή.

Τέλος, το άρθρο 4 παράγραφος 4 του πρωτοκόλλου εφαρμζοζεται σε όλες τις περιπτώσεις και ορίζει ότι, εάν ο δικαιούχος διατροφής δεν μπορεί να επιτύχει διατροφή δυνάμει των δικαίων που αναφέρονται στις προηγούμενες διατάξεις (δηλαδή το δίκαιο του δικάζοντος δικαστή ή το δίκαιο της συνήθους διαμονής του δικαιούχου διατροφής), εφαρμζοζεται το δίκαιο του κράτους της κοινής ιθαγένειας του δικαιούχου και του υπόχρεου διατροφής (εάν υπάρχει).

Σε όλες τις προαναφερθείσες περιπτώσεις, η έκφραση «ο δικαιούχος διατροφής δεν επιτύχει διατροφή» υποδηλώνει ότι προϋπόθεση για την εφαρμογή οποιουδήποτε από τα επικουρικά κριτήρια που απαριθμούνται είναι ότι το εφαρμστέο δίκαιο δεν παρέχει στον δικαιούχο διατροφής **κανένα** δικαίωμα σε διατροφή. Συνεπώς, ο δικαιούχος διατροφής μπορεί να επωφεληθεί από την εφαρμογή του επικουρικού συνδετικού παράγοντα μόνον εάν το εφαρμστέο στην κύρια δίκη δίκαιο δεν προβλέπει κανένα δικαίωμα διατροφής (π.χ. επειδή δεν προβλέπει υποχρεώσεις διατροφής που απορρέουν από τη συγκεκριμένη οικογενειακή σχέση ή εάν δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις για τη διεκδίκηση της εν λόγω υποχρέωσης διατροφής στη δεδομένη περίπτωση)⁽⁷⁸⁾, αλλά δεν μπορεί να το πράξει εάν

⁽⁷⁸⁾ Βλ., επί του σημείου αυτού, απόφαση της 7ΗΣ Ιουνίου 2018, ΚΡ κατά ΛΟ, C-83/17, EU:C:2018:408, σκέψη 58, όπου το ΔΕΕ έκρινε ότι η έκφραση «δεν μπορεί να επιτύχει διατροφή» καλύπτει επίσης την περίπτωση κατά την οποία η αδυναμία του δικαιούχου να επιτύχει διατροφή οφείλεται στο γεγονός ότι αυτός δεν όλησε τον υπόχρεο και ως εκ τούτου δεν πληροίται προϋπόθεση που

ο νόμος που αναφέρεται στον κύριο κανόνα προβλέπει ένα δικαίωμα τέτοιου είδους (μολονότι με λιγότερο ευνοϊκή μεταχείριση από εκείνη που εξασφαλίζεται από τον επικουρικό κανόνα).

Τα προαναφερθέντα επικουρικά κριτήρια ισχύουν όχι μόνο για τις υποχρεώσεις διατροφής έναντι των τέκνων, αλλά και για όλες τις κατηγορίες απαιτήσεων διατροφής που αναφέρονται στο άρθρο 4 παράγραφος 1 του πρωτοκόλλου.

Υπόθεση 9 (σχετικά με το άρθρο 4 παράγραφος 3 δεύτερη περίοδος του πρωτοκόλλου: επιστροφή στο δίκαιο της συνήθους διαμονής του δικαιούχου διατροφής όταν ο δικαιούχος διατροφής δεν δικαιούται διατροφή σύμφωνα με το δίκαιο του δικάζοντος δικαστή)

Ένα παντρεμένο ζευγάρι Μαλτέζων πολιτών κατοικεί στην Πορτογαλία με τον 24χρονο γιο τους, φοιτητή πανεπιστημίου. Οι γονείς παύουν να συζούν. Η μητέρα και το παιδί εξακολουθούν να ζουν μαζί στην Πορτογαλία, αλλά ο πατέρας μετακομίζει στη Μάλτα, η οποία είναι το κράτος κοινής ιθαγένειας των συζύγων.

Η σύζυγος υποβάλλει αγωγή διαζυγίου στη Μάλτα, σύμφωνα με το άρθρο 3 στοιχείο β) του κανονισμού Βρυξέλλες ΙΙβ, και ταυτόχρονα ζητεί

προβλέπει ο νόμος. Η [έκθεση Bonomi](#) (παράγραφος 61) και οι [ΣΣΕΕ](#) (τμήμα VI) διευκρινίζουν περαιτέρω ότι ο κανόνας καλύπτει όχι μόνο την περίπτωση κατά την οποία το εφαρμοστέο δίκαιο δεν προβλέπει καμία υποχρέωση διατροφής, «αλλά και εάν, ενώ αναγνωρίζει καταρχήν μια υποχρέωση αυτού του είδους, εξαρτά την υποχρέωση από όρο που δεν πληρούται στην υπό κρίση υπόθεση» (έκθεση Bonomi, παράγραφος 61).

την καταβολή μηνιαίου επιδόματος από τον πατέρα για τη διατροφή του γιου τους. Ο γιος τους συμμετέχει ως ενεργητικός ομόδικος στην αγωγή.

Η επιληφθείσα αρχή θεμελιώνει τη δικαιοδοσία της στο άρθρο 3 στοιχείο α), στο άρθρο 3 στοιχείο γ) ή στο άρθρο 5 (επειδή ο πατέρας δεν έχει αμφισβητήσει τη διεθνή δικαιοδοσία) του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής.

Επιπλέον, επειδή η σύζυγος και ο γιος έχουν ζητήσει διατροφή από το δικαιοδοτικό όργανο της συνήθους διαμονής του πατέρα (Μάλτα), το δικαστήριο εφαρμόζει το δίκαιο του δικάζοντος δικαστή, σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 3 πρώτη περίοδος του πρωτοκόλλου.

Ωστόσο, το εν λόγω δίκαιο προβλέπει υποχρέωση παροχής γονικής διατροφής αποκλειστικά υπέρ παιδιών ηλικίας κάτω των 23 ετών. Δεδομένου ότι ο δικαιούχος διατροφής δεν μπορεί να επιτύχει διατροφή από τον πατέρα του βάσει του δικαίου του δικάζοντος δικαστή, το επιληφθέν δικαστήριο πρέπει, σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 3 δεύτερη περίοδος του πρωτοκόλλου, να εφαρμόσει το δίκαιο της Πορτογαλίας (κράτος της συνήθους διαμονής του παιδιού), το οποίο περιλαμβάνει υποχρέωση γονικής διατροφής υπέρ παιδιών ηλικίας έως 25 ετών.

Από την άλλη πλευρά, το επικουρικό κριτήριο δεν ενεργοποιείται εάν το δίκαιο του δικάζοντος δικαστή επιτρέπει να γίνει δεκτή η αγωγή, ενώ παράλληλα καθορίζει ποσοτικά όρια για το ποσό της διατροφής. Αυτό ισχύει επίσης όταν το δίκαιο του κράτους της συνήθους διαμονής του δικαιούχου διατροφής δεν προβλέπει τέτοιου είδους όρια και θα επέτρεπε στον δικαιούχο διατροφής να επιτύχει υψηλότερη συνεισφορά.

Ποιο είναι το εφαρμοστέο δίκαιο;

3.3.4. Οι ειδικοί κανόνες όσον αφορά τους/τις συζύγους και πρώην συζύγους

Το άρθρο 5 του πρωτοκόλλου προβλέπει ειδικούς κανόνες για τις υποχρεώσεις διατροφής μεταξύ συζύγων, πρώην συζύγων και προσώπων των οποίων ο γάμος ακυρώθηκε. Οι εν λόγω ειδικοί κανόνες ορίζουν ότι το γενικό κριτήριο του δικαίου της συνήθους διαμονής του δικαιούχου διατροφής δεν ισχύει εάν ένας από τους διαδίκους προβάλλει ένσταση και το δίκαιο άλλου κράτους συνδέεται στενότερα με τον γάμο.

Ο εν λόγω κανόνας αναφέρει συγκεκριμένα το δίκαιο του κράτους της τελευταίας κοινής κατοικίας των συζύγων, ως παράδειγμα του στενότερου συνδέσμου. Ωστόσο, μπορούν να ληφθούν υπόψη και άλλες περιστάσεις, όπως ένας άλλος (όχι ο τελευταίος) τόπος κοινής συνήθους διαμονής που αποτελεί/αποτελούσε τον κύριο τόπο της έγγαμης ζωής ⁽⁷⁹⁾.

Σκοπός της εν λόγω διάταξης είναι να αποφευχθεί η **ευκαιριακή επιλογή δικαιοδοτικού οργάνου**, η οποία μπορεί να συμβεί όταν ο σύζυγος που δικαιούται υποχρεώσεις διατροφής μεταφέρει τη συνήθη διαμονή του σε τόπο διαφορετικό από τον τόπο που διέμεναν και οι δύο σύζυγοι κατά τη διάρκεια του γάμου. Σε μια τέτοια περίπτωση, δεν θα ήταν σκόπιμο να εφαρμοστεί το δίκαιο ενός κράτους, το οποίο δεν σχετίζεται επ' ουδενί με, και ως εκ τούτου αιφνιδιάζει, τον άλλο σύζυγο ή πρώην σύζυγο ⁽⁸⁰⁾.

⁽⁷⁹⁾ Ομοίως, [ΣΣΕΕ](#), τμήμα VII, παράγραφος 24.

⁽⁸⁰⁾ Ομοίως, οι [ΣΣΕΕ](#) επιβεβαιώνουν την ανάγκη, κατά την εφαρμογή του άρθρου 5 του πρωτοκόλλου, να λαμβάνεται υπόψη ο σκοπός του κανόνα, ο οποίος συνίσταται στη διασφάλιση της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης του υπόχρεου διατροφής σε περίπτωση αλλαγής της συνήθους διαμονής του δικαιούχου

Επιπλέον, ο εν λόγω κανόνας καθιστά πιο προβλέψιμο το εφαρμοστέο δίκαιο στην υποχρέωση διατροφής μεταξύ συζύγων ή πρώην συζύγων.

Βασική προϋπόθεση για την εφαρμογή της εν λόγω διάταξης είναι ότι ο άλλος σύζυγος ή πρώην σύζυγος έχει αντιταχθεί στην εφαρμογή του γενικού κριτηρίου. Ως εκ τούτου, η αρμόδια αρχή δεν επιτρέπεται να εφαρμόζει τον κανόνα αυτεπαγγέλτως. Η ένσταση πρέπει να προβάλλεται σύμφωνα με τους δικονομικούς κανόνες που προβλέπονται από το δίκαιο του δικάζοντος δικαστή και μπορεί να προβληθεί τόσο από τον δικαιούχο όσο και από τον υπόχρεο διατροφής ⁽⁸¹⁾.

Υπόθεση 10 (σχετικά με το άρθρο 5 του πρωτοκόλλου και την αντίθεση του ενός συζύγου προς το δίκαιο του κράτους της συνήθους διαμονής του άλλου συζύγου)

Ένα παντρεμένο ζευγάρι που διαμένει για 10 χρόνια στην Ελλάδα αποφασίζει να πάρει διαζύγιο. Αμέσως μετά το τέλος της συμβίωσης τους, η σύζυγος επιστρέφει στη Λιθουανία (δεν έχει σημασία αν επιστρέφει σε κράτος μέλος ή σε τρίτο κράτος) στην οποία γεννήθηκε και της οποίας είναι υπήκοος.

6 μήνες μετά τη λήξη της συμβίωσης τους, ο σύζυγος υποβάλλει αγωγή διαζυγίου στην αρμόδια αρχή της Ελλάδας σύμφωνα με το άρθρο 3 στοιχείο α) σημείο ii) του κανονισμού Βρυξέλλες IIb.

διατροφής (τμήμα VII, παράγραφος 23). Βλ., επίσης, [έκθεση Bonomi](#), παράγραφος 78.

⁽⁸¹⁾ Οι [ΣΣΕΕ](#) αναφέρουν επίσης ότι ο σύζυγος που προβάλλει την ένσταση θα πρέπει να παρέχει στο δικαστήριο επαρκή αποδεικτικά στοιχεία που να υποστηρίζουν την εφαρμογή της ρήτρας διαφυγής (τμήμα VII, παράγραφος 22).

Κατά τη διάρκεια της δίκης διαζυγίου, η σύζυγος υποβάλλει αγωγή διατροφής κατά του συζύγου της [δυνάμει του άρθρου 3 στοιχείο α) και του άρθρου 3 στοιχείο γ) του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής] και ζητεί την εφαρμογή του δικαίου της Λιθουανίας ως κράτους της συνήθους διαμονής της (δυνάμει του άρθρου 3 παράγραφος 2 του πρωτοκόλλου).

Ο σύζυγος προβάλλει ένσταση σύμφωνα με το άρθρο 5 του πρωτοκόλλου και ζητεί την εφαρμογή του δικαίου της Ελλάδας ως δικαίου του κράτους της τελευταίας κοινής συνήθους διαμονής των συζύγων. Υποστηρίζει ότι το ελληνικό δίκαιο συνδέεται στενότερα με τον γάμο, επειδή οι σύζυγοι διέμεναν εκεί για το μεγαλύτερο μέρος της έγγαμης ζωής τους.

Η επιληφθείσα αρχή πρέπει να δεχθεί τον ισχυρισμό του συζύγου και, προκειμένου να καθορίσει τη διατροφή, να μην εφαρμόσει το δίκαιο του κράτους της συνήθους διαμονής της συζύγου (Λιθουανία), αλλά το δίκαιο του κράτους της τελευταίας κοινής κατοικίας των συζύγων (Ελλάδα), εφόσον κρίνει ότι ο νόμος αυτός συνδέεται στενότερα με τον γάμο.

3.3.5. ειδικός κανόνας σχετικά με την υπεράσπιση

Το άρθρο 6 του πρωτοκόλλου αποτελεί ειδικό κανόνα «σχετικά με την υπεράσπιση», διότι, σε αντίθεση με όσους αναλύθηκαν προηγουμένως, επαναφέρει την ισορροπία στη σχέση μεταξύ των διαδίκων με την εισαγωγή διάταξης για την προστασία του υπόχρεου διατροφής. Εφαρμόζεται μόνο σε σχέσεις διαφορετικές από εκείνες i) που προκύπτουν από σχέσεις γονέα και τέκνου ή (πρώην) γάμο ή ii) που προκύπτουν από σχέσεις μεταξύ προσώπων

των οποίων ο γάμος έχει ακυρωθεί. Θεωρείται ότι παρέλκει η προστασία του δικαιούχου διατροφής στις περιπτώσεις αυτές.

Συνεπώς, το άρθρο 6 του πρωτοκόλλου επιτρέπει στον υπόχρεο διατροφής να αμφισβητήσει αξίωση διατροφής του δικαιούχου διατροφής επικαλούμενος την έλλειψη σχετικής υποχρέωσης είτε δυνάμει του δικαίου του κράτους της συνήθους διαμονής του υπόχρεου είτε δυνάμει του δικαίου του κράτους της κοινής ιθαγένειας των διαδίκων (εάν υπάρχει).

Ο εν λόγω κανόνας ισχύει επίσης όταν ο υπόχρεος διατροφής αμφισβητεί τις απαιτήσεις ενός ενήλικα, ο οποίος είναι δικαιούχος διατροφής βάσει οικογενειακής σχέσης διαφορετικής από τον γάμο, και όταν η υποχρέωση διατροφής δεν προβλέπεται ούτε από το δίκαιο του κράτους της συνήθους διαμονής του υπόχρεου ούτε από το δίκαιο του κράτους της κοινής ιθαγένειας των διαδίκων. Αυτό συμβαίνει ενδεχομένως όσον αφορά την υποχρέωση διατροφής απώτερου ανιόντος προς κατιόντα και αντιστρόφως ⁽⁸²⁾.

Υπόθεση 11 (σχετικά με το άρθρο 6 του πρωτοκόλλου και την αμφισβήτηση αξίωσης διατροφής με το επιχείρημα ότι δεν υφίσταται τέτοια υποχρέωση βάσει του δικαίου της συνήθους διαμονής των υπόχρεων διατροφής και του δικαίου του κράτους κοινής ιθαγένειας)

Δύο σύντροφοι, ο Χ και η Ζ, είναι και οι δύο υπήκοοι Πολωνίας (δεν έχει σημασία αν είναι κράτος μέλος της ΕΕ ή τρίτο κράτος). Η πολωνική νομοθεσία δεν προβλέπει σύμφωνο συμβίωσης. Μεταφέρουν τη συνήθη

⁽⁸²⁾ Βλ., επίσης, [έκθεση Bonomi](#), παράγραφος 99.

Ποιο είναι το εφαρμοστέο δίκαιο;

διαμονή τους στο Βέλγιο και αποφασίζουν να συνάψουν σύμφωνο συμβίωσης στο Βέλγιο. Όταν το σύμφωνο μεταξύ των μερών λύεται μετά από μερικά χρόνια, η Z διατηρεί τη συνήθη διαμονή της στο Βέλγιο, αλλά ο Χ επιστρέφει στην Πολωνία.

Η Z κινεί διαδικασία ενώπιον της αρμόδιας αρχής του Βελγίου, η οποία έχει διεθνή δικαιοδοσία σύμφωνα με το άρθρο 3 στοιχείο β) του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής, ζητώντας να υποχρεωθεί σε καταβολή διατροφής ο πρώην σύντροφός της Z σύμφωνα με το βελγικό δίκαιο (το κράτος της συνήθους διαμονής του δικαιούχου διατροφής) σύμφωνα με το άρθρο 3 του πρωτοκόλλου.

Σύμφωνα με το άρθρο 6 του πρωτοκόλλου, ο Χ προβάλλει ένσταση κατά της αξίωσης της Z, ισχυριζόμενος ότι δεν υπάρχει υποχρέωση διατροφής για πρώην σύντροφο σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους της συνήθους διαμονής του υπόχρεου διατροφής (Πολωνία) ή του κράτους της κοινής ιθαγένειας αμφοτέρων των μερών (Πολωνία), επειδή η Πολωνία δεν προβλέπει σύμφωνο συμβίωσης και, ως εκ τούτου, δεν προβλέπει υποχρεώσεις διατροφής πρώην συντρόφων.

3.4. Αυτονομία των διαδίκων / καθορισμός του εφαρμοστέου δικαίου — Άρθρα 7 και 8 του πρωτοκόλλου

3.4.1. Γενικές παρατηρήσεις

Χαρακτηριστικό του πρωτοκόλλου είναι η αυτονομία των διαδίκων, η οποία επιτρέπει τη σύναψη συμφωνιών για την επιλογή του εφαρμοστέου δικαίου στις υποχρεώσεις διατροφής. Το πρωτόκολλο παρέχει δύο επιλογές:

- α) τη σύναψη συμφωνίας για την εφαρμογή του δικαίου του δικάζοντος δικαστή στις υποχρεώσεις διατροφής **αποκλειστικά** για τις ανάγκες συγκεκριμένης διαδικασίας (άρθρο 7 του πρωτοκόλλου)
- β) τη σύναψη γενικής συμφωνίας για τον καθορισμό του εφαρμοστέου δικαίου σε **όλες τις** υποχρεώσεις διατροφής μεταξύ των διαδίκων, επιλέγοντας το εφαρμοστέο δίκαιο μεταξύ των τεσσάρων επιλογών που ορίζονται στο άρθρο 8 του πρωτοκόλλου.

3.4.2. Καθορισμός για τις ανάγκες συγκεκριμένης διαδικασίας

Το άρθρο 7 του πρωτοκόλλου προβλέπει ότι ο δικαιούχος και ο υπόχρεος διατροφής μπορούν να συμφωνήσουν να εφαρμόσουν το δίκαιο του δικάζοντος δικαστή για τη διαπίστωση υποχρέωσης διατροφής όσον αφορά συγκεκριμένη διαδικασία. Το δίκαιο του δικάζοντος δικαστή μπορεί να εξυπηρετεί τα συμφέροντα και των δύο μερών, επειδή είναι γνωστότερο στους δικηγόρους τους και στην επιληφθείσα αρχή σε σχέση με το δίκαιο διαφορετικού κράτους (το οποίο θα εφαρμοζόταν εναλλακτικά). Το αλλοδαπό δίκαιο μπορεί να είναι πιο δύσκολο να εξακριβωθεί και να εφαρμοστεί, και αυτό μπορεί με τη σειρά του να προκαλέσει

αβεβαιότητα και υψηλότερα έξοδα, καθώς και να καθυστερήσει την ολοκλήρωση της διαδικασίας από το δικαστήριο. Τα μέρη μπορούν αντ' αυτού να αξιολογήσουν την πραγματικά επίδραση της επιλογής του δικαίου του δικάζοντος δικαστή και να ελέγξουν τις προϋποθέσεις αναγνώρισης της υποχρέωσης διατροφής, καθώς και τα κριτήρια που θα εφαρμοστούν για τον καθορισμό του ποσού της σε σχέση με συγκεκριμένη διαδικασία.

Η επιλογή μπορεί να γίνει πριν ή κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης διαδικασίας, σύμφωνα με τους δικονομικούς κανόνες του δικαίου του δικάζοντος δικαστή. Εάν η επιλογή γίνει πριν από την έναρξη της διαδικασίας, το πρωτόκολλο προβλέπει ότι και τα δύο μέρη πρέπει να υπογράψουν τη συμφωνία, καταρτίζεται δε γραπτώς ή καταχωρίζεται σε οποιοδήποτε μέσο, το οποίο πρέπει να παρέχει τη δυνατότητα μεταγενέστερης πρόσβασης στο περιεχόμενό του. Το πρωτόκολλο δεν προβλέπει ειδικούς κανόνες για την επίτευξη συμφωνίας κατά τη διάρκεια της διαδικασίας. Στην περίπτωση αυτή, ισχύουν οι τυπικές απαιτήσεις που ορίζει το δίκαιο του δικάζοντος δικαστή για τη σύναψη συμφωνίας μεταξύ των διαδίκων που αρχίζει να ισχύει κατά τη διάρκεια συγκεκριμένης διαδικασίας που έχει ήδη κινηθεί⁽⁸³⁾.

Σε αντίθεση με μια συμφωνία δυνάμει του άρθρου 8 του πρωτοκόλλου, η συμφωνία παρέκτασης αρμοδιότητας δυνάμει του άρθρου 7 του πρωτοκόλλου εφαρμόζεται μόνο στις συγκεκριμένες διαδικασίες για τις οποίες έχει συναφθεί. Δεδομένου ότι δεν υπάρχουν προστατευτικές διατάξεις στο πλαίσιο του άρθρου 7, ο κανόνας εφαρμόζεται επίσης όσον αφορά τις διαδικασίες για υποχρεώσεις διατροφής που κινούνται από πρόσωπα ηλικίας κάτω των 18 ετών. Ωστόσο, οι διατάξεις εφαρμόζονται σε μία σειρά από διαδικασίες (δηλαδή στη διαδικασία που άσκησε ο

δικαιούχος διατροφής υπό τις ρητώς προβλεπόμενες στη συμφωνία προϋποθέσεις, αλλά σε ακόλουθες διαδικασίες), ακόμη και αν αφορούν την ίδια υποχρέωση (π.χ. τροποποίηση του χρηματικού ποσού)⁽⁸⁴⁾. Δεν θα ίσχυε μια γενικά διατυπωμένη συμφωνία που δηλώνει ότι εφαρμόζεται το δίκαιο του δικάζοντος δικαστή χωρίς αναφορά σε συγκεκριμένες διαδικασίες. Πράγματι, μια συμφωνία αυτού του είδους θα μπορούσε να θίξει την ειδική προστασία που παρέχεται στον δικαιούχο διατροφής βάσει του άρθρου 8.

3.4.3. Ο καθορισμός μέσω γενικής συμφωνίας

Το άρθρο 8 του πρωτοκόλλου επιτρέπει στον δικαιούχο και τον υπόχρεο διατροφής να συνάψουν συμφωνία με την οποία ορίζουν ένα από τα ακόλουθα δίκαια:

- d) το δίκαιο οποιουδήποτε κράτους του οποίου την ιθαγένεια έχει ένας από τους διαδίκους κατά τον χρόνο του καθορισμού·
- e) το δίκαιο του κράτους στο οποίο έχει τη συνθήκη διαμονή του ένας από τους διαδίκους κατά τον χρόνο του καθορισμού·
- f) το δίκαιο το οποίο έχουν ορίσει οι διάδικοι ως εφαρμοστέο στις περιουσιακές τους σχέσεις ή το πράγματι εφαρμοζόμενο δίκαιο·
- g) το δίκαιο το οποίο έχουν ορίσει οι διάδικοι ως εφαρμοστέο στο διαζύγιο ή τον δικαστικό χωρισμό τους ή το πράγματι εφαρμοζόμενο δίκαιο.

Η συμφωνία αυτή καταρτίζεται γραπτά ή καταχωρίζεται σε μέσο που είναι προσβάσιμο και πρέπει να υπογράφεται και τους δύο διαδίκους.

⁽⁸³⁾ Για το συμπέρασμα αυτό, βλ. την [έκθεση Bonomi](#), παράγραφος 122.

⁽⁸⁴⁾ ΔΕΕ, απόφαση της 20ής Σεπτεμβρίου 2018, Mölk κατά Mölk, C-214/17, EU:C:2018:744, σκέψη 39.

Ποιο είναι το εφαρμοστέο δίκαιο;

3.4.4. Περιορισμοί στην επιλογή του δικαίου

Η δυνατότητα καθορισμού του εφαρμοστέου δικαίου στην υποχρέωση διατροφής δεν επιτρέπεται για κάθε κατηγορία υποχρέωσης. Οι υποχρεώσεις διατροφής υπέρ των ατόμων ηλικίας κάτω των 18 ετών ή των ευάλωτων ενηλίκων εξαιρούνται από το άρθρο 8 παράγραφος 3 του πρωτοκόλλου, προκειμένου να προστατευθούν τα εν λόγω πρόσωπα από τη δέσμευση με συμφωνίες που ενδέχεται να είναι σε βάρος τους.

Το άρθρο 8 παράγραφος 4 του πρωτοκόλλου περιλαμβάνει διάταξη για τη διασφάλιση του δικαιούχου διατροφής. Ορίζει ότι, ανεξάρτητα από το δίκαιο που έχουν ορίσει οι διάδικοι, το δίκαιο του τόπου της συνήθους διαμονής του δικαιούχου διατροφής κατά τον χρόνο του καθορισμού καθορίζει αν μπορεί να παραιτηθεί ή όχι από το δικαίωμα διατροφής του. Επομένως, εάν ο δικαιούχος διατροφής παραιτηθεί από το δικαίωμα διατροφής του, η εν λόγω παραίτηση θα είναι αλυσιτελής εάν δεν επιτρέπεται από τους κανόνες του κράτους στο οποίο ο δικαιούχος έχει τη συνήθη διαμονή του.

Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 8 παράγραφος 5 του πρωτοκόλλου, το δίκαιο που έχουν ορίσει οι διάδικοι δεν εφαρμόζεται σε περίπτωση που η εφαρμογή του θα συνεπαγόταν άνισες ή παράλογες συνέπειες για οποιονδήποτε από τους διαδίκους, εκτός εάν κατά τον χρόνο του ορισμού οι διάδικοι ήταν πλήρως ενημερωμένοι όσον αφορά τις συνέπειες της επιλογής τους. Ο εν λόγω κανόνας αποτελεί έκφραση της εξουσίας που παρέχεται γενικά στην αρχή στην οποία απευθύνεται η αίτηση να τροποποιεί τις ρυθμίσεις διατροφής όταν οδηγούν σε άνισα ή παράλογα αποτελέσματα. Η εξουσία αυτή μπορεί επίσης να ασκηθεί αυτεπαγγέλτως από την αρμόδια

αρχή, διότι η εξαίρεση του διαδίκου δεν αποτελεί προϋπόθεση για την εφαρμογή του εν λόγω κανόνα.

Υπόθεση 12 (σχετικά με τα αποτελέσματα εν επιγνώσει επιλογής του δικαίου)

Μόλις τελέστηκε ο γάμος τους, δύο σύζυγοι συνάπτουν, σύμφωνα με το άρθρο 8 παράγραφος 1 στοιχείο α) του πρωτοκόλλου, συμφωνία με την οποία ορίζουν το δίκαιο της Τουρκίας ως το εφαρμοστέο δίκαιο στις υποχρεώσεις διατροφής, σε περίπτωση διαζυγίου, δεδομένου ότι η Τουρκία είναι το κράτος της ιθαγένειας του συζύγου κατά τον χρόνο του καθορισμού και τρίτο κράτος που δεν είναι συμβαλλόμενο μέρος στη Σύμβαση της Χάγης του 2007.

Λίγο αργότερα, το ζευγάρι μετακομίζει στη Γαλλία.

Μετά από 15 χρόνια, η σύζυγος υποβάλλει αίτηση διαζυγίου στην αρμόδια αρχή της Γαλλίας, το κράτος της κοινής κατοικίας του ζευγαριού, σύμφωνα με το άρθρο 3 στοιχείο α) σημείο i) του κανονισμού Βρυξέλλες IIb.

Η σύζυγος ζητά επίσης από τον σύζυγο να καταβάλει διατροφή διαζυγίου. Αποδεικνύει ότι, αφού μετακόμισε στη Γαλλία, εγκατέλειψε τη δουλειά που έκανε όταν παντρεύτηκαν για να προσέχει το μικρότερο παιδί των διαδίκων, το οποίο έχει αναπηρία. Ισχυρίζεται επίσης ότι λαμβάνει πολύ χαμηλό εισόδημα από την ενοικίαση ενός ακινήτου, το οποίο δεν επαρκεί για να ζήσει στο κράτος κατοικίας της, ενώ ο σύζυγός της, ο οποίος είναι εύπορος επαγγελματίας, έχει πολύ υψηλό εισόδημα και ακίνητα.

Δυνάμει της συμφωνίας που συνάφθηκε με βάση το άρθρο 8 του πρωτοκόλλου, ο σύζυγος ζητάει την εφαρμογή του καθορισμένου δικαίου της Τουρκίας, το οποίο δεν προβλέπει τη χορήγηση διατροφής διαζυγίου σε σύζυγο με ελάχιστο εισόδημα.

Το δικαστήριο διαπιστώνει ότι το δίκαιο που επέλεξαν οι διάδικοι οδηγεί σε άνισες συνέπειες για τη σύζυγο, η οποία εγκατέλειψε τη δουλειά της για να φροντίζει το παιδί τους και η οποία έχει πολύ χαμηλό εισόδημα σε σύγκριση με το υψηλό εισόδημα του συζύγου. Συνεπώς, ενημερώνει τους διαδίκους ότι προτίθεται να εφαρμόσει το δίκαιο του τόπου της συνήθους διαμονής του δικαιούχου διατροφής, το οποίο στην περίπτωση αυτή συμπίπτει με το δίκαιο του δικάζοντος δικαστή.

Ο σύζυγος παρέχει το πλήρες κείμενο της συμφωνίας στην οποία το δίκαιο της Τουρκίας παρατίθεται αυτολεξεί. Η συμφωνία αναπαράγει τη νομική διάταξη που ορίζει ότι σύζυγος δεν δικαιούται διατροφή εάν μπορεί να επωφεληθεί από οποιαδήποτε μορφή εισοδήματος. Ο σύζυγος αποδεικνύει ότι η σύζυγός του είχε πλήρη γνώση του περιεχομένου του επιλεγμένου δικαίου και επιμένει στην εφαρμογή του.

Η αρχή στην οποία υποβάλλεται η αίτηση εξετάζει το περιεχόμενο της συμφωνίας και διαπιστώνει ότι η σύζυγος γνώριζε πλήρως το περιεχόμενο του καθορισθέντος δικαίου και τις συνέπειές του. Συνεπώς, η αρχή στην οποία υποβάλλεται η αίτηση συμφωνεί με τα επιχειρήματα του πρώην συζύγου, εφαρμόζει το δίκαιο της Τουρκίας και απορρίπτει το αίτημα της πρώην συζύγου για διατροφή διαζυγίου.

3.5. Πεδίο εφαρμογής του εφαρμοστέου δικαίου — Άρθρο 11 του πρωτοκόλλου

3.5.1. Πεδίο εφαρμογής του εφαρμοστέου δικαίου δυνάμει του άρθρου 11 του πρωτοκόλλου

Το πεδίο εφαρμογής του εφαρμοστέου δικαίου προσδιορίζεται με το άρθρο 11 του πρωτοκόλλου, το οποίο ορίζει ποιες πτυχές διέπονται από το εφαρμοστέο δίκαιο σύμφωνα με το πρωτόκολλο.

Το εφαρμοστέο δίκαιο σε υποχρέωση διατροφής διέπει:

- α) την ύπαρξη της υποχρέωσης διατροφής και τον προσδιορισμό του υπόχρεου διατροφής
- β) τον βαθμό στον οποίο ο δικαιούχος μπορεί να ζητήσει αναδρομικά διατροφή
- γ) τη βάση υπολογισμού του ποσού της διατροφής και την τιμητική προσαρμογή
- δ) το πρόσωπο που δικαιούται να κινήσει διαδικασία διατροφής, υπό την επιφύλαξη των θεμάτων που συνδέονται με την ικανότητα διαδίκου και τη δικαστική εκπροσώπηση
- ε) τις προθεσμίες παραγραφής
- στ) την έκταση της υποχρέωσης του υπόχρεου διατροφής, σε περίπτωση που δημόσιος οργανισμός επιδιώκει την επιστροφή επιδομάτων που χορηγήθηκαν στον δικαιούχο αντί διατροφής.

Όσον αφορά την τελευταία αυτή περίπτωση (δηλαδή όταν η αξίωση επιστροφής κινείται από δημόσιο οργανισμό), το δίκαιο που εφαρμόζεται

Ποιο είναι το εφαρμοστέο δίκαιο;

στην υποχρέωση διατροφής διέπει μόνο την ύπαρξη και την έκταση της εν λόγω υποχρέωσης. Ωστόσο, το δικαίωμα επιδίωξης επιστροφής διέπεται από το δίκαιο στο οποίο υπόκειται ο εν λόγω οργανισμός σύμφωνα με το άρθρο 10 του πρωτοκόλλου και το άρθρο 64 παράγραφος 2 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής.

Ο κατάλογος που περιλαμβάνεται στο εν λόγω άρθρο είναι απλώς ενδεικτικός και όχι πλήρης, όπως μπορεί να συναχθεί από την παρουσία των λέξεων «μεταξύ άλλων» στην πρώτη περίοδο της διάταξης.

3.5.2. Εξαίρεση: εφαρμοστέο δίκαιο στην παραγραφή της εκτέλεσης

Σύμφωνα με το άρθρο 11 στοιχείο ε) του πρωτοκόλλου, το εφαρμοστέο δίκαιο διέπει επίσης τις προθεσμίες παραγραφής. Ωστόσο, αυτό δεν ισχύει για την παραγραφή της εκτέλεσης των απαιτήσεων. Η πτυχή αυτή ρυθμίζεται από το άρθρο 21 παράγραφος 2 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής, το οποίο ορίζει ότι η αρμόδια αρχή, κατόπιν αιτήσεως του υπόχρεου διατροφής, πρέπει να αρνείται την εκτέλεση της απόφασης του εφόσον το δικαίωμα εκτέλεσης της απόφασης του δικαστηρίου προέλευσης έχει παραγραφεί, είτε βάσει του δικαίου του κράτους μέλους προέλευσης είτε βάσει του δικαίου του κράτους μέλους εκτέλεσης. Για την προστασία του δικαιούχου διατροφής, η επιλογή ενός από τα δύο δίκαια εξαρτάται από το ποιο προβλέπει μεγαλύτερη προθεσμία παραγραφής.

3.6. Κανόνας ουσιαστικού δικαίου για τον καθορισμό του ύψους της υποχρέωσης διατροφής — Άρθρο 14 του πρωτοκόλλου

Σκοπός της διάταξης του άρθρου 14 του πρωτοκόλλου είναι να διασφαλιστεί η δίκαιη εφαρμογή των κανόνων για τον καθορισμό των υποχρεώσεων διατροφής με την επιδίωξη ισορροπίας μεταξύ αντικρουόμενων συμφερόντων. Η εν λόγω διάταξη ορίζει ότι, ανεξάρτητα από τις διατάξεις του εφαρμοστέου δικαίου, η αρμόδια αρχή πρέπει, κατά τον καθορισμό του ύψους της διατροφής, να λαμβάνει υπόψη τις ανάγκες του δικαιούχου και τους πόρους του υπόχρεου διατροφής, καθώς και κάθε αποζημίωση που επιδικάστηκε στον δικαιούχο αντί περιοδικής καταβολής διατροφής. Επομένως, πρόκειται για ενιαίο ουσιαστικό κανόνα που επικαλύπτεται με τον εθνικό κανόνα, ο οποίος θα εφαρμοζόταν εναλλακτικά. Δεν έχει σημασία αν το εφαρμοστέο δίκαιο θεμελιώνεται με παραπομπή στις διατάξεις του πρωτοκόλλου ή με τη συμφωνία των διαδίκων. Εφαρμόζεται επίσης όταν γίνεται παραπομπή στο δίκαιο του δικάζοντος δικαστή.

Η διάταξη —η οποία μπορεί να θεωρηθεί ως κανόνας ουσιαστικού δικαίου και όχι ως διάταξη παρέκτασης αρμοδιότητας— απαιτεί από τις αρχές που καλούνται να εφαρμόσουν το πρωτόκολλο να λαμβάνουν υπόψη τις πραγματικές ανάγκες του δικαιούχου διατροφής και τους ουσιαστικούς πόρους του υπόχρεου διατροφής κατά τον καθορισμό της υποχρέωσης διατροφής. Σύμφωνα με την [έκθεση Bonomi](#) ⁽⁸⁵⁾, η μνεία στο άρθρο 14 του πρωτοκόλλου σε «κάθε αποζημίωση που χορηγήθηκε στον δικαιούχο αντί περιοδικής καταβολής διατροφής» αφορά περιπτώσεις στις οποίες, κατά τον

⁽⁸⁵⁾ Παράγραφος 184.

χρόνο του διαζυγίου, ένας σύζυγος έχει επιτύχει την καταβολή εφάπαξ ποσού ή την διάθεση μέρους της περιουσίας (ακίνητης ή προσωπικής) που ανήκει στον άλλο σύζυγο (όπως συμβαίνει, για παράδειγμα, σε ορισμένες χώρες αγγλοσαξονικού δικαίου) για την εκκαθάριση όλων των απαιτήσεων του, συμπεριλαμβανομένης της διατροφής. Το αποτέλεσμα θα μπορούσε να είναι άνιστο στην περίπτωση αυτή, εάν το δίκαιο που ορίζεται από το πρωτόκολλο βασίζεται στις τρέχουσες ανάγκες του δικαιούχου διατροφής, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι προηγούμενες αποζημιώσεις. Ο κανόνας ουσιαστικού δικαίου του άρθρου 14 του πρωτοκόλλου μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την αποκατάσταση των περιπτώσεων αυτών.

3.7. Δημόσια τάξη, παραπομπή και μη ενοποιημένα νομικά συστήματα

3.7.1. Παραπομπή — Άρθρο 12 του πρωτοκόλλου

Το πρωτόκολλο αποκλείει την *παραπομπή*, καθότι το άρθρο 12 ορίζει ότι το δίκαιο στο οποίο παραπέμπουν οι συνδεδειγμένοι παράγοντες είναι το ουσιαστικό δίκαιο που ισχύει στο εν λόγω κράτος, με τον αποκλεισμό των κανόνων περί συγκρούσεως κανόνων δικαίου.

3.7.2. Δημόσια τάξη — Άρθρο 13 του πρωτοκόλλου

Το πρωτόκολλο περιλαμβάνει επιφύλαξη δημόσιας τάξης στο άρθρο 13. Ο εν λόγω κανόνας επιτρέπει στο δικαστήριο να απορρίψει την εφαρμογή του δικαίου που καθορίζεται βάσει του πρωτοκόλλου, εάν τα αποτελέσματα του δικαίου αυτού θα ήταν καταφανώς αντίθετα προς τη δημόσια τάξη του

κράτους του δικάζοντος δικαστή. Η εξαίρεση δημόσιας τάξης θα πρέπει να εφαρμόζεται περιοριστικά (δηλαδή τα αποτελέσματα του αλλοδαπού δικαίου θα πρέπει να είναι καταφανώς αντίθετα προς μια θεμελιώδη αρχή στο κράτος του δικάζοντος δικαστή). Επιπλέον, η δημόσια τάξη πρέπει να καθορίζεται βάσει των **συγκεκριμένων** αποτελεσμάτων που θα είχε η εφαρμογή του αλλοδαπού κανόνα στο κράτος του δικάζοντος δικαστή (και όχι βάσει **θεωρητικής** εξέτασης των πιθανών αποτελεσμάτων του). Ειδικότερα, η επιφύλαξη δημόσιας τάξης δεν ενεργοποιείται απλώς και μόνο επειδή η αγωγή διατροφής βασίζεται σε οικογενειακή σχέση που δεν αναγνωρίζεται στο κράτος του δικάζοντος δικαστή και που θεωρείται ανάρμοστη στο εν λόγω κράτος⁽⁸⁶⁾. Μια συγκεκριμένη μορφή οικογενειακής σχέσης μπορεί να παραβιάζει τους κανόνες δημόσιας τάξης του δικαιοδοτικού οργάνου, αλλά εξακολουθεί να είναι δυνατή η αναγνώριση ορισμένων συγκεκριμένων δικαιωμάτων, όπως η υποχρέωση διατροφής, που προκύπτουν από οικογενειακές σχέσεις⁽⁸⁷⁾.

⁽⁸⁶⁾ Ομοίως, το τμήμα III, παράγραφος 12 των [ΣΣΕΕ](#) διευκρινίζει ότι η εξαίρεση της δημόσιας τάξης βάσει του άρθρου 13 θα πρέπει να χρησιμοποιείται προσεκτικά και περιοριστικά, όταν πρόκειται για υποχρεώσεις διατροφής που απορρέουν από ορισμένες σχέσεις.

⁽⁸⁷⁾ Η παράγραφος 178 της [έκθεσης Bonomi](#) παρουσιάζει το παράδειγμα της αναγνώρισης ορισμένων αποτελεσμάτων της πολυγαμίας, και εξηγεί: «Παρότι ο θεσμός αυτός δεν μπορεί να αναγνωρισθεί ως έχει από τα εν λόγω κράτη γιατί δεν συνάδει με τις θεμελιώδεις αρχές του δικαίου του κράτους του δικάζοντος δικαστή, η παροχή διατροφής από τον σύζυγο στις διάφορες συζύγους δεν θεωρείται ανάρμοστη στο εν λόγω κράτος. Παρόμοιοι λόγοι θα μπορούσαν να ισχύουν, κατ' αναλογία, σε άλλους αμφιλεγόμενους θεσμούς, όπως το σύμφωνο συμβίωσης ή ο γάμος ανάμεσα σε άτομα του ίδιου φύλου».

Ποιο είναι το εφαρμοστέο δίκαιο;

Υπόθεση 13 (εξαίρεση για λόγους δημόσιας τάξης)

Δύο σύζυγοι, υπήκοοι του ίδιου τρίτου κράτους, συνάπτουν συμφωνία με βάση το άρθρο 8 του πρωτοκόλλου και ορίζουν το δίκαιο του κράτους της κοινής τους ιθαγένειας κατά τον χρόνο του καθορισμού ως το εφαρμοστέο δίκαιο για την υποχρέωση διατροφής σε περίπτωση διαζυγίου. Στο εν λόγω δίκαιο προβλέπεται ότι η σύζυγος δεν έχει δικαίωμα σε καμία διατροφή εάν ζητήσει διαζύγιο αλλά, αντιθέτως, ότι ο σύζυγος δεν υπόκειται σε κανέναν περιορισμό αυτού του είδους εάν **αυτός** ζητήσει διαζύγιο.

Οι σύζυγοι μετακομίζουν στην Τσεχία και η σύζυγος υποβάλει αγωγή διαζυγίου στο τσεχικό δικαστήριο, με αίτημα την καταβολή διατροφής από τον σύζυγο. Ο σύζυγος, δυνάμει της έγκυρης συμφωνίας με βάση το άρθρο 8 του πρωτοκόλλου, ζητάει την απόρριψη της αγωγής.

Η αρμόδια αρχή δεν θα εφαρμόσει το δίκαιο στο οποίο παραπέμπει η συμφωνία τους, επειδή η εφαρμογή του θα επέφερε αποτελέσματα καταφανώς αντίθετα προς τη δημόσια τάξη του δικάζοντος δικαστηρίου, με συνέπεια τη διάκριση λόγω φύλου σε βάρος της συζύγου του, κατά παράβαση του άρθρου 21 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

3.7.3. Μη ενοποιημένα νομικά συστήματα — Άρθρα 15-17 του πρωτοκόλλου

Τα άρθρα 15, 16 και 17 αποτελούν εθιμικούς κανόνες στις περισσότερες συμβάσεις της Χάγης. Οι εν λόγω κανόνες έχουν σκοπό την καθοδήγηση σε περιπτώσεις που το εφαρμοστέο δίκαιο είναι το δίκαιο μη ενοποιημένου νομικού συστήματος, δηλαδή το δίκαιο κράτους στο οποίο ισχύουν διαφορετικά σύνολα κανόνων σε διαφορετικές εδαφικές ενότητες του εν λόγω κράτους (άρθρο 16 του πρωτοκόλλου) ή σε διαφορετικές κατηγορίες προσώπων (άρθρο 17 του πρωτοκόλλου). Σημειώνεται ότι οι εν λόγω κανόνες δεν θα έχουν σημασία μόνο για τα εν λόγω κράτη, αλλά γενικότερα όποτε ο κανόνας περί συγκρούσεως κανόνων δικαίου παραπέμπει σε μη ενοποιημένα νομικά συστήματα. Ωστόσο, στο άρθρο 15 του πρωτοκόλλου διευκρινίζεται ότι το πρωτόκολλο ισχύει μόνο σε διεθνείς υποθέσεις, και όχι σε αυστηρά εσωτερικές περιπτώσεις⁽⁸⁸⁾. Σύμφωνα με τον γενικό κανόνα, όταν το μη ενοποιημένο κράτος έχει δικό του σύνολο κανόνων βάσει των οποίων προσδιορίζεται το εφαρμοστέο δίκαιο (διαπεριφερειακοί ή διαπροσωπικοί κανόνες περί συγκρούσεως κανόνων δικαίου), ισχύουν οι εν λόγω εσωτερικοί κανόνες [άρθρο 16 παράγραφος 2 στοιχείο α) και άρθρο 17 του πρωτοκόλλου]. Επομένως, ο προσδιορισμός του εφαρμοστέου δικαίου προϋποθέτει μια διαδικασία δύο σταδίων: i) εφαρμόζονται οι κανόνες του πρωτοκόλλου για να προσδιοριστεί ποιου κράτους οι κανόνες δικαίου ισχύουν στην υπόθεση· και, στη συνέχεια, ii) σε κράτος με μη ενοποιημένο νομικό σύστημα, εφαρμόζονται οι διαπεριφερειακοί ή διαπροσωπικοί κανόνες περί συγκρούσεως κανόνων δικαίου για να προσδιοριστεί το τελικώς ισχύον δίκαιο.

⁽⁸⁸⁾ Θα πρέπει να σημειωθεί ότι, σύμφωνα με το άρθρο 15 παράγραφος 2 και το άρθρο 16 παράγραφος 3 του πρωτοκόλλου, οι εν λόγω διατάξεις δεν εφαρμόζονται σε περιφερειακούς οργανισμούς όπως η ΕΕ. Αυτό σημαίνει ότι αφορούν μόνο κράτη.

Το πρωτόκολλο προβλέπει μόνον άμεσους κανόνες για τον προσδιορισμό του εφαρμοστέου δικαίου σε περιπτώσεις που δεν υπάρχουν τέτοιοι εσωτερικοί κανόνες. Συνεπώς, οι εν λόγω κανόνες λαμβάνονται υπόψη μόνο σε επικουρική βάση.

Το άρθρο 16 παράγραφος 1 του πρωτοκόλλου παρέχει καθοδήγηση για διαφορετικές καταστάσεις:

- κάθε παραπομπή στο **δίκαιο** κράτους πρέπει να ερμηνεύεται ως παραπομπή στο εφαρμοστέο δίκαιο της σχετικής εδαφικής ενότητας [άρθρο 16 παράγραφος 1 στοιχείο α)];
- κάθε μνεία σε **αρμόδια αρχή** (είτε πρόκειται για δικαστήριο είτε για δημόσιο οργανισμό) πρέπει να θεωρείται ως μνεία στην αρχή που είναι εξουσιοδοτημένη να ενεργεί στη σχετική εδαφική ενότητα [άρθρο 16 παράγραφος 1 στοιχείο β)] του πρωτοκόλλου];
- οποιαδήποτε μνεία στο **δίκαιο** κράτους πρέπει να θεωρείται ως μνεία στο ισχύον δίκαιο της σχετικής εδαφικής ενότητας [άρθρο 16 παράγραφος 1 στοιχείο α)].

Άλλα ευαίσθητα ζητήματα προκύπτουν όταν το πρωτόκολλο αναφέρεται στην **ιθαγένεια** ενός ή και των δύο διαδίκων. Στην περίπτωση αυτή, δεν είναι δυνατόν να προσδιοριστεί η σχετική εδαφική ενότητα μέσω του συνδυαστικού παράγοντα που προτιμάται από το πρωτόκολλο. Στο άρθρο 16 παράγραφος 1 στοιχείο δ) του πρωτοκόλλου προβλέπεται ότι, σε επικουρική βάση, ελλείψει σχετικών εσωτερικών κανόνων, οποιαδήποτε μνεία γίνεται στην **κοινή ιθαγένεια των διαδίκων** (όπως στο άρθρο 4 παράγραφος 4 και στο άρθρο 6 του πρωτοκόλλου), θεωρείται ότι αφορά την εδαφική ενότητα με την οποία συνδέεται στενότερα η υποχρέωση διατροφής.

Αντιθέτως, η παραπομπή του άρθρου 8 παράγραφος 1 στοιχείο α) του πρωτοκόλλου στο κράτος του οποίου **ένα πρόσωπο είναι υπήκοος** πρέπει να ερμηνεύεται ότι αφορά την εδαφική ενότητα με την οποία το πρόσωπο έχει τον στενότερο σύνδεσμο.

Όσον αφορά τα μη ενοποιημένα κράτη που έχουν διαφορετικά σύνολα διαπροσωπικών κανόνων περί συγκρούσεως κανόνων δικαίου που ισχύουν για διαφορετικές κατηγορίες προσώπων (π.χ. βάσει θρησκείας ή εθνοτικής καταγωγής), το άρθρο 17 του πρωτοκόλλου επαναλαμβάνει τη γενική αρχή που ορίζεται στο άρθρο 16 παράγραφος 2 του πρωτοκόλλου. Προβλέπει επίσης ότι πρέπει να γίνεται αναφορά στους διαπροσωπικούς κανόνες περί συγκρούσεως κανόνων δικαίου που ισχύουν στο συγκεκριμένο κράτος. Το πρωτόκολλο δεν παρέχει λύση για την περίπτωση κατά την οποία δεν υπάρχει τέτοιου είδους εσωτερικός κανόνας.

3.8. Συντονισμός με άλλες νομικές πράξεις

3.8.1. Συντονισμός με τις συμβάσεις της συνδιάσκεψης της Χάγης για το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο (HCCH) σχετικά με τις υποχρεώσεις διατροφής — Άρθρο 18 του πρωτοκόλλου

Το άρθρο 18 του πρωτοκόλλου θεσπίζει κανόνα συντονισμού με προγενέστερες νομικές πράξεις που έχουν συνταχθεί στο πλαίσιο της HCCH (δηλαδή [τη σύμβαση της Χάγης της 2ας Οκτωβρίου 1973 για το εφαρμοστέο δίκαιο στις υποχρεώσεις διατροφής](#) και [τη σύμβαση της Χάγης της 24ης Οκτωβρίου 1956 περί του εφαρμοστέου δικαίου στις](#)

Ποιο είναι το εφαρμστέο δίκαιο;

υποχρεώσεις διατροφής έναντι των τέκνων), διευκρινίζοντας ότι το πρωτόκολλο τις αντικαθιστά «στις σχέσεις μεταξύ των συμβαλλομένων κρατών». Αντιστρόφως, μπορεί να συναχθεί ότι οι προηγούμενες πράξεις εξακολουθούν να ισχύουν μεταξύ των κρατών που είναι αμφότερα συμβαλλόμενα μέρη των συμβάσεων αυτών, όταν ένα από αυτά δεν έχει προσχωρήσει στο πρωτόκολλο ⁽⁸⁹⁾. Ωστόσο, ο κανόνας δεν προβλέπει κριτήρια για τον προσδιορισμό του πότε η εν λόγω απαίτηση διατροφής είναι πράγματι «στις σχέσεις μεταξύ των συμβαλλομένων κρατών». Αυτό σημαίνει ότι η πρακτική επίλυση της σύγκρουσης νομικών πράξεων μπορεί να αμφισβητηθεί και να οδηγήσει σε διαφορετικό αποτέλεσμα ⁽⁹⁰⁾.

Μια περαιτέρω επιπλοκή προκύπτει επειδή η Σύμβαση της Χάγης του 1956 εφαρμόζεται υπό τον όρο της αμοιβαιότητας (δηλαδή μόνον όταν οδηγεί στην εφαρμογή του δικαίου ενός συμβαλλόμενου κράτους) αλλά η Σύμβαση

της Χάγης του 1973 έχει καθολικό πεδίο εφαρμογής και εφαρμόζεται ανεξάρτητα από το αν το καθοριζόμενο δίκαιο είναι το δίκαιο ενός συμβαλλόμενου κράτους. Επιπλέον, η σύγκρουση μεταξύ των εν λόγω διεθνών νομικών πράξεων είναι ακόμη πιο σημαντική για ένα κράτος μέλος της ΕΕ αν ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι η υποχρέωση εφαρμογής (ή μη εφαρμογής, ανάλογα με την περίπτωση) του πρωτοκόλλου κατά τον καθορισμό του εφαρμστέου δικαίου απορρέει απευθείας από το παράγωγο δίκαιο της ΕΕ (δηλαδή τον κανονισμό για τις υποχρεώσεις διατροφής).

3.8.2. Συντονισμός με άλλες διεθνείς νομικές πράξεις και ομοίμορφους νόμους — Άρθρο 19 του πρωτοκόλλου

Όσον αφορά τον συντονισμό με άλλες διεθνείς νομικές πράξεις στις οποίες τα συμβαλλόμενα κράτη του πρωτοκόλλου είναι (ή καθίστανται) συμβαλλόμενα μέρη και οι οποίες περιέχουν διατάξεις σχετικά με το εφαρμστέο δίκαιο στις υποχρεώσεις διατροφής, η εφαρμογή τους εξακολουθεί να μην επηρεάζεται από το πρωτόκολλο σύμφωνα με το άρθρο 19 παράγραφος 1 του πρωτοκόλλου. Για να υπερισχύσει το πρωτόκολλο έναντι των νομικών αυτών πράξεων, το άρθρο 19 παράγραφος 1 απαιτεί να γίνει σχετική δήλωση από τα κράτη που δεσμεύονται από αυτές.

Ο ίδιος κανόνας ισχύει για τον συντονισμό με άλλους ομοίμορφους νόμους που στηρίζονται στην ύπαρξη ειδικών δεσμών μεταξύ των οικείων κρατών (π.χ. περιφερειακού χαρακτήρα), οι οποίοι επίσης δεν επηρεάζονται από το πρωτόκολλο (άρθρο 19 παράγραφος 2).

⁽⁸⁹⁾ Για παράδειγμα, αυτό θα ίσχυε για ένα κράτος που είναι συμβαλλόμενο μέρος σε όλες αυτές τις νομικές πράξεις (π.χ. Γερμανία, Γαλλία ή Ιταλία) και το οποίο εφαρμόζει τη σύμβαση της Χάγης του 1956 στις σχέσεις με ένα συμβαλλόμενο κράτος της εν λόγω σύμβασης που δεν δεσμεύεται από το πρωτόκολλο (π.χ. την Κίνα, όσον αφορά μόνον την Ειδική Διοικητική Περιοχή Μακάο) ή εφαρμόζει τη σύμβαση της Χάγης του 1973 στις σχέσεις με ένα συμβαλλόμενο κράτος της εν λόγω σύμβασης που δεν δεσμεύεται από το πρωτόκολλο (π.χ. Αλβανία, Αυστραλία, Ελβετία, Ιαπωνία και Τουρκία). Το ίδιο ισχύει και για ένα κράτος που είναι συμβαλλόμενο μέρος μόνο στη σύμβαση της Χάγης του 1973 και στο πρωτόκολλο (π.χ. Εσθονία ή Πολωνία), και το οποίο εφαρμόζει τη σύμβαση της Χάγης του 1973 σε σχέση με τα συμβαλλόμενα κράτη της σύμβασης, αλλά δεν δεσμεύεται από το πρωτόκολλο. Οι πίνακες κατάστασης συμμόρφωσης αυτών των τριών νομικών πράξεων είναι διαθέσιμοι στη διεύθυνση www.hcch.net.

⁽⁹⁰⁾ Η ΕΕπ δεν έχει παράσχει καμία διευκρίνιση όσον αφορά την έννοια του όρου «στις σχέσεις μεταξύ των συμβαλλομένων κρατών». Οι ΣΣΕΕ αναφέρουν, συνοπτικά, μόνον ότι, έως ότου όλα τα συμβαλλόμενα μέρη των συμβάσεων της Χάγης του 1956 και του 1973 προσχωρήσουν στο πρωτόκολλο, η ερμηνεία του άρθρου 18 εναπόκειται στις αρμόδιες αρχές (βλ. τμήμα XI, παράγραφοι 33 και 34).

Πως αναγνωρίζονται και εκτελούνται οι αποφάσεις;

4. Πως αναγνωρίζονται και εκτελούνται οι αποφάσεις;

4.1. Εισαγωγή — Άρθρα 16, 39-43 και 75, και αιτιολογικές σκέψεις 24, 26 και 27

4.1.1 Οι κανόνες για την αναγνώριση, την εκτελεστικότητα και την εκτέλεση των αποφάσεων που προβλέπονται στο κεφάλαιο IV έχουν κεντρικό ρόλο στη συνολική διάρθρωση του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής. Η δυνατότητα ταχείας εκτέλεσης των απαιτήσεων διατροφής σε κράτος μέλος διαφορετικό από εκείνο στο οποίο εκδόθηκε η απόφαση έχει καθοριστική σημασία για την αποτελεσματική άσκηση της ελεύθερης κυκλοφορίας που εγγυάται το δίκαιο της ΕΕ. Η δυνατότητα αυτή σημαίνει ότι η είσπραξη της απαίτησης δεν επηρεάζεται ουσιαστικά εάν ο δικαιούχος και/ή ο υπόχρεος διατροφής μετεγκαθίσταται σε άλλο κράτος μέλος.

4.1.2 Ο σκοπός αυτός επιδιώκεται μέσω κανόνων διαρθρωμένων σε δύο χωριστά νομικά πλαίσια. Το τμήμα 1 (άρθρα 17 έως 22 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής) εφαρμόζεται μόνο στις αποφάσεις που εκδίδονται σε κράτος μέλος το οποίο δεσμεύεται από το πρωτόκολλο (δηλαδή σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ με εξαίρεση τη Δανία), ενώ το τμήμα 2 (άρθρα 23 έως 38 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής) εφαρμόζεται στις αποφάσεις που εκδίδονται στα κράτη μέλη τα οποία δεν δεσμεύονται από το πρωτόκολλο (δηλαδή τη Δανία) και στις αποφάσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των μεταβατικών διατάξεων (βλ.

ενότητα 4.4 του παρόντος οδηγού). Ένα τρίτο τμήμα θεσπίζει κανόνες που είναι κοινοί σε όλες τις αποφάσεις.

Το σκεπτικό του εν λόγω διαχωρισμού είναι ότι η βεβαιότητα και η προβλεψιμότητα του εφαρμοστέου δικαίου στις υποχρεώσεις διατροφής που περιέχονται στο πρωτόκολλο ενισχύουν την αμοιβαία εμπιστοσύνη και δικαιολογούν τον περιορισμό των λόγων μη αναγνώρισης που βασίζονται στη δημόσια τάξη και την κατάργηση της κήρυξης της εκτελεστότητας, δηλαδή την αυτοδίκαιη κήρυξη της εκτελεστότητας (άρθρο 17 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής). Αυτό επιτρέπει την απλουστευμένη εκτέλεση αποφάσεων που εκδίδονται σε κράτος μέλος το οποίο δεσμεύεται από το πρωτόκολλο. Στην πράξη, το τμήμα 2 (άρθρα από 23 έως 38 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής) εφαρμόζεται κυρίως μέσω των μεταβατικών διατάξεων του άρθρου 75 παράγραφος 2 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής. Κατά γενικό κανόνα, το αν μια απόφαση πρέπει να κηρυχθεί εκτελεστή ή όχι εξαρτάται από την ημερομηνία έναρξης της διαδικασίας διατροφής. Το τμήμα 2 εφαρμόζεται αν αυτή κινήθηκε πριν από την έναρξη ισχύος του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής στις 18 Ιουνίου 2011 (βλ. ενότητα 4.4 του παρόντος οδηγού).

Και στις δύο περιπτώσεις, οι διατάξεις του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής προορίζονται να συμπληρωθούν με τις εθνικές διατάξεις του κράτους μέλους εκτέλεσης. Ωστόσο, οι εθνικοί κανόνες δεν μπορούν ούτε να υπονομεύσουν τους σκοπούς που επιδιώκει ο νομοθέτης της ΕΕ ούτε να τους καταστήσουν πιο επαχθείς⁽⁹¹⁾. Πρέπει επίσης να διασφαλίζουν ότι η

⁽⁹¹⁾ Βλ. τις γενικές αρχές για αστικές και εμπορικές υποθέσεις που θέσπισε το ΔΕΕ στην υπόθεση Capelloni (απόφαση της 3ης Οκτωβρίου 1985, Capelloni και

απόφαση που εκδίδεται στο κράτος μέλος προέλευσης εκτελείται υπό τους ίδιους όρους με μια απόφαση που εκδίδεται στο κράτος μέλος στο οποίο απευθύνεται η αίτηση. Ωστόσο, πιθανόν κατά παρέκκλιση από την ανωτέρω αρχή και προκειμένου να περιοριστούν τα έξοδα εκτέλεσης των απαιτήσεων διατροφής, το άρθρο 41 παράγραφος 2 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής εξαιρεί τον διάδικο που επιδιώκει την εκτέλεση μιας απόφασης, η οποία εκδόθηκε σε άλλο κράτος μέλος, από την απαίτηση να διαθέτει ταχυδρομική διεύθυνση ή εξουσιοδοτημένο αντιπρόσωπο στο κράτος μέλος εκτέλεσης. Η εν λόγω εξαίρεση ισχύει ακόμη και αν υπάρχει παρόμοια υποχρέωση σύμφωνα με τους κανόνες του κράτους μέλους από το οποίο ζητείται η εκτέλεση εθνικής απόφασης.

4.1.3 Μόνο οι αποφάσεις που εμπίπτουν στο ουσιαστικό πεδίο εφαρμογής του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής απολαμβάνουν της ελεύθερης κυκλοφορίας. Όταν μια απόφαση περιέχει περισσότερα από ένα θέματα και μόνο ένα από αυτά αφορά διατροφή, το καθεστώς του κανονισμού για την αναγνώριση και την εκτέλεση εφαρμόζεται μόνο στο ζήτημα που εμπίπτει στον κανονισμό, πέραν των τμημάτων της απόφασης για τον καθορισμό των εξόδων (κατά την έννοια του άρθρου 2 παράγραφος 1 σημείο 1) του

κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής]. Συνεπώς, οι διατάξεις του κεφαλαίου IV εφαρμόζονται μόνο στα καθεστώτα διατροφής (π.χ. δεν εφαρμόζονται σε κανένα μέρος της απόφασης σχετικά με το οικογενειακό καθεστώς, το οποίο μπορεί να αποτελέσει τη βάση για την υποχρέωση διατροφής (βλ. άρθρο 22 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής)]. Η απόφαση για το μέρος αυτό θα κυκλοφορήσει με βάση ενωσιακούς, εθνικούς ή διεθνείς κανόνες που ενδέχεται να ισχύουν στον συγκεκριμένο τομέα.

4.1.4 Το κράτος μέλος εκτέλεσης είναι το κράτος μέλος στο οποίο επιδιώκεται η εκτέλεση της απόφασης, του δικαστικού συμβιβασμού ή του δημόσιου εγγράφου (άρθρο 2 παράγραφος 1 σημείο 5) του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής].

Κατά γενικό κανόνα, ο δικαιούχος διατροφής είναι αυτός που επιδιώκει την αναγνώριση ή την εκτέλεση απόφασης στο κράτος στο οποίο κατοικεί ο υπόχρεος διατροφής ή στο κράτος μέλος στο οποίο ο υπόχρεος διαθέτει περιουσιακά στοιχεία. Ωστόσο, ο υπόχρεος διατροφής μπορεί επίσης να αναγνωρίσει, για παράδειγμα, την απόφαση που έχει ως αποτέλεσμα την αναστολή ή τον περιορισμό της εκτέλεσης προηγούμενης απόφασης στο κράτος μέλος στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση (άρθρο 56 παράγραφος 2 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής].

Η αίτηση αναγνώρισης ή εκτέλεσης απόφασης διατροφής μπορεί να υποβληθεί από τον δικαιούχο διατροφής είτε απευθείας στο δικαστήριο ή στις αρμόδιες αρχές του κράτους στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση είτε έμμεσα μέσω της κεντρικής αρχής του κράτους μέλους στο οποίο διαμένει ο αιτών (άρθρο 55 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής].

Aquilini κατά Pelkmans, C-119/84, EU:C:1985:388, σκέψεις 20-22), όπου το ΔΕΕ έκρινε ότι «η εφαρμογή των διατάξεων του εσωτερικού δικονομικού δικαίου του δικάζοντος δικαστή δεν μπορεί σε καμιά περίπτωση να εμποδίσει την τήρηση των αρχών που τέθηκαν επί του θέματος, ρητά ή σιωπηρά από την ίδια τη Σύμβαση και ιδίως από το άρθρο 39». Όταν αφορά τις υποχρεώσεις διατροφής, βλ., επίσης, την υπόθεση M.S. κατά P.S. (απόφαση της 9ης Φεβρουαρίου 2017, M.S. κατά P.S., C-283/16, EU:C:2017:104, σκέψη 51), όπου το ΔΕΕ έκρινε ότι τα κράτη μέλη υποχρεούνται να διασφαλίσουν την πλήρη αποτελεσματικότητα του δικαιώματος που προβλέπεται στο άρθρο 41 παράγραφος 1 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής, τροποποιώντας, ενδεχομένως, τους διαδικαστικούς κανόνες τους.

Πως αναγνωρίζονται και εκτελούνται οι αποφάσεις;

Συνηπώς, ο κανονισμός για τις υποχρεώσεις διατροφής παρέχει δύο εναλλακτικούς τρόπους υποβολής αίτησης για την είσπραξη υποχρέωσης διατροφής: έναν άμεσο, δυνάμει των διατάξεων του κεφαλαίου IV· και έναν άλλο έμμεσο μέσω της κεντρικής αρχής (εάν ο δικαιούχος διατροφής επιδιώξει τη συνδρομή της κεντρικής αρχής του κράτους μέλους στο οποίο διαμένει, σύμφωνα με τις διατάξεις του κεφαλαίου VII του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής). Πράγματι, το ΔΕΕ έκρινε ότι, υπό το πρίσμα των σκοπών της απλούστευσης και της επιτάχυνσης που διέπουν το κεφάλαιο IV του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής, η αίτηση συνδρομής της κεντρικής αρχής αποτελεί δικαίωμα και όχι υποχρέωση⁽⁹²⁾. Ως εκ τούτου, η εν λόγω αίτηση είναι προαιρετική και ισχύει μόνον αν ο δικαιούχος διατροφής επιθυμεί να τη χρησιμοποιήσει (π.χ. προκειμένου να υπερκερασθούν συγκεκριμένες δυσχέρειες, όπως ο εντοπισμός του υπόχρεου διατροφής). Κατά συνέπεια, ένας δικαιούχος διατροφής που έχει επιτύχει διαταγή σε ένα κράτος μέλος και επιθυμεί να την εκτελέσει σε άλλο κράτος μέλος μπορεί, συνεπώς, να υποβάλει αίτηση απευθείας στην αρμόδια αρχή του δεύτερου κράτους μέλους (π.χ. εξειδικευμένο δικαστήριο) και δεν μπορεί να υποχρεωθεί να υποβάλει αίτηση στο δικαστήριο αυτό μέσω της κεντρικής αρχής του κράτους μέλους εκτέλεσης⁽⁹³⁾. Το άρθρο 46 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής απαιτεί από τα κράτη μέλη να χορηγούν νομική αρωγή για όλες τις αιτήσεις διατροφής οι οποίες απορρέουν από σχέση γονέα-παιδιού και αφορούν τέκνο ηλικίας κάτω των 21 ετών όταν τις επεξεργάζεται η κεντρική αρχή. Σε όλες τις άλλες περιπτώσεις, το άρθρο 47 παράγραφος 1 του κανονισμού για τις

υποχρεώσεις διατροφής διευκρινίζει ότι η νομική αρωγή μπορεί να χορηγείται σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο· επιπλέον, όσον αφορά τις διαδικασίες αναγνώρισης, εκτελεστότητας ή εκτέλεσης, το άρθρο 47 παράγραφος 2 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής ορίζει ότι ο διάδικος ο οποίος έχει λάβει, εν όλω ή εν μέρει, νομική αρωγή δικαιούται να λαμβάνει την ευνοϊκότερη νομική αρωγή που προβλέπεται από το δίκαιο του κράτους μέλους εκτέλεσης.

4.1.5. Σύμφωνα με το άρθρο 41 παράγραφος 1 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής, η διαδικασία εκτέλεσης αποφάσεων που εκδόθηκαν σε άλλο κράτος μέλος διέπεται, με την επιφύλαξη του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής, από το δίκαιο του κράτους εκτέλεσης. Απόφαση που έχει εκδοθεί σε κράτος μέλος και είναι εκτελεστή στο κράτος μέλος εκτέλεσης εκτελείται υπό τους ίδιους όρους με τις αποφάσεις που εκδίδονται στο τελευταίο αυτό κράτος μέλος εκτέλεσης (βλ. ενότητα 4.5 του παρόντος οδηγού).

4.2. Κοινές διατάξεις — Άρθρα 22, 39–43 και αιτιολογικές σκέψεις 21, 25 και 27

4.2.1. Το τμήμα 3 του κεφαλαίου IV του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής (άρθρα 39–43) περιέχει κανόνες που εφαρμόζονται στις αποφάσεις διατροφής που εκδίδονται από όλα τα κράτη μέλη (είτε δεσμεύονται είτε όχι από το πρωτόκολλο), οι οποίες μπορούν να εκτελεστούν σε άλλο κράτος μέλος. Οι εν λόγω κανόνες αποσκοπούν στην εξασφάλιση της ταχείας εκτέλεσης της απόφασης.

⁽⁹²⁾ Απόφαση της 9ης Φεβρουαρίου 2017, Μ.Σ. κατά Ρ.Σ., C-283/16, ΕΥ:C:2017:104, σκέψεις 36–41.

⁽⁹³⁾ Απόφαση της 9ης Φεβρουαρίου 2017, Μ.Σ. κατά Ρ.Σ., C-283/16, ΕΥ:C:2017:104, σκέψεις 40–41.

Οι εν λόγω κανόνες προβλέπουν, για παράδειγμα, ότι το δικαστήριο προέλευσης μπορεί να κηρύξει την απόφαση προσωρινά εκτελεστή, ανεξαρτήτως από ενδεχόμενη προσφυγή, ακόμη και αν το εθνικό δίκαιο δεν προβλέπει αυτοδίκαιη εκτελεσιμότητα (άρθρο 39 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής).

Επιπλέον, διάδικος ο οποίος επιθυμεί να επικαλεσθεί σε άλλο κράτος μέλος απόφαση αναγνωρισμένη κατά την έννοια του άρθρου 17 ή 23, πρέπει να προσκομίζει αντίγραφο της απόφασης το οποίο να πληροί τις απαραίτητες προϋποθέσεις γνησιότητας (άρθρο 40 παράγραφος 1 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής). Εν ανάγκη, το δικαστήριο ενώπιον του οποίου γίνεται η επίκληση της αναγνωρισμένης απόφασης μπορεί να ζητήσει από τον διάδικο που προβαίνει στην επίκληση αυτή να προσκομίσει απόσπασμα χορηγηθέν από το δικαστήριο προέλευσης σύμφωνα με το τυποποιημένο έντυπο του παραρτήματος I ή του παραρτήματος II του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής⁽⁹⁴⁾ (κατά περίπτωση). Ενδεχομένως, ο διάδικος που επικαλείται την αναγνωρισμένη απόφαση θα πρέπει να παράσχει μεταγγραμματισμό ή μετάφραση (που πραγματοποιείται από πρόσωπο το οποίο έχει άδεια μεταφραστική σε ένα από τα κράτη μέλη) του περιεχομένου του εντύπου που αναφέρεται στο παράρτημα I ή II στην επίσημη γλώσσα του οικείου κράτους μέλους (ή, εάν αυτό το κράτος μέλος έχει περισσότερες από μία επίσημες γλώσσες, σε μία από τις επίσημες γλώσσες της δικαστικής

⁽⁹⁴⁾ Όλα τα παραρτήματα του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής μπορούν να συμπληρωθούν σε δυναμικό μορφότυπο με τον οποίο καθίσταται δυνατή η άμεση μετάφραση στη γλώσσα του κράτους μέλους στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση, στη διεύθυνση https://e-justice.europa.eu/155/EL/online_forms?init=true. Βλ., επίσης, τις οδηγίες σχετικά με τη χρήση των παραρτημάτων του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής, <https://op.europa.eu/el/publication-detail/-/publication/8aa572b8-6eb3-11e8-9483-01aa75ed71a1>.

διαδικασίας του τύπου όπου γίνεται επίκληση της αναγνωρισμένης απόφασης), σύμφωνα με το δίκαιο αυτού του κράτους μέλους, ή σε άλλη γλώσσα την οποία το οικείο κράτος μέλος έχει δηλώσει ότι μπορεί να δεχθεί. Κάθε κράτος μέλος μπορεί να δηλώνει την επίσημη γλώσσα ή τις επίσημες γλώσσες των θεσμικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκτός από τη δική του ή τις δικές του, την οποία ή τις οποίες μπορεί να δεχθεί για τη συμπλήρωση του υποδείγματος εντύπου (άρθρο 20 παράγραφος 1 και άρθρο 28 παράγραφος 1 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής). Οι γλώσσες που έχουν γίνει αποδεκτές από κάθε κράτος μέλος για τη μετάφραση εγγράφων μπορούν να αναζητηθούν στη [διαδικτυακή πύλη της ευρωπαϊκής ηλεκτρονικής δικαιοσύνης](#)⁽⁹⁵⁾.

4.2.2. Το άρθρο 42 ορίζει τη γενική αρχή της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές υποθέσεις, η οποία απαγορεύει στην αρχή του κράτους στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση την επανεξέταση επί της ουσίας της απόφασης που έχει εκδοθεί στο κράτος μέλος προέλευσης. Αυτό αντανακλά τη θεμελιώδη αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης ότι ο κανονισμός για τις υποχρεώσεις διατροφής θα εφαρμοστεί σωστά σε όλα τα κράτη μέλη.

⁽⁹⁵⁾ Η πλήρης μετάφραση των παραρτημάτων δεν είναι γενικά απαραίτητη, διότι είναι διαθέσιμα ως δυναμικά έντυπα σε όλες τις επίσημες γλώσσες της ΕΕ (https://e-justice.europa.eu/155/EL/online_forms?init=true). Τα δυναμικά έντυπα έχουν μεταφραστική λειτουργία: το οικείο έντυπο μπορεί να συμπληρωθεί ηλεκτρονικά στη γλώσσα του αιτούντος κράτους μέλους. Η γλώσσα του κράτους μέλους στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση μπορεί στη συνέχεια να επιλεγεί πριν από την ολοκλήρωση. Κάνοντας κλικ στο κουμπί «δημιουργία του εντύπου PDF», το έντυπο στη συνέχεια δημιουργείται στη γλώσσα του κράτους μέλους στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση. Περισσότερες οδηγίες σχετικά με τη χρήση των παραρτημάτων του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής παρέχονται εδώ: <https://op.europa.eu/el/publication-detail/-/publication/8aa572b8-6eb3-11e8-9483-01aa75ed71a1>.

Πως αναγνωρίζονται και εκτελούνται οι αποφάσεις;

4.2.3. Το άρθρο 22 προβλέπει ρητώς ότι η αναγνώριση και η εκτέλεση απόφασης διατροφής δεν συνεπάγονται επ' ουδενί την αναγνώριση της οικογενειακής σχέσης ή της σχέσης συγγένειας, γάμου ή αγκιστείας στην οποία βασίζεται η υποχρέωση διατροφής που αποτελεί το αντικείμενο της απόφασης.

4.3. Αποφάσεις που εκδίδονται στο πλαίσιο διαδικασίας που κινήθηκε από τις 18 Ιουνίου 2011 και έπειτα («κράτος μέλος που δεσμεύεται από το πρωτόκολλο») — Άρθρα 17-22 και 75 και αιτιολογικές σκέψεις 21, 24-26, 30 και 44

4.3.1. Αυτοδίκαιη αναγνώριση και κατάργηση της κήρυξης της εκτελεστότητας (exequatur)

4.3.1.1. Με σκοπό την προστασία του δικαιούχου διατροφής, οι διατάξεις του τμήματος 1 διευκολύνουν την απλή και ταχεία εκτέλεση των υποχρεώσεων διατροφής.

4.3.1.2 Όπως προκύπτει από το άρθρο 17 παράγραφος 1 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής, η απόφαση που εκδίδεται σε κράτος μέλος που δεσμεύεται από το πρωτόκολλο αναγνωρίζεται αυτοδικαίως σε άλλο κράτος μέλος (δηλαδή χωρίς να απαιτείται ειδική διαδικασία εκτέλεσης).

Οι αποφάσεις που εκδίδονται σε κράτος μέλος το οποίο δεσμεύεται από το πρωτόκολλο, οι οποίες είναι αυτοδικαίως εκτελεστές στο εν λόγω κράτος,

είναι εκτελεστές σε άλλο κράτος μέλος χωρίς να απαιτείται να κηρυχθεί η εκτελεστότητά τους (άρθρο 17 παράγραφος 2 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής). Και εδώ επίσης, δεν απαιτείται καμία διαδικασία για να καταστεί μια απόφαση, η οποία είναι ήδη εκτελεστή στο κράτος μέλος προέλευσης, εκτελεστή στο κράτος στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση. Με άλλα λόγια, ο κανονισμός για τις υποχρεώσεις διατροφής επεκτείνει σε όλα τα κράτη μέλη την εκτελεστότητα που έχει αποκτήσει μια απόφαση στο κράτος μέλος προέλευσης. Αυτό ισχύει για τις αποφάσεις όλων των κρατών μελών (με εξαίρεση τη Δανία, η οποία δεν δεσμεύεται από το πρωτόκολλο) που εκδόθηκαν στο πλαίσιο διαδικασίας που κινήθηκε από τις 18 Ιουνίου 2011 και έπειτα (άρθρο 75 παράγραφοι 1 και 2 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής).

4.3.1.3 Ο δικαιούχος διατροφής με εκτελεστή απόφαση έχει αυτοδικαίως το δικαίωμα να προβεί σε οποιαδήποτε συντηρητικά μέτρα υπάρχουν σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους μέλους εκτέλεσης (άρθρο 18 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής).

4.3.1.4 Μόλις εκδοθεί εκτελεστή απόφαση στο κράτος μέλος προέλευσης, ο δικαιούχος διατροφής μπορεί να επιδιώξει την εκτέλεσή της σε άλλο κράτος μέλος, απευθυνόμενος απευθείας στις αρμόδιες αρχές του κράτους στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση ή, εάν το επιλέξει ο δικαιούχος διατροφής, με συνεργασία μεταξύ των κεντρικών αρχών (βλ. παράγραφο 4.1.4 και κεφάλαιο 5 του παρόντος οδηγού). Ο αιτών, ανεξάρτητα από την οδό της εκτέλεσης που θα επιλέξει, οφείλει για τους σκοπούς της εκτέλεσης να υποβάλει στις αρχές του κράτους μέλους στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση τα έγγραφα που αναφέρονται στο άρθρο 20 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής. Συγκεκριμένα, αυτά είναι:

- αντίγραφο της απόφασης το οποίο πληροί τις αναγκαίες προϋποθέσεις γνησιότητας [άρθρο 20 παράγραφος 1 στοιχείο α) του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής]; και
- απόσπασμα της απόφασης που εκδόθηκε, μετά την επαλήθευση της εκτελεσιμότητας της απόφασης, από το δικαστήριο προέλευσης χρησιμοποιώντας το έντυπο που παρατίθεται στο παράρτημα Ι ⁽⁹⁶⁾ [άρθρο 20 παράγραφος 1 στοιχείο β) του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής].

Επιπλέον, δεδομένου ότι η διατροφή έχει περιοδικό χαρακτήρα και μπορεί να επαναξιολογηθεί, το άρθρο 20 παράγραφος 1 στοιχείο γ) του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής προβλέπει ότι, «ενδεχομένως», ο αιτών πρέπει επίσης να υποβάλει έγγραφο που ορίζει τις καθυστερημένες παροχές και την ημερομηνία κατά την οποία έγινε ο υπολογισμός τους. Το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο για αστικές και εμπορικές υποθέσεις (στο εξής: ΕΔΔ-αστικές) ⁽⁹⁷⁾ έχει αναπτύξει ένα προαιρετικό τυποποιημένο έντυπο για τη βεβαίωση ληξιπρόθεσμων οφειλών διατροφής ⁽⁹⁸⁾, ώστε να διευκολυνθεί η είσπραξη των εν λόγω ληξιπρόθεσμων οφειλών.

⁽⁹⁶⁾ Όλα τα παραρτήματα του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής μπορούν να συμπληρωθούν σε δυναμικό μορφότυπο με τον οποίο καθίσταται δυνατή η άμεση μετάφραση στη γλώσσα του κράτους μέλους στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση, στη διεύθυνση <https://e-justice.europa.eu/155/EL/online-forms?init=true>. Βλ., επίσης, τις οδηγίες σχετικά με τη χρήση των παραρτημάτων του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής, <https://op.europa.eu/el/publication-detail/-/publication/8aa572b8-6eb3-11e8-9483-01aa75ed71a1>.

⁽⁹⁷⁾ Βλ. https://e-justice.europa.eu/431/EL/about_the_network?init=true για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο για αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΔΔ-αστικές).

⁽⁹⁸⁾ Το έντυπο αυτό είναι διαθέσιμο σε όλες τις γλώσσες της ΕΕ και σε διαφορετικούς μορφότυπους στο <https://e-justice.europa.eu/47/EL/>

Τέλος, «ενδεχομένως», ο ενάγων πρέπει να υποβάλει μεταγλωττισμό ή μετάφραση των ελεύθερων πεδίων κειμένου στο παράρτημα Ι στην επίσημη γλώσσα του κράτους μέλους εκτέλεσης ή σε μία από τις γλώσσες της δικαστικής διαδικασίας του τόπου όπου υποβάλλεται η αίτηση, σύμφωνα με το δίκαιο αυτού του κράτους μέλους εκτέλεσης, ή σε άλλη γλώσσα την οποία το κράτος μέλος εκτέλεσης έχει δηλώσει στα όργανα της ΕΕ ότι μπορεί να δεχθεί.

Προκειμένου να περιοριστούν τα έξοδα του δικαιούχου διατροφής, οι αρχές του κράτους μέλους στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση δεν μπορούν να απαιτήσουν μετάφραση ή μεταγλωττισμό της απόφασης. Ωστόσο, παρέκκλιση από την εν λόγω αρχή προβλέπεται στην περίπτωση κατά την οποία αμφισβητείται η εκτέλεση της απόφασης (βλ. άρθρο 20 παράγραφος 2 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής).

4.3.1.5 Σε αντίθεση με τις διατάξεις που αφορούν αποφάσεις που εκδίδονται από κράτος μέλος που δεν δεσμεύεται από το πρωτόκολλο, η εκτελεσιμότητα των αποφάσεων που εκδίδονται και κηρύσσονται εκτελεστές από τα κράτη μέλη που είναι συμβαλλόμενα μέρη του πρωτοκόλλου δεν μπορεί να αμφισβητηθεί. Επομένως, δεν είναι ποτέ δυνατή η επίκληση του άρθρου 34 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής, το οποίο ορίζει τους λόγους για την απόρριψη ή την ανάκληση της κήρυξης της εκτελεσιμότητας για τις αποφάσεις που εκδόθηκαν, με παραπομπή στο άρθρο 24 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής, στο οποίο διατυπώνονται οι λόγοι για την άρνηση της αναγνώρισης μιας απόφασης. Ειδικότερα, δεν είναι δυνατή η επίκληση ούτε της εξαιρέσης για λόγους δημόσιας τάξης ούτε της εξαιρέσης

[family_maintenance?init=true](https://e-justice.europa.eu/47/EL/family_maintenance?init=true).

Πως αναγνωρίζονται και εκτελούνται οι αποφάσεις;

βάσει του ότι η απόφαση είναι ασυμβίβαστη με άλλη απόφαση που εκδόθηκε ή αναγνωρίστηκε στο κράτος μέλος εκτέλεσης. Ωστόσο, αυτό δεν επηρεάζει απόφαση που τροποποιεί προγενέστερη απόφαση διατροφής λόγω μεταβολής των συνθηκών, η οποία δεν θεωρείται ασυμβίβαστη (βλ. σημείο 4.3.3.2 του παρόντος οδηγού).

Αυτό είναι σύμφωνο με τις διατάξεις άλλων κανονισμών της ΕΕ που αποσκοπούν στην κατάργηση της κήρυξης της εκτελεστότητας και είναι επίσης σύμφωνο με τον στόχο του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής να εξασφαλίσει την έγκαιρη και ταχεία είσπραξη των απαιτήσεων διατροφής. Το σύστημα δικαιολογείται περαιτέρω από την προβλεψιμότητα του εφαρμοστέου δικαίου στην υποχρέωση διατροφής, όπως ορίζεται στο πρωτόκολλο.

Η προστασία του υπόχρεου διατροφής διασφαλίζεται όχι μόνο από όλα τα μέσα ένδικης προστασίας που είναι διαθέσιμα στο κράτος μέλος προέλευσης, αλλά και από τη δυνατότητα υποβολής αίτησης ελέγχου της απόφασης στο κράτος μέλος προέλευσης (βλ. παράγραφο 4.3.2 του παρόντος οδηγού) και αμφισβήτησης της εκτέλεσης της απόφασης βάσει των λόγων που προβλέπονται στο εθνικό δίκαιο του κράτους μέλους εκτέλεσης (βλ. παράγραφο 4.3.3 του παρόντος οδηγού).

4.3.2. Δικαίωμα αίτησης ελέγχου της απόφασης στο κράτος μέλος προέλευσης

4.3.2.1 Το άρθρο 19 επιτρέπει, σε ειδικές περιπτώσεις, αίτηση ελέγχου της ουσίας της απόφασης που πρέπει να υποβληθεί ενώπιον του δικαστηρίου του κράτους μέλους προέλευσης. Ο έλεγχος είναι ένα έκτακτο μέσο

προσφυγής (βλ. αιτιολογική σκέψη 29) για αποφάσεις που έχουν καταστεί τελεσίδικες. Το εν λόγω μέσο προσφυγής βασίζεται άμεσα στον κανονισμό για τις υποχρεώσεις διατροφής, αλλά πρέπει να επιδιώκεται από τον υπόχρεο διατροφής σύμφωνα με το δικονομικό δίκαιο του κράτους μέλους προέλευσης⁽⁹⁹⁾. Συνεπώς, δεν θίγει την εφαρμογή έκτακτων μέσων προσφυγής που προβλέπονται στο δίκαιο του κράτους μέλους προέλευσης, υπό την προϋπόθεση ότι τα εν λόγω μέσα προσφυγής δεν είναι ασυμβίβαστα με το δικαίωμα ελέγχου.

4.3.2.3 Οι προϋποθέσεις για τη δυνατότητα υποβολής αίτησης ελέγχου είναι πολύ αυστηρές και περιορίζονται στην περίπτωση κατά την οποία ο εναγόμενος ερημοδίκησε σε διαδικασία στο κράτος μέλος προέλευσης. Ωστόσο, δεν είναι δυνατός ο έλεγχος, εάν ο εναγόμενος είχε την ευκαιρία να αμφισβητήσει την απόφαση, αλλά δεν το έκανε. Η αίτηση ελέγχου μπορεί να υποβληθεί μόνο εάν δεν του κοινοποιήθηκε ή δεν του επιδόθηκε εγκαίρως και κατά τρόπο ώστε να είναι σε θέση να προετοιμάσει την υπεράσπισή του το εισαγωγικό της δίκης έγγραφο ή αντίστοιχο έγγραφο [άρθρο 19 παράγραφος 1 στοιχείο α) του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής] ή εάν ο εναγόμενος δεν είχε τη δυνατότητα να αμφισβητήσει την αξίωση διατροφής λόγω ανωτέρας βίας ή λόγω έκτακτων περιστάσεων, χωρίς δική του υπαιτιότητα [άρθρο 19 παράγραφος 1 στοιχείο β) του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής].

⁽⁹⁹⁾ Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τα αρμόδια δικαστήρια και τους εθνικούς δικονομικούς κανόνες για τον έλεγχο των αποφάσεων είναι διαθέσιμες στη διαδικτυακή πύλη της ευρωπαϊκής ηλεκτρονικής δικαιοσύνης, στη διεύθυνση https://e-justice.europa.eu/355/EL/maintenance_obligations?nit=true.

4.3.2.4 Η αίτηση ελέγχου πρέπει να υποβληθεί εντός 45 ημερών (χωρίς δυνατότητα παράτασης της προθεσμίας λόγω απόστασης) από την ημέρα κατά την οποία ο εναγόμενος έλαβε όντως γνώση του περιεχομένου της απόφασης και ήταν σε θέση να ενεργήσει (αυτή είναι δε, το αργότερο, η ημέρα κατά την οποία ελήφθη το πρώτο μέτρο εκτέλεσης, το οποίο είχε ως αποτέλεσμα να καταστήσει τα περιουσιακά του στοιχεία μη διαθέσιμα εν όλω ή εν μέρει).

4.3.2.5 Η απόρριψη της αίτησης ελέγχου οδηγεί σε τελική επικύρωση της απόφασης που εκδόθηκε στο κράτος μέλος προέλευσης και σημαίνει ότι κάθε εκτέλεση που αναστάθηκε από το δικαστήριο του κράτους μέλους στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση βάσει του άρθρου 21 παράγραφος 3 μπορεί να συνεχιστεί.

Η απόφαση σχετικά με την αξίωση διατροφής θα είναι άκυρη εάν η αίτηση ελέγχου ευδοκιμήσει. Ως εκ τούτου, η πράξη εκτέλεσης στο κράτος μέλος καταγωγής περατώνεται οριστικά. Ωστόσο, ο δικαιούχος διατροφής στην περίπτωση αυτή εξακολουθεί να επωφελείται της διακοπής της προθεσμίας παραγραφής και δεν αποκλείεται από απαίτηση διατροφής αναδρομικά για την περίοδο που καλύπτεται ήδη από την απόφαση που ακυρώθηκε μετά τον έλεγχο (άρθρο 21 παράγραφος 3 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής).

4.3.3. Άρνηση ή αναστολή εκτέλεσης

4.3.3.1 Στο άρθρο 21 προβλέπονται δύο τρόποι προστασίας του υπόχρεου διατροφής: η άρνηση και η αναστολή της εκτέλεσης. Η αίτηση ελέγχου που

διέπεται από το άρθρο 19 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής υποβάλλεται στο δικαστήριο του κράτους μέλους προέλευσης. Ωστόσο, η αίτηση άρνησης ή αναστολής εκτέλεσης (άρθρο 21 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής) πρέπει να υποβάλλεται στο δικαστήριο του κράτους μέλους εκτέλεσης στο οποίο υποβάλλεται η αρχική αίτηση.

Στο άρθρο 21 παράγραφος 1 προβλέπεται ότι οι λόγοι για την εν λόγω αίτηση είναι εκείνοι που προβλέπονται στο δίκαιο του κράτους μέλους εκτέλεσης. Ωστόσο, η παραπομπή στο δίκαιο του δικάζοντος δικαστή δεν είναι απόλυτη, δεδομένου ότι η εφαρμογή των εθνικών κανόνων εξαρτάται από το γεγονός ότι δεν είναι ασυμβίβαστοι με τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 21 παράγραφοι 2 και 3. Η αιτιολογική σκέψη 30 διευκρινίζει ότι η καταβολή της οφειλής από τον υπόχρεο κατά την εκτέλεση της απόφασης ή το γεγονός ότι ορισμένα περιουσιακά στοιχεία δεν υπόκεινται σε κατάσχεση αποτελούν λόγους αμφισβήτησης απόφασης οι οποίοι είναι συμβατοί με τον κανονισμό για τις υποχρεώσεις διατροφής.

4.3.3.2 Το άρθρο 21 παράγραφος 2 ορίζει τους πιθανούς λόγους άρνησης, με διάκριση μεταξύ i) των περιπτώσεων στις οποίες η άρνηση (εν όλω ή εν μέρει) εκτέλεσης είναι υποχρεωτική και ii) των περιπτώσεων στις οποίες η άρνηση απόκειται στην κρίση του δικαστηρίου (υπό την προϋπόθεση ότι ο υπόχρεος διατροφής την έχει ζητήσει). Σε όλες τις περιπτώσεις που καλύπτονται από το άρθρο 21 παράγραφος 2, η εκτέλεση μπορεί να απορριφθεί ή να ανασταλεί μόνο κατόπιν αίτησης του υπόχρεου διατροφής (όχι αυτεπαγγέλτως).

Πως αναγνωρίζονται και εκτελούνται οι αποφάσεις;

Η άρνηση είναι υποχρεωτική εάν το δικαστήριο που είναι αρμόδιο για την εκτέλεση κρίνει ότι το δικαίωμα εκτέλεσης της απόφασης έχει παραγραφεί. Παρά ταύτα, το άρθρο 21 προστατεύει τον δικαιούχο διατροφής προβλέποντας ότι η εκτέλεση μπορεί να απορριφθεί μόνο μετά τη λήξη της μεγαλύτερης προθεσμίας παραγραφής που προβλέπεται από τη νομοθεσία του κράτους μέλους προέλευσης και τη νομοθεσία του κράτους μέλους εκτέλεσης.

Η απόφαση άρνησης λαμβάνεται κατά διακριτική ευχέρεια εάν η εκτέλεση της απόφασης που εκδόθηκε στο κράτος μέλος προέλευσης είναι «ασυμβίβαστη»⁽¹⁰⁰⁾ με απόφαση που εκδόθηκε στο κράτος μέλος εκτέλεσης, σε άλλο κράτος μέλος ή σε τρίτο κράτος και πληροί τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για την αναγνώριση στο κράτος μέλος εκτέλεσης. Ο κανόνας αυτός λειτουργεί σωρευτικά με τους κανόνες εκκρεμοδικίας και αποσκοπεί στην αποφυγή αποφάσεων που εκδίδονται μεταξύ των ίδιων διαδίκων και αφορούν το ίδιο αντικείμενο, αλλά μπορεί να έχουν αντικρουόμενο

περιεχόμενο και να κυκλοφορούν ελεύθερα. Ως εκ τούτου, η διάταξη αποσκοπεί στη διασφάλιση της ελεύθερης κυκλοφορίας των αποφάσεων στο πλαίσιο της εκτέλεσης και της συνοχής του δικαίου στον κοινό δικαστικό χώρο. Παρά ταύτα, στο άρθρο 21 παράγραφος 2 προβλέπεται ότι απόφαση η οποία συνεπάγεται την τροποποίηση προγενέστερης απόφασης για υποχρεώσεις διατροφής λόγω μεταβολής των συνθηκών δεν θεωρείται ασυμβίβαστη για τους σκοπούς της άρνησης εκτέλεσης.

4.3.3.3 Το άρθρο 21 παράγραφος 3 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής δίδει την αναστολή (εν όλω ή εν μέρει) της εκτέλεσης, η οποία πρέπει να διατάσσεται σύμφωνα με τους εθνικούς δικονομικούς κανόνες του κράτους μέλους στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση. Η αναστολή (ολική ή μερική) εκτέλεσης διατάσσεται προαιρετικά (πάντοτε κατόπιν αιτήματος του υπόχρεου διατροφής) όταν η αρμόδια αρχή του κράτους μέλους προέλευσης επιλαμβάνεται αίτησης ελέγχου βάσει του άρθρου 19 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής.

Η αναστολή αποσκοπεί στο να καταστήσει εφικτό τον συντονισμό της διαδικασίας εκτέλεσης που έχει κινηθεί σε κράτος μέλος με τα μέσα προσφυγής που έχει υποβάλει ο υπόχρεος διατροφής στο κράτος μέλος προέλευσης, τα οποία είναι θεωρητικά κατάλληλα για την ακύρωση του εκτελεστού τίτλου (εξαφανίζοντας, με τον τρόπο αυτό, την πράξη εκτέλεσης).

Ωστόσο, η πλήρης αναστολή είναι υποχρεωτική όταν η εκτελεσιτότητα της απόφασης που εκδόθηκε από το δικαστήριο του κράτους μέλους προέλευσης έχει ανασταλεί στο εν λόγω κράτος. Αυτό αποτελεί αναγκαία συνέπεια του άρθρου 17 παράγραφος 2 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής.

⁽¹⁰⁰⁾ Το ΔΕΕ δεν έχει ερμηνεύσει την έννοια της «ασυμβίβαστης» απόφασης στο πλαίσιο του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής, ωστόσο, έχει παράσχει ορισμένες χρήσιμες οδηγίες στο πλαίσιο της [σύμβασης των Βρυξελλών του 1968 περί διεθνούς δικαιοδοσίας και εκτελέσεως των αποφάσεων επί αστικών και εμπορικών υποθέσεων](#) όσον αφορά το ασυμβίβαστο μιας απόφασης διαζυγίου με άλλη απόφαση που αφορά υποχρέωση διατροφής στο πλαίσιο διάστασης. Στην απόφασή του Hoffman κατά Krieger (απόφαση της 4ης Φεβρουαρίου 1988, C-145/86, EU:C:1988:61), το ΔΕΕ έκρινε ότι οι αποφάσεις είναι ασυμβίβαστες όταν αναπτύσσουν έννομες συνέπειες οι οποίες αποκλείουν η μία την άλλη. Το ΔΕΕ έκρινε ότι στη συγκεκριμένη υπόθεση (όσον αφορά το άρθρο 27 παράγραφος 3 της σύμβασης των Βρυξελλών του 1968) οι έννομες συνέπειες αλλοδαπής απόφασης που διατάσσει σύζυγο να καταβάλει υποχρέωση διατροφής που απορρέει από γάμο που συνάφθηκε σε κράτος διαφορετικό από το κράτος εκτέλεσης είναι ασυμβίβαστες με εθνική απόφαση που αναγγέλλει το διαζύγιο μεταξύ των συζύγων και, ως εκ τούτου, λύει τον γάμο.

Υπόθεση 14

Η Χ κινεί διαδικασία διαζυγίου στην Κύπρο τον Αύγουστο του 2011 κατά του συζύγου της Υ. Η εν λόγω διαδικασία οδηγεί στην έκδοση εκτελεστής απόφασης λίγους μήνες αργότερα επί της αξίωσης διατροφής της. Προτίθεται να εκτελέσει την εν λόγω απόφαση στην Ουγγαρία, όπου ο Υ διαθέτει ακίνητη περιουσία. Το 2021, ως εκ τούτου, η Χ καταθέτει τα έγγραφα που απαριθμούνται στο άρθρο 20 (το απόσπασμα της απόφασης που εκδόθηκε από το δικαστήριο της Κύπρου χρησιμοποιώντας το έντυπο που παρατίθεται στο παράρτημα Ι) στην ουγγρική αρχή εκτέλεσης και, σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται από το δίκαιο της Ουγγαρίας, κινεί διαδικασία αναγκαστικής εκτέλεσης όσον αφορά την ακίνητη περιουσία του Υ στην Ουγγαρία.

Ο Υ, ο οποίος δεν παραστάθηκε ποτέ στις διαδικασίες που διεξήχθησαν στην Κύπρο, αποφασίζει να αντιταχθεί στην πρωτοβουλία της Χ. Ισχυρίζεται ότι δεν του είχαν επιδοθεί ή κοινοποιηθεί ποτέ τα εισαγωγικά έγγραφα της δίκης στην Κύπρο.

Η απόφαση του δικαστηρίου είναι εκτελεστή στην Ουγγαρία χωρίς την ανάγκη κήρυξης της εκτελεστότητας, επειδή η Κύπρος δεσμεύεται από το πρωτόκολλο και η διαδικασία διαζυγίου κινήθηκε μετά την έναρξη ισχύος του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής (18 Ιουνίου 2011). Ως εκ τούτου, ο Υ θα πρέπει να υποβάλει την ένστασή του στην αρμόδια αρχή της Κύπρου με την υποβολή αίτησης ελέγχου (άρθρο 19). Πέραν της εν λόγω αίτησης ελέγχου, ο Υ μπορεί επίσης να ζητήσει από την ουγγρική αρχή εκτέλεσης να αναστείλει την εκτέλεση (άρθρο 21 παράγραφος 3 —η αναστολή είναι προαιρετική στην περίπτωση αυτή).

Υπόθεση 15

Η Χ επιτυγχάνει την έκδοση προσωρινά εκτελεστής απόφασης στη Φινλανδία το 2015, με την οποία της παρέχεται, μετά από δικαστικό χωρισμό, δικαίωμα αξίωσης διατροφής κατά του πρώην συζύγου της, Υ. Προτίθεται να εκτελέσει την εν λόγω απόφαση στην Εσθονία, όπου βρίσκεται η ακίνητη περιουσία του Υ. Η Χ καταθέτει τα έγγραφα που απαριθμούνται στο άρθρο 20 στην εσθονική αρχή εκτέλεσης το 2021 και, σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται από το δίκαιο της Εσθονίας, κινεί διαδικασία εκτέλεσης σε σχέση με την ακίνητη περιουσία του Υ. Το δικαίωμα εκτέλεσης απόφασης παραγράφεται μετά από 5 έτη σύμφωνα με το δίκαιο της Φινλανδίας (το κράτος μέλος προέλευσης) και μετά από 10 έτη σύμφωνα με το δίκαιο της Εσθονίας (το κράτος μέλος εκτέλεσης).

Ο Υ αποφασίζει να αντιταχθεί στην πρωτοβουλία της Χ ισχυριζόμενος ότι:

- i) η απόφαση που εκδόθηκε στη Φινλανδία είναι ασυμβίβαστη με την απόφαση διαζυγίου που εκδόθηκε στην Εσθονία· και
- ii) σε κάθε περίπτωση, το δικαίωμα εκτέλεσης της απόφασης έχει παραγραφεί σύμφωνα με το φινλανδικό δίκαιο.

Ο Υ θα πρέπει να ζητήσει από την αρμόδια αρχή της Εσθονίας να αρνηθεί την εκτέλεση σύμφωνα με το άρθρο 21 παράγραφος 2 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής.

Όσον αφορά τον ισχυρισμό i) του Υ, η απόφαση άρνησης εκτέλεσης λαμβάνεται κατά διακριτική ευχέρεια.

Πως αναγνωρίζονται και εκτελούνται οι αποφάσεις;

Όσον αφορά τον ισχυρισμό ii) του Υ, η άρνηση εκτέλεσης είναι υποχρεωτική. Ωστόσο, η εσθονική αρχή πρέπει να απορρίψει τον εν λόγω ισχυρισμό ii) διότι, μολονότι το δικαίωμα εκτέλεσης της απόφασης έχει παραγραφεί σύμφωνα με το δίκαιο της Φινλανδίας (τουλάχιστον για ορισμένες μηνιαίες καταβολές που οφείλονται για το έτος 2015), η μεγαλύτερη προθεσμία παραγραφής που προβλέπεται από το δίκαιο της Εσθονίας δεν έχει εκπνεύσει.

4.4. Αποφάσεις κρατών μελών που εκδίδονται στο πλαίσιο διαδικασίας που κινήθηκε πριν από τις 18 Ιουνίου 2011 και αποφάσεις της Δανίας («κράτος μέλος που δεν δεσμεύεται από το πρωτόκολλο της Χάγης του 2007») — Άρθρα 23–38 και 75, και αιτιολογικές σκέψεις 24, 26, 44 και 48

4.4.1. Αυτοδίκαιη αναγνώριση

4.4.1.1 Οι κανόνες που προβλέπονται στο τμήμα 2 του κεφαλαίου IV του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής αφορούν αποφάσεις που εκδίδονται στα κράτη μέλη που δεν δεσμεύονται από το πρωτόκολλο της Χάγης του 2007. Το τμήμα προστέθηκε για να ληφθεί υπόψη το ειδικό καθεστώς του Ηνωμένου Βασιλείου και της Δανίας ως κρατών μελών της ΕΕ, αλλά όχι ως μερών του πρωτοκόλλου. Δεδομένου ότι το Ηνωμένο Βασίλειο εγκατέλειψε την ΕΕ στις 31 Ιανουαρίου 2020 και η μεταβατική περίοδος έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2020, το τμήμα 2 του κεφαλαίου IV του

κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής εφαρμόζεται μόνο στη Δανία και ως μεταβατική ρύθμιση. Η Δανία δεν είναι συμβαλλόμενο μέρος του πρωτοκόλλου, αλλά, μετά την ειδική [συμφωνία για την εφαρμογή του κανονισμού Βρυξέλλες I](#) ⁽¹⁰¹⁾ και κατά παρέκκλιση από την αιτιολογική σκέψη 48, κοινοποίησε στην Επιτροπή την απόφασή της να εφαρμόσει τον κανονισμό για τις υποχρεώσεις διατροφής στο μέτρο που τροποποιεί τον κανονισμό Βρυξέλλες I ⁽¹⁰²⁾. Ως εκ τούτου, οι κανόνες για την αναγνώριση και την εκτέλεση που ορίζονται με τον κανονισμό για τις υποχρεώσεις διατροφής ισχύουν για τη Δανία. Ωστόσο, η Δανία δεν εφαρμόζει ορισμένους κανόνες [συγκεκριμένα τους κανόνες σχετικά με το εφαρμοστέο δίκαιο και τη συνεργασία μεταξύ κεντρικών αρχών (κεφάλαιο VII)] ⁽¹⁰³⁾.

Κατά συνέπεια, και σύμφωνα με το άρθρο 75 παράγραφος 2 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής, το τμήμα 2 του κεφαλαίου IV εφαρμόζεται σε:

- αποφάσεις που εκδίδονται στη Δανία, ανά πάσα στιγμή·
- αποφάσεις που εκδίδονται στα κράτη μέλη πριν από τις 18 Ιουνίου 2011 αναφορικά με τις οποίες η αναγνώριση και η κήρυξη της εκτελεστότητας ζητούνται μετά από αυτήν την ημερομηνία·

⁽¹⁰¹⁾ [Συμφωνία της 19ης Οκτωβρίου 2005 μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και του Βασιλείου της Δανίας σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις](#) (ΕΕ L 299 της 16.11.2005, σ. 62), όπως συνάφθηκε με την [απόφαση 2006/325/ΕΚ του Συμβουλίου](#). Βλ., επίσης, ενότητα 1.2.2 του παρόντος οδηγού.

⁽¹⁰²⁾ Βλ. [κοινοποίηση](#) (ΕΕ L 149 της 12.6.2009, σ. 80).

⁽¹⁰³⁾ [Η σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών περί διεκδικήσεως διατροφής στην αλλοδαπή](#), της 20ής Ιουνίου 1956, εφαρμόζεται στη συνεργασία μεταξύ κεντρικών αρχών.

- αποφάσεις που εκδίδονται στα κράτη μέλη από τις 18 Ιουνίου 2011 και έπειτα, κατόπιν διαδικασίας που έχει κινηθεί πριν από την ημερομηνία αυτή·
- αποφάσεις που εκδίδονται στο πλαίσιο δικαστικών διαδικασιών που έχουν κινηθεί στο Ηνωμένο Βασίλειο πριν από τις ή στις 31 Δεκεμβρίου 2020, σε δικαστικούς συμβιβασμούς που έχουν εγκριθεί ή συναφθεί στο Ηνωμένο Βασίλειο· και σε δημόσια έγγραφα που έχουν καταρτιστεί εκεί πριν από τις ή στις 31 Δεκεμβρίου 2020 [άρθρο 67 παράγραφος 2 στοιχείο γ) και άρθρο 126 της [συμφωνίας αποχώρησης](#) ⁽¹⁰⁴⁾].

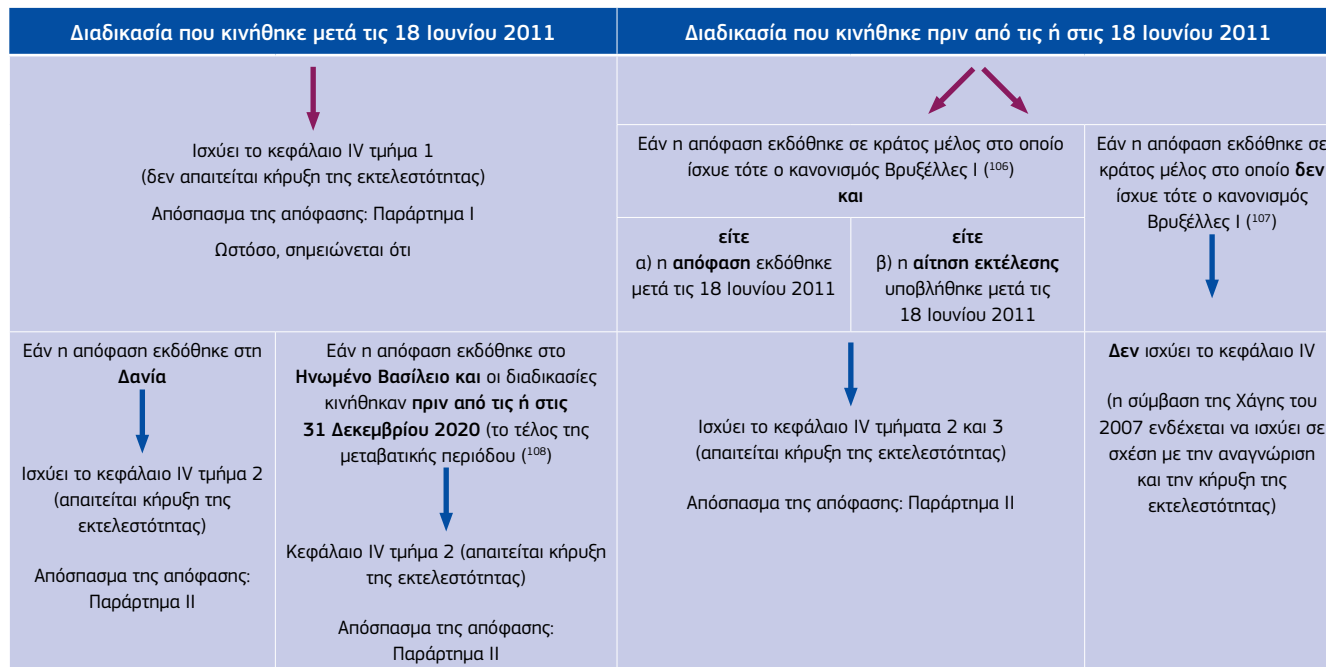
Η δυνατότητα αυτή παρέχεται υπό την προϋπόθεση ότι, σε όλες τις περιπτώσεις, οι εν λόγω αποφάσεις εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του [κανονισμού Βρυξέλλες Ι](#) για τους σκοπούς της αναγνώρισης και της εκτέλεσης (βλ. άρθρο 75 παράγραφος 2 και άρθρο 76 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής) ⁽¹⁰⁵⁾.

⁽¹⁰⁴⁾ [Συμφωνία για την αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας από την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας](#). Βλ. ενότητα 1.2.2 του παρόντος οδηγού.

⁽¹⁰⁵⁾ Το ΔΕΕ διευκρίνισε περαιτέρω ότι, προκειμένου να εφαρμοστεί ο [κανονισμός Βρυξέλλες Ι](#) για τους σκοπούς της αναγνώρισης και εκτέλεσης απόφασης, είναι απαραίτητο, κατά τον χρόνο δημοσίευσης της απόφασης αυτής, ο κανονισμός να ίσχυε τόσο στο κράτος μέλος προέλευσης όσο και στο κράτος μέλος από το οποίο ζητείται η αναγνώριση και η εκτέλεση. Αυτό σημαίνει ότι αποφάσεις που αφορούν υποχρεώσεις διατροφής οι οποίες εκδόθηκαν από δικαστήριο κράτους το οποίο κατά τον χρόνο έκδοσής τους δεν ήταν ακόμη μέλος της Ένωσης και στο οποίο ο κανονισμός Βρυξέλλες Ι δεν είχε, ως εκ τούτου, τεθεί ακόμη σε ισχύ δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής (απόφαση του ΔΕΕ της 15ης Απριλίου 2021, TKF κατά Department of Justice for Northern Ireland, C-729/19, EU:C:2021:275). Βλ., επίσης, κεφάλαιο 1 του παρόντος οδηγού.

Πως αναγνωρίζονται και εκτελούνται οι αποφάσεις;

Διάγραμμα ροής 3: Η εφαρμογή του κεφαλαίου IV, τμήματα 1 και 2

⁽¹⁰⁶⁾ Αυτό αφορά αποφάσεις που εκδόθηκαν στο Βέλγιο, τη Γερμανία, την Ιρλανδία, την Ελλάδα, την Ισπανία, τη Γαλλία, την Ιταλία, το Λουξεμβούργο, τις Κάτω Χώρες, την Αυστρία, την Πορτογαλία, τη Φινλανδία, τη Σουηδία και το Ηνωμένο Βασίλειο μετά την 1η Μαρτίου 2002· αποφάσεις που εκδόθηκαν στην Τσεχία, την Εσθονία, την Κύπρο, τη Λετονία, τη Λιθουανία, την Ουγγαρία, τη Μάλτα, την Πολωνία, τη Σλοβενία και τη Σλοβακία από την 1η Μαΐου 2004 και έπειτα, και αποφάσεις που εκδόθηκαν στη Βουλγαρία και τη Ρουμανία από την 1η Ιανουαρίου 2007 και έπειτα (βλ. κεφάλαιο 1 του παρόντος οδηγού, υποσημείωση 8).

⁽¹⁰⁷⁾ Η περίπτωση αυτή αφορά αποφάσεις που εκδόθηκαν στα κράτη μέλη που αναφέρονται στην ανωτέρω υποσημείωση πριν από την αναφερθείσα ημερομηνία (βλ. κεφάλαιο 1 του παρόντος οδηγού, υποσημείωση 9).

⁽¹⁰⁸⁾ Ο κανονισμός για τις υποχρεώσεις διατροφής δεν ισχύει εάν η διαδικασία κινήθηκε μετά την 1η Ιανουαρίου 2021. Η [Σύμβαση της Χάγης του 2007](#) ισχύει σε σχέση με την αναγνώριση και την κήρυξη της εκτελεστότητας.

4.4.1.2 Το καθεστώς αναγνώρισης βασίζεται στη διαδικασία που προβλέπεται στον [κανονισμό Βρυξέλλες I](#) (αιτιολογική σκέψη 26 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής). Όπως και στον εν λόγω κανονισμό, ο γενικός κανόνας είναι η αυτοδίκαιη αναγνώριση των αποφάσεων, χωρίς να απαιτείται ειδική διαδικασία (άρθρο 23 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής). Ωστόσο, κάθε ενδιαφερόμενος μπορεί να κινήσει διαδικασία για τη δημιουργία των αναγκαίων προϋποθέσεων αναγνώρισης.

Η αναγνώριση μιας απόφασης διατροφής μπορεί επίσης να επιδιωχθεί ως παρεπόμενο ζήτημα, όταν η λύση ενδέχεται να είναι απαραίτητη για την επίλυση του κύριου ζητήματος. Στην περίπτωση αυτή, το δικαστήριο που είναι αρμόδιο για το κύριο ζήτημα μπορεί επίσης να αποφανθεί αν πληρούνται οι προϋποθέσεις αναγνώρισης της απόφασης διατροφής (άρθρο 23 παράγραφος 3 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής).

Δεδομένου ότι η αναγνώριση είναι αυτοδίκαιη, ο δικαιούχος διατροφής μπορεί να προβεί στην κήρυξη της εκτελεστότητας χωρίς να περιμένει την αναγνώριση της απόφασης (άρθρο 26 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής).

4.4.1.3 Μια απόφαση δεν αναγνωρίζεται μόνο για τους λόγους που προβλέπονται ρητώς στο άρθρο 24 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής. Με άλλα λόγια:

- a) εάν η εν λόγω αναγνώριση αντίκειται καταφανώς στη δημόσια τάξη του κράτους μέλους στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση (και οι κανόνες που

αφορούν τη διεθνή δικαιοδοσία δεν μπορούν να συμπεριληφθούν στη δημόσια τάξη) ⁽¹⁰⁹⁾.

- b) μη επίδοση ή κοινοποίηση στον εναγόμενο εγκαίρως του εισαγωγικού εγγράφου της δίκης ή άλλου ισοδύναμου εγγράφου, ώστε να μπορεί αυτός να αμυνθεί (εκτός εάν ο εναγόμενος παρέλειψε να ασκήσει ένδικο μέσο κατά της απόφασης ενώ μπορούσε να το πράξει) ⁽¹¹⁰⁾.
- c) το ασυμβίβαστο απόφασης με άλλη απόφαση που εκδόθηκε μεταξύ των ίδιων διαδίκων στο κράτος μέλος από το οποίο ζητείται η αναγνώριση ⁽¹¹¹⁾.

⁽¹⁰⁹⁾ Το ΔΕΕ έκρινε (απόφαση της 25ης Μαΐου 2016, Rudolfs Meroni κατά Recoletos Limited, C-559/14, EU:C:2016:349) ότι η έννοια της «δημόσιας τάξης» (μνεία στην εν λόγω υπόθεση στο άρθρο 34 παράγραφος 1 του [κανονισμού Βρυξέλλες I](#), το οποίο είναι παρόμοιο με το άρθρο 24 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής) πρέπει να ερμηνεύεται στενά, καθόσον ενδέχεται να συνιστά εμπόδιο στην επίτευξη της ελεύθερης κυκλοφορίας αποφάσεων. Σύμφωνα με την ίδια απόφαση, η επίκληση της αφορώσας τη δημόσια τάξη εξαιρέσεις συνάδει μόνο με το πνεύμα του κανονισμού Βρυξέλλες I, εάν η αναγνώριση ή η εκτέλεση της απόφασης που εκδόθηκε σε άλλο κράτος μέλος θα προσέκρουε «κατά τρόπο ανεπίτρεπτο» στην έννομη τάξη του κράτους μέλους στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση, καθόσον θα παραβίαζε θεμελιώδες δικαίωμα. Το ΔΕΕ έκει κρίνει συχνά ότι η επιφύλαξη δημόσιας τάξης εφαρμόζεται κατά της παραβίασης του δικαιώματος σε δίκαιη δίκη (βλ., μεταξύ άλλων, την απόφασή του της 2ας Απριλίου 2009, Marco Gambazzi κατά DaimlerChrysler Canada Inc. και CIBC Mellon Trust Company, C-394/07, EU:C:2009:219· την απόφασή του της 25ης Ιανουαρίου 2007, Salzgitter Mannesmann Gmbh κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, C-411/04, EU:C:2007:54· και την απόφασή του της 28ης Μαρτίου 2000, Dieter Krombach κατά André Bambergski, C-7/98, EU:C:2000:164).

⁽¹¹⁰⁾ Το ΔΕΕ έκρινε, όσον αφορά το άρθρο 34 παράγραφος 2 του κανονισμού Βρυξέλλες I, ότι ο εναγόμενος «μπορεί» να ασκήσει ένδικο μέσο κατά ερήμην εκδοθείσας κατ' αυτού απόφασης, μόνον αν είχε πράγματι γνώση του περιεχομένου αυτής, κατόπιν επιδόσεως ή κοινοποιήσεως πραγματοποιηθείσας εγκαίρως ώστε να μπορεί να αμυνθεί ενώπιον του δικαστή του κράτους προέλευσης (απόφαση της 14ης Δεκεμβρίου 2006, ASML Netherlands BV κατά Semiconductor Industry Services GmbH (SEMI5), C-283/05, EU:C:2006:787).

⁽¹¹¹⁾ Βλ. υποσημείωση 100 σχετικά με την έννοια του ασυμβίβαστου.

Πως αναγνωρίζονται και εκτελούνται οι αποφάσεις;

d) το ασυμβίβαστο απόφασης με προγενέστερη απόφαση που εκδόθηκε σε άλλο κράτος μέλος ή σε τρίτο κράτος μεταξύ των ιδίων διαδικιών επί διαφοράς που είχε το ίδιο αντικείμενο και την ίδια αιτία, εφόσον η προγενέστερη απόφαση πληροί τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την αναγνώρισή της στο κράτος μέλος από το οποίο ζητείται η αναγνώριση.

Στο άρθρο 24 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής προβλέπεται ότι απόφαση η οποία συνεπάγεται την τροποποίηση προγενέστερης απόφασης διατροφής λόγω μεταβολής των συνθηκών δεν θεωρείται ασυμβίβαστη απόφαση κατά την έννοια των σημείων γ) ή δ).

4.4.1.4 Σύμφωνα με το άρθρο 25 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής, η διαδικασία αναγνώρισης πρέπει να ανασταλεί εφόσον η εκτέλεση της απόφασης έχει ανασταλεί στο κράτος μέλος προέλευσης.

4.4.2. Διαδικασία υποβολής αίτησης κήρυξης της εκτελεστότητας (exequatur)

4.4.2.1 Σε αντίθεση με τις αποφάσεις που εκδίδονται σε κράτος μέλος το οποίο δεσμεύεται από το πρωτόκολλο, οι αποφάσεις που εκδίδονται σε κράτος μέλος το οποίο δεν δεσμεύεται από το πρωτόκολλο αναγνωρίζονται αυτοδικαίως αλλά δεν είναι αυτοδικαίως εκτελεστές στο κράτος μέλος στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση. Ως εκ τούτου, απαιτείται ειδική διαδικασία για κάθε ενδιαφερόμενο μέρος ώστε να υποβάλει αίτηση κήρυξης της εκτελεστότητας (exequatur). Για να κινηθεί διαδικασία κήρυξης της εκτελεστότητας στο κράτος μέλος στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση, η απόφαση πρέπει να είναι εκτελεστή στο κράτος μέλος προέλευσης.

4.4.2.2 Το άρθρο 26 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής προβλέπει μια αυτοτελή και πλήρη διαδικασία όσον αφορά τις εθνικές διατάξεις του κράτους στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση που αφορούν την εκτελεστότητα των δικών του αποφάσεων. Επιπλέον, οι διατάξεις που προβλέπονται στο τμήμα 2 του κεφαλαίου IV του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής υπερισχύουν κάθε ασυμβίβαστου εσωτερικού κανόνα που ισχύει στο κράτος μέλος εκτέλεσης.

4.4.2.3 Η διαδικασία που προβλέπεται στον κανονισμό για τις υποχρεώσεις διατροφής είναι ιδιαίτερα ταχεία. Το πρώτο στάδιο αποσκοπεί στην ταχεία κήρυξη της εκτελεστότητας χωρίς την προηγούμενη ακρόαση του υπόχρεου διατροφής και το δεύτερο (δυνατό) στάδιο περιλαμβάνει πλήρη ακρόαση και των δύο διαδικιών. Το δεύτερο αυτό στάδιο επιτρέπει την επίδοση ή την κοινοποίηση της απόφασης που εκδόθηκε σχετικά με την αίτηση κήρυξης της εκτελεστότητας στον διάδικο κατά του οποίου επιδιώκεται η εκτέλεση.

4.4.2.4 Η αίτηση κήρυξης της εκτελεστότητας πρέπει να υποβάλλεται, σύμφωνα με τους εθνικούς δικονομικούς κανόνες, στο αρμόδιο δικαστήριο ή στην αρμόδια αρχή του κράτους μέλους στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση (άρθρο 27 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής). Το δικαστήριο ή η αρχή είναι αυτή της οποίας η ονομασία έχει κοινοποιηθεί από το εν λόγω κράτος μέλος στην Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 71 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής ⁽¹¹²⁾. Ωστόσο, η κατά τρόπον αρμοδιότητα ορίζεται ομοιόμορφα από τον κανονισμό για τις υποχρεώσεις διατροφής και βασίζεται

⁽¹¹²⁾ Η αρμόδια αρχή κάθε κράτους μέλους κατά την έννοια του άρθρου 27 μπορεί να αναζητηθεί στη διεύθυνση: https://e-justice.europa.eu/355/EL/maintenance_obligations?init=true κάνοντας κλικ στη σημαία κάθε κράτους μέλους και μεταβαίνοντας στο «άρθρο 71 παράγραφος 1 στοιχείο στ».

στη συνήθη διαμονή του υπόχρεου διατροφής ή στον τόπο όπου βρίσκονται τα περιουσιακά στοιχεία που αποτελούν αντικείμενο της εκτέλεσης (άρθρο 27 παράγραφος 2 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής).

Η αίτηση κήρυξης της εκτελεστότητας πρέπει να συνοδεύεται από τα έγγραφα που απαριθμούνται στο άρθρο 28 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής, και συγκεκριμένα από:

- a) αντίγραφο της απόφασης το οποίο πληροί τις αναγκαίες προϋποθέσεις γνησιότητας·
- b) απόσπασμα της απόφασης χορηγηθέν από το δικαστήριο προέλευσης σύμφωνα με το τυποποιημένο έντυπο του παραρτήματος II του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής ⁽¹¹³⁾. Εάν το απόσπασμα αυτό δεν υποβληθεί, το αρμόδιο δικαστήριο ή η αρμόδια αρχή μπορεί, σύμφωνα με το άρθρο 29 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής, να τάξει προθεσμία για την υποβολή του· να αποδεχθεί ισοδύναμο έγγραφο· ή, εάν κρίνει ότι έχει στη διάθεσή του/της επαρκείς πληροφορίες, να άρει την απαίτηση υποβολής του. Η αρχή μπορεί να ζητήσει τη μετάφραση των εγγράφων από πρόσωπο που είναι εξουσιοδοτημένο να μεταφράζει σε ένα εκ των κρατών μελών.

⁽¹¹³⁾ Όλα τα παραρτήματα του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής μπορούν να συμπληρωθούν σε δυναμικό μορφότυπο με τον οποίο καθίσταται δυνατή η άμεση μετάφραση στη γλώσσα του κράτους μέλους στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση, στη διεύθυνση https://e-justice.europa.eu/155/EL/online_forms?init=true. Βλ., επίσης, τις οδηγίες σχετικά με τη χρήση των παραρτημάτων του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής, <https://op.europa.eu/el/publication-detail/-/publication/8aa572b8-6eb3-11e8-9483-01aa75ed71a1>.

Η μετάφραση της απόφασης για την οποία ζητείται η εκτέλεση δεν είναι υποχρεωτική και το δικαστήριο δεν μπορεί να απαιτήσει από τον αιτούντα να προσκομίσει μετάφραση στη διαδικασία πρώτου βαθμού. Παρά ταύτα, κάθε κράτος μέλος μπορεί να υποδείξει την ή τις επίσημες γλώσσες της ΕΕ, εκτός από τη δική του, τις οποίες μπορεί να αποδεχθεί για τη συμπλήρωση του εντύπου. Στην περίπτωση αυτή, το εν λόγω κράτος μέλος μπορεί, σύμφωνα με το άρθρο 28 παράγραφος 1 στοιχείο γ) του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής, να ζητήσει μεταγγραμματοσιμότητα ή μετάφραση των πεδίων ελεύθερου κειμένου του παραρτήματος II στη γλώσσα του οικείου κράτους μέλους ή σε οποιαδήποτε άλλη γλώσσα την οποία έχει δηλώσει ότι μπορεί να αποδεχθεί ⁽¹¹⁴⁾.

Το άρθρο 38 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής ορίζει ότι τα κράτη μέλη εκτέλεσης δεν μπορούν να επιβάλουν φορολογική επιβάρυνση ή τέλος κατά τη διάρκεια της διαδικασίας κήρυξης της εκτελεστότητας ή κατά τη διάρκεια μεταγενέστερης διαδικασίας προσφυγής δυνάμει του άρθρου 32 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής.

4.4.2.5 Το στάδιο αυτό της διαδικασίας εξελίσσεται χωρίς ο καθ' ου η εκτέλεση διάδικος να δύναται να υποβάλει προτάσεις (άρθρο 30 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής, τελευταία περίοδος). Το δικαστήριο αποφασίζει συνοπτικά και «χωρίς έλεγχο» των λόγων άρνησης αναγνώρισης σύμφωνα με το άρθρο 24 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής. Η απόφαση πρέπει να κηρυχθεί εκτελεστέα «εντός 30 ημερών το

⁽¹¹⁴⁾ Οι γλώσσες που γίνονται δεκτές για μετάφραση εγγράφων σε κάθε κράτος μέλος μπορούν να αναζητηθούν στη διεύθυνση: https://e-justice.europa.eu/355/EL/maintenance_obligations?init=true κάνοντας κλικ στη σημαία του εκάστοτε κράτους μέλους και μεταβαίνοντας στο άρθρο 71 παράγραφος 1 στοιχείο ζ).

Πως αναγνωρίζονται και εκτελούνται οι αποφάσεις;

αργότερο» ή ακόμη νωρίτερα μετά την ολοκλήρωση των διατυπώσεων που ορίζονται στο άρθρο 28 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής, εκτός εάν αυτό είναι αδύνατο λόγω εξαιρετικών περιστάσεων. Ωστόσο, δεν επιβάλλεται καμία ποινή για μη συμμόρφωση με την εν λόγω προθεσμία.

4.4.2.6 Ο αιτών πρέπει να ενημερώνεται αμέσως για την απόφαση σχετικά με την αίτηση κήρυξης της εκτελεστότητας σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται από το δίκαιο του κράτους μέλους στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση. Η απόφαση πρέπει να επιδίδεται ή να κοινοποιείται αμέσως στον διάδικο κατά του οποίου επιδιώκεται η έκδοση διαταγής εκτέλεσης.

Το αρμόδιο δικαστήριο μπορεί να κηρύξει την εκτελεστότητα για ένα μόνο ή περισσότερα κεφάλαια της απόφασης, εάν η εκτελεστότητα δεν μπορεί να κηρυχθεί για όλα τα κεφάλαια (άρθρο 37 παράγραφος 1 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής). Ο αιτών δύναται να ζητήσει την κήρυξη εκτελεστότητας για ορισμένα μόνο κεφάλαια μιας απόφασης (άρθρο 37 παράγραφος 2 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής).

4.4.3. Προσφυγή κατά της κήρυξης της εκτελεστότητας της απόφασης

4.4.3.1 Η κήρυξη της εκτελεστότητας μπορεί να προσβληθεί ενώπιον του δικαστηρίου η ονομασία του οποίου έχει γνωστοποιηθεί από κάθε κράτος μέλος στην Επιτροπή ⁽¹¹⁵⁾. Η προσφυγή μπορεί να ασκηθεί είτε από τον καθ' ου η εκτέλεση είτε από τον διάδικο του οποίου η αίτηση κήρυξης της εκτελεστότητας έχει απορριφθεί.

Η προσφυγή (η οποία δεν υπόκειται σε φορολογικές επιβαρύνσεις ή τέλη —άρθρο 38 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής ⁽¹¹⁶⁾) πρέπει να κατατεθεί εντός 30 ημερών από την επίδοση ή κοινοποίησή της, ή τη γνωστοποίηση ή την ειδοποίηση της κήρυξης της εκτελεστότητας (άρθρο 32 παράγραφος 5 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής). Η προθεσμία αυτή αυξάνεται αυτοδικαίως σε 45 ημέρες, εάν ο καθ' ου η εκτέλεση έχει τη συνήθη διαμονή του στο έδαφος κράτους μέλους άλλου από εκείνο στο οποίο κηρύχθηκε η εκτελεστότητα. Ο κανονισμός για τις υποχρεώσεις διατροφής ορίζει ενιαίες προθεσμίες και το δικαστήριο δεν μπορεί να τις παρεκτείνει περαιτέρω λόγω απόστασης.

4.4.3.2 Το πεδίο εφαρμογής της διεθνούς δικαιοδοσίας του δικαστηρίου ενώπιον του οποίου ασκείται προσφυγή περιορίζεται στην επαλήθευση των προϋποθέσεων κήρυξης της εκτελεστότητας και των λόγων άρνησης αναγνώρισης της απόφασης που εκδόθηκε σε άλλο κράτος μέλος (άρθρο 34 παράγραφος 1 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής, το οποίο με τη σειρά του παραπέμπει στο άρθρο 24). Οι λόγοι αυτοί πρέπει να ερμηνεύονται αυστηρά επειδή εμποδίζουν την ελεύθερη κυκλοφορία των αποφάσεων.

Το δικαστήριο που έχει επιληφθεί της προσφυγής κατά απόφασης επί της αίτησης κήρυξης της εκτελεστότητας πρέπει να αποφανθεί εντός προθεσμίας 90 ημερών αφ' ης επελήφθη, εκτός εάν εξαιρετικές περιστάσεις το καθιστούν αδύνατο (άρθρο 34 παράγραφος 2 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής). Δεν επιβάλλεται καμία ποινή για μη συμμόρφωση με την εν λόγω προθεσμία.

⁽¹¹⁵⁾ https://e-justice.europa.eu/355/EL/maintenance_obligations?init=true.

⁽¹¹⁶⁾ Βλ. ενότητα 4.6 του παρόντος οδηγού (διατάξεις σχετικά με τη νομική αρωγή) για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το κόστος και τη νομική αρωγή.

Υπόθεση 16

Η Χ πέτυχε την έκδοση απόφασης εκτέλεσης στο Ηνωμένο Βασίλειο το 2018, βάσει της οποίας, με απόφαση διαζυγίου, δικαιούται διατροφή που οφείλεται από την 1η Ιανουαρίου 2020 από τον πρώην σύζυγό της Υ. Αποφασίζει να εκτελέσει την εν λόγω απόφαση στη Ρουμανία, όπου ο Υ διαμένει και διαθέτει ακίνητη περιουσία.

Επειδή η απόφαση ελήφθη και η διαδικασία κινήθηκε όταν το Ηνωμένο Βασίλειο ήταν ακόμη κράτος μέλος, και επειδή το Ηνωμένο Βασίλειο δεν είναι μέλος του πρωτοκόλλου, η Χ πρέπει να πετύχει κήρυξη εκτελεστότητας σύμφωνα με το τμήμα 2 του κεφαλαίου IV του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής. Συνεπώς, η Χ υποβάλει αίτηση κήρυξης της εκτελεστότητας στην αρμόδια αρχή της Ρουμανίας, καταθέτοντας γνήσιο αντίγραφο της απόφασης και το απόσπασμα της απόφασης που εκδόθηκε από το δικαστήριο προέλευσης στο Ηνωμένο Βασίλειο, χρησιμοποιώντας το έντυπο που παρατίθεται στο παράρτημα II του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής.

Η αίτηση γίνεται δεκτή και ο Υ ειδοποιείται για την απόφαση εκτελεστότητας.

Ο Υ προσφεύγει κατά της εν λόγω απόφασης εντός 30 ημερών από την ειδοποίηση, με αίτημα την ακύρωσή της. Ισχυρίζεται ότι η απόφαση του δικαστηρίου του Ηνωμένου Βασιλείου είναι ασυμβίβαστη με απόφαση διαζυγίου που εκδόθηκε προηγουμένως στη Ρουμανία τον Ιανουάριο του 2019, η οποία είχε καθορίσει χαμηλότερο ποσό διατροφής.

Δεδομένου ότι η απόφαση σχετικά με την οικογενειακή κατάσταση αναγνωρίζεται βάσει των κανόνων που προβλέπονται στον κανονισμό Βρυξέλλες ΙΙα, το ρουμανικό δικαστήριο πρέπει να ανακαλέσει την κήρυξη της εκτελεστότητας σύμφωνα με το άρθρο 24 στοιχείο γ) του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής λόγω του ασυμβίβαστου των δύο αποφάσεων.

Στην πραγματικότητα, οι επίμαχες αποφάσεις έχουν ένομες συνέπειες οι οποίες είναι αμοιβαία αποκλειόμενες. Η απόφαση που εκδόθηκε στο Ηνωμένο Βασίλειο προϋποθέτει κατ' ανάγκη την ύπαρξη έγγαμης σχέσης και θα έπρεπε να εκτελεσθεί παρότι η εν λόγω σχέση έχει λυθεί με απόφαση που εκδόθηκε σε διαφορά μεταξύ των ίδιων διαδίκων στη Ρουμανία.

Ενώ εκκρεμεί η έκδοση απόφασης επί της προσφυγής, η Χ μπορεί παρά ταύτα να ζητήσει από τις αρμόδιες αρχές της Ρουμανίας να λάβουν συντηρητικά μέτρα σχετικά με την περιουσία του Υ.

(βλ., υπόθεση ΔΕΕ Hoffman κατά Krieg⁽¹¹⁷⁾)

4.4.3.3 Κατόπιν αίτησης του καθ' ου η εκτέλεση, η διαδικασία προσφυγής αναστέλλεται εάν η εκτέλεση της απόφασης ανασταλεί στο κράτος μέλος προέλευσης λόγω άσκησης προσφυγής (άρθρο 35 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής).

⁽¹¹⁷⁾ Απόφαση της 4ης Φεβρουαρίου 1988, Hoffman κατά Krieg, C-145/86, EU:C:1988:61.

Πως αναγνωρίζονται και εκτελούνται οι αποφάσεις;

4.4.3.4 Η διαταγή που εκδίδεται μετά την άσκηση προσφυγής κατά της απόφασης επί της αιτήσεως κήρυξης της εκτελεστότητας μπορεί να προσβληθεί μόνο με το ένδικο μέσο που έχει γνωστοποιηθεί από το οικείο κράτος μέλος στην Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 71 (άρθρο 33 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής) ⁽¹¹⁸⁾. Ο κανονισμός για τις υποχρεώσεις διατροφής επιδιώκει επίσης να εξασφαλίσει την ταχεία επίλυση της διαδικασίας, απαιτώντας να εκδοθεί η απόφαση «συντόμως» (άρθρο 34 παράγραφος 3 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής).

4.4.4. Προσωρινά ή συντηρητικά μέτρα

4.4.4.1 Ο κανονισμός για τις υποχρεώσεις διατροφής επιδιώκει επίσης να διασφαλίσει ότι ο χρόνος που απαιτείται (παρότι σύντομος) για την έκδοση οριστικής απόφασης σχετικά με την κήρυξη της εκτελεστότητας δεν επηρεάζει αρνητικά τον δικαιούχο διατροφής, ενώ ο υπόχρεος διατροφής προσπαθεί εν τω μεταξύ να διαθέσει την περιουσία του. Κατά συνέπεια, το άρθρο 36 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής παρέχει (μόνο για την εκτέλεση αποφάσεων που εκδίδονται σε κράτος μέλος που δεν δεσμεύεται από το πρωτόκολλο) στον δικαιούχο διατροφής τη δυνατότητα να υποβάλει αίτηση για προσωρινά ή συντηρητικά μέτρα που διέπονται από το δίκαιο του κράτους μέλους στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση, ακόμη και πριν ο δικαιούχος διατροφής επιτύχει κήρυξη της εκτελεστότητας της απόφασης.

4.4.4.2 Η κήρυξη της εκτελεστότητας εμπεριέχει αυτοδικαίως τη δυνατότητα λήψης συντηρητικών μέτρων (άρθρο 36 παράγραφος 2 του κανονισμού για

τις υποχρεώσεις διατροφής). Ακόμη και κατά τη διάρκεια της προθεσμίας άσκησης προσφυγής κατά της απόφασης επί της αίτησης κήρυξης της εκτελεστότητας ή της διαδικασίας προσφυγής, ο δικαιούχος διατροφής μπορεί να λάβει προστατευτικά μέτρα κατά της περιουσίας του καθ' ου η εκτέλεση.

4.5. Διασυνοριακή εκτέλεση των αποφάσεων επί υποχρεώσεων διατροφής — Άρθρο 41 και αιτιολογική σκέψη 27

Με την επιφύλαξη των διατάξεων του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής, η διαδικασία εκτέλεσης αποφάσεων που εκδόθηκαν σε άλλο κράτος μέλος διέπεται από το δίκαιο του κράτους μέλους εκτέλεσης.

Απόφαση που έχει εκδοθεί σε κράτος μέλος και είναι εκτελεστή στο κράτος μέλος εκτέλεσης εκτελείται υπό τους ίδιους όρους με τις αποφάσεις που εκδίδονται στο τελευταίο αυτό κράτος μέλος εκτέλεσης (άρθρο 41 παράγραφος 1 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής).

Χρήσιμες πληροφορίες σχετικά με τις εθνικές διαδικασίες εκτέλεσης και τα μέτρα εκτέλεσης σε αστικές υποθέσεις, τους κανόνες προστασίας των υπόχρεων διατροφής και τις δυνατότητες προσφυγής κατά των μέτρων εκτέλεσης διατίθενται στο ενημερωτικό δελτίο της διαδικτυακής πύλης της ευρωπαϊκής ηλεκτρονικής δικαιοσύνης με τίτλο «[Εκτέλεση δικαστικής απόφασης](#)» κάνοντας κλικ στη σημαία του εκάστοτε κράτους μέλους.

⁽¹¹⁸⁾ https://e-justice.europa.eu/355/EL/maintenance_obligations?init=true.

Το άρθρο 41 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής συνεπάγεται επίσης ότι η αίτηση του υπόχρεου διατροφής κατά της εκτέλεσης απόφασης που έχει εκδοθεί από δικαστήριο του κράτους μέλους προέλευσης εμπίπτει στη διεθνή δικαιοδοσία των δικαστηρίων του κράτους μέλους εκτέλεσης. Το ΔΕΕ αποφάνθηκε στην υπόθεση FX κατά GZ ⁽¹¹⁹⁾ ότι, μολοντί η αίτηση αυτή αποσκοπεί στη μείωση του ποσού της αξίωσης που καθορίζεται από το δικαστήριο του κράτους μέλους προέλευσης και για την οποία έχει ήδη εκδοθεί διαταγή εκτέλεσης, δεν είναι ασυμβίβαστη με την απαγόρευση ελέγχου της ουσίας της απόφασης δυνάμει του άρθρου 42. Συνεπώς, η αίτηση εμπίπτει στη δικαιοδοσία του δικαστηρίου του κράτους μέλους εκτέλεσης. Η αμφισβήτηση της εκτέλεσης απόφασης λόγω εξόφλησης από τον υπόχρεο διατροφής εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής (και όχι του κανονισμού [Βρυξέλλες Ia](#)) λόγω της στενής σχέσης με την αίτηση εκτέλεσης της απόφασης με την οποία θεμελιώθηκε η αξίωση διατροφής που εκδόθηκε στο κράτος μέλος προέλευσης. Επομένως, εναπόκειται στο δικαστήριο του κράτους μέλους εκτέλεσης στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση να αποφανθεί επί του παραδεκτού και του βάσιμου των αποδεικτικών στοιχείων σχετικά με την ισχυριζόμενη εξόφληση από τον υπόχρεο διατροφής.

Υπόθεση 17

Η πρώην σύζυγος Χ έχει τη συνήθη διαμονή της στη Λετονία, η οποία το 2015 καταδίκασε τον πρώην σύζυγό της, Υ, να της καταβάλει διατροφή. Η Χ αποφασίζει να εκτελέσει την απόφαση στη Γερμανία, όπου ο Υ κατέχει τόσο κινητή όσο και ακίνητη περιουσία.

⁽¹¹⁹⁾ Απόφαση της 4ης Ιουνίου 2020, FX κατά GZ, C-41/19, EU:C:2020:425.

Ο Υ αποφασίζει να αμφισβητήσει την εκτέλεση με την αιτιολογία ότι η απαίτηση διατροφής έχει ήδη ικανοποιηθεί εν μέρει μέσω δημόσιου ταμείου, το οποίο έχει συσταθεί στη Λετονία για την καταβολή του επιδόματος διατροφής και το οποίο πραγματοποιεί τις απαραίτητες πληρωμές στην Χ από το 2018. Εντός των ορίων της οικονομικής του ευχέρειας, ο Υ έχει αποζημιώσει το ταμείο για τα ποσά που καταβλήθηκαν στην Χ.

Ο Υ θα πρέπει να αμφισβητήσει την εκτέλεση ενώπιον του δικαστηρίου της Γερμανίας, το οποίο έχει δικαιοδοσία σύμφωνα με το άρθρο 41 παράγραφος 1 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής. Ενώπιον του δικαστηρίου αυτού, ο Υ θα είναι σε θέση να προβάλει ότι η αξίωση της Χ έχει εν μέρει εξαιρεθεί.

(Βλ. ΔΕΕ, υπόθεση FX, κατά GZ ⁽¹²⁰⁾)

4.6. Διατάξεις σχετικά με τη νομική αρωγή — Άρθρα 44-47 και αιτιολογική σκέψη 37

4.6.1. Στην (συχνή) περίπτωση που ο δικαιούχος διατροφής αντιμετωπίζει οικονομικές δυσκολίες, η ανάγκη προκαταβολής των εξόδων εκτέλεσης της διατροφής μπορεί να αποθαρρύνει τη διασυνοριακή είσπραξη της απαίτησης διατροφής και να λειτουργεί εις βάρος των σκοπών του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής. Ο κανονισμός επιδιώκει την αποφυγή αυτού με τη θέσπιση ειδικών κανόνων που διευκολύνουν την πρόσβαση σε νομική

⁽¹²⁰⁾ Απόφαση της 4ης Ιουνίου 2020, FX κατά GZ, C-41/19, EU:C:2020:425.

Πως αναγνωρίζονται και εκτελούνται οι αποφάσεις;

αρωγή (άρθρα 44-47 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής). Οι εν λόγω κανόνες ενσωματώνουν εκείνους που προβλέπονται από την [οδηγία για τη νομική συνδρομή](#) για τη βελτίωση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη σε διασυνοριακές διαφορές (αιτιολογική σκέψη 36).

Το δικαίωμα πρόσβασης στη δικαιοσύνη, το οποίο αποτελεί μέρος του θεμελιώδους δικαιώματος σε δίκαιη δίκη (βλ., επίσης, άρθρο 47 του [Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης](#) και άρθρο 6 της [Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου](#)) έχει απόλυτη αξία. Συνεπώς, οι κανόνες του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής εφαρμόζονται υπέρ τόσο του δικαιούχου όσο και του υπόχρεου διατροφής.

4.6.2. Οι διάδικοι μπορούν να επικαλεστούν τους κανόνες του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής σχετικά με την πρόσβαση στη δικαιοσύνη σε αναγνωριστικές αγωγές, σε διαδικασίες για την εκτέλεση της απόφασης και σε περιπτώσεις στις οποίες ζητείται η είσπραξη μέσω της συνεργασίας των κεντρικών αρχών που αναφέρεται στο κεφάλαιο VII (βλ. κεφάλαιο 5 του παρόντος οδηγού).

4.6.3. Το άρθρο 44 παράγραφος 4 θεσπίζει τον γενικό κανόνα σχετικά με το δικαίωμα σε νομική αρωγή χρηματοδοτούμενη από το κράτος. Οι όροι παροχής της νομικής αρωγής δεν μπορούν να αφορούν ποσά χαμηλότερα από όσα διατίθενται για τις αντίστοιχες εσωτερικές υποθέσεις. Σύμφωνα με την αρχή της ισοδυναμίας που θεσπίζεται με την εν λόγω διάταξη, οι εγχώριοι κανόνες που εφαρμόζονται σε παρόμοιες μη διασυνοριακές διαδικασίες συνιστούν κατώτερο όριο από το οποίο δεν χωρεί παρέκκλιση. Ως εκ τούτου, είναι αδύνατο το δικαίωμα σε νομική αρωγή να υπόκειται σε όρους (π.χ. όσον αφορά τα οικονομικά μέσα ή το βάσιμο της αίτησης)

αυστηρότερους από εκείνους που προβλέπονται στο εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο (άρθρο 47 παράγραφος 1 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής). Στην πράξη, ωστόσο, αυτό σημαίνει ότι η αναγνώριση και η διασυνοριακή εκτέλεση απόφασης δεν είναι πάντοτε εντελώς δωρεάν, ιδίως εάν ο αιτών πτηθεί δικαστικά στο κράτος μέλος εκτέλεσης [βλ. άρθρο 45 στοιχείο δ) του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής και παράγραφο 4.6.4 του παρόντος οδηγού]. Αυτό ισχύει με την επιφύλαξη της δυνατότητας διασφάλισης της πρόσβασης στη δικαιοσύνη για διασυνοριακές διαφορές διατροφής με ευνοϊκότερους όρους από τους ισχύοντες για τις εσωτερικές υποθέσεις.

Κατά γενικό κανόνα, δεν είναι δυνατόν να απαιτηθεί η σύσταση εξασφάλισης ή η κατάθεση εγγύησης προκειμένου να διασφαλιστεί η καταβολή των εξόδων της διαδικασίας διατροφής.

4.6.3.1 Υπάρχουν εξαιρέσεις σ' αυτόν τον γενικό κανόνα. Η νομική αρωγή πρέπει να χορηγείται πάντοτε δωρεάν για τις αιτήσεις διατροφής που υποβάλλονται μέσω των κεντρικών αρχών (βλ. κεφάλαιο 5 του παρόντος οδηγού) υπέρ προσώπου κάτω των 21 ετών (άρθρο 46 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής), εκτός εάν η αίτηση φαίνεται «προδήλως αβάσιμη». Ο κανονισμός για τις υποχρεώσεις διατροφής επιδιώκει, συνεπώς, να ευνοήσει τη θέση των δικαιούχων διατροφής οι οποίοι, λόγω της ηλικίας τους, είναι ιδιαίτερα ευάλωτοι. Στο σημείο αυτό δεν δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην ηλικία του αιτούντος κατά τον χρόνο εφαρμογής και η διατύπωση του άρθρου 46 παράγραφος 1 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής («αιτήσεις διατροφής οι οποίες απορρέουν από σχέση γονέα-τέκνου και αφορούν τέκνο ηλικίας κάτω του εικοστού πρώτου έτους») απαιτεί τη χορήγηση νομικής αρωγής εάν οι απαιτήσεις διατροφής που πρόκειται να

εκτελεστούν προέκυψαν κατά τη διάρκεια της περιόδου που ο δικαιούχος διατροφής ήταν κάτω των 21 ετών ⁽¹²¹⁾.

4.6.3.2 Όσον αφορά τις διαδικασίες αναγνώρισης, κήρυξης της εκτελεστότητας ή εκτέλεσης, το άρθρο 47 παράγραφος 2 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής ορίζει ότι ο διάδικος ο οποίος έχει λάβει, εν όλω ή εν μέρει, νομική αρωγή ή έχει απαλλαγεί από τα έξοδα στο κράτος μέλος προέλευσης (ενδεχομένως και σε σχέση με διαδικασίες ενώπιον μιας από τις διοικητικές αρχές που ενεργούν ως δικαστήρια που απαριθμούνται στο [παράρτημα X](#) του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής) δικαιούται να λαμβάνει την ευνοϊκότερη νομική αρωγή ή να τυχάνει της πλέον εκτεταμένης απαλλαγής που προβλέπεται από το δίκαιο του κράτους μέλους εκτέλεσης.

4.6.4. Ο κανονισμός για τις υποχρεώσεις διατροφής προβλέπει τη χορήγηση νομικής αρωγής με ομοίμορφο και αυτοτελή τρόπο, ώστε να διασφαλίζεται η ίση μεταχείριση των μερών, ανεξάρτητα από το κράτος μέλος στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση παροχής νομικής αρωγής.

Η διατύπωση της διάταξης είναι πολύ ευρεία. Ειδικότερα, το άρθρο 45 παράγραφος 1 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής αναφέρεται, σε γενικές γραμμές, στη συνδρομή που απαιτείται για να μπορούν τα μέρη να γνωρίζουν και να ασκούν τα δικαιώματά τους, καθώς και να διασφαλίζεται ότι κάθε αίτηση (είτε υποβάλλεται απευθείας είτε μέσω κεντρικών αρχών) αντιμετωπίζεται πλήρως και αποτελεσματικά.

⁽¹²¹⁾ Η ειδική επιτροπή της Χάγης ερμηνεύει παρομοίως τον έλεγχο της πρακτικής εφαρμογής της σύμβασης της 23ης Νοεμβρίου 2007 για την είσπραξη σε διεθνές επίπεδο απαιτήσεων διατροφής τέκνων και άλλων μορφών οικογενειακής διατροφής και του πρωτοκόλλου της 23ης Νοεμβρίου 2007 για το εφαρμοστέο δίκαιο στις υποχρεώσεις διατροφής (βλ. [ΣΥΕΕ](#), τμήμα II.7., παράγραφοι 16-17).

Στη συνέχεια, το πεδίο εφαρμογής της διάταξης αποσαφηνίζεται με λεπτομερέστερο κατάλογο των δραστηριοτήτων (δικαστικών και εξωδικαστικών) και των εξόδων που καλύπτονται με τη νομική αρωγή. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται:

- παροχή νομικών συμβουλών με σκοπό να επιτευχθεί διευθέτηση της διαφοράς πριν να κινηθεί δικαστική διαδικασία [άρθρο 45 στοιχείο α) του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής]
- νομική συνδρομή για την υποβολή υπόθεσης ενώπιον δικαστικής ή άλλης αρχής και εκπροσώπηση ενώπιον του δικαστηρίου [άρθρο 45 στοιχείο β) του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής]
- απαλλαγή ή ανάληψη των δικαστικών εξόδων και των αμοιβών προσώπων στα οποία το δικαστήριο αναθέτει την εκτέλεση πράξεων κατά τη δίκη [άρθρο 45 στοιχείο γ) του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής]
- στα κράτη μέλη στα οποία ο πτωχός διάδικος βαρύνεται με τα έξοδα του αντιδίκου, εάν ο δικαιούχος της νομικής αρωγής πτωχθεί, αυτό περιλαμβάνει τα έξοδα του αντιδίκου εφόσον θα τα κάλυπτε σε περίπτωση που ο δικαιούχος της νομικής αρωγής είχε τη συνήθη διαμονή του στο κράτος μέλος του επιληφθέντος δικαστηρίου [άρθρο 45 στοιχείο δ) του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής]
- διερμηνεία [άρθρο 45 στοιχείο ε) του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής]
- μετάφραση των εγγράφων που απαιτούνται από το δικαστήριο ή την αρμόδια αρχή και προσκομίζονται από τον δικαιούχο της νομικής αρωγής, εφόσον είναι απαραίτητα για την επίλυση της διαφοράς [άρθρο 45 στοιχείο στ) του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής]

Πως αναγνωρίζονται και εκτελούνται οι αποφάσεις;

- έξοδα μετακίνησης στα οποία υποβάλλεται ο δικαιούχος της νομικής αρωγής, εφόσον η αυτοπρόσωπη παρουσία στο δικαστήριο των προσώπων που εμπλέκονται στην εκδίκαση του αιτήματος του δικαιούχου επιβάλλεται από το δίκαιο ή από το δικαστήριο του εν λόγω κράτους μέλους και το δικαστήριο αποφασίζει ότι τα αφορώμενα πρόσωπα δεν δύνανται να μετασχουν άλλως στη διαδικασία κατά τρόπο ικανοποιητικό για το δικαστήριο. [άρθρο 45 στοιχείο ζ) του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής].

4.7. Δικαστικοί συμβιβασμοί και δημόσια έγγραφα — Άρθρα 2 και 48, και αιτιολογική σκέψη 13

4.7.1 Οι κανόνες που περιέχονται στο κεφάλαιο IV του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής (άρθρα 16 έως 43) ισχύουν επίσης για τους δικαστικούς συμβιβασμούς και τα δημόσια έγγραφα που είναι εκτελεστά στο κράτος μέλος προέλευσης (άρθρο 48 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής). Συνεπώς, τα εν λόγω έγγραφα εμπίπτουν επίσης στους κανόνες που διαφοροποιούνται για τις αποφάσεις ανάλογα με το αν έχουν εκδοθεί ή όχι σε κράτος μέλος που δεσμεύεται από το πρωτόκολλο (βλέπε ενότητα 4.7 του παρόντος οδηγού).

Σύμφωνα με τον κανονισμό για τις υποχρεώσεις διατροφής, οι μόνοι συμβιβασμοί και δημόσια έγγραφα που μπορούν να κυκλοφορούν ελεύθερα είναι αυτά κατά την έννοια του άρθρου 2 παράγραφος 1 σημείο 2) και παράγραφος 1 σημείο 3) του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής. Ειδικότερα, η έννοια του «δικαστικού συμβιβασμού» του άρθρου 2 παράγραφος 1 σημείο 2) σημαίνει διακανονισμό για θέματα υποχρεώσεων διατροφής, ο οποίος επικυρώθηκε από δικαστήριο ή καταρτίστηκε ενώπιον

δικαστηρίου κατά τη διάρκεια διαδικασίας. Συνεπώς, ένας συμβιβασμός που δεν υπόκειται σε καμία από αυτές τις μορφές δικαστικής εποπτείας δεν θα εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού.

4.7.2. Ο κανονισμός για τις υποχρεώσεις διατροφής περιγράφει λεπτομερώς την έννοια του «δημόσιου εγγράφου» ως εγγράφου για θέματα υποχρεώσεων διατροφής που, σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους μέλους προέλευσης, έχει συνταχθεί ή καταχωρηθεί επίσημα ως δημόσιο έγγραφο. Η γνησιότητα του εν λόγω εγγράφου πρέπει συνδέεται τόσο με την υπογραφή όσο και με το περιεχόμενό του, το οποίο πρέπει να έχει πιστοποιηθεί από δημόσια αρχή ή άλλη αρχή η οποία είναι εξουσιοδοτημένη προς τούτο στο κράτος μέλος προέλευσης [άρθρο 2 παράγραφος 1 σημείο 3) στοιχείο α) του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής].

Σύμβαση στον τομέα των υποχρεώσεων διατροφής που συνήφθη με διοικητικές αρχές του κράτους προέλευσης ή επικυρώθηκε από αυτές συνιστά επίσης δημόσιο έγγραφο [άρθρο 2 παράγραφος 1 σημείο 3) στοιχείο β) του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής].

4.7.3. Η ελεύθερη κυκλοφορία των δικαστικών συμβιβασμών και των δημόσιων εγγράφων που είναι εκτελεστά στο κράτος μέλος προέλευσης βασίζεται αποκλειστικά στην έκδοση από την αρμόδια αρχή του κράτους μέλους προέλευσης αποφάσεων από την απόφαση εκτέλεσης, σύμφωνα με τα έντυπα που ορίζονται στα παραρτήματα I και II ή στα παραρτήματα III και IV του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής⁽¹²²⁾ για δικαστικό συμβιβασμό ή για τα δημόσια έγγραφα αντίστοιχα, σύμφωνα με το άρθρο 48 παράγραφος 3.

⁽¹²²⁾ Όλα τα παραρτήματα του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής μπορούν να συμπληρωθούν σε δυναμικό μορφότυπο με τον οποίο καθίσταται δυνατή η

5. Συνεργασία μεταξύ κεντρικών αρχών

5.1. Καθήκοντα των κεντρικών αρχών

5.1.1. Καθορισμός και καθήκοντα των κεντρικών αρχών — Άρθρα 49-51 και αιτιολογική σκέψη 31

5.1.1.1 Οι κεντρικές αρχές διαδραματίζουν κείμερο ρόλο στη διασυνωριακή είσπραξη της διατροφής, βοηθώντας τους δικαιούχους και τους υπόχρεους διατροφής να διεκδικούν τα δικαιώματά τους σε κράτος μέλος διαφορετικό από εκείνο στο οποίο διαμένουν.

Κάθε κράτος μέλος πρέπει να ορίσει τουλάχιστον μία κεντρική αρχή για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που απορρέουν από τον κανονισμό για τις υποχρεώσεις διατροφής. Κεντρική αρχή μπορεί να είναι ένας διοικητικός οργανισμός που προσδιορίζεται και οργανώνεται σύμφωνα με τους εσωτερικούς κανόνες δικαίου του κράτους μέλους. Ο καθορισμός πρέπει να γνωστοποιείται από τα κράτη μέλη στην Επιτροπή.

ήμεση μετάφραση στη γλώσσα του κράτους μέλους στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση, στη διεύθυνση https://e-justice.europa.eu/155/EL/online_forms?init=true. Βλ., επίσης, τις οδηγίες σχετικά με τη χρήση των παραρτημάτων του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής, <https://op.europa.eu/el/publication-detail/-/publication/8aa572b8-6eb3-11e8-9483-01aa75ed71a1>.

Πληροφορίες σχετικά με τις κεντρικές αρχές που ορίζονται από κάθε κράτος μέλος διατίθενται στη [διαδικτυακή πύλη της ευρωπαϊκής ηλεκτρονικής δικαιοσύνης](#) ⁽¹²³⁾.

Ομοσπονδιακό κράτος μέλος, κράτος μέλος με περισσότερα του ενός συστήματα δικαίου και κράτος μέλος με αυτόνομες εδαφικές ενότητες είναι ελεύθερα να ορίζουν περισσότερες της μιας κεντρικές αρχές και πρέπει, στη συνέχεια, να ορίσουν μία από τις εν λόγω κεντρικές αρχές για σκοπούς επικοινωνίας. Η εν λόγω κεντρική αρχή θα διαβιβάσει την ανακοίνωση στην αρμόδια κεντρική αρχή.

5.1.1.2. Το κεφάλαιο VII του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής διέπει τη συνεργασία μεταξύ των κεντρικών αρχών και καθορίζει τα καθήκοντα και τις δράσεις τους, οι οποίες εμπίπτουν σε τρεις διαφορετικές κατηγορίες: γενικά καθήκοντα (άρθρο 50), ειδικά καθήκοντα (άρθρο 51) και ειδικά μέτρα (άρθρο 53).

Όσον αφορά την άσκηση ειδικών καθηκόντων, ο κανονισμός για τις υποχρεώσεις διατροφής παρέχει στα κράτη μέλη έναν βαθμό διακριτικής ευχέρειας που επιτρέπει τη διεξαγωγή τέτοιων δραστηριοτήτων, σε συμμόρφωση με τους κανόνες δικαίου της εν λόγω χώρας, όχι μόνο από τις ειδικά διορισμένες κεντρικές αρχές, αλλά και από δημόσιους οργανισμούς ή οργανισμούς που υπόκεινται στην εποπτεία των αρμόδιων αρχών του εν

⁽¹²³⁾ Βλ.: https://e-justice.europa.eu/355/EL/maintenance_obligations?init=true. Κάντε κλικ στη σημαία αυτής της σελίδας για το σχετικό κράτος μέλος και επιλέξτε το στοιχείο για το άρθρο 71 παράγραφος 1 στοιχείο δ).

λόγω κράτους μέλους (άρθρο 51 παράγραφος 3) ⁽¹²⁴⁾. Δεν υπάρχει παρόμοια διάταξη για τις γενικές λειτουργίες του άρθρου 50 και τα ειδικά μέτρα του άρθρου 53, τα οποία πρέπει να εκτελούνται αποκλειστικά από τις κεντρικές αρχές.

Επιπλέον, δεν απαιτείται από κεντρική αρχή η άσκηση εξουσίας εμπόρου αποκλειστικά στις δικαστικές αρχές κατά το δίκαιο του κράτους μέλους στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση (άρθρο 51 παράγραφος 4).

5.1.2. Γενικά καθήκοντα — Άρθρο 50

Τα γενικά καθήκοντα των κεντρικών αρχών απαριθμούνται στο άρθρο 50. Αυτά αποσκοπούν κυρίως στη διευκόλυνση της εφαρμογής του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής, στην επίτευξη των σκοπών του και, στο

μέτρο του δυνατού, στην επίλυση πιθανών δυσκολιών. Για τον σκοπό αυτό, οι κεντρικές αρχές:

- συνεργάζονται μεταξύ τους, μεταξύ άλλων ανταλλάσσοντας πληροφορίες
- προωθούν τη συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων αρχών εντός του κράτους τους.

Προκειμένου να ενισχυθεί η συνεργασία και να διευκολυνθεί η εφαρμογή του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής, οι κεντρικές αρχές χρησιμοποιούν το [Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο για αστικές και εμπορικές υποθέσεις](#) (ΕΔΔ-αστικές) που θεσπίστηκε με [την απόφαση 2001/470/ΕΚ του Συμβουλίου](#) και συνεδριάζουν περιοδικά ⁽¹²⁵⁾.

5.1.3. Ειδικά καθήκοντα — Άρθρο 51

5.1.3.1. Τα ειδικά καθήκοντα που απαριθμούνται στο άρθρο 51 επικεντρώνονται στην παροχή συνδρομής σε δικαιούχους ή υπόχρεους διατροφής που σκοπεύουν να ασκήσουν τα δικαιώματά τους σε κράτος μέλος διαφορετικό από εκείνο στο οποίο κατοικούν, με την υποβολή μιας από τις διάφορες αιτήσεις που απαριθμούνται στο άρθρο 56. Οι αιτήσεις αυτές κυμαίνονται από αιτήσεις για αναγνώριση, κήρυξη εκτελεστότητας ή εκτέλεση απόφασης διατροφής, μέχρι αιτήσεις για τροποποίηση απόφασης ή ακόμηση και έκδοση νέας απόφασης. Σύμφωνα με τον σκοπό του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής, τα ειδικά καθήκοντα διευκολύνουν και επιταχύνουν την υποβολή αιτήσεων και την έναρξη των διαδικασιών για τη

⁽¹²⁴⁾ Ο σύνδεσμος https://e-justice.europa.eu/355/EL/maintenance_obligations?init=true μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί για την άντληση πληροφοριών σχετικά με δημόσιους και άλλους οργανισμούς που, σύμφωνα με το εσωτερικό δίκαιο του κάθε κράτους μέλους, έχουν οριστεί για την εκτέλεση των δραστηριοτήτων που εμπíπνουν στις ειδικές λειτουργίες που αναφέρονται στο άρθρο 51. Στα κράτη μέλη που ακολουθούν, το σύνολο ή μέρος αυτών των ειδικών καθηκόντων εκτελούνται από οργανισμούς διαφορετικούς από τις αντίστοιχες κεντρικές αρχές: i) η Τσεχία έχει ορίσει το Υπουργείο Δικαιοσύνης της ως αρμόδιο για τη χορήγηση νομικής αρωγής ii) η Διοίκηση του Ταμείου Διατροφής Τέκνων της Λιθουανίας (που υπάγεται στο Υπουργείο Κοινωνικής Ασφάλισης και Εργασίας) ενεργεί ως κεντρική αρχή για τις αξιώσεις διατροφής που απορρέουν από σχέση γονέα-τέκνου, όταν το τέκνο είναι κάτω των 21 ετών: iii) ο Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης της Φινλανδίας (KELA) εκτελεί ορισμένα από τα ειδικά καθήκοντα που αναφέρονται στο άρθρο 51, για τα οποία είναι αρμόδιες οι κεντρικές αρχές, όταν χορηγεί διατροφή σε δικαιούχο διατροφής: και iv) τα περιφερειακά δικαστήρια της Πολωνίας εκτελούν τα καθήκοντα της κεντρικής αρχής για τη διαβίβαση των αιτήσεων και τη λήψη κάθε κατάλληλου μέτρου σχετικά με τις υποβληθείσες αιτήσεις.

⁽¹²⁵⁾ Πληροφορίες σχετικά με το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο για αστικές και εμπορικές υποθέσεις διατίθενται στη διεύθυνση https://e-justice.europa.eu/431/EL/about_the_network?init=true.

Συνεργασία μεταξύ κεντρικών αρχών

διασυννοριακή είσπραξη απαιτήσεων διατροφής ή για θέματα που αφορούν απαιτήσεις διατροφής.

Ως εκ τούτου, οι εν λόγω δραστηριότητες περιλαμβάνουν (άρθρο 51 παράγραφος 1):

- a) διαβίβαση και παραλαβή των αιτήσεων που είναι διαθέσιμες δυνάμει του άρθρου 56·
- b) έναρξη ή διευκόλυνση της έναρξης διαδικασιών σε σχέση με τις αιτήσεις αυτές.

Επιπλέον, το άρθρο 51 παράγραφος 2 καλεί τις κεντρικές αρχές να λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα ώστε να διευκολύνουν την υποβολή και τη διεκπεραίωση των εν λόγω αιτήσεων. Στη συνέχεια ακολουθεί ένας ενδεικτικός κατάλογος παραδειγμάτων των ειδικών καθηκόντων που μπορούν να αναλάβουν οι κεντρικές αρχές, μεταξύ των οποίων:

- a) να παρέχουν ή να διευκολύνουν την παροχή νομικής αρωγής, οσάκις το απαιτούν οι περιστάσεις·
- b) να διευκολύνουν τον εντοπισμό του υπόχρεου ή του δικαιούχου διατροφής·
- c) να διευκολύνουν την απόκτηση σχετικών πληροφοριών όσον αφορά τα εισοδήματα και, εφόσον απαιτείται, την περιουσιακή κατάσταση του υπόχρεου ή του δικαιούχου διατροφής, συμπεριλαμβανομένου του εντοπισμού των περιουσιακών του στοιχείων·
- d) να ενθαρρύνουν τους φιλικούς διακανονισμούς με στόχο την εκούσια καταβολή της διατροφής, κατά περίπτωση μέσω διαμεσολάβησης, συνδιαλλαγής ή ανάλογων διαδικασιών·

- e) να διευκολύνουν την περαιτέρω εκτέλεση των αποφάσεων επί υποχρεώσεων διατροφής, συμπεριλαμβανομένων των τόκων υπερημερίας·
- f) να διευκολύνουν την είσπραξη και την ταχεία μεταφορά των πληρωμών διατροφής·

να διευκολύνουν την απόκτηση έγγραφων ή άλλων αποδεικτικών στοιχείων, με την επιφύλαξη του [κανονισμού \(ΕΕ\) 2020/1783 για τη συνεργασία μεταξύ των δικαστηρίων των κρατών μελών κατά τη διεξαγωγή αποδείξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις \(διεξαγωγή αποδείξεων\) \(αναδιτύπωση\)](#) (126)·

να παρέχουν συνδρομή για τη διαπίστωση συγγένειας εφόσον τούτο απαιτείται για την είσπραξη διατροφής·

να κινούν ή να διευκολύνουν την κίνηση διαδικασιών για την επίτευξη τυχόν απαραίτητων προσωρινών μέτρων εδαφικού χαρακτήρα, με τα οποία επιδιώκεται να εξασφαλισθεί το αποτέλεσμα εκκρεμούς αίτησης διατροφής·

να διευκολύνουν την κοινοποίηση ή επίδοση πράξεων, με την επιφύλαξη του κανονισμού (ΕΕ) 2020/1784 περί επιδόσεως και κοινοποιήσεως στα κράτη μέλη δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις («επίδοση ή κοινοποίηση πράξεων») (αναδιτύπωση) (127).

⁽¹²⁶⁾ Το άρθρο 51 παράγραφος 2 στοιχείο ζ) παραπέμπει στον [κανονισμό \(ΕΚ\) αριθ. 1206/2001](#), ο οποίος αντικαταστάθηκε με τον [κανονισμό \(ΕΕ\) 2020/1783](#). Η αναδιτύπωση άρχισε να ισχύει την 1η Ιουλίου 2022.

⁽¹²⁷⁾ Το άρθρο 51 παράγραφος 2 στοιχείο ι) παραπέμπει στον [κανονισμό \(ΕΚ\) αριθ. 1393/2007](#), ο οποίος αντικαταστάθηκε με τον [κανονισμό \(ΕΕ\) 2020/1784](#). Η αναδιτύπωση άρχισε να ισχύει την 1η Ιουλίου 2022.

5.2. ΕΔΔ-αστικές — Άρθρα 50, 70 και 71 και αιτιολογική σκέψη 39

Οι κεντρικές αρχές είναι μέλη του Ευρωπαϊκού Δικαστικού Δικτύου για αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΔΔ-αστικές) (128).

Το ΕΔΔ-αστικές αποτελείται από εθνικά σημεία επαφής και, εκτός από τις κεντρικές αρχές που έχουν ήδη αναφερθεί, από εθνικές δικαστικές αρχές και επαγγελματικές ενώσεις. Είναι υπεύθυνο για να βοηθάει τα εθνικά δικαστήρια και τις αρμόδιες αρχές να εφαρμόζουν διάφορες πράξεις της ΕΕ στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, συμπεριλαμβανομένου του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής.

Τα σημεία επαφής μπορούν να λαμβάνουν αιτήματα από σημεία επαφής σε άλλα κράτη μέλη ή από τις τοπικές αρμόδιες αρχές του οικείου κράτους μέλους (π.χ. δικαστήρια και κεντρικές αρχές). Αυτά επιδιώκουν λύσεις σε δυσκολίες που προκύπτουν από αίτημα δικαστικής συνεργασίας (π.χ. επίδοση ή κοινοποίηση εγγράφων ή διεξαγωγή αποδείξεων). Διεκπεραιώνουν επίσης αιτήματα σχετικά με αλλοδαπό δίκαιο και σχετικά με τον προσδιορισμό της αρμόδιας αρχής σε διασυνοριακή διαδικασία. Συμβάλλουν στην αντιμετώπιση πρακτικών δυσκολιών σε διασυνοριακές καταστάσεις. Τέλος, δημοσιεύουν πληροφορίες σχετικά με το εθνικό τους δίκαιο μέσω των ενημερωτικών δελτίων της διαδικτυακής πύλης της ευρωπαϊκής ηλεκτρονικής δικαιοσύνης.

(128) Βλ. σχετικά το άρθρο 2 παράγραφος 1 στοιχείο β) της απόφασης του Συμβουλίου, της 28ης Μαΐου 2001, σχετικά με τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού δικαστικού δικτύου για αστικές και εμπορικές υποθέσεις (2001/470/ΕΚ). Οι πληροφορίες σχετικά με το ΕΔΔ-αστικές είναι διαθέσιμες στη διαδικτυακή πύλη της ευρωπαϊκής ηλεκτρονικής δικαιοσύνης.

Ορισμένα κράτη μέλη διαθέτουν δικαστές-συνδέσμους (129) και ορισμένα κράτη μέλη έχουν διορίσει δικαστές που επιλαμβάνονται θεμάτων οικογενειακού δικαίου ως η «άλλη δικαστική αρχή», οι οποίοι συνδράμουν μεταξύ άλλων στην εφαρμογή του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής. Αυτή η καλή πρακτική θα μπορούσε να επιφέρει καλύτερη και αποτελεσματικότερη επαφή μεταξύ των δικαστών και των κεντρικών αρχών, καθώς και μεταξύ των ίδιων των δικαστών και, ως εκ τούτου, να συμβάλει στην ταχύτερη επίλυση υποθέσεων διατροφής βάσει του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής.

Το ΕΔΔ-αστικές υποθέσεις παρέχει στήριξη στις κεντρικές αρχές και τις καθιστά βασικό παράγοντα στη συνεργασία σε διαφορές γονικής μέριμνας.

Το ΕΔΔ-αστικές καταρτίζει και επικαιροποιεί δελτία πληροφοριών σχετικά με το δίκαιο και τις διαδικασίες της ΕΕ και των κρατών μελών, σε όλες τις γλώσσες της ΕΕ, δωρεάν. Αυτά επικαιροποιούνται τακτικά από τις εθνικές αρχές (130). Ο κανονισμός για τις υποχρεώσεις διατροφής απαιτεί από τις κεντρικές αρχές να συνεδριάζουν τακτικά προκειμένου να διευκολύνεται η εφαρμογή του. Η γραμματεία του ΕΔΔ (η Ευρωπαϊκή Επιτροπή) διοργανώνει τις συνεδριάσεις των κεντρικών αρχών στο πλαίσιο του ΕΔΔ-αστικές (βλ. άρθρο 50 παράγραφος 2 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής).

(129) Βλ. άρθρο 2 παράγραφος 1 στοιχείο γ) της απόφασης του Συμβουλίου, της 28ης Μαΐου 2001, σχετικά με τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού δικαστικού δικτύου για αστικές και εμπορικές υποθέσεις (2001/470/ΕΚ), ανωτέρω υποσημείωση 128.

(130) Τα εν λόγω ενημερωτικά δελτία διατίθενται στη διαδικτυακή πύλη της ευρωπαϊκής ηλεκτρονικής δικαιοσύνης, Πληροφορίες για την εθνική νομοθεσία (δελτία πληροφοριών).

Συνεργασία μεταξύ κεντρικών αρχών

5.3. Διαθέσιμες αιτήσεις — Άρθρο 56 και αιτιολογική σκέψη 31

5.3.1 Αίτηση συνδρομής

Τα ειδικά καθήκοντα που αναφέρονται στο άρθρο 51 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής ασκούνται μόνο από τις κεντρικές αρχές για τις αιτήσεις που αναφέρονται στο άρθρο 56. Στις περισσότερες περιπτώσεις, η αίτηση συνδρομής υποβάλλεται από δικαιούχο διατροφής που επιδιώκει αναγνώριση, κήρυξη εκτελεστότητας, εκτέλεση ή τροποποίηση ή λήψη απόφασης διατροφής σε κράτος μέλος διαφορετικό από εκείνο της διαμονής του [βλ. άρθρο 56 παράγραφος 1 στοιχεία α) έως στ) του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής]. Ωστόσο, ο υπόχρεος διατροφής μπορεί επίσης να επιδιώξει συνδρομή για την υποβολή αίτησης αναστολής ή τροποποίησης απόφασης που έχει ήδη εκδοθεί [βλ. άρθρο 56 παράγραφος 2 στοιχεία α) έως γ) του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής]. Η αίτηση υποβάλλεται σε όλες τις περιπτώσεις στην κεντρική αρχή του κράτους μέλους στο οποίο κατοικεί ο αιτών (βλ. άρθρο 55 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής) ώστε η εν λόγω κεντρική αρχή να μπορεί να τη διαβιβάζει στην κεντρική αρχή του κράτους μέλους στο οποίο πρέπει να αναγνωριστεί, να κηρυχθεί εκτελεστή, να εκτελεστεί, να ανασταλεί, να τροποποιηθεί ή να ληφθεί η απόφαση.

Η υποβολή αίτησης μέσω κεντρικής αρχής αποτελεί δικαίωμα επιλογής που έχει στη διάθεσή του ο σχετικός δικαιούχος ή υπόχρεος διατροφής, αλλά όχι υποχρέωση. Ο αιτών μπορεί να αποφασίσει να υποβάλει την αίτηση στην αρμόδια κεντρική αρχή του κράτους μέλους στο οποίο επιδιώκει να ασκήσει δικαίωμα χωρίς να κάνει χρήση της βοήθειας που παρέχει η κεντρική

αρχή⁽¹³¹⁾. Ωστόσο, η νομική αρωγή για τη διατροφή γονέα-τέκνου είναι διαθέσιμη μόνο όταν υποβάλλεται αίτηση μέσω κεντρικών αρχών (βλ. άρθρο 46 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής και παράγραφο 4.1.4 του παρόντος οδηγού).

Όλες οι αιτήσεις προς την κεντρική αρχή πρέπει να υποβάλλονται χρησιμοποιώντας το σχετικό παράρτημα του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής⁽¹³²⁾.

5.3.2. Διαθέσιμες αιτήσεις για δικαιούχο διατροφής — Άρθρο 56 παράγραφος 1

Ένας δικαιούχος διατροφής που επιδιώκει να εισπράξει διατροφή σε κράτος μέλος διαφορετικό από εκείνο της διαμονής του μπορεί να υποβάλει αίτηση στην κεντρική αρχή του κράτους μέλους διαμονής του για βοήθεια κατά την υποβολή αιτήσεων για να επιτύχει:

⁽¹³¹⁾ Βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 9ης Φεβρουαρίου 2017, M.S. κατά P.S., C-283/16, EU:C:2017:104. Σε περίπτωση που ένας δικαιούχος διατροφής υπέβαλε αίτηση απευθείας στην αρμόδια αρχή του κράτους μέλους στο οποίο επιδιώκει την εκτέλεση της απόφασης, το ΔΕΕ διαπίστωσε ότι οι διατάξεις του κεφαλαίου IV πρέπει να ερμηνεύονται υπό την έννοια ότι ο δικαιούχος διατροφής δεν υποχρεούται να υποβάλει την αίτηση μέσω της κεντρικής αρχής του κράτους μέλους εκτέλεσης.

⁽¹³²⁾ Όλα τα παραρτήματα του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής μπορούν να συμπληρωθούν σε δυναμικό μορφότυπο με τον οποίο καθίσταται δυνατή η άμεση μετάφραση στη γλώσσα του κράτους μέλους στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση, στη διεύθυνση https://e-justice.europa.eu/155/EL/online_forms?init=true. Βλ., επίσης, τις οδηγίες σχετικά με τη χρήση των παραρτημάτων του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής στη διεύθυνση <https://op.europa.eu/el/publication-detail/-/publication/8aa572b8-6eb3-11e8-9483-01aa75ed71a1>.

- i) την αναγνώριση απόφασης, την κήρυξη της εκτελεστότητας ή την εκτέλεση απόφασης που έχει ήδη ληφθεί [άρθρο 56 παράγραφος 1 στοιχεία α) και β) του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής]
- ii) τη λήψη νέας απόφασης [άρθρο 56 παράγραφος 1 στοιχεία γ) και δ) του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής]
- iii) την τροποποίηση απόφασης που έχει ήδη ληφθεί [άρθρο 56 παράγραφος 1 στοιχεία ε) και στ) του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής].

Ως εκ τούτου, οι εν λόγω αιτήσεις χρησιμοποιούνται για τους έξι σκοπούς που ακολουθούν:

α) αναγνώριση απόφασης ή αναγνώριση και κήρυξη της εκτελεστότητας απόφασης ⁽¹³³⁾: στις περιπτώσεις αυτές, ο δικαιούχος διατροφής έχει ήδη επιτύχει απόφαση και επιδιώκει i) μόνον αναγνώριση ή ii) την αναγνώριση και την κήρυξη της εκτελεστότητας, εάν δεν είναι αυτοδικαίως εκτελεστή σε όλα τα κράτη μέλη [π.χ. επειδή εκδόθηκε σε κράτος που δεν δεσμεύεται από το πρωτόκολλο (όπως η Δανία) ή σε διαδικασία που κινήθηκε πριν από τις 18 Ιουνίου 2011, την ημερομηνία κατά την οποία τέθηκε σε εφαρμογή ο

⁽¹³³⁾ Η αίτηση πρέπει να υποβάλλεται χρησιμοποιώντας το έντυπο του παραρτήματος VI του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής. Όλα τα παραρτήματα του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής μπορούν να συμπληρωθούν σε δυναμικό μορφότυπο με τον οποίο καθίσταται δυνατή η άμεση μετάφραση στη γλώσσα του κράτους μέλους στο οποίο απευθύνεται η αίτηση, στη διεύθυνση https://e-justice.europa.eu/155/EL/online_forms?init=true. Βλ., επίσης, τις οδηγίες σχετικά με τη χρήση των παραρτημάτων του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής: <https://op.europa.eu/el/publication-detail/-/publication/8aa572b8-6eb3-11e8-9483-01aa75ed71a1>.

κανονισμός για τις υποχρεώσεις διατροφής ⁽¹³⁴⁾ (βλ. κεφάλαιο 4 του παρόντος οδηγού)].

Υπόθεση 18 [άρθρο 56 παράγραφος 1 στοιχείο α) του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής]

Ο Χ και η Υ ήταν παντρεμένο ζευγάρι με ένα τέκνο. Είχαν τη συνήθη διαμονή τους στις Κάτω Χώρες. Μετά τη διακοπή της σχέσης τους, το 2010 εκδόθηκε απόφαση διαζυγίου στις Κάτω Χώρες, η οποία απαιτούσε από τον Χ να πληρώσει διατροφή για το τέκνο.

Μετά το διαζύγιο, η Υ και το τέκνο συνέχισαν να διαμένουν στις Κάτω Χώρες, αλλά ο Χ μετακόμισε στη Γαλλία. Μετά από αυτήν την μετακόμιση, ο Χ δεν πλήρωσε το απαιτούμενο ποσό για αρκετούς μήνες. Όταν απέκτησε σταθερή δουλειά, ο Χ συνέχισε τις πληρωμές του και υποσχέθηκε στην Υ ότι θα της πληρώσει τις ληξιπρόθεσμες οφειλές το συντομότερο δυνατό.

Η Υ συμφώνησε να περιμένει, αλλά αποφάσισε επίσης να προετοιμαστεί για το ενδεχόμενο ο Χ να σταματήσει να πληρώνει ξανά. Ως εκ τούτου, αποφάσισε να αιτηθεί στη Γαλλία την αναγνώριση και την κήρυξη της εκτελεστότητας της απόφασης που θέσπισε το επίδομα διατροφής, αλλά χωρίς να προχωρήσει στην εκτέλεσή της. Η κήρυξη της εκτελεστότητας είναι απαραίτητη επειδή η απόφαση εκδόθηκε πριν από την ημερομηνία έναρξης ισχύος του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής (άρθρο 75 παράγραφος 2 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής).

⁽¹³⁴⁾ Βλ. παράγραφο 1.2.1 του παρόντος οδηγού.

Συnergασία μεταξύ κεντρικών αρχών

Συνηπώς, η Υ επικοινωνεί με την κεντρική αρχή των Κάτω Χωρών (όπου κατοικεί η Υ), η οποία διαβιβάζει στην κεντρική αρχή της Γαλλίας εξ ονόματος της Υ αίτηση αναγνώρισης και κήρυξης της εκτελεστότητας της απόφασης που εκδόθηκε στις Κάτω Χώρες.

Εάν ο Χ σταματήσει να καταβάλλει τις ληξιπρόθεσμες οφειλές, η Υ θα είναι σε θέση να επικοινωνήσει με την κεντρική αρχή των Κάτω Χωρών, η οποία θα διαβιβάζει την αίτηση για την εκτέλεση της απόφασης που εκδόθηκε στις Κάτω Χώρες στην Κεντρική Αρχή της Γαλλίας, η οποία έχει ήδη αναγνωρίσει την απόφαση και την έχει κηρύξει εκτελεστή δυνάμει της προηγούμενης αίτησης.

β) εκτέλεση απόφασης που έχει ληφθεί ή αναγνωρισθεί στο κράτος μέλος στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση ⁽¹³⁵⁾: ένας δικαιούχος διατροφής συχνά επιδιώκει την εκτέλεση σε κράτος μέλος στο οποίο δεν διαμένει, απόφασης που εκδόθηκε εκεί ή, παρά το γεγονός ότι εκδόθηκε σε άλλο κράτος (συμπεριλαμβανομένου του κράτους στο οποίο διαμένει ο δικαιούχος), έχει αναγνωρισθεί στο εν λόγω κράτος μέλος (βλ. κεφάλαιο 4 του παρόντος οδηγού).

⁽¹³⁵⁾ Η αίτηση πρέπει να υποβάλλεται χρησιμοποιώντας το έντυπο του παραρτήματος VI του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής. Όλα τα παραρτήματα του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής μπορούν να συμπληρωθούν σε δυναμικό μορφότυπο με τον οποίο καθίσταται δυνατή η άμεση μετάφραση στη γλώσσα του κράτους μέλους στο οποίο απευθύνεται η αίτηση, στη διεύθυνση https://e-justice.europa.eu/155/EL/online_forms?init=true. Βλ., επίσης, τις οδηγίες σχετικά με τη χρήση των παραρτημάτων του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής, <https://op.europa.eu/el/publication-detail/-/publication/8aa572b8-6eb3-11e8-9483-01aa75ed71a1>.

Υπόθεση 19 [άρθρο 56 παράγραφος 1 στοιχείο β) του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής]

Οι Χ και Υ ήταν ζεύγος εκτός γάμου με δύο παιδιά και είχαν τη συνήθη διαμονή τους στην Ιταλία. Το 2018, μετά το χωρισμό του ζευγαριού, οι γονείς λαμβάνουν απόφαση σχετικά με την επιμέλεια των παιδιών στην Ιταλία, η οποία αναθέτει τα παιδιά στην Υ και απαιτεί από τον Χ να καταβάλει διατροφή του παιδιού.

Η Υ και τα δύο παιδιά αργότερα μετακόμισαν στη Σλοβακία με τη συγκατάθεση του Χ, αλλά ο Χ παρέμεινε στην Ιταλία. Ο Χ σταμάτησε να πληρώνει τη διατροφή των παιδιών μετά από αυτήν την μετακόμιση. Ως εκ τούτου, η Υ αποφάσισε να υποβάλει αίτηση για την εκτέλεση της απόφασης διατροφής που εκδόθηκε στην Ιταλία.

Τότε, η Υ υποβάλλει αίτηση στην κεντρική αρχή της Σλοβακίας, όπου η Υ είναι κάτοικος, και η εν λόγω κεντρική αρχή διαβιβάζει την αίτηση στην κεντρική αρχή της Ιταλίας, ζητώντας την εκτέλεση της απόφασης που εκδόθηκε από το δικαστήριο στην Ιταλία.

γ) λήψη απόφασης στο κράτος μέλος στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση εφόσον δεν υφίσταται απόφαση, μεταξύ άλλων (όταν απαιτείται) για τη διαπίστωση συγγένειας ⁽¹³⁶⁾: στην περίπτωση αυτή, ο δικαιούχος διατροφής δεν έχει ακόμη λάβει απόφαση που καθορίζει το δικαίωμά του σε διατροφή. Μολονότι στο άρθρο 3 στοιχείο β) του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής παρέχεται το δικαίωμα υποβολής αίτησης απευθείας στην αρμόδια αρχή του κράτους μέλους της συνήθους διαμονής, ειδικές περιστάσεις μπορεί να οδηγήσουν σε απόφαση για υποβολή αίτησης, είτε απευθείας είτε μέσω της κεντρικής αρχής του κράτους μέλους διαμονής, στην αρμόδια αρχή διαφορετικού κράτους μέλους. Αυτό συνιστά ίσως τον βέλτιστο τρόπο ενέργειας όταν είναι απαραίτητο να ληφθεί μια προδικαστική απόφαση για τη συγγένεια, από την οποία θα προκύψει η αξίωση διατροφής.

Υπόθεση 20 [άρθρο 56 παράγραφος 1 στοιχείο γ) του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής]

Μια γυναίκα, κάτοικος Ιρλανδίας, είχε μια σύντομη σχέση με έναν άνδρα που κατοικεί στο Λουξεμβούργο. Γέννησε ένα παιδί, αλλά ο άντρας αρνήθηκε να αναγνωρίσει το παιδί ως δικό του.

⁽¹³⁶⁾ Στην περίπτωση αυτή, η αίτηση πρέπει να υποβάλλεται χρησιμοποιώντας το έντυπο του παραρτήματος VII του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής. Όλα τα παραρτήματα του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής μπορούν να συμπληρωθούν σε δυναμικό μορφότυπο με τον οποίο καθίσταται δυνατή η άμεση μετάφραση στη γλώσσα του κράτους μέλους στο οποίο απευθύνεται η αίτηση, στη διεύθυνση https://e-justice.europa.eu/155/EL/online_forms?init=true. Βλ., επίσης, τις οδηγίες σχετικά με τη χρήση των παραρτημάτων του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής, <https://op.europa.eu/el/publication-detail/-/publication/8aa572b8-6eb3-11e8-9483-01aa75ed71a1>.

Η μητέρα αποφάσισε να κινηθεί νομικά εναντίον του προκειμένου να πετύχει απόφαση για την διαπίστωση της συγγένειας και, στη συνέχεια, να τον υποχρεώσει σε καταβολή διατροφής.

Ως εκ τούτου, επικοινωνεί με την κεντρική αρχή της Ιρλανδίας όπου διαμένει, ώστε να μπορέσει να υποβάλει τη σχετική αγωγή αναγνώρισης πατρότητας στις δικαστικές αρχές του Λουξεμβούργου, με τη συνδρομή της κεντρικής αρχής του Λουξεμβούργου, και να επιδιώξει τη διατροφή που φέρεται να οφείλει ο άνδρας.

δ) λήψη απόφασης στο κράτος μέλος στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση όταν δεν είναι δυνατή η αναγνώριση και η κήρυξη της εκτελεσιότητας απόφασης που έχει ληφθεί σε άλλο κράτος εκτός του κράτους μέλους στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση ⁽¹³⁷⁾: στην περίπτωση αυτή, ο δικαιούχος διατροφής έχει ήδη λάβει ευνοϊκή απόφαση, αλλά ενδέχεται να υπάρχει πρόβλημα στην αναγνώριση και/ή την κήρυξη της εκτελεσιότητας στο κράτος μέλος στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση. Ο δικαιούχος διατροφής μπορεί να θεωρήσει ότι είναι καλύτερο να παρέμβει στο κράτος μέλος στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση για να λάβει νέα απόφαση και στη συνέχεια να την εκτελέσει στο εν λόγω κράτος. Η υπόθεση αυτή, η οποία είναι παρόμοια

⁽¹³⁷⁾ Η εν λόγω αίτηση πρέπει να υποβάλλεται χρησιμοποιώντας το έντυπο του παραρτήματος VII του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής. Όλα τα παραρτήματα του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής μπορούν να συμπληρωθούν σε δυναμικό μορφότυπο με τον οποίο καθίσταται δυνατή η άμεση μετάφραση στη γλώσσα του κράτους μέλους στο οποίο απευθύνεται η αίτηση, στη διεύθυνση https://e-justice.europa.eu/155/EL/online_forms?init=true. Βλ., επίσης, τις οδηγίες σχετικά με τη χρήση των παραρτημάτων, <https://op.europa.eu/el/publication-detail/-/publication/8aa572b8-6eb3-11e8-9483-01aa75ed71a1>.

Συnergασία μεταξύ κεντρικών αρχών

με αυτή που εκτίθεται στη σύμβαση της Χάγης του 2007, έχει πολύ περιορισμένη δυνατότητα εφαρμογής βάσει του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής, διότι η αμφισβήτηση αναγνώρισης ή κήρυξης της εκτελεστότητας επιτρέπεται μόνο για αποφάσεις που διέπονται από το κεφάλαιο IV, τμήμα 2 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής και αποκλειστικά για τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 24 (βλ. κεφάλαιο 4 του παρόντος οδηγού).

Υπόθεση 21 [άρθρο 56 παράγραφος 1 στοιχείο δ) του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής]

Οι Χ και Υ χώρισαν το 2010 στη Φινλανδία, όπου το ζευγάρι είχε τη συνθήκη διαμονής του. Η απόφαση απαιτούσε από τον Χ να καταβάλλει μηνιαία διατροφή, αλλά ο Χ δεν την έχει καταβάλει ποτέ.

Ο Χ μετακόμισε στην Ουγγαρία μετά το διαζύγιο. Με τη συνδρομή της κεντρικής αρχής της Φινλανδίας, η Υ υπέβαλε αίτηση για την αναγνώριση, την κήρυξη της εκτελεστότητας και την εκτέλεση της απόφασης στην Ουγγαρία που επέβαλε την υποχρέωση διατροφής στον Χ.

Ωστόσο, ο Χ αμφισβήτησε την απόφαση που χορήγησε δικαίωμα εκτέλεσης σύμφωνα με το άρθρο 32, ισχυριζόμενος ότι το έγγραφο που κίνησε τη διαδικασία διαζυγίου δεν του επιδόθηκε ή κοινοποιήθηκε και, ως εκ τούτου, πρόβαλε τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 24 στοιχείο β).

Η δικαστική αρχή της Ουγγαρίας δέχθηκε την ένσταση του Χ και απέρριψε αμετάκλητα την αίτηση αναγνώρισης και κήρυξης της εκτελεστότητας.

Η Υ αναγνωρίζει ότι δεν είναι δυνατή η αναγνώριση και η κήρυξη της εκτελεστότητας στην Ουγγαρία της απόφασης που εκδόθηκε στη Φινλανδία. Στη συνέχεια, η Υ στρέφεται στην κεντρική αρχή της Φινλανδίας, η οποία υποβάλει, μέσω της κεντρικής αρχής στην Ουγγαρία, αίτηση για την έκδοση νέας απόφασης διατροφής στην Ουγγαρία.

ε) τροποποίηση απόφασης που έχει εκδοθεί στο κράτος μέλος στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση ⁽¹³⁸⁾: οι αποφάσεις σχετικά με τις υποχρεώσεις διατροφής, ιδίως όταν εκδίδονται υπέρ των ανηλίκων, έχουν εγγενώς αόριστη διάρκεια ή ισχύουν για πολλά χρόνια. Συνεπώς, πρέπει να τροποποιηθούν σε κάποιο στάδιο. Μια αλλαγή τέτοιου είδους μπορεί να αφορά οποιαδήποτε πτυχή της υποχρέωσης, π.χ. το ποσό (το οποίο ενδέχεται να τροποποιηθεί σε σχέση με τις ανάγκες του δικαιούχου διατροφής που έχουν αλλάξει ή με αλλαγή στο εισόδημα του υπόχρεου διατροφής) ή η διάρκεια, η συχνότητα ή ο τρόπος πληρωμής. Στις περιπτώσεις αυτές, ο δικαιούχος διατροφής (ή ο υπόχρεος διατροφής, βλ. παράγραφο 5.3.3 του παρόντος οδηγού) μπορεί να επιδιώξει νέα απόφαση που τροποποιεί την προηγούμενη. Η εν λόγω διαδικασία εφαρμόζεται επίσης σε περιπτώσεις που το κράτος στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση δεν επιτρέπει την

⁽¹³⁸⁾ Η εν λόγω αίτηση πρέπει να υποβάλλεται χρησιμοποιώντας το έντυπο του παραρτήματος VII του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής. Όλα τα παραρτήματα του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής μπορούν να συμπληρωθούν σε δυναμικό μορφότυπο με τον οποίο καθίσταται δυνατή η άμεση μετάφραση στη γλώσσα του κράτους μέλους στο οποίο απευθύνεται η αίτηση, στη διεύθυνση https://e-justice.europa.eu/155/EL/online_forms?init=true. Βλ., επίσης, τις οδηγίες σχετικά με τη χρήση των παραρτημάτων του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής, <https://op.europa.eu/el/publication-detail/-/publication/8aa572b8-6eb3-11e8-9483-01aa75ed71a1>.

τροποποίηση προηγούμενης απόφασης, αλλά μόνο την έκδοση νέας απόφασης. Η αίτηση τροποποίησης, η οποία υποβάλλεται μέσω της κεντρικής αρχής του κράτους μέλους στο οποίο διαμένει ο δικαιούχος διατροφής, διαβιβάζεται στο κράτος μέλος που εξέδωσε την προηγούμενη απόφαση. Ο δικαιούχος διατροφής μπορεί, ωστόσο, να υποβάλει την αίτηση απευθείας στα δικαστήρια (παράγραφος 5.3.1 του παρόντος οδηγού) του κράτους μέλους της συνήθους διαμονής του ή σε άλλο κράτος μέλος με διεθνή δικαιοδοσία.

Υπόθεση 22 [άρθρο 56 παράγραφος 1 στοιχείο ε) του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής]

Οι Χ και Υ ήταν ζευγάρι εκτός γάμου με ένα παιδί και είχαν τη συνήθη διαμονή τους στην Κροατία. Μετά το χωρισμό τους, αποφάσισαν το 2018 να υποβάλουν αίτηση σε δικαστήριο στην Κροατία για απόφαση σχετικά με την επιμέλεια του παιδιού.

Η Χ αργότερα μετακόμισε στην Κύπρο με το παιδί. Στη συνέχεια, η Χ έμαθε ότι ο Υ, ο οποίος είχε παραμείνει στην Κροατία, είχε βρει πολύ καλύτερα αμειβόμενη θέση εργασίας.

Η Χ πιστεύει ότι το παιδί θα πρέπει επίσης να επωφεληθεί από τη σημαντική βελτίωση της οικονομικής θέσης του Υ. Ως εκ τούτου, στρέφεται στην κεντρική αρχή της Κύπρου, όπου η Χ εξακολουθεί να διαμένει με το παιδί, προκειμένου να υποβάλει αίτηση στη δικαστική αρχή της Κροατίας για τροποποίηση της αρχικής απόφασης που εκδόθηκε στην Κροατία.

στ) τροποποίηση απόφασης που έχει ληφθεί σε κράτος άλλο από το κράτος μέλος στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση ⁽¹³⁹⁾: Όπως και στην προηγούμενη περίπτωση, ο δικαιούχος διατροφής έχει ήδη λάβει ευνοϊκή απόφαση, αλλά αυτή εκδόθηκε σε κράτος (ίσως όχι μέλος της ΕΕ) διαφορετικό από το κράτος μέλος στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση και επιδιώκει τροποποίηση της εν λόγω απόφασης. Για την επεξεργασία μιας τέτοιας αίτησης στο κράτος στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση, είναι αναγκαίο το αρμόδιο κράτος μέλος να τροποποιήσει την εν λόγω απόφαση σύμφωνα με τον κανονισμό για τις υποχρεώσεις διατροφής.

Υπόθεση 23 [άρθρο 56 παράγραφος 1 στοιχείο στ) του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής]

Οι Χ και Υ ήταν ζευγάρι εκτός γάμου με δύο παιδιά και είχαν τη συνήθη διαμονή τους στην Νορβηγία, ένα τρίτο κράτος. Μετά τη διακοπή της σχέσης τους, τα δικαστήρια της Νορβηγίας εξέδωσαν απόφαση με την οποία ανέθεσαν τα παιδιά στην Υ και της επιδίκασαν μηνιαία διατροφή που έπρεπε να καταβάλλεται από τον Χ υπέρ των παιδιών.

⁽¹³⁹⁾ Η εν λόγω αίτηση πρέπει να υποβάλλεται χρησιμοποιώντας το έντυπο του παραρτήματος VII του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής. Όλα τα παραρτήματα του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής μπορούν να συμπληρωθούν σε δυναμικό μορφότυπο με τον οποίο καθίσταται δυνατή η άμεση μετάφραση στη γλώσσα του κράτους μέλους στο οποίο απευθύνεται η αίτηση, στη διεύθυνση https://e-justice.europa.eu/155/EL/online_forms?init=true. Βλ., επίσης, τις οδηγίες σχετικά με τη χρήση των παραρτημάτων του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής, <https://op.europa.eu/el/publication-detail/-/publication/8aa572b8-6eb3-11e8-9483-01aa75ed71a1>.

Συνεργασία μεταξύ κεντρικών αρχών

Αργότερα η Υ μετακόμισε στη Σουηδία με τα δύο παιδιά, ενώ ο Χ εγκαταστάθηκε στο Βέλγιο και απέκτησε μια καλύτερη αμειβόμενη θέση εργασίας.

Η Υ έχει μάθει για τη σημαντική βελτίωση της οικονομικής κατάστασης του Χ και θέλει να αυξηθεί η υποχρέωση διατροφής. Συνεπώς, στρέφεται στην κεντρική αρχή της Σουηδίας και υποβάλει αίτηση στο Βέλγιο, με τη βοήθεια της κεντρικής αρχής του Βελγίου, για τροποποίηση της αρχικής απόφασης που εκδόθηκε στη Νορβηγία.

5.3.3. Διαθέσιμες αιτήσεις για τον υπόχρεο διατροφής κατά του οποίου έχει εκδοθεί απόφαση περί διατροφής — Άρθρο 56 παράγραφος 2

Ο υπόχρεος διατροφής που υπόκειται σε υφιστάμενη απόφαση διατροφής μπορεί να υποβάλει αίτηση στην κεντρική αρχή του κράτους μέλους διαμονής για να λάβει συνδρομή στην υποβολή συγκεκριμένων αιτήσεων. Για τους λόγους που περιγράφονται [στην παράγραφο 5.3.2 στοιχείο ε) του παρόντος οδηγού], και προκειμένου να προσαρμοστεί η διάρκεια μιας υποχρέωσης διατροφής ή λόγω της ανάγκης τροποποίησης μιας τέτοιου είδους υποχρέωσης ώστε να ανταποκρίνεται στις ανάγκες του δικαιούχου διατροφής ή στην οικονομική θέση του υπόχρεου διατροφής, ο υπόχρεος μπορεί επίσης να επιθυμεί να υποβάλει αίτηση για την προστασία των συμφερόντων του. Η ταχεία διαχείριση και διευθέτηση των αιτήσεων και των ενστάσεων του υπόχρεου διατροφής διευκολύνει επίσης τη διασυννοριακή είσπραξη της διατροφής. Ωστόσο, ο υπόχρεος διατροφής μπορεί να υποβάλει μόνο τις εξής αιτήσεις.

α) Αναγνώριση απόφασης που έχει αποτέλεσμα την αναστολή ή τον περιορισμό της εκτέλεσης προηγούμενης απόφασης στο κράτος μέλος στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση ⁽¹⁴⁰⁾: ο υπόχρεος διατροφής που έχει λάβει απόφαση σε κράτος μέλος διαφορετικό από το κράτος μέλος στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση, η οποία θα μπορούσε να επηρεάσει την εκτέλεση προηγούμενης απόφασης στο κράτος μέλος στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση, μπορεί να ζητήσει την αναγνώριση της απόφασης αναστολής ή περιορισμού της εκτέλεσης.

Υπόθεση 24 [άρθρο 56 παράγραφος 2 στοιχείο α) του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής]

Ένα παντρεμένο ζευγάρι, ο Χ και η Υ, χώρισαν το 2018 μέσω των δικαστηρίων της Σλοβενίας, όπου το ζευγάρι είχε τη συνήθη διαμονή του. Η απόφαση διαζυγίου απαιτούσε από τον Χ να καταβάλλει μηνιαία διατροφή.

Το 2019, ο Χ άρχισε να πληρώνει μόνο ένα μέρος της οφειλόμενης διατροφής. Προκειμένου να εισπράξει το σύνολο του ποσού, η Υ κίνησε διαδικασία εκτέλεσης σύμφωνα με το άρθρο 56 παράγραφος 1 στοιχείο β)

⁽¹⁴⁰⁾ Η αίτηση πρέπει να υποβάλλεται χρησιμοποιώντας το έντυπο του παραρτήματος VI του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής. Όλα τα παραρτήματα του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής μπορούν να συμπληρωθούν σε δυναμικό μορφότυπο με τον οποίο καθίσταται δυνατή η άμεση μετάφραση στη γλώσσα του κράτους μέλους στο οποίο απευθύνεται η αίτηση, στη διεύθυνση https://e-justice.europa.eu/155/EL/online_forms?init=true. Βλ., επίσης, τις οδηγίες σχετικά με τη χρήση των παραρτημάτων του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής, <https://op.europa.eu/el/publication-detail/-/publication/8aa572b8-6eb3-11e8-9483-01aa75ed71a1>.

του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής στην Τσεχία, όπου ο Χ είναι κύριος ακινήτου το οποίο εκμισθώνει. Η Υ πέτυχε απόφαση με την οποία ένα μέρος του μηνιαίου ενοικίου που καταβάλλεται από τον τρίτο μισθωτή πρέπει να αποδίδεται απευθείας στην Υ.

Το συνολικό εισόδημα του Χ μειώθηκε σημαντικά το 2020. Ο Χ πέτυχε —στη Σλοβενία, όπου οι δύο πρώην σύζυγοι εξακολουθούν να διαμένουν— απόφαση που μειώνει το ποσό της υποχρέωσης διατροφής. Στη συνέχεια, ο υπόχρεος διατροφής στρέφεται στην κεντρική αρχή της Σλοβενίας και υποβάλει αίτηση στη δικαστική αρχή της Τσεχίας, μέσω της κεντρικής αρχής της Τσεχίας, επιδιώκοντας την αναγνώριση της απόφασης που ελήφθη στη Σλοβενία, η οποία μειώνει το ποσό της διατροφής, προκειμένου να μειωθεί το ποσοστό του ενοικίου που πρέπει να καταβάλλεται από τον τρίτο μισθωτή απευθείας στην Υ.

β) Τροποποίηση απόφασης που έχει ληφθεί στο κράτος μέλος στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση ⁽¹⁴¹⁾: η περίπτωση αυτή είναι βασικά το αντίστροφο της υπόθεσης που εξετάζεται στην παράγραφο 5.3.2 στοιχείο ε) του παρόντος οδηγού σε σχέση με το άρθρο 56 παράγραφος 1 στοιχείο ε).

⁽¹⁴¹⁾ Η αίτηση πρέπει να υποβάλλεται χρησιμοποιώντας το έντυπο του παραρτήματος VII του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής. Όλα τα παραρτήματα του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής μπορούν να συμπληρωθούν σε δυναμικό μορφότυπο με τον οποίο καθίσταται δυνατή η άμεση μετάφραση στη γλώσσα του κράτους μέλους στο οποίο απευθύνεται η αίτηση, στη διεύθυνση https://e-justice.europa.eu/155/EL/online_forms?init=true. Βλ., επίσης, τις οδηγίες σχετικά με τη χρήση των παραρτημάτων του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής, <https://op.europa.eu/el/publication-detail/-/publication/8aa572b8-6eb3-11e8-9483-01aa75ed71a1>.

Στην περίπτωση αυτή, ωστόσο, είναι ο υπόχρεος διατροφής του οποίου η οικονομική κατάσταση έχει μεταβληθεί και, ως εκ τούτου, επιδιώκει τη συνδρομή της κεντρικής αρχής του κράτους μέλους κατοικίας για να υποβάλει αίτηση τροποποίησης απόφασης που έχει εκδοθεί από το κράτος μέλος στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση. Είναι σημαντικό ότι ο κανονισμός για τις υποχρεώσεις διατροφής περιορίζει τα μέτρα που μπορεί να λάβει ο υπόχρεος διατροφής για την τροποποίηση απόφασης (κεφάλαιο 2, άρθρο 8 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής). Όταν ο δικαιούχος διατροφής εξακολουθεί να έχει τη συνήθη διαμονή του στο κράτος μέλος στο οποίο εκδόθηκε η απόφαση (ή σε ένα συμβαλλόμενο κράτος της σύμβασης της Χάγης του 2007), ο υπόχρεος διατροφής μπορεί να παρέμβει μόνο στο εν λόγω κράτος, εκτός εάν το θέμα επιπίπτει στο πεδίο εφαρμογής μίας από τις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 8 παράγραφος 2 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής, οπότε η αρχή αυτή δεν ισχύει.

Υπόθεση 25 (άρθρο 56 παράγραφος 2 στοιχείο β) του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής]

Ο Χ και η Υ ήταν παντρεμένο ζευγάρι με δύο παιδιά. Είχαν τη συνήθη διαμονή τους στη Βουλγαρία. Μετά τη διακοπή της σχέσης τους, οι γονείς έλαβαν απόφαση διαζυγίου από το δικαστήριο της Βουλγαρίας το 2018 που επιδίκασε διατροφή υπέρ των παιδιών, τα οποία και τα δύο ανατέθηκαν στον Χ.

Η εταιρεία που ανήκει στην Υ αργότερα μεταφέρθηκε στην Πολωνία για να αυξήσει τις επιχειρηματικές δραστηριότητές της, αλλά αντιμετώπισε μακροπρόθεσμες δυσκολίες που μείωσαν σημαντικά το εισόδημα της Υ. Η Υ αποφάσισε να κινηθεί νομικά για να επιτύχει μείωση του ύψους της

Συnergασία μεταξύ κεντρικών αρχών

διατροφής που καθορίστηκε με την απόφαση διαζυγίου που εκδόθηκε στη Βουλγαρία.

Συνεπώς, η Υ επικοινωνεί με την κεντρική αρχή της Πολωνίας, όπου διαμένει η Υ, και υποβάλλει αίτηση στη Βουλγαρία, μέσω της κεντρικής αρχής της Βουλγαρίας, για την τροποποίηση της αρχικής απόφασης που εκδόθηκε στη Βουλγαρία.

γ) Τροποποίηση απόφασης που έχει ληφθεί σε κράτος άλλο από το κράτος μέλος στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση ⁽¹⁴²⁾: η υπόθεση αυτή είναι παρόμοια με αυτή που μόλις εξετάσαμε παραπάνω, αλλά αυτήν τη φορά η απόφαση ελήφθη σε κράτος διαφορετικό από εκείνο όπου λαμβάνονται μέτρα για να επιδιωχθεί η τροποποίησή της. Αυτό προϋποθέτει να μην εφαρμόζεται το όριο των διαδικασιών που προβλέπει το άρθρο 8 παράγραφος 1 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής. Για να χρησιμοποιηθεί αυτή η επιλογή: i) ο δικαιούχος διατροφής πρέπει να έχει μεταφέρει την κατοικία του στο κράτος μέλος στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση μετά την έκδοση της αρχικής απόφασης· ii) ο δικαιούχος διατροφής πρέπει να έχει αποδεχθεί ρητά τη δικαιοδοσία του εν λόγω δικαστηρίου και να έχει παρασταθεί στο δικαστήριο χωρίς να προβάλει ενστάσεις ως προς

⁽¹⁴²⁾ Για άλλη μια φορά, το απαιτούμενο έντυπο είναι αυτό που βρίσκεται στο παράρτημα VII του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής. Όλα τα παραρτήματα μπορούν να συμπληρωθούν σε δυναμικό μορφότυπο που καθιστά δυνατή την άμεση μετάφραση στη γλώσσα του κράτους μέλους στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση στη διεύθυνση https://e-justice.europa.eu/155/EL/online_forms?init=true. Βλ., επίσης, τις οδηγίες σχετικά με τη χρήση των παραρτημάτων του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής, <https://op.europa.eu/el/publication-detail/-/publication/8aa572b8-6eb3-11e8-9483-01aa75ed71a1>.

τη διεθνή δικαιοδοσία· ή iii) η απόφαση πρέπει να έχει εκδοθεί σε κράτος εκτός ΕΕ που είναι όμως συμβαλλόμενο κράτος της σύμβασης της Χάγης και να εφαρμόζεται μία από τις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 8 παράγραφος 2 στοιχεία γ) και δ).

Υπόθεση 26 [άρθρο 56 παράγραφος 2 στοιχείο γ) του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής]

Το 2018, ένα παντρεμένο ζευγάρι, το οποίο έχει τη συνήθη διαμονή του στην Αυστρία, έλαβε απόφαση διαζυγίου από τη δικαστική αρχή της Αυστρίας που απαιτούσε από τον Χ να καταβάλει διατροφή στην Υ.

Το 2019, η Υ μετακόμισε στη Λιθουανία και ο Χ μετακόμισε στην Ελλάδα, όπου ο Χ άρχισε να εργάζεται για μια εταιρεία που σύντομα άρχισε να αντιμετωπίζει σοβαρές οικονομικές δυσκολίες. Οι ώρες εργασίας και ο μισθός του Χ μειώθηκαν σημαντικά.

Ο Χ δεν είναι σε θέση να πληρώσει τη διατροφή στον βαθμό που είχε αρχικά καθοριστεί. Συνεπώς, στρέφεται στην κεντρική αρχή της Ελλάδας (όπου κατοικεί ο Χ), προκειμένου να υποβάλει αίτηση στη δικαστική αρχή της Λιθουανίας (όπου κατοικεί η Υ) μέσω της κεντρικής αρχής της Λιθουανίας για την τροποποίηση της αρχικής απόφασης που εκδόθηκε στην Αυστρία (ή σε τρίτο κράτος).

5.4. Ειδικά μέτρα — Άρθρο 53

5.4.1. Πεδίο εφαρμογής

Όταν δεν εκκρεμεί αίτηση βάσει του άρθρου 56 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής, μια κεντρική αρχή μπορεί να υποβάλει αίτηση — είτε αυτεπαγγέλτως είτε κατόπιν αιτήματος ενός εκ των διαδίκων— για τα ειδικά μέτρα που διέπονται από το άρθρο 53 σε άλλη κεντρική αρχή, προκειμένου να βοηθήσει έναν δυνητικό αιτούντα.

Ο εντοπισμός ενός υπόχρεου ή δικαιούχου διατροφής αποτελεί συχνά προϋπόθεση για την υποβολή αίτησης, ιδίως όταν δεν είναι γνωστός ο τόπος όπου βρίσκεται. Εάν υπάρχει ήδη απόφαση, η λήψη πληροφοριών σχετικά με το εισόδημα του υπόχρεου/δικαιούχου διατροφής, τις οικονομικές συνθήκες ή τα περιουσιακά στοιχεία του υπόχρεου μπορεί να βοηθήσει να καθοριστεί αν η αίτηση είναι σκόπιμη. Μπορεί επίσης να απαιτηθεί συνδρομή πριν από την υποβολή μίας από τις αιτήσεις που αναφέρονται στο άρθρο 56 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής (π.χ. για την λήψη επικυρωμένου αντιγράφου ή αποσπάσματος από απόφαση που έχει εκδοθεί από κράτος μέλος διαφορετικό από εκείνο στο οποίο διαμένει ο δυνητικός αιτών).

Η εν λόγω αίτηση για τη λήψη ειδικών μέτρων πρέπει να υποβάλλεται από την κεντρική αρχή στην κεντρική αρχή του κράτους μέλους στο οποίο ζητείται το ειδικό μέτρο χρησιμοποιώντας το έντυπο του παραρτήματος V του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής⁽¹⁴³⁾, το οποίο καλύπτει όλες τις

⁽¹⁴³⁾ Όλα τα παραρτήματα του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής μπορούν να συμπληρωθούν σε δυναμικό μορφότυπο με τον οποίο καθίσταται δυνατή η

πληροφορίες που απαιτούνται για την επεξεργασία της αίτησης. Επιπλέον, πρέπει να προβληθούν λόγοι για την υποβολή μιας αίτησης αυτού του είδους.

Σε αντίθεση με το τι συμβαίνει όταν υποβάλλεται αίτηση σε σχέση με τα ειδικά καθήκοντα που προβλέπονται στο άρθρο 51 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής, η κεντρική αρχή στην οποία υποβάλλεται η αίτηση διαθέτει εν προκειμένω διακριτική ευχέρεια όσον αφορά την επιβολή τυχόν ληφθέντων ειδικών μέτρων, διότι μπορεί να εκτιμήσει την ανάγκη σε σχέση με τους σκοπούς που εκφράζονται στο τμήμα του εντύπου για τον προσδιορισμό των λόγων της αίτησης.

Σε αντίθεση με τα άλλα έντυπα που προσαρτώνται στον κανονισμό για τις υποχρεώσεις διατροφής (βλ. παράγραφο 5.6.2 του παρόντος οδηγού), το έντυπο αίτησης για ειδικά μέτρα⁽¹⁴⁴⁾ περιλαμβάνει ένα δεύτερο μέρος που χρησιμοποιεί η κεντρική αρχή στην οποία υποβάλλεται η αίτηση προκειμένου να απαντήσει.

άμεση μετάφραση στη γλώσσα του κράτους μέλους στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση, στη διεύθυνση https://e-justice.europa.eu/155/EL/online_forms?init=true. Βλ., επίσης, τις οδηγίες σχετικά με τη χρήση των παραρτημάτων του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής, <https://op.europa.eu/el/publication-detail/-/publication/8aa572b8-6eb3-11e8-9483-01aa75ed71a1>.

⁽¹⁴⁴⁾ Όλα τα παραρτήματα του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής μπορούν να συμπληρωθούν σε δυναμικό μορφότυπο με τον οποίο καθίσταται δυνατή η άμεση μετάφραση στη γλώσσα του κράτους μέλους στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση, στη διεύθυνση https://e-justice.europa.eu/155/EL/online_forms?init=true. Βλ., επίσης, τις οδηγίες σχετικά με τη χρήση των παραρτημάτων του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής, <https://op.europa.eu/el/publication-detail/-/publication/8aa572b8-6eb3-11e8-9483-01aa75ed71a1>.

Συνεργασία μεταξύ κεντρικών αρχών

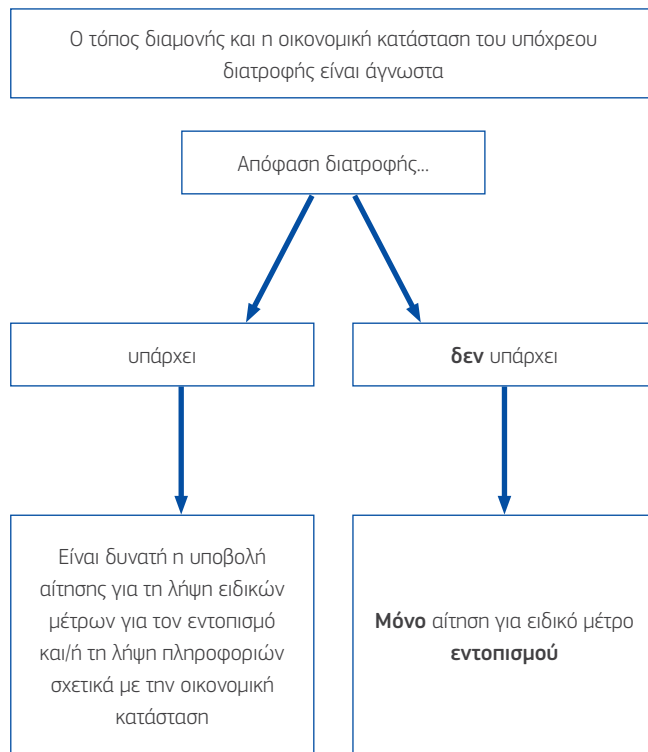
5.4.2. Αντικείμενο της αίτησης

Η αίτηση για ειδικά μέτρα μπορεί να αφορά μόνο ορισμένες από τις δραστηριότητες που αναφέρονται στο άρθρο 51. Πιο συγκεκριμένα, μπορεί να έχει ως στόχο να:

- διευκολύνει τον εντοπισμό του υπόχρεου ή του δικαιούχου διατροφής [άρθρο 51 παράγραφος 2 στοιχείο β) του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής]
- διευκολύνει την απόκτηση σχετικών πληροφοριών όσον αφορά τα εισοδήματα και, εφόσον απαιτείται, την περιουσιακή κατάσταση του υπόχρεου ή του δικαιούχου διατροφής, συμπεριλαμβανομένου του εντοπισμού των περιουσιακών του στοιχείων [άρθρο 51 παράγραφος 2 στοιχείο γ) του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής]
- διευκολύνει την απόκτηση εγγράφων ή άλλων αποδεικτικών στοιχείων [άρθρο 51 παράγραφος 2 στοιχείο ζ) του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής]
- παρέχει συνδρομή για τη διαπίστωση συγγένειας εφόσον τούτο απαιτείται για την είσπραξη διατροφής [άρθρο 51 παράγραφος 2 στοιχείο η) του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής]
- κινεί ή να διευκολύνει την κίνηση διαδικασιών για την επίτευξη τυχόν απαραίτητων προσωρινών μέτρων εδαφικού χαρακτήρα, με τα οποία επιδιώκεται να εξασφαλισθεί το αποτέλεσμα εκκρεμούς αίτησης διατροφής [άρθρο 51 παράγραφος 2 στοιχείο θ) του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής]
- διευκολύνει την κοινοποίηση ή επίδοση πράξεων [άρθρο 51 παράγραφος 2 στοιχείο ι) του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής].

Το άρθρο 53 παράγραφος 2 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής ορίζει ότι ορισμένες πληροφορίες που αναφέρονται στο άρθρο 61 παράγραφος 2 στοιχεία β), γ) και δ) —δηλαδή σχετικά με το εισόδημα, τους τραπεζικούς λογαριασμούς και τα περιουσιακά στοιχεία του υπόχρεου διατροφής, καθώς και λεπτομέρειες του εργοδότη του— μπορούν να αναζητούνται μόνον όταν ο δικαιούχος διατροφής έχει ήδη απόφαση, δικαστικό συμβιβασμό ή δημόσιο έγγραφο προς εκτέλεση. Αντίγραφα των σχετικών εγγράφων πρέπει να επισυνάπτονται στην αίτηση στις περιπτώσεις αυτές. Ο κανόνας αυτός έχει ως στόχο να αποτρέψει κάποιον που πιστεύει ότι έχει αξίωση διατροφής, αλλά δεν έχει ακόμη το σχετικό έγγραφο, από το να προβεί σε διερευνητική χρήση αίτησης για ειδικά μέτρα, προκειμένου να καθορίσει αν αξίζει να υποβάλει αίτηση.

Διάγραμμα ροής 4: Οι συνθέστερες συνθήκες για αίτηση σχετικά με ειδικά μέτρα

Γενικά, η κεντρική αρχή στην οποία υποβάλλεται η αίτηση πρέπει να κοινοποιεί τις πληροφορίες που έλαβε στην αιτούσα κεντρική αρχή και, μέσω της εν λόγω κεντρικής αρχής, στο πρόσωπο που υποβάλλει το αίτημα. Στις περιπτώσεις που οι πληροφορίες ελήφθησαν σύμφωνα με το άρθρο 61 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής, μπορεί να διαβιβασθεί μόνο η διεύθυνση του δυνητικού εναγομένου στο κράτος μέλος στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση (άρθρο 53 παράγραφος 2 δεύτερο εδάφιο). Η γνωστοποίηση των πληροφοριών που λαμβάνονται στο πρόσωπο που υποβάλλει το αίτημα είναι περιορισμένη σε αυτές τις περιπτώσεις (βλ. παράγραφο 5.6.5 του παρόντος οδηγού).

Όταν η αίτηση παροχής πληροφοριών υποβάλλεται με σκοπό την αναγνώριση, την κήρυξη της εκτελεσιμότητας ή την εκτέλεση προηγούμενης απόφασης, ο δικαιούχος διατροφής μπορεί να ενημερωθεί μόνον αν ο υπόχρεος διατροφής έχει εισόδημα ή περιουσιακά στοιχεία στο κράτος στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση (δηλαδή δεν μπορούν να παρασχεθούν άλλα στοιχεία).

Υπόθεση 27

Ο Χ και η Υ ήταν παντρεμένο ζευγάρι με δύο παιδιά. Είχαν τη συνθήκη διαμονής τους στην Εσθονία. Το 2018, μετά τη διακοπή της σχέσης τους, οι γονείς έλαβαν απόφαση διαζυγίου από το δικαστήριο της Εσθονίας που εξέδωσε απόφαση υπέρ των παιδιών, τα οποία και τα δύο ανατέθηκαν στον Χ.

Συnergασία μεταξύ κεντρικών αρχών

Αργότερα η Y (και εν αγνοία του X) μετακόμισε από την Εσθονία για να εγκατασταθεί σε άλλη χώρα, και έπαψε να καταβάλει τη διατροφή που όφειλε στα παιδιά.

Εάν υποτεθεί ότι η Y μπορεί να έχει εγκατασταθεί στη Μάλτα (χώρα καταγωγής της Y), ο X αποφασίζει να αξιολογήσει τη δυνατότητα άσκησης αγωγής για ληξιπρόθεσμες οφειλές. Συνεπώς, ο X απευθύνεται στην κεντρική αρχή της Εσθονίας, όπου διαμένει ο X, έτσι ώστε η κεντρική αρχή της Μάλτας, στην επικράτεια της οποίας είναι πιθανό να έχει εγκατασταθεί η Y, να μπορέσει να εξακριβώσει εάν η Y ζει πράγματι στη Μάλτα και να μπορέσει να βοηθήσει στον εντοπισμό του τόπου διαμονής της Y.

Υπόθεση 28

Οι X και Y ήταν παντρεμένο ζευγάρι που το 2018 έλαβε απόφαση στην Ισπανία, όπου είχαν τη συνήθη διαμονή τους, με την οποία απαιτούνταν από τον X να καταβάλει διατροφή στην Y.

Ο X αργότερα σταμάτησε να καταβάλει διατροφή και μετακόμισε στην Πορτογαλία, της οποίας ο X είναι πολίτης, στο σπίτι των γονιών του X, όπου το ζευγάρι είχε περάσει τις διακοπές του ενώ ήταν ακόμα μαζί.

Η Y αποφασίζει να αξιολογήσει τη δυνατότητα άσκησης αγωγής για ληξιπρόθεσμες οφειλές στην Πορτογαλία. Ως εκ τούτου, η Y απευθύνεται

στην κεντρική αρχή της Ισπανίας, όπου εξακολουθεί να διαμένει η Y, ώστε η κεντρική αρχή της Πορτογαλίας, στην οποία κατοικεί ο X, να μπορέσει να εξακριβώσει τα έσοδα και τις οικονομικές συνθήκες του X (συμπεριλαμβανομένων των περιουσιακών στοιχείων) στην Πορτογαλία.

Υπόθεση 29

Οι X και Y ήταν παντρεμένο ζευγάρι που το 2018 έλαβε απόφαση στη Λετονία, όπου είχαν τη συνήθη διαμονή τους, με την οποία απαιτούνταν από τον X να καταβάλει διατροφή στην Y.

Αργότερα η Y μετακόμισε στην Ελλάδα. Ο X σταμάτησε να καταβάλει τη διατροφή αρκετούς μήνες μετά από αυτό.

Η Y αποφάσισε να εκτελέσει στη Λετονία την απόφαση που της επιδίκασε τη διατροφή. Ωστόσο, η Y δεν διαθέτει το απαραίτητο απόσπασμα της απόφασης που εκδόθηκε από το δικαστήριο προέλευσης, όπως απαιτείται από το παράρτημα VI του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής.

Στη συνέχεια, η Y στρέφεται στην κεντρική αρχή της Ελλάδας, όπου εξακολουθεί να διαμένει η Y, ώστε η κεντρική αρχή της Λετονίας, όπου εκδόθηκε και πρόκειται να εκτελεστεί η απόφαση, να αποκτήσει και να διαβιβάσει το απόσπασμα της απόφασης που απαιτείται για την υποβολή αίτησης εκτέλεσης.

5.5. Υποβολή αιτήσεων από δημόσιους οργανισμούς — Άρθρο 64 και αιτιολογική σκέψη 14

5.5.1. Ορισμός του δημόσιου οργανισμού

Ο κανονισμός για τις υποχρεώσεις διατροφής δεν ορίζει την έννοια του δημόσιου οργανισμού που έχει καθήκοντα για υποχρεώσεις διατροφής. Το άρθρο 64 επεκτείνει απλώς τον ορισμό του δικαιούχου διατροφής (βλ. παράγραφο 5.5.2 του παρόντος οδηγού) σε δημόσιους οργανισμούς και αναφέρεται ρητά στο εσωτερικό δίκαιο κάθε κράτους μέλους για τη δημιουργία, τη λειτουργία, τις εξουσίες και τις υποχρεώσεις του δημόσιου οργανισμού. Ειδικότερα, στο άρθρο 64 παράγραφος 2 ορίζεται ότι το δικαίωμα δημόσιου οργανισμού να ενεργεί διέπεται από το δίκαιο του κράτους μέλους στο οποίο υπάγεται ο οργανισμός.

5.5.2. Διαθέσιμες αιτήσεις για δημόσιους οργανισμούς

Στο άρθρο 64 παράγραφος 1 ορίζεται ότι, για τους σκοπούς μιας αίτησης αναγνώρισης και κήρυξης της εκτελεσιμότητας ή εκτέλεσης αποφάσεων, ο όρος «δικαιούχος διατροφής» περιλαμβάνει και τον δημόσιο οργανισμό:

- που ενεργεί εξ ονόματος προσώπου το οποίο δικαιούται διατροφή ή
- τον οργανισμό στον οποίο πρέπει να επιστραφούν επιδόματα που χορηγήθηκαν αντί διατροφής.

Στην πρώτη περίπτωση, ο δημόσιος οργανισμός ενεργεί ως εκπρόσωπος του δικαιούχου διατροφής. Στη δεύτερη περίπτωση, ο δημόσιος οργανισμός

ενεργεί για την επιβολή ανεξάρτητου και αυτοτελούς δικαιώματος είσπραξης των παροχών που καταβλήθηκαν στον δικαιούχο αντί διατροφής που δεν είχε καταφέρει να παράσχει ο υπόχρεος διατροφής.

Η αιτιολογική σκέψη 14 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής αναφέρει ότι οι δημόσιοι οργανισμοί μπορούν να υποβάλουν τις αιτήσεις που αναφέρονται στο άρθρο 56 παράγραφος 1 στοιχεία α) και β) υπό τους ίδιους όρους με εκείνους που προβλέπονται για τους δικαιούχους διατροφής που είναι φυσικά πρόσωπα. Συνεπώς, επωφελούνται από τη μεταχείριση που λαμβάνουν τα φυσικά πρόσωπα όσον αφορά την πρόσβαση σε νομική αρωγή από την αρμόδια αρχή του κράτους μέλους στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση.

Οι περιπτώσεις που προβλέπονται από την προαναφερθείσα διάταξη δεν περιλαμβάνουν τις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 56 παράγραφος 1 στοιχεία γ), δ), ε) και στ) του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής. Ως εκ τούτου, οι δημόσιοι οργανισμοί μπορούν να χρησιμοποιούν τις διατάξεις του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής μόνο για να υποβάλουν, εξ ονόματος ενός δικαιούχου διατροφής, αιτήσεις για απόφαση διατροφής ή για τροποποίηση απόφασης που έχει ήδη εκδοθεί.

5.5.3. Δημόσιοι οργανισμοί που ενεργούν αντί των δικαιούχων διατροφής

Οι διατάξεις του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής ισχύουν για τους δημόσιους οργανισμούς, ανεξάρτητα από την πηγή (ιδιωτική συμφωνία ή νομοθεσία) που αναθέτει στους εν λόγω οργανισμούς την εξουσία εκπροσώπησης ενός δικαιούχου διατροφής. Όπως ήδη

Συνεργασία μεταξύ κεντρικών αρχών

επισημάνθηκε (βλ. παράγραφο 5.5.1 του παρόντος οδηγού), η ανάθεση εξουσίας διέπεται εξ ολοκλήρου από το δίκαιο στο οποίο υπάγεται ο οργανισμός (άρθρο 64 παράγραφος 2 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής). Οι λόγοι για τους οποίους ο δημόσιος οργανισμός εκπροσωπεί τον δικαιούχο διατροφής μπορεί να είναι δήλωση βούλησης για τον σκοπό αυτό από τον δικαιούχο διατροφής στην οποία ο δημόσιος οργανισμός διορίζεται για να ενεργεί εξ ονόματος του προσώπου με αξίωση διατροφής, ή μπορεί να ισχύει ότι νομικές διατάξεις απονέμουν εξουσία εκπροσώπησης. Στις περιπτώσεις αυτές, ο δημόσιος οργανισμός ενεργεί εξ ονόματος του δικαιούχου διατροφής, επομένως οι ένομες συνέπειες των ενεργειών που αναλαμβάνονται από τον δημόσιο οργανισμό αποδίδονται στον δικαιούχο.

Όταν το απαιτεί η κεντρική αρχή του κράτους στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση, ο δημόσιος οργανισμός που υποβάλλει την αίτηση πρέπει να προσκομίσει τα έγγραφα που απαιτούνται προκειμένου να θεμελιώσει το δικαίωμα που επιδιώκει να ασκήσει για λογαριασμό του δικαιούχου διατροφής (άρθρο 64 παράγραφος 4 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής).

5.5.4. Δημόσιοι οργανισμοί που ενεργούν για την ανάκτηση των παροχών που παρέχονται αντί διατροφής

Οι διατάξεις του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής σχετικά με τις αιτήσεις σύμφωνα με το άρθρο 56 παράγραφος 1 στοιχεία α) και β) εφαρμόζονται επίσης σε δημόσιους οργανισμούς που έχουν αυτοτελή απαίτηση για την επιστροφή των παροχών που χορηγήθηκαν σε δικαιούχο

διατροφής αντί της υποχρέωσης που όφειλε ο υπόχρεος διατροφής ο οποίος αθετεί την υποχρέωση. Σε αυτήν την περίπτωση, το δικαίωμα επιστροφής των ποσών που καταβάλλονται αντί διατροφής διέπεται, όσον αφορά το περιεχόμενο και τις προθεσμίες, από το δίκαιο του κράτους μέλους στο οποίο υπάγεται ο δημόσιος οργανισμός.

Με την καταβολή χρηματικού ποσού αντί διατροφής ⁽¹⁴⁵⁾, ο δημόσιος οργανισμός υποκαθίσταται στη θέση του δικαιούχου διατροφής, έως το όριο του καταβληθέντος ποσού, στο αρχικό ποσό που οφείλεται στον δικαιούχο από τον υπόχρεο διατροφής που αθετεί την υποχρέωση. Στις περιπτώσεις αυτές, το γεγονός ότι υπάρχει μεταβολή στη παροχή του δικαιώματος που είχε αρχικά χορηγηθεί σε άλλους σημαίνει ότι ο δημόσιος οργανισμός που υπέβαλε την αίτηση αναλαμβάνει το δικαίωμα του δικαιούχου διατροφής και ασκεί τα δικαιώματά του για λογαριασμό του, μέσω της είσπραξης, βάσει της απόφασης που είχε αρχικά εκδοθεί υπέρ του δικαιούχου διατροφής [άρθρο 64 παράγραφος 3 στοιχείο β) του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής].

Το δικαίωμα επιστροφής χρημάτων μπορεί επίσης να βασίζεται σε χωριστή, αυτοτελή απόφαση, με την οποία διατάσσεται ο υπόχρεος διατροφής να επιστρέψει στον δημόσιο οργανισμό τα ποσά που καταβλήθηκαν στον δικαιούχο αντί διατροφής [άρθρο 64 παράγραφος 3 στοιχείο α) του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής]. Σε μια τέτοια περίπτωση, το δικαίωμα του δημόσιου οργανισμού να εισπράξει, ο οποίος υποκαθίσταται

⁽¹⁴⁵⁾ Αυτές οι πληρωμές αναφέρονται συχνά ως επιδόματα διατροφής, σπρίτζεις διατροφής ή προκαταβολές διατροφής.

στην αρχική θέση του δικαιούχου διατροφής, κατοχυρώνεται με τη δικαστική απόφαση ⁽¹⁴⁶⁾.

Ακόμη και όταν ενεργεί για λογαριασμό του, ο δημόσιος οργανισμός πρέπει, εφόσον απαιτείται από την κεντρική αρχή, να παράσχει τα έγγραφα που απαιτούνται για να θεμελιώσει το δικαίωμά του να επιδιώξει επιστροφή (π.χ. με την υποβολή των σχετικών εθνικών νομικών διατάξεων) και να αποδείξει ότι οι παροχές έχουν παρασχεθεί στον δικαιούχο διατροφής.

5.6. Υποβολή αιτήσεων μέσω κεντρικών αρχών — Άρθρα 55 και 57-59, και αιτιολογική σκέψη 32

5.6.1. Υποβολή αίτησης μέσω κεντρικής αρχής

Ένας δικαιούχος ή υπόχρεος διατροφής που έχει υποχρέωση διασυνοριακής διατροφής και επιδιώκει να υποβάλει μία από τις αιτήσεις του άρθρου 56 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής μπορεί να υποβάλει την αίτηση στην κεντρική αρχή του κράτους μέλους διαμονής. Στη συνέχεια, θα το διαβιβάσει στην κεντρική αρχή του κράτους μέλους στο οποίο ο αιτών επιδιώκει να προβάλει το δικαίωμά.

⁽¹⁴⁶⁾ Επί του ζητήματος, βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 17ης Σεπτεμβρίου 2020, WV κατά Landkreis Hamburg, C-540/19, EU:C:2020:732. Το Δικαστήριο βεβαίωσε ότι, για να θεμελιώσει νομικά το δικαίωμα επιστροφής της παροχής διατροφής που παρέχεται στον δικαιούχο διατροφής, ο δημόσιος οργανισμός μπορεί να χρησιμοποιήσει το δικαίωμα καθορισμού της διεθνούς δικαιοδοσίας του άρθρου 3 στοιχείο β) του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής βάσει της συνήθους διαμονής του αρχικού δικαιούχου διατροφής.

Ως εκ τούτου, η διαμονή είναι το κριτήριο που χρησιμοποιείται για τον προσδιορισμό του δικαιώματος αναζήτησης συνδρομής από μια κεντρική αρχή. Το κριτήριο αυτό είναι «λιγότερο αυστηρό» (αιτιολογική σκέψη 32 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής) από εκείνο της συνήθους διαμονής που αναφέρεται σε άλλες διατάξεις του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής. Στόχος είναι να διευκολυνθεί η χρήση της συνδρομής που παρέχουν οι κεντρικές αρχές και των εργαλείων συνεργασίας που διαθέτουν οι εν λόγω κεντρικές αρχές.

Ωστόσο, όσον αφορά την έννοια της διαμονής, αποκλείεται η δυνατότητα απλής παρουσίας σε κράτος μέλος που παρέχει το δικαίωμα αναζήτησης συνδρομής από την κεντρική αρχή του εν λόγω κράτους μέλους.

5.6.2. Περιεχόμενο της αίτησης και περαιτέρω τεκμηρίωση

Η αίτηση πρέπει να υποβάλλεται με χρήση των τυποποιημένων εντύπων του παραρτήματος VI (για αιτήσεις αναγνώρισης, κήρυξης της εκτελεστότητας ή εκτέλεσης απόφασης διατροφής) ή του παραρτήματος VII (για αιτήσεις με τις οποίες επιδιώκεται έκδοση νέας απόφασης ή τροποποίηση απόφασης διατροφής που έχει εκδοθεί) του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής ⁽¹⁴⁷⁾. [Η καθοδήγηση σχετικά με τη χρήση των παραρτημάτων](#) είναι διαθέσιμη διαδικτυακά ⁽¹⁴⁸⁾.

⁽¹⁴⁷⁾ Όλα τα παραρτήματα του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής μπορούν να συμπληρωθούν σε δυναμικό μορφότυπο με τον οποίο καθίσταται δυνατή η άμεση μετάφραση στη γλώσσα του κράτους μέλους στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση, στη διεύθυνση https://e-justice.europa.eu/155/EL/online_forms?init=true.

⁽¹⁴⁸⁾ Βλ. <https://op.europa.eu/el/publication-detail/-/publication/8aa572b8-6eb3-11e8-9483-01aa75ed71a1>.

Συnergασία μεταξύ κεντρικών αρχών

Τα έντυπα αυτά διευκολύνουν τη συλλογή και τη διαβίβαση των αναγκαίων ή χρήσιμων πληροφοριών για την υποβολή της αίτησης στο κράτος μέλος στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση. Ορισμένες από τις πληροφορίες είναι υποχρεωτικές (π.χ. το αντικείμενο της αίτησης· οι λόγοι της αίτησης· τα στοιχεία αναφοράς για την αίτηση· η ταυτότητα του εναγομένου και των προσώπων για τα οποία επιδιώκεται η διατροφή· ο τόπος και τα μέσα πληρωμής της διατροφής· και το όνομα και τα στοιχεία επικοινωνίας του προσώπου αναφοράς στην κεντρική αρχή του αιτούντος κράτους μέλους (άρθρο 57 παράγραφος 2 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής). Άλλες πληροφορίες είναι προαιρετικές [π.χ. πληροφορίες σχετικά με την οικονομική κατάσταση του δικαιούχου και του υπόχρεου διατροφής ή λεπτομέρειες που θα μπορούσαν να είναι χρήσιμες για τον εντοπισμό του εναγομένου (άρθρο 57 παράγραφος 4 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής)].

Η αίτηση πρέπει να περιλαμβάνει όλα τα δικαιολογητικά για το δικαίωμα που επιδιώκει να διεκδικήσει ο αιτών και, στη συγκεκριμένη περίπτωση, τυχόν αίτηση για νομική αρωγή.

Οι αιτήσεις που επιδιώκουν την αναγνώριση, την κήρυξη της εκτελεστότητας ή την εκτέλεση απόφασης διατροφής που έχει εκδοθεί σε κράτος μέλος ⁽¹⁴⁹⁾ πρέπει να περιλαμβάνουν απόσπασμα της απόφασης που περιλαμβάνει όλα

⁽¹⁴⁹⁾ Σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 1 σημείο 1) τελευταία περίοδος, οι αποφάσεις που εκδίδονται σε τρίτα κράτη μπορούν να αναγνωρίζονται και να εκτελούνται βάσει του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής (βλ. κεφάλαιο 4 του παρόντος οδηγού). Όταν εκδίδονται σε συμβαλλόμενο κράτος της σύμβασης της Χάγης του 2007 ή της Σύμβασης του Λουγκάνο, οι εν λόγω αποφάσεις πρέπει να συνοδεύονται από τα έγγραφα που αναφέρονται στη σχετική νομική πράξη.

τα σχετικά στοιχεία. Το απόσπασμα αυτό πρέπει να εκδίδεται από τη δικαστική αρχή που έλαβε την απόφαση ή από άλλη αρμόδια αρχή του κράτους μέλους προέλευσης χρησιμοποιώντας τα έντυπα των παραρτημάτων ⁽¹⁵⁰⁾ του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής (βλ. κεφάλαιο 4 του παρόντος οδηγού). Είναι επίσης αναγκαίο να προσκομίζεται έγγραφο που να δείχνει τα ποσά των ληξιπρόθεσμων οφειλών και την ημερομηνία κατά την οποία έγινε ο εν λόγω υπολογισμός. Ένα προαιρετικό, τυποποιημένο έντυπο για μια τέτοια δήλωση ληξιπρόθεσμων οφειλών διατροφής είναι διαθέσιμο διαδικτυακά ⁽¹⁵¹⁾.

Η κεντρική αρχή του κράτους μέλους στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση μπορεί να απαιτήσει από τον αιτούντα να παράσχει πληρεξούσιο μόνον i) αν ενεργεί για λογαριασμό του σε δικαστικές διαδικασίες ενώπιον άλλων αρχών· ή ii) προκειμένου να οριστεί αντιπρόσωπος που θα ενεργεί υπό την ιδιότητα αυτή (άρθρο 52 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής). Ωστόσο, ο κανονισμός για τις υποχρεώσεις διατροφής δεν θεσπίζει ειδικές τυπικές απαιτήσεις για ένα τέτοιου είδους πληρεξούσιο.

⁽¹⁵⁰⁾ Όλα τα παραρτήματα του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής μπορούν να συμπληρωθούν σε δυναμικό μορφότυπο με τον οποίο καθίσταται δυνατή η άμεση μετάφραση στη γλώσσα του κράτους μέλους στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση, στη διεύθυνση https://e-justice.europa.eu/155/EL/online_forms?init=true. Βλ., επίσης, τις οδηγίες σχετικά με τη χρήση των παραρτημάτων του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής, <https://op.europa.eu/el/publication-detail/-/publication/8aa572b8-6eb3-11e8-9483-01aa75ed71a1>.

⁽¹⁵¹⁾ https://e-justice.europa.eu/47/EL/family_maintenance?init=true.

5.6.3. Γλώσσα και μεταφράσεις — Άρθρο 59

Το έντυπο αίτησης πρέπει να συμπληρώνεται στην επίσημη γλώσσα —ή σε μία από τις επίσημες γλώσσες— του κράτους μέλους στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση ⁽¹⁵²⁾.

Ωστόσο, κατά γενικό κανόνα και, προκειμένου να μειωθεί το κόστος μετάφρασης και, συνεπώς, να διευκολυνθεί η εφαρμογή του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής, τα δικαιολογητικά μιας αίτησης δεν χρειάζεται να μεταφραστούν στη γλώσσα του κράτους μέλους στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση, εκτός εάν η μετάφραση είναι απαραίτητη για την παροχή της απαιτούμενης συνδρομής.

Πιο συγκεκριμένα, δεν είναι απαραίτητο να μεταφραστεί η απόφαση που εκδόθηκε σε κράτος μέλος για την οποία επιδιώκεται αναγνώριση, κήρυξη της εκτελεστότητας ή εκτέλεση, επειδή αυτή κυκλοφορεί στην ΕΕ με τη μορφή του αποσπάσματος ⁽¹⁵³⁾. Ωστόσο, το απόσπασμα πρέπει να μεταφραστεί στη γλώσσα του κράτους μέλους στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση, εφόσον είναι αναγκαίο (άρθρο 20 παράγραφος 1 στοιχείο δ), άρθρο 28 παράγραφος 1 στοιχείο γ) και άρθρο 40 παράγραφος 3 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής).

⁽¹⁵²⁾ Πληροφορίες σχετικά με την αποδεκτή γλώσσα διατίθενται στη διεύθυνση <https://e-justice.europa.eu/355/EN/maintenanceobligations?init=true> κάνοντας κλικ στη σημαία του σχετικού κράτους μέλους και επιλέγοντας το στοιχείο για το άρθρο 71 παράγραφος 1 στοιχείο η).

⁽¹⁵³⁾ Ωστόσο, μπορεί να απαιτηθεί μετάφραση όσον αφορά τις αποφάσεις που εκδίδονται σε τρίτα κράτη.

Παρά ταύτα, το κράτος μέλος στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση μπορεί να απαιτήσει τη μετάφραση πράξεων και εγγράφων σε ειδικές περιπτώσεις. Για παράδειγμα, η κεντρική αρχή του κράτους μέλους στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση μπορεί να ζητήσει τη μετάφραση απόφασης εάν i) έχει αμφισβητηθεί η εκτέλεσή της (άρθρο 20 παράγραφος 2 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής): ii) έχει ασκηθεί προσφυγή κατά απόφασης σχετικά με την κήρυξη της εκτελεστότητας ή iii) έχει αμφισβητηθεί απόφαση επί της προσφυγής (άρθρο 28 παράγραφος 2 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής). Με την επιφύλαξη των άρθρων 20, 28 και 40, το επιληφθέν δικαστήριο μπορεί να ζητήσει τη μετάφραση των δικαιολογητικών εγγράφων αν θεωρεί τη μετάφραση αναγκαία για την έκδοση της απόφασης ή για να κατοχυρωθούν τα δικαιώματα υπεράσπισης (άρθρο 66 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής) ⁽¹⁵⁴⁾.

Κάθε μετάφραση που απαιτείται πρέπει να πραγματοποιείται από πρόσωπο εξουσιοδοτημένο να μεταφράζει σε ένα εκ των κρατών μελών, ώστε να διασφαλίζεται η ποιότητά της.

Δεν απαιτείται επικύρωση και άλλες ανάλογες διατυπώσεις (άρθρο 65 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής).

⁽¹⁵⁴⁾ Προκειμένου να επιταχυνθεί η επεξεργασία από τις αρμόδιες αρχές, οι περισσότερες κεντρικές αρχές, ως ορθή πρακτική, υποβάλλουν τυχόν αποσπάσματα που έχουν ήδη μεταφραστεί στη γλώσσα του κράτους μέλους στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση.

Συnergασία μεταξύ κεντρικών αρχών

5.6.4. Διεκπεραίωση των αιτήσεων και δικογραφιών — Άρθρο 58

Η κεντρική αρχή του κράτους μέλους στο οποίο διαμένει ο αιτών επικουρεί επίσης τον αιτούντα στην προετοιμασία της αίτησης, ώστε να περιέχει τις απαραίτητες πληροφορίες και να διαθέτει τα απαιτούμενα δικαιολογητικά έγγραφα. Μόλις ολοκληρωθεί, η αίτηση διαβιβάζεται στην κεντρική αρχή του κράτους μέλους στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση.

Στη συνέχεια, η κεντρική αρχή στην οποία υποβάλλεται η αίτηση θα λάβει όλα τα απαραίτητα μέτρα για την επεξεργασία της αίτησης, το συντομότερο δυνατό, λαμβάνοντας δεόντως υπόψη την υπόθεση (άρθρο 58 παράγραφος 6 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής) και ενδεχομένως ζητώντας πρόσθετες πληροφορίες και έγγραφα (άρθρο 58 παράγραφος 9 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής). Εντός προθεσμίας 30 ημερών από την παραλαβή της αίτησης, η κεντρική αρχή στην οποία υποβάλλεται η αίτηση πρέπει να εκδώσει αποδεικτικό παραλαβής της αίτησης χρησιμοποιώντας το έντυπο του παραρτήματος VIII (άρθρο 58 παράγραφος 3 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής) ⁽¹⁵⁵⁾, αναφέροντας τις αρχικές ενέργειες στις οποίες προέβη και ζητώντας τυχόν περαιτέρω απαραίτητα έγγραφα και πληροφορίες. Στη συνέχεια, εντός προθεσμίας 60 ημερών από το αποδεικτικό παραλαβής,

⁽¹⁵⁵⁾ Όλα τα παραρτήματα του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής μπορούν να συμπληρωθούν σε δυναμικό μορφότυπο με τον οποίο καθίσταται δυνατή η άμεση μετάφραση στη γλώσσα του κράτους μέλους στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση, στη διεύθυνση https://e-justice.europa.eu/155/EL/online_forms?init=true. Βλ., επίσης, τις οδηγίες σχετικά με τη χρήση των παραρτημάτων του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής, <https://op.europa.eu/el/publication-detail/-/publication/8aa572b8-6eb3-11e8-9483-01aa75ed71a1>.

η ίδια κεντρική αρχή πρέπει να παράσχει πληροφορίες σχετικά με την πορεία της αίτησης (άρθρο 58 παράγραφος 4 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής).

Η κεντρική αρχή στην οποία υποβάλλεται η αίτηση μπορεί να αρνηθεί να τη διεκπεραιώσει μόνο εάν είναι πρόδηλο ότι δεν πληροί τις απαιτήσεις του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής. Στην περίπτωση αυτή, πρέπει να ενημερώσει αμελλητί την αιτούσα κεντρική αρχή για τους λόγους άρνησής της (άρθρο 58 παράγραφος 8 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής). Για να είναι η αίτηση προδήλως αβάσιμη, η απουσία απαιτήσεων πρέπει να αποδεικνύεται με συνοπτικό έλεγχο της τεκμηρίωσης. Αυτό ισχύει, για παράδειγμα, όταν μια αίτηση συνδρομής δεν σχετίζεται με αξίωση διατροφής ή υποβάλλεται από κάποιον που κατοικεί στο κράτος μέλος στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση.

Εάν η κρατική αρχή στην οποία υποβάλλεται η αίτηση φρονεί ότι χρειάζεται περαιτέρω πληροφορίες ή έγγραφα για να διεκπεραιώσει την αίτηση, αυτό δεν μπορεί να αποτελέσει λόγο άρνησης. Αντίθετα, πρέπει να επακολουθήσει ειδικό αίτημα για επιπλέον πληροφορίες ή έγγραφα, τα οποία πρέπει να παρασχεθούν από την αιτούσα κεντρική αρχή εντός προθεσμίας 90 ημερών ή μεγαλύτερης, η οποία τάσσεται από την κρατική αρχή στην οποία υποβάλλεται το αίτημα. Εάν το εν λόγω επιπλέον υλικό δεν παραληφθεί μέχρι την ταχθείσα προθεσμία, η κρατική αρχή στην οποία υποβάλλεται η αίτηση μπορεί να αποφασίσει να μη διεκπεραιώσει την αίτηση.

Σε κάθε περίπτωση, τόσο η αιτούσα κεντρική αρχή όσο και η κεντρική αρχή στην οποία υποβάλλεται η αίτηση πρέπει να ενεργούν αμελλητί και να

ενημερώνονται αμοιβαία και αμέσως για την πρόοδο της υπόθεσης [βλ. άρθρο 58 παράγραφος 5 στοιχείο β) του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής].

5.6.5. Αίτηση, διαβίβαση και χρήση πληροφοριών — Άρθρα 61–63 και αιτιολογικές σκέψεις 33–35

Για διαδικασίες δυνάμει του άρθρου 56 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής, το άρθρο 61 παράγραφος 1 ορίζει κατά γενικό κανόνα ότι οι κεντρικές αρχές αποκτούν και —εφόσον είναι αναγκαίο— διαβιβάζουν, εκ μέρους του αιτούντος, τις πληροφορίες οι οποίες είναι αναγκαίες για τη λήψη, την τροποποίηση, την αναγνώριση, την κήρυξη της εκτελεστότητας ή την εκτέλεση αποφάσεως. Οι αναφερόμενες πληροφορίες απαριθμούνται στα άρθρα 61 παράγραφος 2 και αφορούν:

- τη διεύθυνση του υπόχρεου ή του δικαιούχου διατροφής·
- το εισόδημα του υπόχρεου·
- τα στοιχεία του εργοδότη του υπόχρεου και/ή του ή των τραπεζικών λογαριασμών του υπόχρεου·
- τα περιουσιακά στοιχεία του υπόχρεου.

Η κεντρική αρχή στην οποία υποβάλλεται η αίτηση χρησιμοποιεί κάθε εύλογο και κατάλληλο μέσο και πρωτοβουλία που είναι αναγκαία για να εξασφαλίσει τις εν λόγω πληροφορίες. Η πρόσβαση, καθώς και η διαβίβαση, των πληροφοριών που προβλέπονται στο άρθρο 61 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής αποτελεί νομική υποχρέωση ακόμη και όταν αυτό δεν απαιτείται από το εσωτερικό δίκαιο ή αποτελεί αποκλειστική αρμοδιότητα των δικαστικών αρχών. Το άρθρο 61 αποτελεί παρέκκλιση από την

εσωτερική διακριτική ευχέρεια που παρέχεται στα κράτη μέλη βάσει του άρθρου 51 παράγραφος 4 για την άσκηση ειδικών καθηκόντων από τις κεντρικές αρχές.

Η κεντρική αρχή στην οποία υποβάλλεται η αίτηση πρέπει να ζητήσει τις πληροφορίες στις οποίες δεν έχει άμεση πρόσβαση από τις αρχές ή τις διοικήσεις του κράτους στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση, οι οποίες κατέχουν τις εν λόγω πληροφορίες και είναι υπεύθυνες για τη διεκπεραίωσή τους. Οι εν λόγω αρχές ή διοικήσεις πρέπει να παρέχουν τις εν λόγω πληροφορίες στην κεντρική αρχή στην οποία υποβάλλεται η αίτηση, εκτός εάν μπορούν να δικαιολογήσουν την άρνηση παροχής τους για λόγους εθνικής ασφάλειας ή δημόσιας τάξης (άρθρο 61 παράγραφος 1 δεύτερο εδάφιο του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής).

Μόλις η κεντρική αρχή στην οποία υποβάλλεται η αίτηση έχει λάβει τις πληροφορίες, άμεσα ή μέσω άλλων οργανισμών, τις διαβιβάζει στην αιτούσα κεντρική αρχή, εφόσον απαιτείται.

Εάν οι πληροφορίες που πρόκειται να διαβιβαστούν περιλαμβάνουν ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα, οι αιτούμενες πληροφορίες πρέπει να είναι ενδεδειγμένες, συναφείς προς την υπόθεση και όχι υπέρμετρες (άρθρο 61 παράγραφος 2 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής).

Στο κράτος μέλος στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση, οι εν λόγω πληροφορίες μπορούν να διαβιβαστούν μόνο στα αρμόδια δικαστήρια, στις αρμόδιες αρχές για την επίδοση ή κοινοποίηση εγγράφων και στις αρμόδιες αρχές για την εκτέλεση της απόφασης. Μπορούν να χρησιμοποιηθούν μόνο για τη διευκόλυνση της είσπραξης των πληρωμών διατροφής (άρθρο 62

Συνεργασία μεταξύ κεντρικών αρχών

παράγραφος 1 και άρθρο 62 παράγραφος 2 πρώτο εδάφιο του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής).

Με την ίδια επιφύλαξη, το τελευταίο τμήμα του άρθρου 61 παράγραφος 2 ορίζει ότι οι πληροφορίες σχετικά με τα περιουσιακά στοιχεία του υπόχρεου διατροφής μπορούν να ζητηθούν μόνο υπό δύο προϋποθέσεις: i) με σκοπό την αναγνώριση, την κήρυξη της εκτελεστότητας ή την εκτέλεση της απόφασης· και ii) εάν οι πληροφορίες σχετικά με το εισόδημα, τον εργοδότη του υπόχρεου διατροφής και τους τραπεζικούς λογαριασμούς του υπόχρεου διατροφής δεν επαρκούν για την εκτέλεση της απόφασης.

Το άρθρο 62 παράγραφος 2 δεύτερο εδάφιο του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής περιορίζει τις πληροφορίες που μπορούν να γνωστοποιηθούν στο πρόσωπο το οποίο απευθύνθηκε στην αιτούσα κεντρική αρχή για πληροφορίες που αφορούν την ύπαρξη αυτής καθαυτής της διεύθυνσης, του εισοδήματος ή του περιουσιακού στοιχείου εντός του κράτους μέλους στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση. Η χρήση οποιαδήποτε πληροφορίας κατά τη διάρκεια δικαστικής διαδικασίας διέπεται από τους ισχύοντες δικονομικούς κανόνες.

Η αποθήκευση επεξεργασμένων πληροφοριών, οι οποίες διαβιβάζονται δυνάμει του άρθρου 61 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής, περιορίζεται στην περίοδο που είναι αναγκαία για τους σκοπούς για τους οποίους αποκτήθηκαν (άρθρο 62 παράγραφος 3 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής), και πρέπει να πραγματοποιείται κατά τέτοιο τρόπο ώστε να διασφαλίζεται η εμπιστευτικότητα των πληροφοριών αυτών σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο (άρθρο 62 παράγραφος 4 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής).

Για την προστασία του προσώπου το οποίο αφορούν οι πληροφορίες, το άρθρο 63 παράγραφος 1 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής ορίζει ότι το εν λόγω πρόσωπο ενημερώνεται για τη γνωστοποίηση του συνόλου ή μέρους των πληροφοριών, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο του κράτους μέλους στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση. Ωστόσο, η εν λόγω γνωστοποίηση θα μπορούσε ενδεχομένως να θίξει την υπόθεση του δικαιούχου διατροφής και να προδικάσει την πραγματική είσπραξη της αξίωσης διατροφής. Όταν υφίσταται ο κίνδυνος αυτός, η γνωστοποίηση είναι δυνατόν να αναβάλλεται για χρονικό διάστημα το οποίο δεν υπερβαίνει τις 90 ημέρες από την ημερομηνία κατά την οποία οι πληροφορίες παρασχέθηκαν στην κεντρική αρχή στην οποία απευθύνεται η αίτηση (άρθρο 63 παράγραφος 2 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής).

5.7. Δαπάνες — Άρθρο 54 και αιτιολογική σκέψη 32

Κάθε κεντρική αρχή αναλαμβάνει τις δαπάνες της που προκύπτουν από την εφαρμογή του κανονισμού και, κατά γενικό κανόνα, δεν μπορεί να επιβαρύνει τους αιτούντες για την παροχή συνδρομής.

Μια κεντρική αρχή μπορεί να εισπράξει μόνο έκτακτες δαπάνες που απορρέουν από αίτηση λήψης ειδικού μέτρου σύμφωνα με το άρθρο 53 (βλ. ενότητα 5.4 του παρόντος οδηγού). Για την ανάκτηση των εν λόγω δαπανών, είναι απαραίτητη η προηγούμενη συγκατάθεση του αιτούντος για την παροχή των συγκεκριμένων υπηρεσιών με έκτακτες δαπάνες. Μόλις η κεντρική αρχή στην οποία υποβάλλεται η αίτηση για τη λήψη ενός ειδικού

μέτρου διαπιστώσει ότι θα απαιτηθούν έκτακτες δαπάνες για την παροχή αυτής της υπηρεσίας, πρέπει να ενημερώσει αμελλητί την αιτούσα κεντρική αρχή, ώστε η τελευταία να λάβει την απαραίτητη συγκατάθεση ή απόρριψη από τον αιτούντα.

Ο κανονισμός για τις υποχρεώσεις διατροφής δεν ορίζει τι σημαίνει ο όρος «έκτακτες δαπάνες», αλλά αναφέρει ότι οι δαπάνες που σχετίζονται με τον εντοπισμό του υπόχρεου διατροφής δεν μπορούν ποτέ να θεωρηθούν έκτακτες (άρθρο 54 παράγραφος 2 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής).

5.8. Νομική αρωγή — Άρθρα 44-47 και αιτιολογική σκέψη 37

5.8.1. Ο ρόλος των κεντρικών αρχών στην παροχή νομικής αρωγής στους διαδίκους

Σύμφωνα με το άρθρο 47 του [Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης](#), ο κανονισμός για τις υποχρεώσεις διατροφής περιέχει διάφορες διατάξεις που έχουν σχεδιαστεί ώστε να εξασφαλίζεται η πλήρης πρόσβαση στη δικαιοσύνη ⁽¹⁵⁶⁾.

Το άρθρο 51 παράγραφος 2 στοιχείο α) του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής αναθέτει τα ειδικά καθήκοντα της παροχής — όταν είναι σχετικά αρμόδια — ή της διευκόλυνσης της παροχής, από άλλη

αρμόδια αρχή, νομικής αρωγής σε σχέση με τις αιτήσεις που απαριθμούνται στο άρθρο 56.

Για τον σκοπό αυτό, οι κεντρικές αρχές πρέπει να λάβουν τα αναγκαία μέτρα και δράσεις για να εξασφαλίσουν ότι το δικαιούμενο πρόσωπο μπορεί να επωφεληθεί από νομική αρωγή σύμφωνα με τους ειδικούς κανόνες του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής ή τους εσωτερικούς κανόνες του κράτους στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση (άρθρο 45 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής· βλ. ενότητα 4.6 του παρόντος οδηγού). Ωστόσο, ανάλογα με την εθνική νομοθεσία του κράτους μέλους στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση, η νομική αρωγή δεν μπορεί να εξαλείψει κάθε κίνδυνο που συνδέεται με τα έξοδα [άρθρο 45 στοιχείο δ)].

Συνεπώς, η κεντρική αρχή στην οποία υποβάλλεται η αίτηση λαμβάνει την αίτηση και τη σχετική τεκμηρίωση, ελέγχει ότι είναι πλήρης, ζητάει οποιαδήποτε επιπλέον απαιτούμενη πληροφορία σύμφωνα με τους γενικούς κανόνες για τη διεκπεραίωση αιτήσεων και λαμβάνει απόφαση επί της αίτησης —ή τη διαβιβάζει, μαζί με όλη την απαραίτητη τεκμηρίωση και πληροφορίες, στην αρμόδια αρχή η οποία ενδέχεται να ενεργεί δυνητικά εκ μέρους του αιτούντος διαδίκου βάσει πληρεξουσίου που παρασχέθηκε σύμφωνα με το άρθρο 52 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής.

Εν προκειμένω, ισχύει επίσης η απαίτηση του άρθρου 58 παράγραφος 6 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής για ταχεία, κατά το ευλόγως δυνατόν, ανάληψη δράσης.

⁽¹⁵⁶⁾ Σχετικά με τη νομική αρωγή, βλ. επίσης άρθρα 44-47 (ενότητα 4.6 του παρόντος οδηγού).

Συνεργασία μεταξύ κεντρικών αρχών

5.8.2. Διαφορετικές συνθήκες που ισχύουν για τις αιτήσεις νομικής αρωγής

Όταν ελέγχεται —προκαταρκτικά ή ουσιαστικά— ένα αίτημα νομικής αρωγής, οι κεντρικές αρχές πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις διαφορετικές συνθήκες που μπορεί να επικρατούν. Όπως σημειώθηκε ήδη στην ενότητα 4.6 του παρόντος οδηγού, στον κανονισμό για τις υποχρεώσεις διατροφής αναφέρονται πολλές περιπτώσεις:

- a) Η νομική αρωγή πρέπει **πάντοτε να χορηγείται**, χωρίς να ελέγχεται το βάσιμο της αίτησης ή η οικονομική κατάσταση του αιτούντος, όταν η αίτηση αναγνώρισης, αναγνώρισης και κήρυξης της εκτελεστότητας και εκτέλεσης απόφασης αφορά υποχρέωση διατροφής που απορρέει από σχέση γονέα-παιδιού έναντι προσώπου ηλικίας κάτω των 21 ετών, η οποία υποβάλλεται από τον δικαιούχο διατροφής μέσω της κεντρικής αρχής (άρθρο 46 παράγραφος 1 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής).
- b) Ομοίως, πρέπει **πάντοτε να παρέχεται** νομική αρωγή για την υποβολή αίτησης έκδοσης ή τροποποίησης απόφασης που υποβάλλεται από δικαιούχο διατροφής μέσω των κεντρικών αρχών και αφορά σχέση γονέα-τέκνου έναντι προσώπου ηλικίας κάτω των 21 ετών, **εκτός εάν** η αρμόδια αρχή του κράτους μέλους στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση θεωρεί προδήλως αβάσιμη την αίτηση (άρθρο 46 παράγραφος 2 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής). Σε αυτές τις περιπτώσεις, δεν εκτιμάται η οικονομική κατάσταση του αιτούντος.
- c) Όταν ένας διάδικος έχει λάβει, εν όλω ή εν μέρει, νομική αρωγή ή έχει απαλλαγεί από τα έξοδα στο κράτος μέλος προέλευσής του, **ο εν λόγω διάδικος δικαιούται**, σε οποιαδήποτε διαδικασία αναγνώρισης, κήρυξης

της εκτελεστότητας ή εκτέλεσης, να λαμβάνει την ευνοϊκότερη νομική αρωγή ή να τυγχάνει της πλέον εκτεταμένης απαλλαγής που προβλέπεται από το δίκαιο του κράτους μέλους στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση (άρθρο 47 παράγραφοι 2 και 3 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής).

- d) Για κάθε άλλη αίτηση, ανεξάρτητα από το αν υποβάλλεται μέσω των κεντρικών αρχών σύμφωνα με το άρθρο 56 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής, η νομική αρωγή **μπορεί να χορηγηθεί** σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, ιδίως σε σχέση με την οικονομική κατάσταση του αιτούντος και το βάσιμο της αίτησης (άρθρο 47 παράγραφος 1), εφόσον οι απαιτήσεις δεν είναι περισσότερο περιοριστικές εκείνων που ισχύουν για τις αντίστοιχες εσωτερικές υποθέσεις (άρθρο 44 παράγραφος 4).

Κατά παρέκκλιση από το προηγούμενο σημείο, η νομική αρωγή για τις αιτήσεις που γίνονται δεκτές μέσω των κεντρικών αρχών μπορεί να απορριφθεί όταν δεν είναι απαραίτητη (δηλαδή, όταν οι διαδικασίες του κράτους μέλους στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση επιτρέπουν στους διαδίκους να ενεργήσουν χωρίς να χρειάζεται η νομική αρωγή και η κεντρική αρχή παρέχει τις απαιτούμενες υπηρεσίες δωρεάν) (άρθρο 44 παράγραφος 3 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής).

Συνεπώς, η τεκμηρίωση που πρέπει να υποβληθεί στην κεντρική αρχή μαζί με την αίτηση νομικής αρωγής εξαρτάται από το είδος της αίτησης.

Για παράδειγμα, για υποθέσεις που υπάγονται στο στοιχείο γ), είναι απαραίτητη η εκτίμηση πριν από τη χορήγηση νομικής αρωγής. Αυτό πρέπει να μνημονεύεται στο απόσπασμα των μέτρων που συντάσσεται με βάση το

έντυπο των παραρτημάτων I και II του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής. Πρέπει να αναφέρεται στην αίτηση που συντάσσεται με βάση το έντυπο του παραρτήματος IV του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής ⁽¹⁵⁷⁾.

Αντιθέτως, τα έγγραφα για υποθέσεις που εμπίπτουν στο στοιχείο δ) πρέπει να αποδεικνύουν την οικονομική κατάσταση του αιτούντος ⁽¹⁵⁸⁾ και/ή να αποδεικνύουν το βάσιμο της αίτησης, σύμφωνα με τους κανόνες του κράτους μέλους στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση, για ελεύθερη πρόσβαση στα δικαστήρια.

⁽¹⁵⁷⁾ Όλα τα παραρτήματα του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής μπορούν να συμπληρωθούν σε δυναμικό μορφότυπο με τον οποίο καθίσταται δυνατή η άμεση μετάφραση στη γλώσσα του κράτους μέλους στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση, στη διεύθυνση https://e-justice.europa.eu/155/EL/online_forms?init=true. Βλ., επίσης, τις οδηγίες σχετικά με τη χρήση των παραρτημάτων του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής, <https://op.europa.eu/el/publication-detail/-/publication/8aa572b8-6eb3-11e8-9483-01aa75ed71a1>.

⁽¹⁵⁸⁾ Απόφαση 2004/844/ΕΚ της Επιτροπής, της 9ης Νοεμβρίου 2004, για θέσπιση εντύπου για τη διαβίβαση των αιτήσεων ευεργετήματος πενίας κατ' εφαρμογή της οδηγίας 2003/8/ΕΚ του Συμβουλίου για βελτίωση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη επί διασυνοριακών διαφορών μέσω της θέσπισης στοιχειωδών κοινών κανόνων σχετικά με το ευεργέτημα πενίας στις διαφορές αυτές [κοινοποιήθηκε υπό τον αριθμό Ε(2004) 4285](ΕΕ L 365 της 10.12.2004, σ. 27). Αυτή η τεκμηρίωση μπορεί να τηλεφορτωθεί από τη διεύθυνση https://e-justice.europa.eu/157/EL/legal_aid_forms?init=true.

Παράρτημα Ι

Παράρτημα Ι: Πίνακας αντιστοιχίας (άρθρα — αιτιολογικές σκέψεις του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής)

Άρθρο/-α	Αιτιολογική/-ές σκέψη/-εις	Θέμα
—	Αιτιολογική σκέψη 1 Αιτιολογική σκέψη 2 Αιτιολογική σκέψη 3	Μέτρα που αφορούν τη δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις που έχουν διασυνοριακές επιπτώσεις
—	Αιτιολογική σκέψη 6 Αιτιολογική σκέψη 7	Το πρόγραμμα της Χάγης
—	Αιτιολογική σκέψη 10	Θέμα του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής
—	Αιτιολογική σκέψη 23	Χρήση νέων τεχνολογιών επικοινωνίας
—	Αιτιολογική σκέψη 41	Υπολογισμός των περιόδων και των προθεσμιών σύμφωνα με την απόφαση 1182/71 του Συμβουλίου
—	Αιτιολογική σκέψη 45	Η αρχή της επικουρικότητας
Άρθρο 1 παράγραφος 1	Αιτιολογική σκέψη 11	Καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής
Άρθρο 1 παράγραφος 2	Αιτιολογική σκέψη 46 Αιτιολογική σκέψη 47 Αιτιολογική σκέψη 48	Γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής· διαφοροποιούμενη ενσωμάτωση του ενωσιακού δικαίου
Άρθρο 2 παράγραφος 1 σημείο 1)	Αιτιολογική σκέψη 12	Ορισμός της «απόφασης»
Άρθρο 2 παράγραφος 1 σημείο 2)	Αιτιολογική σκέψη 13	Εφαρμογή του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής στους δικαστικούς συμβιβασμούς και τα δημόσια έγγραφα (ορισμός του «δικαστικού συμβιβασμού»)

Άρθρο/-α	Αιτιολογική/-ές σκέψη/-εις	Θέμα
Άρθρο 2 παράγραφος 1 σημείο 3)	Αιτιολογική σκέψη 13	Εφαρμογή του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής στους δικαστικούς συμβιβασμούς και τα δημόσια έγγραφα (ορισμός του «δημόσιου εγγράφου»)
Άρθρο 2 παράγραφος 1 σημεία 4) έως 9) και σημείο 11)	—	Ορισμοί των «κράτους μέλους προέλευσης», «κράτους μέλους εκτέλεσης», «αιτούντος κράτους μέλους», «κράτους μέλους στο οποίο απευθύνεται η αίτηση», «συμβαλλόμενου κράτους της σύμβασης της Χάγης του 2007», «δικαστηρίου προέλευσης» και «υπόχρεου διατροφής»
Άρθρο 2 παράγραφος 1 σημείο 10)	Αιτιολογική σκέψη 14	Ορισμός του «δικαιούχου διατροφής», δημόσιοι οργανισμοί που ενεργούν ως δικαιούχοι διατροφής
Άρθρο 2 παράγραφος 2	—	Διοικητικές αρχές ως «δικαστήρια»
Άρθρο 2 παράγραφος 3	Αιτιολογική σκέψη 18	Η έννοια της «κατοικίας»
Άρθρο 3	Αιτιολογική σκέψη 15	Γενικές διατάξεις σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία
Άρθρο 4	Αιτιολογική σκέψη 19	Παρέκταση αρμοδιότητας
Άρθρο 5	—	Διεθνής δικαιοδοσία που βασίζεται στην παράσταση του εναγομένου ενώπιον του δικαστηρίου
Άρθρο 6	Αιτιολογική σκέψη 15	Συντρέχουσα διεθνής δικαιοδοσία
Άρθρο 7	Αιτιολογική σκέψη 16	<i>Αναγκαστική δικαιοδοσία (forum necessitatis)</i>
Άρθρο 8	Αιτιολογική σκέψη 17	Τροποποίηση της διατροφής/περιορισμός δικαστικών διαδικασιών
Άρθρο 9	—	Επιληφθέν δικαστήριο
Άρθρο 10	—	Έρευνα της διεθνούς δικαιοδοσίας
Άρθρο 11	—	Έρευνα του παραδεκτού
Άρθρο 12	—	<i>Εκκρεμοδικία</i>
Άρθρο 13	—	Συναφείς αγωγές
Άρθρο 14	—	Προσωρινά ή συντηρητικά μέτρα
Άρθρο 15	Αιτιολογική σκέψη 20 Αιτιολογική σκέψη 21	Εφαρμοστέο δίκαιο

Παράρτημα Ι

Άρθρο/-α	Αιτιολογική/-ές σκέψη/-εις	Θέμα
Άρθρο 16	Αιτιολογική σκέψη 24 Αιτιολογική σκέψη 26	Αναγνώριση, εκτελεστικότητα και εκτέλεση αποφάσεων
Άρθρο 17	Αιτιολογική σκέψη 4 Αιτιολογική σκέψη 5 Αιτιολογική σκέψη 9 Αιτιολογική σκέψη 24	Κατάργηση της κήρυξης της εκτελεστικότητας (exequatur)
Άρθρο 18	—	Συντηρητικά μέτρα
Άρθρο 19	Αιτιολογική σκέψη 29	Δικαίωμα υποβολής αίτησης ελέγχου
Άρθρο 20	Αιτιολογική σκέψη 28	Έγγραφα για τους σκοπούς της εκτέλεσης, μετάφραση εγγράφων για τους σκοπούς της εκτέλεσης
Άρθρο 21	Αιτιολογική σκέψη 30	Άρνηση ή αναστολή εκτέλεσης
Άρθρο 22	Αιτιολογική σκέψη 21 Αιτιολογική σκέψη 25	Επιπτώσεις στην ύπαρξη οικογενειακών σχέσεων
Άρθρο 23	Αιτιολογική σκέψη 26	Αναγνώριση αποφάσεων που έχουν εκδοθεί σε κράτος μέλος το οποίο δεν δεσμεύεται από το πρωτόκολλο της Χάγης του 2007
Άρθρο 24	Αιτιολογική σκέψη 26	Λόγοι άρνησης αναγνώρισης αποφάσεων που έχουν εκδοθεί σε κράτος μέλος το οποίο δεν δεσμεύεται από το πρωτόκολλο της Χάγης του 2007
Άρθρο 25	—	Αναστολή της διαδικασίας αναγνώρισης
Άρθρο 26	Αιτιολογική σκέψη 26	Εκτελεστικότητα αποφάσεων που έχουν εκδοθεί σε κράτος μέλος το οποίο δεν δεσμεύεται από το πρωτόκολλο της Χάγης του 2007
Άρθρο 27	—	Κατά τόπον αρμόδια δικαστήρια
Άρθρο 28	—	Διαδικασία κήρυξης εκτελεστικότητας
Άρθρο 29	—	Μη προσκόμιση του αποσπάσματος
Άρθρο 30	Αιτιολογική σκέψη 26	Κήρυξη εκτελεστικότητας
Άρθρο 31	—	Γνωστοποίηση της απόφασης επί της αιτήσεως κηρύξεως της εκτελεστικότητας

Άρθρο/-α	Αιτιολογική/-ές σκέψη/-εις	Θέμα
Άρθρο 32	—	Προσφυγή κατά της απόφασης επί της αιτήσεως κηρύξεως της εκτελεστότητας
Άρθρο 33	—	Ένδικο μέσο κατά της απόφασης επί της προσφυγής
Άρθρο 34	—	Απόρριψη ή ανάκληση κήρυξης της εκτελεστότητας
Άρθρο 35	—	Αναστολή της διαδικασίας
Άρθρο 36	—	Προσωρινά και συντηρητικά μέτρα
Άρθρο 37	—	Μερική εκτελεστότητα
Άρθρο 38	—	Καμία φορολογική επιβάρυνση ή τέλος
Άρθρο 39	Αιτιολογική σκέψη 22	Προσωρινή εκτελεστότητα
Άρθρο 40	—	Επίκληση αναγνωρισμένης απόφασης
Άρθρο 41	Αιτιολογική σκέψη 27	Διαδικασία και όροι εκτέλεσης
Άρθρο 42	—	Μη επανεξέταση επί της ουσίας
Άρθρο 43	—	Ιεράρχηση δαπανών
Άρθρο 44	Αιτιολογική σκέψη 37	Δικαίωμα νομικής αρωγής
Άρθρο 45	Αιτιολογική σκέψη 37	Περιεχόμενο της νομικής αρωγής
Άρθρο 46	Αιτιολογική σκέψη 36	Νομική αρωγή για τις αιτήσεις που υποβάλλονται μέσω των κεντρικών αρχών όσον αφορά τη διατροφή τέκνων
Άρθρο 47	Αιτιολογική σκέψη 37	Συνέχεια της νομικής αρωγής
Άρθρο 48	Αιτιολογική σκέψη 13	Εφαρμογή του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής στους δικαστικούς συμβιβασμούς και τα δημόσια έγγραφα
Άρθρο 49	Αιτιολογική σκέψη 31	Ορισμός κεντρικών αρχών
Άρθρο 50	Αιτιολογική σκέψη 31	Γενικά καθήκοντα των κεντρικών αρχών
Άρθρο 51	Αιτιολογική σκέψη 31	Ειδικά καθήκοντα των κεντρικών αρχών

Παράρτημα Ι

Άρθρο/-α	Αιτιολογική/-ές σκέψη/-εις	Θέμα
Άρθρο 52	—	Πληρεξούσιο
Άρθρο 53	Αιτιολογική σκέψη 31	Αιτήσεις για λήψη ειδικών μέτρων
Άρθρο 54	Αιτιολογική σκέψη 32	Δαπάνες της κεντρικής αρχής
Άρθρο 55	Αιτιολογική σκέψη 32	Αίτηση μέσω των κεντρικών αρχών
Άρθρο 56	Αιτιολογική σκέψη 31	Διαθέσιμες αιτήσεις μέσω των κεντρικών αρχών
Άρθρο 57	—	Περιεχόμενο των αιτήσεων
Άρθρο 58	—	Διαβίβαση, παραλαβή και διεκπεραίωση των αιτήσεων και δικογραφιών μέσω των κεντρικών αρχών
Άρθρο 59	—	Γλώσσες
Άρθρο 60	—	Συνεδριάσεις των κεντρικών αρχών
Άρθρο 61	Αιτιολογική σκέψη 33 Αιτιολογική σκέψη 34	Πρόσβαση στις πληροφορίες για κεντρικές αρχές, συμμόρφωση με την οδηγία της ΕΕ για την προστασία δεδομένων
Άρθρο 62	Αιτιολογική σκέψη 35	Γνώμη του Ευρωπαϊκού Επόπτη Προστασίας Δεδομένων για τη χρήση και τη διαβίβαση των πληροφοριών
Άρθρο 63	Αιτιολογική σκέψη 35	Ενημέρωση του υποκειμένου των δεδομένων
Άρθρο 64	Αιτιολογική σκέψη 14	Δημόσιοι οργανισμοί ως αιτούντες
Άρθρο 65	—	Επικύρωση ή άλλη ανάλογη διατύπωση
Άρθρο 66	Αιτιολογική σκέψη 38	Μετάφραση των δικαιολογητικών
Άρθρο 67	—	Ανάκτηση των δαπανών
Άρθρο 68	Αιτιολογική σκέψη 44	Σχέσεις με άλλες ενωσιακές νομικές πράξεις
Άρθρο 69	Αιτιολογική σκέψη 8 Αιτιολογική σκέψη 40	Σχέση με τις ισχύουσες διεθνείς συμβάσεις και συμφωνίες

Άρθρο/-α	Αιτιολογική/-ές σκέψη/-εις	Θέμα
Άρθρο 70	—	Διαθέσιμες πληροφορίες για το κοινό
Άρθρο 71	Αιτιολογική σκέψη 39	Πληροφορίες για τα στοιχεία επικοινωνίας και τις γλώσσες που πρόκειται να κοινοποιηθούν στην Επιτροπή
Άρθρο 72	Αιτιολογική σκέψη 39 Αιτιολογική σκέψη 42 Αιτιολογική σκέψη 43	Έντυπα και διαδικασία της συμβουλευτικής επιτροπής
Άρθρο 73	Αιτιολογική σκέψη 42 Αιτιολογική σκέψη 43	Επιτροπή
Άρθρο 74	—	Ρήτρα επανεξέτασης
Άρθρο 75	Αιτιολογική σκέψη 24 Αιτιολογική σκέψη 26 Αιτιολογική σκέψη 44	Μεταβατικές διατάξεις
Άρθρο 76	—	Έναρξη ισχύος

Παράρτημα ΙΙ

Παράρτημα ΙΙ: Κατάλογος αποφάσεων, διαταγών και προτάσεων του ΔΕΕ που παραπέμπουν στον κανονισμό για τις υποχρεώσεις διατροφής και το πρωτόκολλο της Χάγης του 2007

	Αριθμός υπόθεσης	Ονόματα των διαδίκων	Αιτούν εθνικό δικαστήριο	Ημερομηνία έκδοσης της απόφασης του ΔΕΕ	Κανονισμός για τις υποχρεώσεις διατροφής (Κ) / Πρωτόκολλο της Χάγης του 2007 (Π)	Αντικείμενο
1	C-400/13 και C-408/13 (συνεκδικασθείσες)	Sanders κατά Verhaegen και Huber κατά Huber	Amtsgericht Düsseldorf και Amtsgericht Karlsruhe (Γερμανία)	18.12.2014	Κ	Άρθρο 3 στοιχείο β)
2	C-184/14	A κατά B	<i>Corte suprema di cassazione</i> (Ιταλία)	16.7.2015	Κ	Άρθρο 3 στοιχείο γ) και άρθρο 3 στοιχείο δ)
3	C-499/15	Wand V κατά X	Vilniaus miesto apylinkės teismas (Λιθουανία)	15.2.2017	Κ	Άρθρο 3
4	C-283/16	M.S. κατά P.S.	High Court of Justice (England and Wales) (Ηνωμένο Βασίλειο)	9.2.2017	Κ	Άρθρο 41 παράγραφος 1 και άρθρο 45
5	C-467/16	Brigitte Schlömp κατά Landratsamt Schwäbisch Hall	Amtsgericht Stuttgart (Γερμανία)	20.12.2017	Κ	Άρθρο 69

	Αριθμός υπόθεσης	Ονόματα των διαδίκων	Αιτούν εθνικό δικαστήριο	Ημερομηνία έκδοσης της απόφασης του ΔΕΕ	Κανονισμός για τις υποχρεώσεις διατροφής (Κ) / Πρωτόκολλο της Χάγης του 2007 (Π)	Αντικείμενο
6	C-83/17	KP κατά LO	Oberster Gerichtshof (Αυστρία)	7.6.2018	Π	Άρθρα 1, 3, άρθρο 4 παράγραφος 2 και άρθρο 15
7	C-214/17	Alexander Mlk κατά Valentina Mlk	Oberster Gerichtshof (Αυστρία)	20.9.2018	Π, Κ	Άρθρο 1, άρθρο 4 παράγραφος 3 και άρθρα 7 και 8 του πρωτοκόλλου, άρθρο 5 του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής
8	C-604/17	PM κατά AH	Varhoven kasatsionen sad (Βουλγαρία)	16.1.2018	Κ	Άρθρο 3 στοιχείο δ)
9	C-85/18	CV κατά DU	Judectoria Oradea (Ρουμανία)	10.4.2018	Κ	Άρθρο 3
10	C-468/18	R κατά P	Judectoria Constana (Ρουμανία)	5.9.2019	Κ	Άρθρο 3 στοιχείο α), άρθρο 3 στοιχείο δ) και άρθρο 5
11	C-759/18	OF κατά PG	Judectoria Rdui (Ρουμανία)	3.10.2019	Κ	Άρθρο 1 και άρθρο 3 στοιχείο δ)
12	C-41/19	FX κατά GZ	Amtsgericht Köln (Γερμανία)	4.6.2020	Κ	Άρθρα 1, 3, 16, 21, άρθρο 41 παράγραφος 1, άρθρα 42 και 64

Παράρτημα II

	Αριθμός υπόθεσης	Ονόματα των διαδίκων	Αιτούν εθνικό δικαστήριο	Ημερομηνία έκδοσης της απόφασης του ΔΕΕ	Κανονισμός για τις υποχρεώσεις διατροφής (Κ) / Πρωτόκολλο της Χάγης του 2007 (Π)	Αντικείμενο
13	C-540/19	WV κατά Landkreis Harburg	Bundesgerichtshof (Γερμανία)	17.9.2020	Κ	Άρθρο 2, άρθρο 3 στοιχείο β) και άρθρο 64
14	C-729/19	TKF κατά Department of Justice for Northern Ireland	<i>Court of Appeal in Northern Ireland</i> (Ηνωμένο Βασίλειο)	15.4.2021	Κ	Άρθρο 1 και άρθρο 75 παράγραφος 2 στοιχείο α)
15	C-501/20	MPA κατά LCDNMT	<i>Audiencia Provincial de Barcelona</i> (Ισπανία)	1.8.2022	Κ	Άρθρο 7
16	C-644/20	W.J. κατά L.J. και J.J	<i>Sqd Okręgowy w Poznaniu</i> (Πολωνία)	12.5.2022	Π	Άρθρο 3

Παράρτημα III: Κατάλογος άλλων αποφάσεων του ΔΕΕ (που αναφέρονται σε άλλη νομοθεσία εκτός του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής και του πρωτοκόλλου της Χάγης του 2007)

	Αριθμός υπόθεσης	Ονόματα των διαδίκων	Αιτούν εθνικό δικαστήριο	Ημερομηνία έκδοσης της απόφασης του ΔΕΕ	Νομική πράξη
1	C-120/79	de Cavel κατά de Cavel II	Bundesgerichtshof (Γερμανία)	6.3.1980	Σύμβαση των Βρυξελλών του 1968
2	C-220/95	van den Boogaard κατά Laumen	<i>Arrondissementsrechtbank</i> (Κάτω Χώρες)	27.2.1997	Σύμβαση των Βρυξελλών του 1968
3	C-295/95	Farrell κατά Long	<i>Circuit Court, County of Dublin</i> (Ιρλανδία)	20.3.1997	Σύμβαση των Βρυξελλών του 1968
4	C-656/13	L κατά M	Nejvyšší soud (Τσεχία)	12.11.2014	Κανονισμός Βρυξέλλες IIa

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΗΣΤΕ ΜΕ ΤΗΝ ΕΕ

Αυτοπροσώπως

Σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση υπάρχουν εκατοντάδες κέντρα Europe Direct. Μπορείτε να βρείτε τη διεύθυνση του πλησιέστερου σ' εσάς κέντρου στο διαδίκτυο european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_el).

Τηλεφωνικώς ή γραπτώς

Η Europe Direct είναι μια υπηρεσία που απαντά στις ερωτήσεις σας για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Μπορείτε να επικοινωνήσετε με αυτή την υπηρεσία:

- καλώντας ατελώς τον αριθμό 00 800 6 7 8 9 10 11 (ορισμένα δίκτυα τηλεφωνίας ενδέχεται να χρεώνουν τις κλήσεις αυτές),
- καλώντας τον αριθμό +32 22999696,
- συμπληρώνοντας το ακόλουθο ηλεκτρονικό έντυπο: european-union.europa.eu/contact-eu/write-us_el.

ΒΡΕΙΤΕ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΕ

Στο διαδίκτυο

Πληροφορίες για την Ευρωπαϊκή Ένωση σε όλες τις επίσημες γλώσσες της ΕΕ είναι διαθέσιμες στον ιστότοπο Europa (european-union.europa.eu).

Στις εκδόσεις της ΕΕ

Μπορείτε να δείτε ή να παραγγείλετε εκδόσεις της ΕΕ στη διεύθυνση op.europa.eu/el/publications. Μπορείτε να ζητήσετε πολλαπλά αντίγραφα δωρεάν εκδόσεων επικοινωνώντας με την υπηρεσία Europe Direct ή με το τοπικό σας κέντρο τεκμηρίωσης (european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_el).

Στη νομοθεσία της ΕΕ και σε σχετικά έγγραφα

Για πρόσβαση σε νομικές πληροφορίες της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένου του συνόλου της ενωσιακής νομοθεσίας από το 1951 σε όλες τις επίσημες γλώσσες, μεταβείτε στον ιστότοπο EUR-Lex (eur-lex.europa.eu).

Στα ανοιχτά δεδομένα από την ΕΕ

Η πύλη data.europa.eu παρέχει πρόσβαση σε σύνολα ανοιχτών δεδομένων από τα θεσμικά και λοιπά όργανα και τους οργανισμούς της ΕΕ. Τα εν λόγω δεδομένα μπορούν να καταφορτωθούν και να επαναχρησιμοποιηθούν δωρεάν, τόσο για εμπορικούς όσο και για μη εμπορικούς σκοπούς. Η πύλη παρέχει επίσης πρόσβαση σε πληθώρα συνόλων δεδομένων από τις ευρωπαϊκές χώρες.

Contact

European Commission
Directorate-General for Justice and Consumers
European Judicial Network
in civil and commercial matters
just-ejn-civil@ec.europa.eu
<https://e-justice.europa.eu>

Υπηρεσία Εκδόσεων
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

European Judicial Network
in civil and commercial matters

